

Pecyn Cyhoeddus

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa,
Aberaeron, Ceredigion SA46 0PA
www.ceredigion.gov.uk

SYLWCH: Fe fydd y cyfarfod hwn yn cael ei ddarlledu'n fyw ar ffilmio i'w ddarlledu'n fyw neu ar ôl i'r cyfarfod orffen, a hynny drwy gyfrwng safle rhyngwyd y Cyngor. Hefyd gallai'r lluniau a'r sain a recordir cael eu defnyddio at ddibenion hyfforddi yn y Cyngor.

Ar ddechrau'r cyfarfod, bydd y Cadeirydd yn cadarnhau a fydd y cyfan neu ran o'r cyfarfod yn cael ei ffilmio ai peidio.

Yn gyffredinol ni fydd y rhannau lle mae'r cyhoedd yn eistedd yn cael eu ffilmio. Er hynny, trwy ddod i mewn i'r ystafell gyfarfod a defnyddio'r man lle mae seddi'r cyhoedd, mae'r cyhoedd yn cytuno y gallant gael eu ffilmio ac o bosibl i'r lluniau a'r sain a gaiff eu recordio cael eu defnyddio, fel y nodir uchod. Os bydd gennych unrhyw gwestiynau ynglŷn â hyn, cysylltwch â'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd.

30 Awst 2023

Annwyl Syr/Fadam

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y cynhelir Cyfarfod o Cabinet yn Siambr y Cyngor, Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell trwy fideo-gynadledda Dydd Mawrth, 5 Medi 2023 am 10.00am i drafod y materion canlynol:

1. **Ymddiheuriadau**
2. **Materion Personol**
3. **Datgelu buddiannau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu**
4. **Cadarnhau Cofnodion Cyfarfod Blaenorol y Cabinet ac unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion hynny
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 5 - 12)**
5. **Unrhyw ddeisebau a dderbyniwyd**
6. **Unrhyw benderfyniadau (os oes rhai) a alwyd i mewn gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu**
7. **Unrhyw adborth gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu sydd ddim ar yr agenda (Tudalennau 13 - 18)**
 - a) Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus ar y Cynnig i roi 2 awr o barcio am ddim cyn 11am ym Meysydd Parcio Talu ac Arddangos y Cyngor
 - b) Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach ar Heriau Recriwtio yn y Gwasanaethau Llesiant Gydol Oes

c) Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu mewn perthynas ag 'Y Dyfodol', Cellan

8. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Pobl a Threfniadaeth ynghylch Adolygu'r trefniadau gweithio hybrid gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 19 - 34)**
9. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Pobl a Threfniadaeth ynghylch y Polisi Menopos gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 35 - 62)**
10. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Pobl a Threfniadaeth ynghylch Cynllun y Gweithlu 2023-2028 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 63 - 110)**
11. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ynghylch Gorchymyn Cyngor Sir Ceredigion (Gwahardd a Chyfyngu ar Aros a Llwytho a Dadlwytho) 2019 (Stryd Morgan, Aberteifi) (Gorchymyn Diwygio Rhif 8) 2023
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 111 - 136)**
12. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Gorchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 137 - 170)**
13. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus - Traeth y Borth
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 171 - 284)**
14. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gwasanaethau Democraidaidd ynghylch Adolygiad o Ddosbarthau Etholiadol a Mannau Pleidleisio 2023
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 285 - 290)**
15. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 291 - 332)**
16. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Cyllideb Refeniw Reoladwy 2023/24 - Perfformiad Ariannol
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 333 - 358)**

17. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Premiwm Treth y Cyngor ar gyfer Eiddo Gwag Hirdymor ac Ail Gartrefi yng Ngheredigion
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 359 - 364)**
18. **Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Adroddiad Monitro'r Rhaglen Gyfalaf Chwarter 1
ER GWYBODAETH (Tudalennau 365 - 372)**
19. **Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Adroddiad Perfformiad Chwarterol Rheoli'r Trysorlys 2023/24
ER GWYBODAETH (Tudalennau 373 - 382)**
20. **Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brysgan y Cabinet**

Atgoffir yr Aelodau y dylent lofnodi'r Gofrestr Bresenoldeb

Darperir Gwasanaeth Cyfieithu ar y Pryd yn y cyfarfod hwn ac mae croeso i'r sawl a fydd yn bresennol ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg yn y cyfarfod.

Yn gywir

Miss Lowri Edwards

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd

**At: Arweinydd y Cyngor ac Aelodau'r Cabinet
Weddill Aelodau'r Cyngor er gwybodaeth**

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Rhybudd o Benderfyniadau **Cyfarfod y Cabinet** a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell ar **Ddydd Mawrth, 4 Gorffennaf 2023**

Cyhoeddir y Rhybudd hwn am 5.00pm Dydd Iau, 6 Gorffennaf 2023. Y dyddiad olaf i dderbyn cais i alw unrhyw benderfyniad i mewn yw 5.00pm Dydd Iau, 13 Gorffennaf 2023 drwy ei anfon at Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd. Daw'r penderfyniadau i rym (os na fydd yna gais dilys i'w galw i mewn) Dydd Gwener, 14 Gorffennaf 2023.

YN BRESENNOL: Y Cyngorydd Bryan Davies (Cadeirydd), y Cyngorwyr Catrin M S. Davies, Clive Davies, Gareth Davies, Keith Henson, Wyn Thomas, Matthew Vaux ac Alun Williams.

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cyngorwyr Euros Davies, Ifan Davies, Meirion Davies, Endaf Edwards, Elizabeth Evans, Eryl Evans, Gwyn Wigley Evans, Rhodri Evans, Wyn Evans, Hugh Hughes, Maldwyn Lewis, Gareth Lloyd, Sian Maehrlein a Caryl Roberts.

(10.00am- 1.31pm)

23 Ymddiheuriadau

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau.

24 Materion Personol

- i. Cydymdeimlwyd â theulu a chydweithwyr yr Arolygydd Gareth Earp o Heddlu Dyfed-Powys yn dilyn ei farwolaeth yn ddiweddar.
- ii. Hefyd cydymdeimlwyd â theulu Dr Llŷr Roberts, academydd ac Ysgrifennydd yr Eisteddfod Genedlaethol, yn dilyn ei farwolaeth yn ddiweddar.
- iii. Estynnwyd llongyfarchiadau i bawb a oedd ynghlwm â chystadleuaeth Talwrn y Beirdd ar gyfer ysgolion uwchradd yr awdurdod lleol, a gynhaliwyd yn ddiweddar yn ystod Gŵyl Fawr Aberteifi.
- iv. Estynnwyd llongyfarchiadau i Ysgol Llanfihangel-y-Creuddyn a oedd yn dathlu 185 o flynyddoedd eleni.
- v. Estynnwyd llongyfarchiadau i Kay Morris ac Eryl Jones am drefnu gweithdy llwyddiannus ar roboteg i dros 300 o ddisgyblion.
- vi. Estynnwyd llongyfarchiadau i drefnwyr Gŵyl Fawr Aberteifi ar gynnal gŵyl lwyddiannus ac i'r Cyngorydd Maldwyn Lewis, Cadeirydd y Cyngor a Llywydd yr Eisteddfod.
- vii. Estynnwyd llongyfarchiadau i Mia Lloyd ar gael ei dewis i gynrychioli Tîm Cymru yng Ngemau Ieuencid y Gymanwlad yn Trinidad a Tobago ym mis Awst.
- viii. Dymunwyd yn dda i Marc Chapple, Rheolwr Prosiect – Cynllun Amddiffyn yr Arfordir, ar ei ymddeoliad ar ôl 43 mlynedd o wasanaeth i'r Cyngor Sir yng Ngheredigion.

25 Datgelu buddiannau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu

- i. Datganodd y Cyngorydd Keith Henson fuddiant personol mewn perthynas ag eitem 30.

Tudalen 6

- ii. Datganodd y Cynghorydd Rhodri Evans fuddiant personol mewn perthynas ag eitem 30, 35, 36 a 37.
- iii. Datganodd y Cynghorydd Maldwyn Lewis fuddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu mewn perthynas ag eitem 39, 43 a 45 a gadawodd y cyfarfod cyn i'r materion yma cael eu trafod.

26 Cadarnhau Cofnodion Cyfarfod Blaenorol y Cabinet ac unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion hynny

Cadarnhau bod cofnodion Cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 6 Mehefin 2023 yn gywir.

Materion yn codi: Nid oedd materion yn codi o'r cofnodion.

27 Unrhyw ddeisebau a dderbyniwyd

Dim.

28 Unrhyw benderfyniadau (os oes rhai) a alwyd i mewn gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu

Dim.

29 Unrhyw adborth gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu sydd ddim ar yr agenda

- a. Adroddiad gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar Gysylltedd Digidol

Nodwyd yr adroddiad.

30 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Gofal ynghylch Darpariaeth Cartref Gofal yn Hafan y Waun yn Aberystwyth PENDERFYNIAD:

1. Nodi cynnwys yr adroddiad.
2. Cydnabod a nodi'r Materion Masnachol (gan gynnwys Diwydrwydd Dyladwy Ariannol a Chyfreithiol) a gynhwysir yn Atodiad 1 (Eitem EITHRIEDIG).
3. Awdurdodi Swyddogion i fwrw ymlaen â'r dull gweithredu Cam 1 arfaethedig, sy'n cynnwys 'Cynllunio a gweithredu'r broses o drosglwyddo Cartref Gofal Hafan y Waun o MHA i berchnogaeth y Cyngor gan gynnwys trosglwyddiad lesddaliad a reolir y cytunwyd arno ar y cyfle ymarferol cynharaf, a chynnwys cwblhau'r holl gytundebau cyfreithiol angenrheidiol i gyflawni hyn'.
4. Awdurdodi Swyddogion i wneud a gweithredu gwaith datblygu mewn perthynas â'r dull gweithredu Cam 2 arfaethedig.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Diogelu dyfodol agos Cartref Gofal Hafan y Waun a chaniatáu i Swyddogion symud ymlaen fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad.

31 EITEM EITHRIEDIG

Nid yw'r adroddiad sy'n ymwneud ag eitem 31 ar yr agenda, Atodiad 1, i'w gyhoeddi gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym mharagraff 14 a 15 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972

Tudalen 7

fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn Llywodraeth Leol (Mynediad at Wybodaeth) 5 (Amrywio) (Cymru) 2007. Os bydd y Cyngor yn penderfynu ystyried yr eitem hon yn breifat, ar ôl cynnal prawf budd y cyhoedd, caiff y cyhoedd eu heithrio o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth honno, yn unol ag Adran 100B(2) o'r Ddeddf.

Gofynnwyd i'r Aelodau, wrth ymdrin â'r eitem, ystyried a ddylid gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r Cyfarfod.

PENDERFYNIAD:

Peidio gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r cyfarfod.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Ni thrafodwyd y ddogfen yn gyhoeddus.

32 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Gofal ynghylch System Brynu Ddeinamig ar gyfer Gofal Cartref

PENDERFYNIAD:

Cytuno i ddyfarnu lleoedd ar y System Brynu Ddeinamig i'r darparwyr sydd wedi bod yn llwyddiannus, yn amodol ar gyfnod segur statudol o 10 diwrnod.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Sicrhau bod gwasanaethau gofal cartref yn eu lle i ddiwallu anghenion gofal a chymorth a aseswyd, yn unol â rhwymedigaethau statudol y Cyngor.

33 EITEM EITHRIEDIG

Nid yw'r adroddiad sy'n ymwneud ag eitem 33 ar yr agenda, Atodiad A, i'w gyhoeddi gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym mharagraff 14 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn Llywodraeth Leol (Mynediad at Wybodaeth) 5 (Amrywio) (Cymru) 2007. Os bydd y Cyngor yn penderfynu ystyried yr eitem hon yn breifat, ar ôl cynnal prawf budd y cyhoedd, caiff y cyhoedd eu heithrio o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth honno, yn unol ag Adran 100B(2) o'r Ddeddf.

Gofynnwyd i'r Aelodau, wrth ymdrin â'r eitem, ystyried a ddylid gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r Cyfarfod.

PENDERFYNIAD:

Peidio gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r cyfarfod.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Ni thrafodwyd y ddogfen yn gyhoeddus.

34 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cynnal ynghylch Trefniadau Cydweithio Cenedlaethol ar gyfer gwasanaethau Mabwysiadu a Maethu Cymru (awdurdod lleol) gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

i. Cytuno bod Cyngor Sir Ceredigion yn llofnodi Cytundeb y Cyd-bwyllgor ar gyfer y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a Maethu Cymru.

Tudalen 8

- ii. Nodi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Bydd cytuno ar y cynigion hyn a llofnodi Cytundeb y Cyd[1]bwyllgor yn rhoi cydweithrediad Cyngor Sir Ceredigion yn y trefniadau cydweithio hyn ar sail ffurfiol yn ogystal ag egluro rolau a chyfrifoldebau ar gyfer cynnal a chyflawni swyddogaethau cenedlaethol sy'n cefnogi ac yn galluogi awdurdodau lleol i gyflawni eu cyfrifoldebau mabwysiadu a maethu.

35 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion ynghylch Adroddiad ar waith ac effaith Partneriaid Addysg Canolbarth Cymru (PACC) gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

- i. Cytuno ar y Memorandwm o Ddealltwriaeth ar gyfer 2023 – 2026 (Atodiad A).
- ii. Nodi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu.

Y rheswm dros y penderfyniad:

I sicrhau cyd-weithio cadarn yn y meysydd penodol a amlinellwyd yn y Memorandwm o Ddealltwriaeth rhwng Awdurdodau Lleol Powys a Cheredigion am y cyfnod 2023 – 2026.

36 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion ynghylch Canllawiau Pontio ar gyfer ysgolion a lleoliadau - model cymorth cynhwysol gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

- i. Cytuno i fabwysiadu cynnwys y canllaw pontio ar gyfer ysgolion a lleoliadau Ceredigion.
- ii. Nodi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu.

Y rheswm dros y penderfyniad:

- i. Er mwyn cydymffurfio â gofynion Trawsnewid ADY. Bydd y ddogfen yn sicrhau bod trefniadau pontio ar draws Ceredigion yn gyson gynhwysol ac o'r safon uchaf.
- ii. Datblygu cysondeb gweithredu a phontio llyfn ar gyfer plant a phobl ifanc trwy gydol eu gyrfa addysgol ac i fyd oedolion, gan eu galluogi i gyrraedd eu potensial.

37 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion ynghylch Polisi Derbyn Ysgolion 2024/2025

PENDERFYNIAD:

Cadarnhau'r Polisi derbyn disgyblion 2024/2025.

Y rheswm dros y penderfyniad:

I gael polisi mewn lle ar gyfer 2024/2025.

38 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion ynghylch Cynrychiolwyr yr Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol

PENDERFYNIAD:

Cadarnhau enwebu'r sawl a enwir yn yr adroddiad yn gynrychiolwyr o'r Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol yr Ysgolion perthnasol.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Enwebu cynrychiolwyr o'r Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol.

39 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu ynghylch Trefniadau Tâl y Crwner Diwygiedig ar gyfer 2023/24

PENDERFYNIAD:

Cymeradwyo'r cyfraddau tâl canlynol ar gyfer yr Uwch Grwner a'r Crwner Cynorthwyol ar gyfer 2023/24 yn unol â Chylchlythyr 68 y JNC:

1) Uwch Grwner rhan-amser

i) Cyflog Cadw o £22,200 y flwyddyn i gwmpasu cadw/argaeledd gwasanaeth y tu allan i oriau o 1 Ebrill 2023 hyd at 31 Mawrth 2024.

ii) Defnyddio'r gyfradd ddyddiol o £489 i dalu cyflog blynyddol o £12,225 i'r Crwner (25 diwrnod y flwyddyn gan gynnwys diwrnodau hyfforddiant o 1 Ebrill 2023 hyd at 31 Mawrth 2024).

Cyfanswm: £34,425 y flwyddyn (ynghyd ag argostau).

2) Crwner Cynorthwyol:

Diwrnod llawn: £417;

Hanner diwrnod: £209.

Y rheswm dros y penderfyniad:

I gydymffurfio â'r ddeddfwriaeth berthnasol a Chylchlythyr y JNC; lliniaru heriau a diogelu arian cyhoeddus.

40 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ynghylch Ymgynghoriad Polisi Rheoli Harbyrau Ceredigion

PENDERFYNIAD:

Rhoi caniatâd i ddechrau ymgynghoriad cyhoeddus.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Er mwyn sicrhau bod Polisi'r Cyngor ar gyfer Rheoli Harbyrau Ceredigion yn addas i'w ddiben.

41 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ynghylch Cynllun Amddiffyn Arfordir Aberaeron

PENDERFYNIAD:

1) Nodi'r adroddiad a'r trafodaethau sy'n dal i fynd rhagddynt gyda LIC.

2) Os bydd trafodaethau swyddogion gyda Llywodraeth Cymru yn llwyddiannus ac os ceir cymeradwyaeth grant ar ôl cymeradwyo'r Achos Busnes Llawn, bod trafodaeth ffurfiol yn cael ei chynnal gyda'r contractwr a ffefrir gyda'r bwriad o gynnig contract hyd at y gwerth uchaf a amlinellwyd yn eu cynnig am y tendr.

3) Fel bod yr awdurdod i ddyfarnu'n ffurfiol a chymeradwyo derbyn tendr ar gyfer contract cynllun Amddiffyn yr Arfordir Aberaeron yn cael ei ddirprwyo i Aelodau'r Cabinet dros Briffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol, a thros Gyllid a Chaffael, mewn ymgynghoriad â'r

Swyddogion Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol a Chyllid a Chaffael.

- 4) Nodi, gan dybio y ceir cymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer yr Achos Busnes Llawn, y bydd angen hyd at tua £550k ychwanegol o arian cyfatebol gan y Cyngor a fydd yn cael ei adlewyrchu yn y Rhaglen Gyfalaf Aml-Flwyddyn.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Galluogi i waith adeiladu Cynllun Amddiffyn Arfordir Aberaeron fynd rhagddo cyn gynted â phosibl unwaith y derbynir cymeradwyaeth ar gyfer yr Achos Busnes Llawn ac unwaith y bydd cyllid grant LIC wedi'i gadarnhau.

42 EITEM EITHRIEDIG

Nid yw'r adroddiad sy'n ymwneud ag eitem 42 ar yr agenda, Atodiad A, i'w gyhoeddi gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym mharagraff 14 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn Llywodraeth Leol (Mynediad at Wybodaeth) 5 (Amrywio) (Cymru) 2007. Os bydd y Cyngor yn penderfynu ystyried yr eitem hon yn breifat, ar ôl cynnal prawf budd y cyhoedd, caiff y cyhoedd eu heithrio o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth honno, yn unol ag Adran 100B(2) o'r Ddeddf.

Gofynnwyd i'r Aelodau, wrth ymdrin â'r eitem, ystyried a ddylid gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r Cyfarfod.

PENDERFYNIAD:

Peidio gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r cyfarfod.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Ni thrafodwyd y ddogfen yn gyhoeddus.

43 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ynghylch Diweddariad ar y Gwasanaethau Bysiau Cyhoeddus gan gynnwys yr ymarfer caffael diweddar

Nodwyd yr adroddiad.

44 EITEM EITHRIEDIG

Nid yw'r adroddiad sy'n ymwneud ag eitem 44 ar yr agenda, Atodiad 1, i'w gyhoeddi gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym mharagraff 14 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn Llywodraeth Leol (Mynediad at Wybodaeth) 5 (Amrywio) (Cymru) 2007. Os bydd y Cyngor yn penderfynu ystyried yr eitem hon yn breifat, ar ôl cynnal prawf budd y cyhoedd, caiff y cyhoedd eu heithrio o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth honno, yn unol ag Adran 100B(2) o'r Ddeddf.

Gofynnwyd i'r Aelodau, wrth ymdrin â'r eitem, ystyried a ddylid gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r Cyfarfod.

PENDERFYNIAD:

Peidio gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r cyfarfod.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Ni thrafodwyd y ddogfen yn gyhoeddus.

45 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ynghylch Tendrau ar gyfer Gwasanaethau Bws Lleol 526, 585 a 588

PENDERFYNIAD:

Cymeradwyo dyfarnu'r contractau i'r cynigwyr llwyddiannus.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Er mwyn galluogi i'r gwasanaethau barhau i weithredu o 1 Medi 2023 ymlaen.

46 EITEM EITHRIEDIG

Nid yw'r adroddiad sy'n ymwneud ag eitem 46 ar yr agenda, Atodiad 1, i'w gyhoeddi gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym mharagraff 14 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn Llywodraeth Leol (Mynediad at Wybodaeth) 5 (Amrywio) (Cymru) 2007. Os bydd y Cyngor yn penderfynu ystyried yr eitem hon yn breifat, ar ôl cynnal prawf budd y cyhoedd, caiff y cyhoedd eu heithrio o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth honno, yn unol ag Adran 100B(2) o'r Ddeddf.

Gofynnwyd i'r Aelodau, wrth ymdrin â'r eitem, ystyried a ddylid gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r Cyfarfod.

PENDERFYNIAD:

Peidio gwahardd y cyhoedd a'r wasg o'r cyfarfod.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Ni thrafodwyd y ddogfen yn gyhoeddus.

47 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Adroddiad Aildro'r Rhaglen Gyfalaf

Nodwyd yr adroddiad.

48 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn - 2023/24-2025/26

PENDERFYNIAD:

Cymeradwyo'r Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn ddiwygiedig ar gyfer y cyfnod rhwng 2023/24 a 2025/26, fel y'i hamlinellir yn Atodiad A.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Er mwyn cymeradwyo'r Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn ddiweddaraf.

49 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Aildro Refeniw Rheoladwy 2022/23

Nodwyd yr adroddiad.

- 50 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Perfformiad Rheoli'r Trysorlys 2022/23**
Nodwyd yr adroddiad.
- 51 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael ynghylch Grantiau a ddyfarnwyd o dan Gynllun Grantiau Cymunedol Ceredigion / Cronfa'r Degwm**
Nodwyd yr adroddiad.
- 52 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cymorth Cynnar ynghylch Cofnodion Cyfarfod Cyngor Ieuenctid Ceredigion (17.03.23)**
Nodwyd yr adroddiad.
- 53 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Adroddiad Blynyddol y Polisi Ymgysylltu a Chyfranogiad 2022-2023 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**
Nododd y Cabinet yr adroddiad a chytunodd ag argymhellion y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol:
- y dylai cyfranogwyr yr holl ymarferion ymgysylltu dderbyn y canlyniadau.
 - bod adroddiad monitro sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr.
- 54 Adendwm- Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cynnal ynghylch ystyried dull tymor canolig o gomisiynu gwasanaeth 'Tîm a Reolir' ar gyfer y Tîm Gofal a Gynlluniwyd, Porth Cynnal, i sicrhau bod digon o gapasiti i ddarparu gwasanaeth diogel a hyfyw yn unol â dyletswyddau statudol y Cyngor o ran diogelu**
PENDERFYNIAD:
1. Nodi cyngor y Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Porth Cynnal, sef bod yr amser wedi dod i benderfynu parhau i ddarparu gwasanaeth diogel i blant a'u teuluoedd drwy ddefnyddio Tîm a Reolir dros gyfnod hirach.
 2. Awdurdodi'r Swyddogion i fynd ati i gomisiynu, drwy broses gaffael briodol, gwasanaeth cymwys Tîm a Reolir i ymgymryd â dyletswyddau amddiffyn plant fel yr amlinellir yn yr adroddiad.
- 55 Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brys gan y Cabinet**
Mynegodd yr Arweinydd ac Eifion Evans, Prif Weithredwr, eu diolch i Audrey Somerton-Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol dros dro: Porth Cynnal wrth iddi adael ei rôl gyda'r awdurdod. Diolchwyd iddi am ei gwaith rhagorol a dymunwyd yn dda iddi yn y dyfodol.

**Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar
5 Medi 2023**

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Cabinet
DYDDIAD:	5 Medi 2023
LLEOLIAD:	Hybrid - Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell trwy fideo-gynadledda
TEITL:	Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus ar y Cynnig i roi 2 awr o barcio am ddim cyn 11am ym Meysydd Parcio Talu ac Arddangos y Cyngor.
DIBEN YR ADRODDIAD:	Rhoi adborth o gyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus a gynhaliwyd ar 31 Gorffennaf 2023

Cefndir:

Bu'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus yn ystyried yr adroddiad ar y Cynnig i roi 2 awr o barcio am ddim cyn 11am ym Meysydd Parcio Talu ac Arddangos y Cyngor, fel y gofynnwyd yn flaenorol gan y Pwyllgor ar 10 Chwefror 2023 yn ystod trafodaethau ynghylch y Ffioedd a'r Costau ar gyfer 2023/24.

Rhoddodd y Swyddogion gyflwyniad i'r Pwyllgor yn amlinellu'r canlynol:

- Y cefndir
- Proffil y tocynnau
- Yr ystyriaethau
- Yr effaith ariannol
- Yr hyn sydd i'w ystyried a'r opsiynau

Rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a gafodd eu hateb gan y Swyddogion a oedd yn bresennol.

- Cyflwynodd yr Aelod Etholedig dros Lanbedr Pont Steffan gynnig i roi 2 awr o barcio am ddim ym meysydd parcio'r Cwmins a'r Rwceri yn Llanbedr Pont Steffan gan y byddai hyn, yn ei barn hi, yn cefnogi busnesau ac yn annog twristiaid i ymweld â'r dref. Fel rhan o broses pennu'r gyllideb ar gyfer 2023/24, roedd yr Aelodau wedi cytuno ar flwyddyn arall o barcio am ddim ym meysydd parcio talu ac arddangos Tregaron a Llandysul.
- Cyfrannodd Aelodau eraill at y drafodaeth am y cynnig a gyflwynwyd a rhannodd yr Aelodau Etholedig dros Aberaeron ac Aberteifi eu barn â'r Pwyllgor ynglŷn â pharcio am ddim yn y meysydd parcio yn eu wardiau.

Argymhellion:

Yn dilyn cynnig gan Aelodau, cytunodd Aelodau'r Pwyllgor i argymhell:

- i. Bod y Cabinet yn ystyried cynnal adolygiad ynghylch codi tâl am barcio ar hyd y Promenâd yn Aberystwyth; ac
- ii. Bod y Cabinet yn ystyried cynnig i roi 2 awr o barcio am ddim rhwng 8am a 10am, o ddydd Llun i ddydd Gwener, mewn un maes parcio ym mhob un o drefi Llanbedr Pont Steffan, Aberaeron ac Aberteifi.

Y Cyngorydd Gwyn Wigley Evans
Cadeirydd Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Cyngor Sir Ceredigion

ADRODDIAD I'R:	Cabinet
DYDDIAD:	5 Medi 2023
LLEOLIAD:	Siambur y Cyngor/Hybrid
TEITL:	Heriau Recriwtio yn y Gwasanaethau Llesiant Gydol Oes
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Rhoi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach yn dilyn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 3 Gorffennaf 2023

CEFNDIR:

Rhoddyd adroddiad manwl i Aelodau'r Pwyllgor ynglŷn â'r heriau recriwtio yn y Gwasanaethau Llesiant Gydol Oes, yn unol â'r cais a wnaed gan yr Aelodau yn un o gyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor.

Yn dilyn trafodaeth hir, ystyriodd yr Aelodau'r argymhellion canlynol:

1. Nodi'r sefyllfa bresennol o ran y defnydd pwysig o weithwyr asiantaeth yn ein gwasanaethau gofal cymdeithasol.
2. Nodi'r hyn yr ydym eisoes yn ei wneud i ymateb i'r her o recriwtio gweithwyr yn y sector hwn.
3. Rhoi adborth ac awgrymu unrhyw atebion posibl eraill i ddatrys yr her recriwtio.
4. Cymeradwyo bod swyddogion yn cydweithio â phartneriaid gan gynnwys Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda i bwysu a mesur cyfleoedd creadigol ac arloesol i ddarparu atebion mwy hirdymor.

ARGYMHELLION:

Cytunodd Aelodau'r Pwyllgor i argymhell i'r Cabinet:

1. Bod Aelodau'r Pwyllgor yn nodi argymhelliad 1 a 2 uchod,
2. Bod y Pwyllgor yn cefnogi'r trafodaethau parhaus gyda Llywodraeth Cymru ar gyfer graddfa gyflog genedlaethol ar gyfer staff Gofal Cymdeithasol, wedi'i hariannu'n llawn;
a
3. Bod yr awdurdod yn cefnogi mwy o gydweithio gyda sefydliadau academiaidd megis Prifysgol Bangor i ddatblygu hyfforddiant a lleoliadau gwaith, gan roi sylw arbennig i hyfforddi Gweithwyr Cymdeithasol dwyieithog.

Y Cyngorydd Caryl Roberts
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Cabinet
DYDDIAD:	5 Medi 2023
LLEOLIAD:	Hybrid
TEITL:	Argymhelliad gan Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu mewn perthynas ag 'Y Dyfodol', Cellan
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Rhoi adborth gan Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu a gynhaliwyd ar 6 Gorffennaf 2023

CEFNDIR:

Bu Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu yn ystyried yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2022-2027 - Adroddiad Cynnydd Blwyddyn 1 (2022-2023) yn ei gyfarfod ar 6^{ed} Gorffennaf 2023.

Rhodddwyd trosolwg o'r canlynol fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad:

- Cefndir
- Sefyllfa ar hyn o bryd
- Pryderon
- Camau i fynd i'r afael â bylchau
- Cynnal/gwella darpariaeth (poblogaeth - genedigaethau byw, lleoedd gofal plant, tlodi plant, Allgymorth Dechrau'n Deg)
- Y Gymraeg (Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg)

Rhannodd swyddogion fideo byr o'r gwaith a wnaed mewn gwahanol sefydliadau gofal plant ledled y sir yn dilyn ceisiadau llwyddiannus am grantiau gan y darparwyr.

Rhodddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a gafodd eu hateb gan y Swyddogion a oedd yn bresennol.

Tynnodd yr aelodau sylw at y ffaith bod 'Y Dyfodol', a arferai fod yn feithrinfa breifat yng Nghellan, yn wag. Dywedwyd nad oedd gan yr awdurdod lleol ddim arian i sicrhau'r ddarpariaeth a bod y swm bach y pen o raglen Dechrau'n Deg ar gyfer ariannu darpariaeth gofal plant. Yn ogystal, mae telerau Dechrau'n Deg yn benodol ac mae dyraniad cyllid yn dibynnu ar gôd post cyfeiriad y plentyn ac a yw o fewn Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is. Eglurodd swyddogion na fyddai ystyried prynu'r cyfleuster yng Nghellan yn bodloni'r angen na'r galw am ddarpariaeth Dechrau'n Deg, gan ei fod y tu allan i'r Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is a nodwyd.

Yn dilyn cynnig gan Aelodau, cytunodd Aelodau'r Pwyllgor i argymhell:

bod y Cabinet/Grŵp Arweiniol yn archwilio opsiynau i lesio/prynu 'Y Dyfodol' yng Nghellan, o ystyried yr angen am ddarpariaeth gofal plant yn yr ardal.

**Y Cynghorydd Endaf Edwards
Cadeirydd Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu**

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	5 Medi 2023
Teitl:	Adolygu'r trefniadau gweithio hybrid
Pwrpas yr adroddiad:	Cymeradwyo dull y Cyngor o weithio'n hybrid
Er:	Penderfyniad
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Democrataidd, Polisi a Pherfformiad, a Phobl a Threfniadaeth

CEFNDIR:

Gan ddechrau ym mis Mawrth 2020, gorfodwyd cyfyngiadau symud cenedlaethol yn sydyn yn ystod pandemig Covid-19, a oedd yn cynnwys y gofyniad i aros gartref a gweithio gartref lle bynnag y bo modd. Mae'r staff wedi ymateb yn gyflym ac yn gadarnhaol i'r newid hwn. Ar y cyfan, roedd yr ymateb cadarnhaol hwn yn bosibl o ganlyniad i'r camau a gymerwyd eisoes tuag at ffordd fwy hyblyg a doethach o weithio, gan gynnwys buddsoddi mewn offer a meddalwedd digidol, a gwella'r trefniadau gweithio hyblyg presennol.

Prosiect 'Y Ffordd Rydym yn Gweithio'

Er mwyn adeiladu ar y gwersi a ddysgwyd, sefydlodd y Cyngor y prosiect 'Y Ffordd Rydym yn Gweithio' i adolygu'r arferion gweithio o bell a fabwysiadwyd yn ystod y pandemig. Cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu sylweddol â staff i gasglu adborth, profiadau, syniadau a gofynion o ran y gweithle yn y dyfodol er mwyn cefnogi penderfyniadau strategol. Cafwyd lefel uchel o ymgysylltu â gweithwyr ac mae'r themâu sy'n deillio o'r ymarfer hwn yn ogystal ag ymchwil, tueddiadau ac uchafbwyntiau cenedlaethol wedi llywio datblygiad y strategaeth gweithio hybrid.

Dangosodd yr ymarfer ymgysylltu â staff fod llawer o fanteision i weithio gartref, ond roedd hefyd yn cydnabod bod heriau i rai aelodau o staff. Roedd y manteision a nodwyd yn cynnwys cyfarfodydd rhithiol, gwell cynhyrchiant, gwell cydweithio, llai o bethau i darfu ar eu gwaith neu dynnu eu sylw oddi ar eu gwaith. Roedd yr heriau a nodwyd yn cynnwys cysylltedd band eang gwael, diffyg gwahanu rhwng y gwaith a'r cartref – "byw yn y swyddfa", teimlo'n unig oherwydd llai o gyfleoedd i gymdeithasu, a dim man gweithio digonol yn eu cartref.

STRATEGAETH GWEITHIO HYBRID

Ym mis Gorffennaf 2022, mabwysiadodd y Cabinet y Strategaeth Gweithio Hybrid. Datblygwyd y strategaeth hon i nodi egwyddorion a'r broses weithredu ar gyfer model gweithio hybrid sy'n cynnal y lefel uchel ofynnol o ddarparu gwasanaethau gan hefyd

roi mwy o hyblygrwydd i weithwyr o ran cydbwysu eu gwaith a'u bywydau cartref. Anghenion y gwasanaeth fydd y brif flaenoriaeth bob amser wrth ystyried unrhyw bosibiliadau gweithio hybrid. Cydnabuwyd na fydd y lefel hon o hyblygrwydd yn bosibl i bob aelod o staff, oherwydd natur rhai rolau neu gyfyngiadau eraill, ond bydd ymrwymiad o hyd i archwilio sut y gellir cynnwys lefel o hyblygrwydd mewn rolau ar draws y sefydliad.

Y weledigaeth ar gyfer y strategaeth yw "meithrin gweithlu cydnerth, wedi'i grymuso ac sy'n perfformio'n dda. Gweithlu sydd â'r sgiliau a'r offer i weithio'n hyblyg i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel mewn modd effeithlon, cynaliadwy ac ecogyfeillgar, nawr ac yn y dyfodol. Byddwn yn cynllunio gweithleoedd gyda mannau modern, hyblyg sydd nid yn unig yn annog gweithgarwch cydweithredol, traws-swyddogaethol ond sydd hefyd yn cryfhau ein diwylliant corfforaethol, yn cynyddu ymgysylltiad â'n partneriaid ac yn cefnogi profiad gwell i gwsmeriaid."

Mae'r strategaeth yn cyflwyno cyfres o flaenoriaethau gan gynnwys a) ffyrdd hyblyg a symudol o weithio; b) cynaliadwyedd amgylcheddol ac ariannol; ac c) rhoi gwell profiad i gwsmeriaid. Yn ogystal, nodwyd cyfres o bamedrau y gellid adeiladu'r model gweithio hybrid oddi mewn iddynt, megis *'Lle gall ein staff weithio mor effeithlon o bell neu yn y swyddfa gallant ddewis lle maent yn gweithio ar unrhyw ddiwrnod penodol'*; *'Ni fydd gan ein staff gweithio hybrid ddim lle personol parhaol yn y swyddfa, ac eithrio mewn amgylchiadau eithriadol'* a *'bydd ein cyfarfodydd gyda chydweithwyr a phartneriaid allanol yn rhithwir lle bynnag y bo modd'*.

Cafodd holl rolau'r gweithlu corfforaethol eu categorio i'r pedwar dull gwaith canlynol gan y Rheolwr Corfforaethol perthnasol:

Sefydlog – rôl sy'n gofyn i ddeiliad y swydd fynychu'r gweithle drwy gydol y dydd oherwydd natur a gofynion y rôl, ac felly nad yw'n addas ar gyfer gweithio hybrid. Roedd y tair ffordd arall sy'n weddill i gyd yn fathau o weithio hybrid – Hybrid Hyblyg, Hybrid Cyfyngedig a Chrwydrol.

POLISI GWEITHIO HYBRID DROS DRO

Mabwysiadwyd Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro gan y Cabinet ym mis Gorffennaf 2022 am gyfnod o 12 mis er mwyn caniatáu i weithio hybrid gael ei dreialu wrth i'r rheolwyr a'n gweithlu nodi ffordd newydd effeithiol o weithio ar ôl y pandemig. Datblygwyd y polisi i ddarparu gwybodaeth fanwl am yr hyn y mae gweithio hybrid yn ei olygu i'r Cyngor. Ei nod oedd cefnogi gweithwyr a'u rheolwyr i roi gweithio hybrid ar waith trwy ddarparu cyngor a gwybodaeth ymarferol, gan alluogi gweithwyr i weithio'n effeithiol, yn gynhyrchiol ac yn ddiogel o'r swyddfa neu o'r cartref.

Er mwyn cefnogi'r broses o roi'r model gweithio hybrid ar waith, mae tair ffordd waith wedi'u creu, sy'n cael eu cadeirio gan Swyddog Arweiniol Corfforaethol ac sy'n adrodd i Fwrdd Prosiect Ffyrdd o Weithio. Dyma'r ffyrddiau gwaith:

- Cynllunio'r Gweithle – yn gyfrifol am ailgynllunio mannau gwaith i gynyddu cynwysoldeb a hyblygrwydd ac i gefnogi ffyrdd newydd o weithio ar gyfer y gweithlu a'r cwsmeriaid.

Tudalen 21

- Atebion Digidol – yn gyfrifol am adolygu a gwella atebion digidol i gefnogi cydweithio, gweithio hybrid, a gwasanaeth gwell i gwsmeriaid.
- Polisiâu, Gweithdrefnau a Datblygiad – yn gyfrifol am adolygu polisiâu a gweithdrefnau presennol yn ogystal â datblygu rhai newydd i gefnogi ffyrdd newydd o weithio.

Penawdau'r Polisi

Dyma oedd prif benawdau'r polisi:

- Mae statws hybrid yn fudd y gall gweithwyr wneud cais amdano os yw eu rolau wedi'u dynodi'n rhai sy'n addas ar gyfer gweithio hybrid (Hybrid Hyblyg, Hybrid Cyfyngedig a Chrwydrol).
- Gall gweithwyr sy'n gweithio'n hybrid ddewis mynd i'r gweithle (neu ganolfan) bob dydd, ond dim ond mynediad at ddesg boeth fydd ganddynt, a hynny drwy system archebu desg.
- Er mwyn cael statws hybrid, rhaid i weithwyr ddangos neu gytuno i'r canlynol:
 - Cyflymder band eang digonol
 - Darparu'r offer angenrheidiol ar gyfer gweithio cynhyrchiol
 - Sicrhau y parheir i gadw gwybodaeth yn ddiogel
 - Amgylchedd gweithio diogel
 - Dychwelyd i'r gweithle os amherir ar y cysylltiad
 - Gweithio o leoliadau gweithio o bell a gofnodwyd yn unig
 - Mynd i'r lleoliad gwaith os oes angen
- Dim newid cytundebol yn ystod cyfnod y Polisi Dros Dro. Bydd y lleoliad gwaith a nodir yn y contract yn aros yr un fath ac ni fydd unrhyw gostau teithio ar gyfer mynd i leoliad gwaith neu ganolfan ddesg boeth.
- Dim lwfans gweithio o gartref yn daladwy gan mai trefniant gwirfoddol oedd hwn.
- Gellir tynnu statws hybrid yn ôl o dan amgylchiadau penodol.
- Byddai recriwtio / cyfweliadau yn rhithiol yn ddiodyfyn oni bai bod cyfiawnhad cryf dros gyfweliadau wyneb yn wyneb.

ADOLYGU

Mae ymgysylltu â'r gweithwyr wedi digwydd yn gyson drwy gydol y cyfnod i gasglu gwybodaeth ac adborth ynghylch sut roedd y polisi'n gweithio'n ymarferol ac i nodi unrhyw feysydd oedd angen sylw. Ni wnaed unrhyw newidiadau mawr ond cafodd y gweithwyr wybod am unrhyw fân newidiadau drwy ddiweddiadau yn y negeseuon e-bost wythnosol oddi wrth Newyddion Tîm Ceredigion a'r sianel ar Teams.

Yn ystod mis Mehefin 2023 cynhaliwyd adolygiad o'r cyfnod dros dro o 12 mis a gofynnwyd i'r gweithwyr a'u rheolwyr llinell ddarparu adborth am eu profiadau dros y cyfnod. Cafodd pob gweithiwr sydd mewn swydd sy'n gymwys i fod yn hybrid gais i gwblhau arolwg staff dienw. Roedd yr arolwg yn cynnwys drwy ran. Roedd y cyntaf ar gyfer pob gweithiwr a'r ail ar gyfer y rheolwyr llinell. Derbyniwyd cyfanswm o 870 o ymatebion gan arwain at gyfradd ymateb o 75% ac roedd cynrychiolaeth dda o bob maes gwasanaeth. Fel y dengys y canlyniadau canlynol, roedd mwyafrif llethol wedi gweld gweithio hybrid yn brofiad cadarnhaol ac yn cefnogi cyflwyno gweithio hybrid fel opsiwn parhaol.

Perfformiad

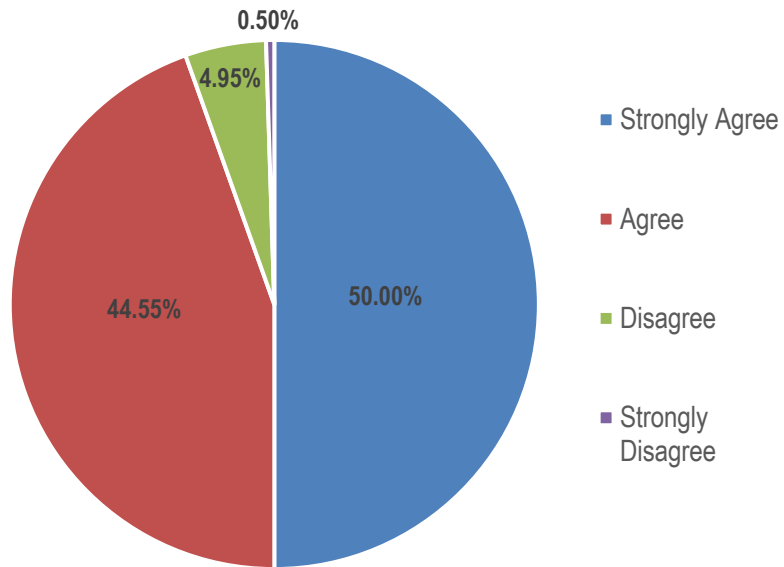
Yn eu hymatebion i'r arolwg, nododd y gweithwyr a'u rheolwyr llinell eu bod yr un mor gynhyrchiol neu'n fwy cynhyrchiol wrth weithio gartref o gymharu â gweithio yn y swyddfa. Cefnogir hyn gan ganlyniadau asesiadau a wnaed gan ein rheoleiddwyr allanol. Yn yr Arolygiad Gwerthuso Perfformiad gan Arolygiaeth Gofal Cymru ym mis Mai 2023 canfuwyd bod *“uwch-arweinyddiaeth gref o fewn y gwasanaethau cymdeithasol. Dywedodd staff, rhanddeiliaid a phartneriaid wrthym fod yr uwch-arweinwyr yn weladwy, yn hygyrch, yn gefnogol ac yn hawdd mynd atynt. Dengys yr adborth a gasglwyd gennym ddiwylliant sy'n canolbwyntio ar lesiant, meithrin a chynnal cydberthnasau, a sicrhau canlyniadau diogel i bobl”* a chanfuwyd hefyd bod *“gan Geredigion weithlu ymroddedig sy'n ymateb i lwyth gwaith cynyddol o ran cymhlethdod ac o ran nifer yr achosion”*. Yn eu hadolygiad 'Llamu Ymlaen – Rheoli'r Gweithlu'n Strategol' ym mis Mai 2022, nododd Archwilio Cymru fod y *“pandemig wedi cyflymu'r newid i ffyrdd newydd o weithio ac wedi hybu newidiadau gweithredol a diwylliannol cadarnhaol yn y Cyngor”* a bod *“gan y Cyngor gynlluniau a threfniadau monitro, adolygu a gwella sydd wedi'u datblygu'n dda ar gyfer ei weithlu”*.

Mae Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor 2023/24 – 2026/27 yn nodi'r hyn a gyflawnwyd yn ddiweddar a'r cynnydd a wnaed ledled y meysydd gwasanaeth. Yn yr un modd, roedd y gofyniad statudol diweddar i lunio Adolygiad Blynyddol o'r Perfformiad a'r Amcanion Llesiant wedi arwain at gyhoeddi Adroddiad Hunanasesu 2021/22 a oedd yn crynhoi'r cynnydd a wnaed ar sail amcanion llesiant y Cyngor. Mae'r holl ganlyniadau a'r cynnydd yma wedi digwydd yn ystod y cyfnod gweithio hybrid.

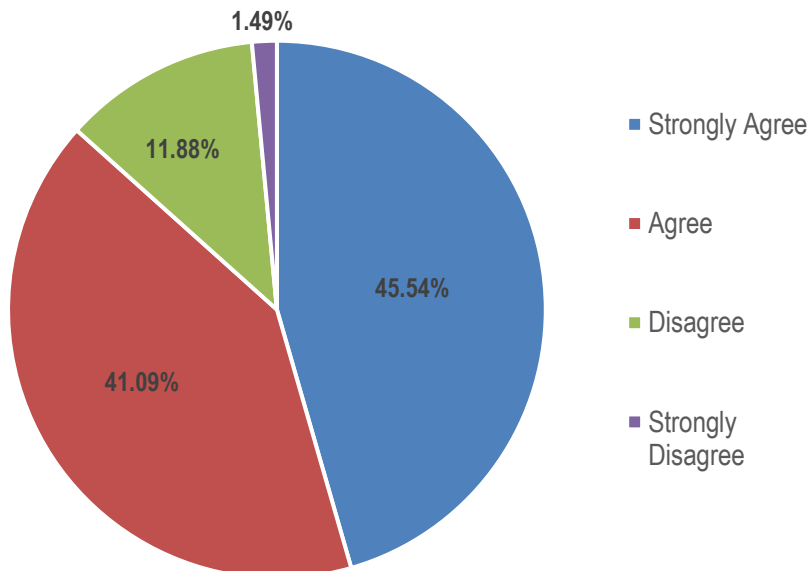
Rheolwyr llinell

Yn ogystal â'r ymatebion a ddangosir isod, darparodd rheolwyr llinell amrywiaeth o ddata hefyd ar faterion cysylltiedig megis sut mae eu sgiliau rheoli wedi datblygu i reoli timau hybrid, ffocws ar gynefino staff newydd wyneb yn wyneb yn hytrach nag yn rhithiol, gwiriadau rheolaidd wrth weithio o bell ac awgrymiadau ar gyfer datblygu ymdeimlad o berthyn i dîm. Un sylw a gododd droeon oedd argymhelliad i gynnal cyfarfodydd tîm wyneb yn wyneb yn rheolaidd, yn amrywio o bob pythefnos i bob chwarter, yn bennaf i gefnogi hunaniaeth tîm ac at ddibenion lles.

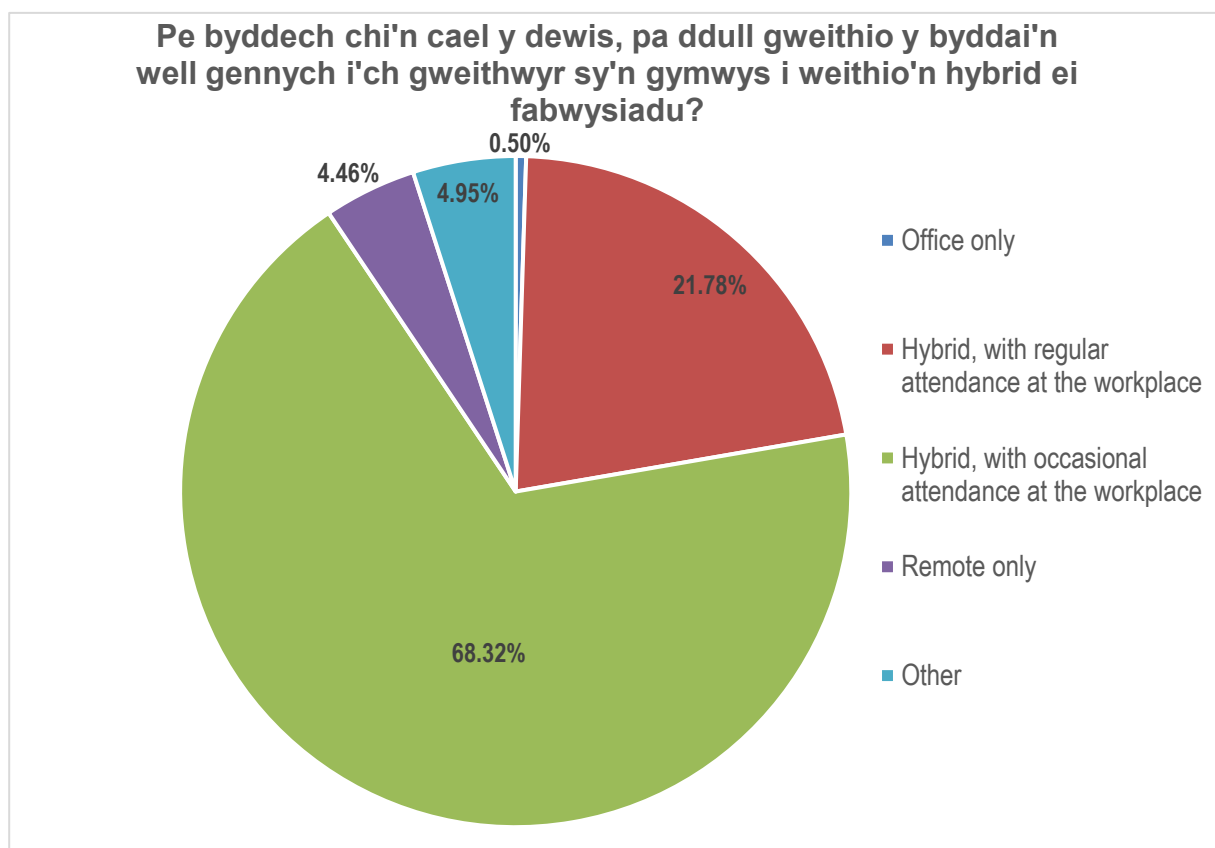
Pan fydd fy nhîm yn gweithio gartref, maent yr un mor gynhyrchiol ag y maent yn y gweithle

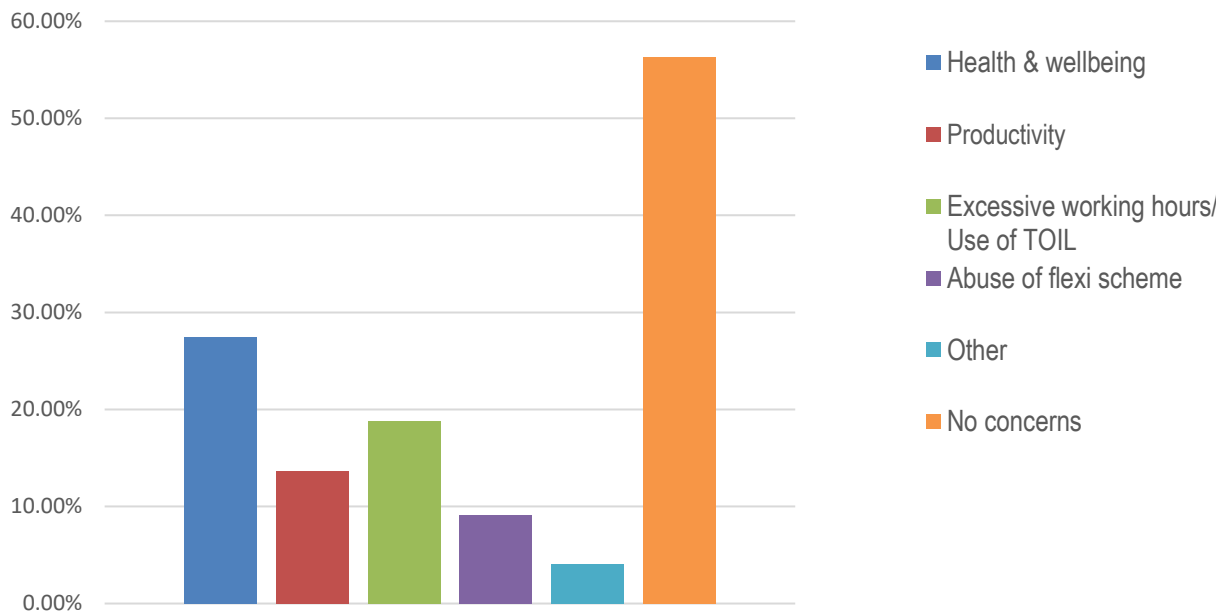
Pan fydd fy nhîm yn gweithio gartref, gallaf eu rheoli yr un mor effeithiol ag y gallaf yn y gweithle

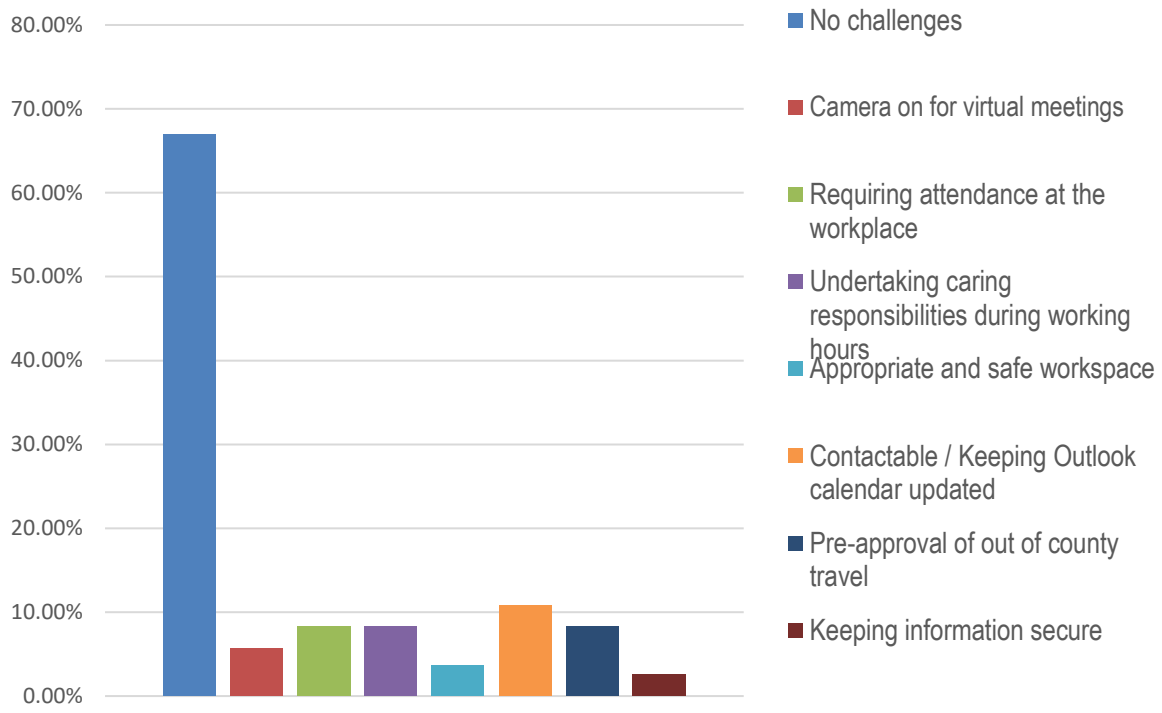
Pan fydd fy nhîm yn gweithio gartref...	Cytuno'n gryf	Cytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf
Mae ganddynt y sgiliau i weithio'n effeithiol	56.44%	42.08 %	0.99%	0.50%
mae ganddynt yr offer sydd eu hangen arnynt i wneud eu gwaith yn effeithiol	59.90%	36.63 %	2.97%	0.50%
maent yn gallu gweithio'n effeithiol yn ddi-bapur	53.47%	41.09 %	4.46%	0.99%

O ran unigolion yn eich tîm, a oes gennych bryderon mewn perthynas â'r canlynol:

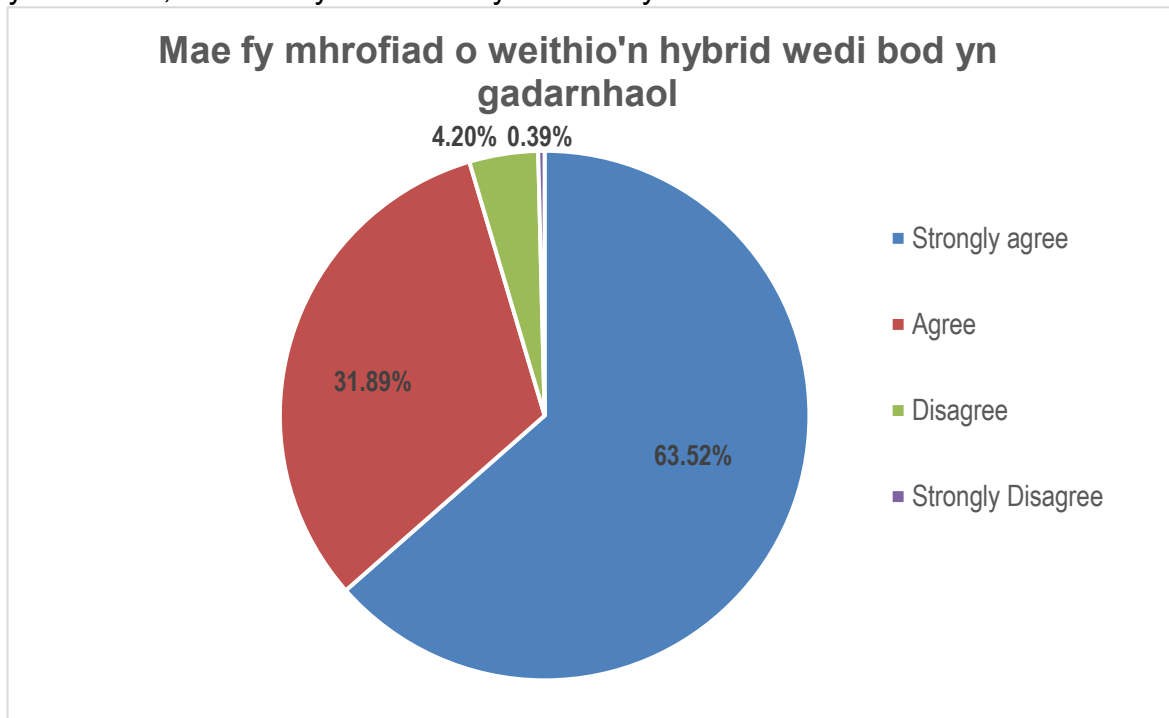

Ydych chi wedi profi heriau mewn perthynas â chymhwyso gofynion canlynol y Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro

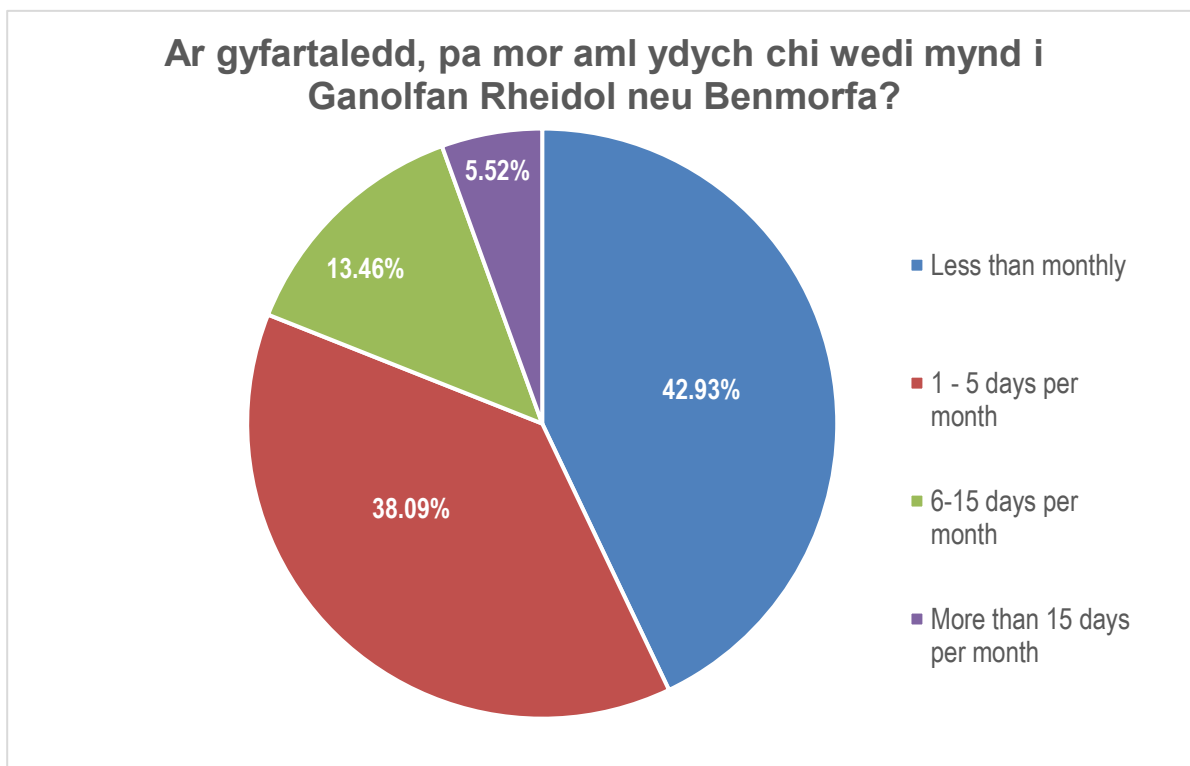
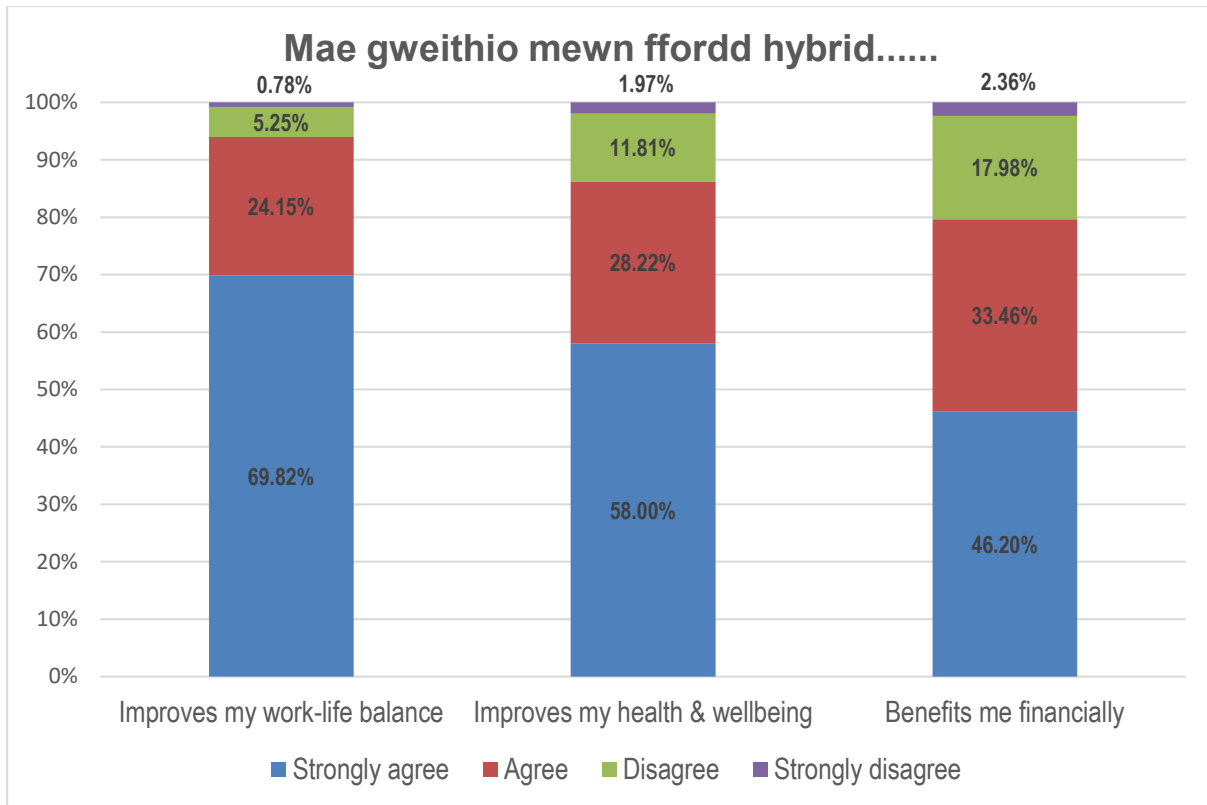

Gweithwyr

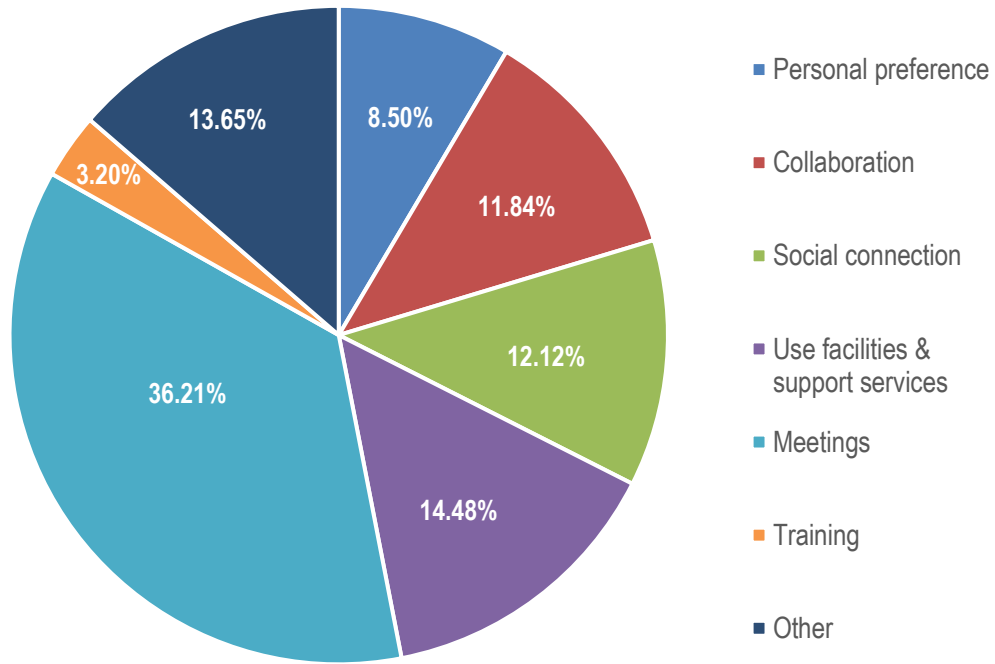
Mae'r canlyniad i weithwyr yn debyg i ganlyniad rheolwyr llinell gyda dros 95% o weithwyr yn cytuno bod eu profiad o weithio'n hybrid wedi bod yn gadarnhaol. Mae gweithwyr wedi gwneud eu dewis yn glir fel mae'r canlyniadau canlynol yn dangos. Nid oedd gymaint o weithwyr wedi dewis 'cytuno'n gryf' ar gyfer budd ariannol gweithio hybrid ond mae bron i 80% o weithwyr yn credu ei fod wedi bod o fudd iddynt. Pan ofynnwyd iddynt a fyddent yn ystyried cyflogaeth amgen pe bai eu gallu i weithio mewn ffordd hybrid yn cael ei ddileu, dywedodd 39% y bydden nhw; dywedodd 24% na fydden nhw, ac roedd y 37% oedd yn weddill yn ansicr.

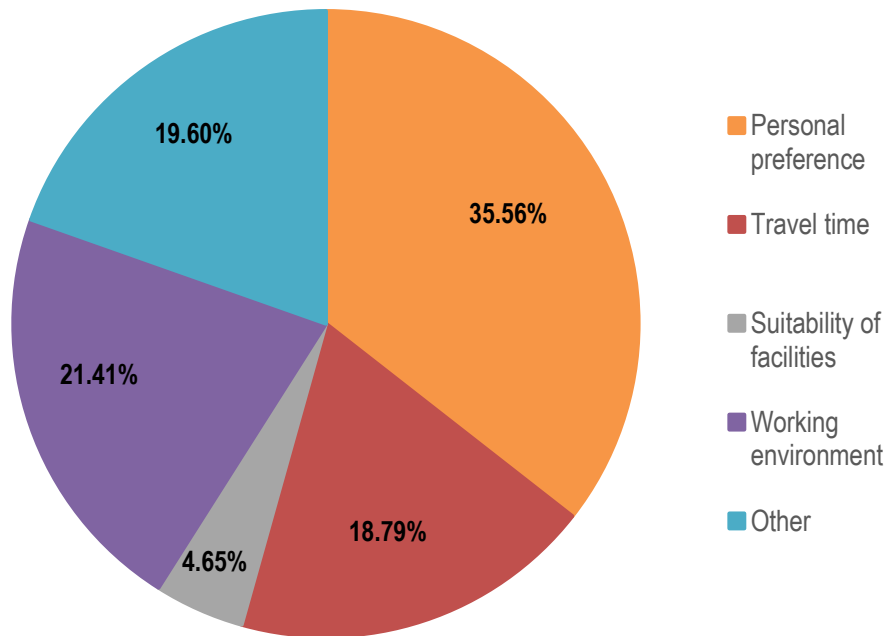
Wrth weithio gartref ...	Cytuno'n gryf	Cytuno	Anghytuno	Anghytuno'n gryf
Rydw i yr un mor gynhyrchiol neu'n fwy cynhyrchiol nag ydw i wrth weithio yn y gweithle	69.29%	25.33 %	5.25%	0.13%
Rwy'n cael fy rheoli yr un mor effeithiol ag yr wyf yn y gweithle	63.12%	29.92 %	6.04%	0.92%
Mae gen i'r sgiliau sydd eu hangen arnaf i wneud fy ngwaith yn effeithiol gartref	72.31%	26.77 %	0.79%	0.13%
Mae gen i'r offer sydd ei angen arnaf i wneud fy ngwaith yn effeithiol gartref	66.40%	29.27 %	3.54%	0.79%
Rwy'n gallu gweithio'n effeithiol yn ddi-bapur	62.99%	30.31 %	5.64%	1.05%

Beth yw'r prif reswm yr ydych chi'n mynd i'r gweithle?

Os nad ydych yn mynd i'r gweithle yn rheolaidd, nodwch y prif reswm dros hyn

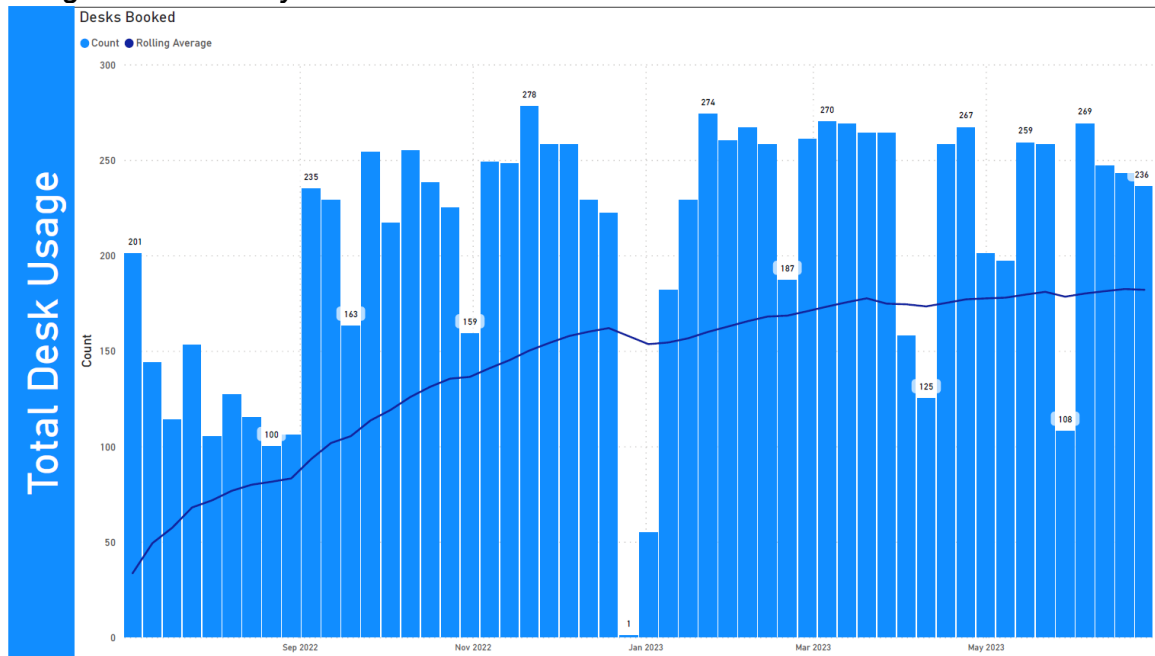

Mae canlyniadau'r arolwg yn glir, o safbwynt rheolwyr llinell a gweithwyr, bod gweithio hybrid yn cael ei weld fel dull cadw a budd allweddol. Argymhellir felly bod gweithio hybrid yn cael ei dderbyn fel opsiwn gweithio hyblyg tymor hir ac y dylid diwygio'r Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro i adlewyrchu hyn.

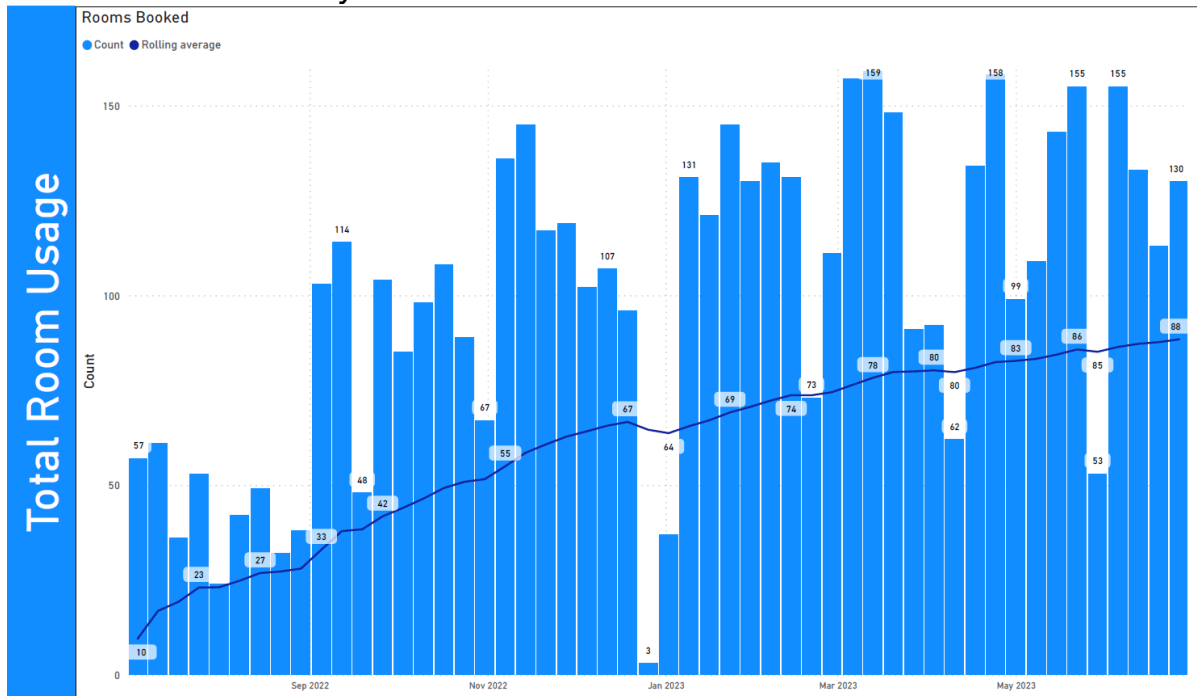
DEFNYDDIO ADEILADAU'R CYNGOR AT DDIBENION GWAHANOL

Os cymeradwyir y cynnig i fabwysiadu opsiwn gweithio hybrid yn barhaol i weithwyr, bydd modd rhyddhau gofod swyddfa nad yw wedi'i ddefnyddio'n llawn yn ystod cyfnod y treial gweithio hybrid dros dro. Mae'r 12 mis diwethaf wedi dangos bod y capasiti presennol o ran desgiau ar gyfer gweithio hybrid yng Nghanolfan Rheidol a Phenmorfa yn gallu bodloni'r galw yn ei ffurf bresennol, gan dderbyn fodd bynnag y bydd trefniadau mwy parhaol yn cael eu rhoi ar waith yn y ddau leoliad. Dros gyfnod o 12 mis y treial, roedd y defnydd o ddesgiau ar ei uchaf ddechrau mis Rhagfyr, ac roedd nifer yr ystafelloedd a archebwyd ar ei uchaf ym mis Mawrth 2023. Gwelwyd bod y defnydd cyfartalog dros fisoedd y gaeaf yn uwch nag yn ystod misoedd cynhesach yr haf, ond yn parhau i fod o fewn terfynau'r capasiti mwyaf.

Desgiau a archebwyd Gorffennaf 2022 – Mehefin 2023

Ystafelloedd a archebwyd Gorffennaf 2022 – Mehefin 2023

Cynigir bod swyddogion yn cynnal adolygiad o holl swyddfeydd y Cyngor ar draws ei ystâd i nodi potensial ar gyfer ail-bwrpasu. O ganlyniad i'r gwaith ymgysylltu gyda'r cyhoedd ar y defnydd o swyddfeydd y Cyngor yn y dyfodol, cafwyd nifer o awgrymiadau ynghylch ffyrdd posibl o'u defnyddio, gan gynnwys defnyddio'r adeiladau fel cyfleusterau ar gyfer y gymuned, ysbyty neu leoliad gofal iechyd, mannau ar gyfer busnesau a llety preswyl.

A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig? Os naddo, nodwch pam

Naddo. Bydd Asesiad Effaith Integredig yn cael ei gwblhau os bydd angen Polisi Hybrid newydd.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

**Crynodeb:
Hirdymor:
Integreiddio:
Cydweithio:
Cynnwys:
Atal:**

Argymhelliad / Argymhellion:

- Mabwysiadu gweithio hybrid fel opsiwn parhaol i weithwyr sy'n gallu gweithio yr un mor effeithiol o bell ag y gallant yn y swyddfa.
- Datblygu Polisi Gweithio Hybrid i ddisodli'r Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro presennol.

Tudalen 31

Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:	Cefnogi parhad y ffyrdd hybrid o weithio
Trosolwg a Chraffu:	Pwyllgor Adnoddau Corfforaethol, 19 Gorffennaf 2023
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Gorfforaethol
Amcanion Llesiant Corfforaethol:	<ul style="list-style-type: none">• Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth• Creu cymunedau gofalgar ac iach• Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu• Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	Dim
Goblygiadau cyfreithiol:	Dim
Goblygiadau staffio:	Cefnogi recriwtio a chadw staff.
Goblygiadau eiddo / asedau:	Cynnig modd o adolygu'r defnydd a wneir o adeiladau ledled yr Awdurdod.
Risg(iau):	Byddai tynnu ymaith y cyfle i weithio mewn modd hybrid yn gallu effeithio ar allu'r Cyngor i recriwtio neu gadw staff sy'n dymuno gweithio mewn ffordd hyblyg.
Pwerau Statudol:	
Papurau Cefndir:	
Atodiadau:	
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Geraint Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Pobl a Threfniadaeth
Swyddog Adrodd:	Geraint Edwards
Dyddiad:	07/08/2023

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Cabinet
DYDDIAD:	5 Medi 2023
LLEOLIAD:	Hybrid/Siambr y Cyngor
TEITL:	Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar Adolygiad o Drefniadau Gweithio yn Hybrid
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Rhoi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol yn dilyn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 19 Gorffennaf 2023

Derbyniodd Aelodau'r Pwyllgor adroddiad ar Adolygiad o Drefniadau Gweithio yn Hybrid a gyflwynwyd gan Arweinydd y Cyngor, gyda chymorth y swyddogion.

Gan ddechrau ym mis Mawrth 2020, gorfodwyd cyfyngiadau symud cenedlaethol yn sydyn yn ystod pandemig Covid-19, a oedd yn cynnwys y gofyniad i aros gartref a gweithio gartref lle bynnag y bo modd. Mae'r staff wedi ymateb yn gyflym ac yn gadarnhaol i'r newid hwn. Ar y cyfan, roedd yr ymateb cadarnhaol hwn yn bosibl o ganlyniad i'r camau a gymerwyd eisoes tuag at ffordd fwy hyblyg a doethach o weithio, gan gynnwys buddsoddi mewn offer a meddalwedd digidol, a gwella'r trefniadau gweithio hyblyg presennol.

Ym mis Gorffennaf 2022, mabwysiadodd y Cabinet y Strategaeth Gweithio Hybrid. Mabwysiadwyd Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro gan y Cabinet ym mis Gorffennaf 2022 am gyfnod o 12 mis er mwyn caniatáu i weithio hybrid gael ei dreialu wrth i'r rheolwyr a'n gweithlu nodi ffordd newydd effeithiol o weithio ar ôl y pandemig. Datblygwyd y polisi i ddarparu gwybodaeth fanwl am yr hyn y mae gweithio hybrid yn ei olygu i'r Cyngor. Ei nod oedd cefnogi gweithwyr a'u rheolwyr i roi gweithio hybrid ar waith trwy ddarparu cyngor a gwybodaeth ymarferol, gan alluogi gweithwyr i weithio'n effeithiol, yn gynhyrchiol ac yn ddiogel o'r swyddfa neu o'r cartref.

Yna bu'r Aelodau'n trafod ac yn ystyried canlyniadau arolwg y Gweithwyr.

Cynigiwyd y dylai'r swyddogion gynnal adolygiad o holl swyddfeydd y Cyngor ar draws ei ystâd gan nodi'r posibilïadau o addasu'r swyddfeydd at ddibenion gwahanol. O ganlyniad i'r gwaith ymgysylltu gyda'r cyhoedd ar y defnydd o swyddfeydd y Cyngor yn y dyfodol, cafwyd nifer o awgrymiadau ynghylch ffyrdd posibl o'u defnyddio, gan gynnwys defnyddio'r adeiladau fel cyfleusterau ar gyfer y gymuned, ysbyty neu leoliad gofal iechyd ac fel manau ar gyfer busnesau a llety preswyl.

Cododd yr Aelodau bryderon ynghylch canfyddiad y cyhoedd o'r trefniadau gweithio o gartref a'u canfyddiad nad oedd gwaith yn cael ei gyflawni. Fodd bynnag, nid oedd y canfyddiadau hyn yn gywir am fod y swyddogion llawer yn fwy cynhyrchiol. Er enghraifft, roeddent yn gweithio yn ystod yr adegau y byddent wedi bod yn teithio i'r gwaith ac oddi yno ac yn ystod yr adegau y byddent yn teithio rhwng cyfarfodydd mewn amrywiol leoliadau y tu hwnt i'w prif swyddfa. Cytunwyd y byddai modd i'r Gwasanaeth Cyfathrebu roi sylw i hyn.

ARGYMHELLION:

Yn dilyn trafodaeth, gofynnwyd i'r Aelodau ystyried yr argymhelliad a ganlyn i'r Cabinet:

1. Argymell bod y Cabinet yn mabwysiadu gweithio hybrid fel opsiwn parhaol i weithwyr sy'n gallu gweithio yr un mor effeithiol o bell ag y gallant yn y swyddfa.
2. Datblygu Polisi Gweithio Hybrid i ddisodli'r Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro presennol a dod ag ef gerbron y pwyllgor Craffu yn dilyn ymgynghoriad.

Cytunodd Aelodau'r Pwyllgor i argymell y canlynol i'r Cabinet:

1. i fabwysiadu gweithio hybrid fel opsiwn parhaol i weithwyr sy'n gallu gweithio'r un mor effeithiol o bell ag y gallant yn y swyddfa;
2. i ddatblygu Polisi Gweithio Hybrid i ddisodli'r Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro presennol a dod ag ef gerbron y pwyllgor Craffu yn dilyn ymgynghoriad; ac
3. y dylai'r polisi gweithio hybrid gynnwys y gofyniad i reolwyr sicrhau bod cyfarfodydd tîm yn cael eu cynnal yn y cnauld naill ai bob wythnos, bob pythefnos neu bob mis.

Y Cynghorydd Rhodri Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	5 Medi 2023
Teitl:	Polisi Menopos
Diben yr adroddiad:	Cymeradwyo'r Polisi Menopos i'w roi ar waith
Er:	Penderfyniad
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet ar gyfer Gwasanaethau Democraidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth

CEFNDIR

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwymo i ddarparu amgylchedd gwaith cynhwysol a chefnogol, lle mae pawb yn cael eu trin yn deg gydag urddas a pharch yn eu hamgylchedd gwaith. Mae hefyd wedi ymrwymo i iechyd, diogelwch a lles y gweithlu cyfan.

Mae'r menopos yn rhan naturiol o heneiddio, y cyfeirir ato'n aml fel 'y newid', ac mae'n cyfeirio at yr adeg pan na fydd y mislif wedi dod am 12 mis. Nid yw bob amser yn drawsnewidiad hawdd ond gyda'r cymorth cywir gall fod yn llawer gwell. Er nad yw pawb sy'n mynd drwy'r menopos yn dioddef o symptomau, bydd cefnogi'r rhai sydd yn dioddef o symptomau yn gwella eu profiad yn y gwaith.

Amcangyfrifir bod tua 1 ym mhob 3 pherson yn y DU naill ai wedi cyrraedd y menopos neu'n mynd drwyddo ar hyn o bryd. Mae data Cyngor Sir Ceredigion ym mis Hydref 2022 yn cofnodi bod 66.1% (1,355) o'r gweithlu corfforaethol (ac eithrio ysgolion) yn fenywod, gyda 34.1% (698) ohonynt rhwng 45 a 64 oed a gallent fod mewn oedran lle maent yn debygol o fod yn profi'r perimenopos neu wedi cyrraedd y menopos. Mae'n bwysig felly ein bod yn ystyried anghenion y grŵp hwn ac yn mynd ati'n rhagweithiol i reoli gweithlu sy'n amrywiol o ran oedran

POLISI MENOPOS

Mae'r Polisi Menopos drafft wedi'i ddatblygu i helpu'r rheini sy'n profi symptomau trafferthus yn gysylltiedig â'r menopos, ac i'w cefnogi nhw, eu cydweithwyr a'u rheolwyr i fynd i'r afael ag agweddau galwedigaethol symptomau'r menopos.

Nod y polisi yw:

- Meithrin amgylchedd lle gall gweithwyr ddechrau sgysiau neu gymryd rhan mewn trafodaethau ynglŷn â'r menopos yn agored ac yn gyfforddus a theimlo'n hyderus i ofyn am gymorth.
- Sicrhau bod pawb yn deall beth yw'r menopos, yn gallu cael sgysiau da yn hyderus, a bod polisi ac arferion y Cyngor yn glir iddynt, gyda chefnogaeth Adnoddau Dynol a'r Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr.
- Addysgu a hysbysu rheolwyr ynghylch symptomau posibl y menopos a sut y gallant gefnogi gweithwyr yn y gwaith.
- Lleihau absenoldeb oherwydd symptomau'r menopos.

- Rhoi sicrwydd i weithwyr ein bod yn gyflogwr cyfrifol, sydd wedi ymrwymo i gefnogi eu hanghenion yn ystod y menopos.

Mae'r polisi'n nodi rolau a chyfrifoldebau'r rheini sy'n ymwneud â chefnogi gweithwyr yr effeithir arnynt yn y gweithle. Mae'n rhoi trosolwg o symptomau'r menopos, eu heffaith, ac yn cynnig arweiniad i weithwyr a rheolwyr llinell ar y cymorth a'r wybodaeth sydd ar gael i'w helpu i ymdrin â'r materion sy'n codi o'r menopos.

Bydd y polisi, os cytunir arno, yn cael ei gefnogi ymhellach gydag arweiniad a gwybodaeth bellach ar yr adran Gweithwyr ar CeriNet a chymorth ymarferol i reolwyr yn y Pecyn Cymorth i Reolwyr ar CeriNet.

Bydd y Gwasanaeth Pobl a Threfniadaeth hefyd yn darparu cymorth pellach i'r rheini sy'n profi symptomau'r menopos drwy wneud y canlynol:

1. Darparu caffi menopos lle gall gweithwyr gwrdd â'i gilydd a chael cymorth a gwybodaeth. Bydd y sesiynau hyn yn cael eu cefnogi gan y Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr.
2. Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r menopos i Reolwyr.

	Oes Aseiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam	Oes
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:	Crynodeb:	
	Hirdymor:	Un o brif amcanion y polisi hwn yw cefnogi'r rheini sydd â symptomau trafferthus sy'n gysylltiedig â'r menopos a lleihau absenoldeb oherwydd y symptomau hyn. Gall hyn gynnwys cyflwyno addasiadau rhesymol dros dro i gefnogi gweithwyr i aros mewn gwaith yn y tymor byr, y tymor canolig a'r tymor hir.
	Cydweithio:	Mae ein partneriaid yn yr undebau llafur wedi chwarae rhan fawr yn natblygiad y polisi hwn.
	Cynnwys:	Mae rhanddeiliaid allweddol wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r polisi hwn.
	Atal:	Un o brif amcanion y polisi hwn yw cefnogi'r rheini sydd â symptomau trafferthus sy'n gysylltiedig â'r menopos a lleihau absenoldeb oherwydd y symptomau hyn. Gall hyn gynnwys cyflwyno addasiadau rhesymol dros dro i gefnogi gweithwyr i aros mewn gwaith yn y tymor byr, y tymor canolig a'r tymor hir. Bydd sesiynau hyfforddi a chymorth priodol yn cael eu darparu.
	Integreiddio:	Bydd cymorth a hyfforddiant hefyd yn cael eu darparu i gydweithwyr a rheolwyr llinell gweithwyr sy'n profi symptomau'r menopos i godi

Tudalen 37

ymwybyddiaeth o effaith y symptomau ar y gweithiwr.

Argymhelliad:	Cymeradwyo'r Polisi Menopos atodedig.
Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:	Cefnogi gweithwyr sy'n profi symptomau'r menopos a'u rheolwyr i fynd i'r afael ag agweddau galwedigaethol y broses naturiol hon.
Trosolwg a Chraffu:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol, 19 Gorffennaf 2023
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Iechyd a Lles Gweithwyr
Amcanion Llesiant Corfforaethol:	Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth Creu cymunedau gofalgwr ac iach
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	Dim
Goblygiadau cyfreithiol:	Dim
Goblygiadau staffio:	Dim
Goblygiadau eiddo / asedau:	Dim
Risg(iau):	Dim
Pwerau Statudol:	Dim
Papurau Cefndir:	Dim
Atodiadau:	Atodiad A- Polisi Menopos
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Geraint Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth
Swyddog Adrodd:	Geraint Edwards
Dyddiad:	01/08/2023

Cyngor Sir CEREDIGION County Council
Pobl a Threfniadaeth | People and Organisation

DRAFFT

Polisi Menopos

Cynnwys

1. Cyflwyniad.....	3
2. Amcanion.....	3
3. Rolau a chyfrifoldebau.....	4
4. Diffiniadau.....	5
5. Trosolwg	6
6. Mynediad at gymorth a chamau gweithredu allweddol.....	7
7. Canllawiau cyffredinol i weithwyr	8
8. Canllawiau i reolwyr	8

DRAFT

1. Cyflwyniad

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwymo i ddarparu amgylchedd gwaith cynhwysol a chefnogol, lle mae pawb yn cael eu trin yn deg a chydag urddas a pharch. Mae hefyd wedi ymrwymo i iechyd, diogelwch a lles y gweithlu cyfan.

Mae'r polisi hwn yn defnyddio iaith niwtral o ran rhywedd er mwyn sicrhau ei fod yn gynhwysol i bawb a allai brofi symptomau'r menopos.

Bydd hyd at draean o'r rheini sy'n mynd drwy'r menopos yn profi symptomau difrifol a all effeithio ar ansawdd eu bywyd. Achosir symptomau'r menopos gan newidiadau mewn lefelau oestrogen, mae hyn yn golygu y gall y symptomau hyn hefyd effeithio ar ddynion traws a phobl anneuaid.

Mae'r menopos, y cyfeirir ato'n aml fel 'y newid', yn rhan naturiol o'r broses heneiddio o ganlyniad i hormonau'n gostwng, sydd yn y pen draw yn arwain at bwynt pan fydd y mislif wedi dod i ben. Nid yw bob amser yn drawsnewidiad hawdd, ond gyda'r cymorth cywir, gall fod yn llawer gwell. Er nad yw rhai pobl yn dioddef o symptomau, bydd cefnogi'r rheini sydd yn dioddef o symptomau yn gwella eu profiad yn y gwaith.

Nid yw'r menopos yn bwnc sy'n cael ei drafod yn eang a gellir ei gamddeall. Ein nod yw i bawb ddeall beth yw'r menopos, a gallu siarad amdano yn agored a heb deimlo cywilydd. Mae hwn yn fater i bawb, nid i'r rheini sy'n profi symptomau yn unig.

Mae'r Cyngor yn ymwybodol y gallai rhai o symptomau'r menopos fodloni'r diffiniad o 'nam' o dan Ddeddf Cydraddoldeb (2010). Felly, mae'n bwysig ystyried camau rhesymol i fynd i'r afael ag unrhyw risgiau penodol.

Gall profiadau a chanfyddiadau o'r menopos hefyd amrywio mewn perthynas ag anabledd, oedran, hil, crefydd, cyfeiriadedd rhywiol neu statws priodasol/partneriaeth sifil. Mae'n bwysig cydnabod y gallai profiad unigolion o'r menopos amrywio'n fawr am lawer o resymau.

Mae'r polisi hwn yn nodi'r canllawiau a'r cymorth sydd ar gael i weithwyr a rheolwyr ar ddarparu'r cymorth cywir i reoli symptomau'r menopos yn y gwaith. Nid yw'n gytundebol ac nid yw'n rhan o delerau ac amodau cyflogaeth. Fodd bynnag, os yw'r Cyngor yn dymuno diwygio'r Polisi Menopos, ymgynghorir â gweithwyr ar newidiadau arfaethedig drwy'r Undebau Llafur cydnabyddedig.

2. Amcanion

Amcanion y polisi hwn yw:

- Meithrin amgylchedd lle gall gweithwyr ddechrau sgysiau neu gymryd rhan mewn trafodaethau ynglŷn â'r menopos yn agored ac yn gyfforddus a theimlo'n hyderus i ofyn am gymorth.
- Sicrhau bod pawb yn deall beth yw'r menopos, yn gallu cael sgysiau da yn hyderus, a'u bod yn deall polisi ac arferion y Cyngor yn glir, gyda chefnogaeth Adnoddau Dynol (AD) a'r Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr.
- Addysgu a hysbysu rheolwyr ynghylch symptomau posibl y menopos, a'r ffordd orau y gallant gefnogi gweithwyr yr effeithir arnynt yn y gwaith.

Tudalen 41

- Lleihau absenoldeb o ganlyniad i symptomau'r menopos.
- Sicrhau ein bod yn gyflogwr cyfrifol, sydd wedi ymrwymo i gefnogi pobl sy'n profi symptomau'r menopos.

3. Rolau a chyfrifoldebau

Gweithwyr

- Cyfrifoldeb personol i ofalu am eu hiechyd.
- Bod yn agored ac yn onest mewn sgysiau gyda'u rheolwr.
- Os na all aelod o staff siarad gyda'u rheolwr llinell am unrhyw reswm, gallant siarad gydag AD (adnoddaudynol@ceredigion.gov.uk), y Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr (iechydalles@ceredigion.gov.uk) neu gynrychiolydd o'u hundeb llafur.
- Anogir gweithwyr yr effeithir arnynt gan y menopos i geisio cymorth drwy eu Meddyg Teulu, iechyd galwedigaethol a sefydliadau allanol eraill.
- Gall gweithwyr sy'n profi symptomau'r menopos gael mynediad at gaffi menopos y Cyngor (grŵp cymorth).
- Cyfrannu at amgylchedd gwaith parchus a chynhyrchiol.
- Bod yn barod i helpu a chefnogi eu cydweithwyr.
- Deall unrhyw addasiadau angenrheidiol y mae eu cydweithwyr yn eu derbyn o ganlyniad i'w symptomau sy'n gysylltiedig â'r menopos.

Rheolwyr Llinell

- Ymglyfarwyddo â'r Polisi Menopos a'r Canllawiau i Rheolwyr ar CeriNet; mynychu hyfforddiant a sesiynau cyngor fel y bo'n briodol.
- Bod yn barod i gael trafodaethau agored ynglŷn â'r menopos, gwerthfawrogi natur bersonol y sgwrs, a thrin y drafodaeth mewn modd sensitif a phroffesiynol.
- Defnyddio'r canllawiau, cyfeirio ac adolygu ar y cyd â'r gweithiwr, cyn cytuno gyda'r unigolyn ar y ffordd orau i'w gefnogi, ac unrhyw addasiadau sydd eu hangen.
- Cofnodi'r addasiadau y cytunwyd arnynt, a'r camau i'w rhoi ar waith a sicrhau y cedwir at y rhain.
- Sicrhau deialog barhaus a threfnu dyddiadau adolygu.
- Pan fydd addasiadau'n aflwyddiannus, neu os yw'r symptomau'n achosi mwy o broblemau, dylai'r Rheolwr Llinell gael trafodaeth gydag AD ynglŷn ag atgyfeiriad at Iechyd Galwedigaethol am gyngor pellach.

Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr

- Darparu cyngor ac arweiniad cyfredol a chyfannol ynghylch a allai'r menopos fod yn cyfrannu at symptomau/lles ai peidio.
- Cyfeirio gweithwyr a rheolwyr at ffynonellau cymorth a chyngor priodol.
- Darparu cymorth a chyngor i Adnoddau Dynol a Rheolwyr Llinell wrth benderfynu a chytuno ar addasiadau, os oes angen.
- Monitro atgyfeiriadau oherwydd symptomau'r menopos, a darparu atgyfeiriadau ychwanegol, lle bo angen.

- Adolygu a diweddarau'r wybodaeth sydd ar gael ar CeriNet a ffynonellau mewnol eraill.
- Darparu hyfforddiant a sesiynau cymorth priodol e.e. Ymwybyddiaeth o'r Menopos a'r Caffi Menopos

Adnoddau Dynol (AD)

- Cynnig arweiniad i reolwyr ar ddehongli'r Polisi hwn a chanllawiau.
- Monitro a gwerthuso effeithiolrwydd y polisi hwn mewn perthynas â pherfformiad a lefelau absenoldeb cysylltiedig.

4. Diffiniadau

Yn y polisi hwn, defnyddir y gair 'menopos' i gwmpasu symptomau a brofir yn ystod y perimenopos, y menopos, ac ar ôl y menopos.

Y Perimenopos:

Y cyfnod o newid hormonaidd yn arwain at y menopos. Dyma'r adeg lle gall symptomau ddechrau ymddangos, a gall mislif fod yn afreolaidd neu'n drwm. Yn aml, gall y perimenopos bara rhwng pedair a phum mlynedd, ond i rai pobl gall barhau am lawer mwy o flynyddoedd, ac i eraill, gall bara ychydig fisoedd yn unig.

Y Menopos:

Y cam biolegol pan fydd y mislif yn dod i ben a bywyd atgenhedlu naturiol yn dod i ben. Yn ystod menopos 'naturiol' bydd yr ofariau yn rhoi'r gorau i gynhyrchu wyau a bydd hormonau'n disgyn islaw lefelau penodol. Yr oedran cyfartalog i berson gyrraedd y menopos yn naturiol yw 51.

Menopos Meddygol neu Lawfeddygol

Gall menopos meddygol neu lawfeddygol ddigwydd yn sydyn ar unrhyw oedran pan fydd yr ofariau'n cael eu difrodi gan gyflwr iechyd neu driniaethau penodol megis cemotherapi, radiotherapi neu lawdriniaeth.

Ar ôl y Menopos:

Dyma'r amser ar ôl i'r menopos ddigwydd, gan ddechrau pan nad yw person wedi cael mislif am ddeuddeg mis yn olynol.

Dyn Traws

Person a gofrestrwyd yn fenyw ar adeg ei eni, ond sy'n byw ac yn hunaniaethu fel dyn, a elwir yn ddyn trawsryweddol.

Anneuaidd

Hunaniaeth o ran rhywedd nad yw'n cydymffurfio â'r credoau deuaidd traddodiadol ynglŷn â rhywedd sy'n nodi bod pob unigolyn naill ai'n wryw neu'n fenyw yn unig.

5. Trosolwg

Mae'r menopos yn rhan naturiol o heneiddio. Yn ôl y GIG, mae symptomau'n aml yn parhau am 4 blynedd ar ôl y menopos, ond bydd tua 10% yn parhau i brofi symptomau am hyd at 12 mlynedd.

Fel arfer, mae'n broses naturiol sy'n cynnwys newid graddol ond weithiau gall fod yn sydyn ac yn ddwys.

Mae symptomau'r menopos yn amrywio a gallant gynnwys y canlynol, er nid yw'r rhestr yn cynnwys yr holl symptomau posibl:

- Pyllau o wres, crychguriadau'r galon, chwysu gyda'r nos, anhunedd a tharfu ar gwsg.
- Blinder, diffyg canolbwyntio.
- Cur pen, poenau yn y cymalau, llid ar y croen a chroen sych, chwysu mwy yn ystod y dydd, llygaid sych, colli gwallt.
- Problemau wrinol, mislif poenus, afreolaidd a/neu drwm.
- Iselder, gorbryder, pyllau o banig, diffyg canolbwyntio, newidiadau mewn hwylliau, problemau gyda'r cof, colli hyder.

Ni fydd pawb yn profi pob symptom ac efallai na fyddant yn digwydd yn barhaus, ond bydd tua 30-60% yn profi symptomau corfforol a/neu seicolegol ysbeidiol yn ystod y menopos.

Gall y symptomau hyn effeithio'n andwyol ar ansawdd bywyd personol a bywyd gwaith. Yn y gwaith, gallant achosi embaras, chwalu hyder a gallant fod yn straen i ddelio â nhw.

Gall newidiadau hormonaidd sy'n gysylltiedig â'r menopos hefyd effeithio ar iechyd yn y dyfodol yn ogystal â phrofiad o symptomau'r menopos. Mae rhai pobl angen cyngor a thriniaeth feddygol megis Therapi Amnewid Hormonau (HRT). Gall ceisio cyngor meddygol am symptomau sy'n gysylltiedig â'r menopos olygu amser i ffwrdd o'r gwaith ar gyfer apwyntiadau meddygol a/neu driniaeth. Gall HRT fod o fudd i rai pobl e.e., drwy helpu i leihau'r risg o osteoporosis mewn grwpiau risg uchel.

Gall pobl gael eu heffeithio mewn gwahanol ffyrdd ond dyma'r ffactorau yn y gweithle a all wneud bywyd gwaith yn anodd:

- Diffyg ymwybyddiaeth o'r menopos.
- Diffyg hyfforddiant i reolwyr ar y menopos.
- Diffyg asesiadau risg addas.
- Awyru gwael ac ansawdd aer gwael.
- Mynediad annigonol at ddŵr yfed.
- Mynediad annigonol at doiledau ac amseroedd egwyl anhyblyg.
- Agwedd negyddol neu ddigydyndeimlad gan reolwyr llinell/cydweithwyr.

Dangosodd ymchwil TUC Cymru (2017) fod tua 1 ym mhob 3 menyw yng Nghymru naill ai wedi cyrraedd y menopos neu'n mynd drwyddo bryd hynny. Mae data Cyngor Sir Ceredigion ym mis Hydref 2022 yn cofnodi bod 66.1% (1,355) o'r gweithlu corfforaethol (ac eithrio ysgolion) yn fenywod, gyda 34.1% (698) ohonynt rhwng 45 a 64 oed a gallent fod mewn oedran lle maent yn debygol o fod yn profi'r perimenopos neu wedi cyrraedd y

menopos. Mae rheswm da felly i ystyried anghenion y grŵp hwn a mynd ati'n rhagweithiol i reoli gweithlu sy'n amrywiol o ran oedran.

Nod y canllawiau ymarferol hyn yw helpu'r rhai sy'n profi symptomau trafferthus sy'n gysylltiedig â'r menopos, a'u cefnogi nhw a'u cydweithwyr a'u rheolwyr i fynd i'r afael ag agweddau galwedigaethol symptomau'r menopos.

6. Mynediad at gymorth a chamau gweithredu allweddol

Cydnabyddir bod y menopos yn brofiad personol iawn ac efallai y bydd angen lefelau gwahanol o gymorth. Yn yr un modd â phob cyflwr hirsefydlog sy'n gysylltiedig ag iechyd, mae'r Cyngor yn ymwybodol bod angen ymagwedd gydymdeimladol a chefnogaeth briodol gan reolwyr llinell i helpu gweithwyr i ddelio â'r materion sy'n codi o'r menopos.

Rydym yn annog gweithwyr i siarad â'u Rheolwr Llinell ond mae opsiynau eraill ar gael megis cysylltu â'r Tîm AD neu ofyn am gyngor gan y Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i sicrhau nad yw amodau yn y gweithle yn gwaethygu symptomau. Mae'n bosibl y bydd angen gwneud addasiadau dros dro yn y gweithle i gefnogi cydweithwyr sy'n profi'r menopos. Dylid ystyried y pwyntiau canlynol yn dibynnu ar symptomau'r gweithiwr:

1. Dylid cynnal asesiad risg er mwyn ystyried gofynion penodol cydweithwyr sy'n mynd drwy'r menopos a sicrhau na fydd yr amgylchedd gwaith yn gwaethygu eu symptomau. Bydd yr asesiad risg yn helpu i nodi unrhyw addasiadau posibl y gallai fod eu hangen.
2. Lle bo'n bosibl, dylai trefniadau amser gweithio fod yn ddigon hyblyg i sicrhau eu bod yn diwallu anghenion cydweithwyr sy'n mynd drwy'r menopos, a allai fod angen mynediad at weithio mwy hyblyg ar adegau er mwyn delio â'u symptomau, gan gynnwys dechrau'n hwyrach ar ôl anawsterau cysgu, gorfod gadael y gwaith yn sydyn neu gymryd mwy o seibiannau yn ystod y dydd. Dylid cytuno ar y trefniadau hyn gyda rheolwr llinell y gweithiwr.
3. Dylid ystyried ffactorau amgylcheddol. Mae'r mesurau sydd wedi cael eu hamlygu fel rhai defnyddiol yn cynnwys rheolaethau tymheredd ac awyru, megis defnyddio ffaniau. Gellid adolygu cynlluniau eistedd swyddfeydd hefyd i alluogi'r gweithiwr i eistedd ger y ffenestr, er mwyn iddynt addasu tymheredd yr ystafell yn ôl yr angen.
4. Dylid ystyried mynediad at ddŵr yfed oer a mynediad at gyfleusterau glanweithdra digonol yn y gweithle.
5. Gall iwniform waethygu symptomau o ran pyliau o wres a chwysu, felly lle bo hynny'n bosibl, efallai y bydd angen hyblygrwydd i alluogi gweithwyr i ymdopi â'r symptomau hyn.
6. Efallai y bydd angen gwneud addasiadau o ran dyletswyddau'r gweithiwr, gan y gall pyliau o wres fod yn anoddach ymdopi â nhw wrth ymgymryd â gwaith lle gall pobl weld yr unigolyn yn amlwg, megis yn ystod cyflwyniadau ffurfiol a chyfarfodydd ffurfiol.

7. Canllawiau cyffredinol i weithwyr

Mae cyngor hybu iechyd cyffredol yn tynnu sylw at bwysigrwydd dewisiadau ffordd o fyw cyn, yn ystod ac ar ôl y menopos, a buddion y canlynol:

- Darganfod mwy am y menopos drwy'r ffynonellau gwybodaeth sydd ar gael (gweler awgrymiadau ar CeriNet [yma](#)).
- Ymgynghori â'ch meddyg teulu ar reoli'r menopos a sicrhau nad rhesymau eraill sy'n gyfrifol am y symptomau.
- Trafod eich anghenion ymarferol gyda'ch rheolwr llinell, neu geisio cyngor gan y Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr neu AD.
- Defnyddio technoleg lle mae hyn yn ddefnyddiol, e.e., ar gyfer nodiadau atgoffa neu i gymryd nodiadau.
- Siarad am eich symptomau a datrysiadau gyda chydweithwyr, yn enwedig y rhai sydd hefyd yn profi symptomau. Gallai hyn gynnwys drwy Gaffi Menopos y Cyngor a gall helpu i weithio drwy strategaethau ymdopi.
- Bwyta'n iach – mae ymchwil wedi dangos y gall diet cytbwys helpu i leddfu rhai symptomau.
- Bwyta'n rheolaidd i osgoi amrywiadau mewn lefelau siwgr yn y gwaed.
- Gwisgo ffibrau naturiol i ganiatáu i'r corff reoli ei dymheredd.
- Yfed digon o ddŵr.
- Ystyried newidiadau i'ch ffordd o fyw, megis colli pwysau, rhoi'r gorau i ysmegu, a gwneud ymarfer corff yn rheolaidd.
- Sicrhau nad ydych yn yfed mwy na'r lefel a argymhellir o alcohol.
- Osgoi pethau sy'n sbarduno pyliau o wres (megis diodydd a bwyd poeth) yn enwedig cyn cyflwyniadau neu gyfarfodydd.
- Ystyried technegau ymlacio megis ymwybyddiaeth ofalgar a thechnegau eraill a allai fod o gymorth megis therapi gwybyddol ymddygiadol, oherwydd gall y rhain helpu i leihau effaith symptomau.

Gall yr uchod helpu gyda rhai o symptomau'r menopos a gall hefyd helpu i leihau'r risg o osteoporosis (esgyrn brau), diabetes a chlefyd y galon yn ddiweddarach mewn bywyd.

Anogir pobl sy'n profi symptomau'r menopos i fynd i Gaffi Menopos y Cyngor i gael rhagor o wybodaeth ac mae manylion cymorth ar gael [yma](#)

Gellir cael mynediad at ffynonellau gwybodaeth a chyngor pellach trwy'r dolenni ar CeriNet [yma](#)

8. Canllawiau i reolwyr

Mae'r Cyngor yn disgwyl i bob gweithiwr gael ei drin gydag urddas a pharch yn y gwaith.

Dylai sgysiau rheolaidd, anffurfiol am les a/neu oruchwyliaeth rhwng rheolwr a gweithiwr alluogi trafodaeth am unrhyw newidiadau mewn iechyd, gan gynnwys materion yn ymwneud â'r menopos. Gallai cydnabod bod hwn yn gyfnod normal mewn bywyd ac y gellir gwneud rhai addasiadau yn hawdd fod yn werthfawr. Gall sgysiau o'r fath nodi cymorth yn y gwaith a'u hannog i drafod unrhyw bryderon iechyd perthnasol gyda'u meddyg teulu.

Tudalen 46

Mae rhagor o wybodaeth a chymorth ar gael i Reolwyr drwy'r Pecyn Cymorth i Reolwyr ar CeriNet yma. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth ac arweiniad a chymorth ymarferol i helpu eich trafodaethau gyda gweithwyr yr effeithir arnynt, a sut y gellir gwneud addasiadau ar gyfer symptomau penodol.

Mae'n bosibl y bydd rhai gweithwyr yn amharod i gael trafodaethau ynglŷn â'u profiad o'r menopos gyda'u rheolwr llinell. Os felly, dylai rheolwyr llinell eu hatgyfeirio at Swyddogion AD a/neu'r Swyddog lechyd a Lles Gweithwyr.

Dylai gweithwyr y mae eu symptomau yn effeithio'n sylweddol ar eu gwaith neu eu presenoldeb yn y gwaith gael eu cyfeirio at lechyd Galwedigaethol (drwy AD) i gael cyngor meddygol ar y ffordd orau i ni eu cefnogi yn y gwaith.

Anogir pob rheolwr i fynychu hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Menopos, gwiriwch yma i weld y dyddiadau sydd ar gael.

DRAFT

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

This **Integrated Impact Assessment tool** incorporates the principles of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 and the Sustainable Development Principles, the Equality Act 2010 and the Welsh Language Measure 2011 (Welsh Language Standards requirements) and Risk Management in order to inform effective decision making and ensuring compliance with respective legislation.

1. PROPOSAL DETAILS: (Policy/Change Objective/Budget saving)

Proposal Title	Menopause Policy				
Service Area	People & Organisation	Corporate Lead Officer	Geraint Edwards	Strategic Director	James Starbuck
Name of Officer completing the IIA	Geraint Edwards	E-mail	geraint.edwards2@ceredigion.gov.uk	Phone no	01545 572019

Please give a brief description of the purpose of the proposal

The draft Menopause Policy has been developed to help those experiencing troublesome menopausal symptoms, and to support them, their colleagues and managers in tackling the occupational aspects of menopausal symptoms.

The policy aims to:

- Foster an environment in which employees can openly and comfortably instigate conversations or engage in discussions about menopause and feel confident to ask for support.
- Ensure everyone understands what menopause is, can confidently have good conversations, and are clear on the Council's policy and practices
- Educate and inform managers about the potential symptoms of menopause, and how they can support employees at work.
- Reduce absenteeism due to menopausal symptoms.
- Assure employees that we are a responsible employer, committed to supporting their needs during menopause

Who will be directly affected by this proposal? (e.g. The general public, specific sections of the public such as youth groups, carers, road users, people using country parks, people on benefits, staff members or those who fall under the protected characteristics groups as defined by the Equality Act and for whom the authority must have due regard).

Members of staff who may experience menopause symptoms, their colleagues and line managers

VERSION CONTROL: The IIA should be used at the earliest stages of decision making, and then honed and refined throughout the decision making process. It is important to keep a record of this process so that we can demonstrate how we have considered and built in sustainable development, Welsh language and equality considerations wherever possible.

Tudalen 47

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Author	Decision making stage	Version number	Date considered	Brief description of any amendments made following consideration
	<i>e.g. Budget Process, LG, Scrutiny, Cabinet etc.</i>			<i>This will demonstrate how we have considered and built in sustainable development throughout the evolution of a proposal. Have you considered and applied the sustainable development principle and Well-being Goals?</i>
Geraint Edwards	Scrutiny	V1	22/06/2023	

COUNCIL STRATEGIC OBJECTIVES: Which of the Council's Strategic Objectives does the proposal address and how?

Boosting the economy, supporting businesses and enabling employment	A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short medium and long term
Creating caring and healthy communities	A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short, medium and long term.
Providing the best start in life and enabling learning at all ages	-
Creating sustainable, green and well-connected communities	-

Tudalen 48

NOTE: As you complete this tool you will be asked for **evidence to support your views**. These need to include your baseline position, measures and studies that have informed your thinking and the judgement you are making. It should allow you to identify whether any changes resulting from the implementation of the recommendation will have a positive or negative effect. Data sources include for example:

- *Quantitative data - data that provides numerical information, e.g. population figures, number of users/non-users*
- *Qualitative data – data that furnishes evidence of people's perception/views of the service/policy, e.g. analysis of complaints, outcomes of focus groups, surveys*
- *Local population data from the census figures (such as Ceredigion Welsh language Profile and Ceredigion Demographic Equality data)*
- *National Household survey data*
- *Service User data*
- *Feedback from consultation and engagement campaigns*
- *Recommendations from Scrutiny*
- *Comparisons with similar policies in other authorities*

- Academic publications, research reports, consultants' reports, and reports on any consultation with e.g. trade unions or the voluntary and community sectors, 'Is Wales Fairer' document.
- Welsh Language skills data for Council staff

2. SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES: How has your proposal embedded and prioritised the five sustainable development principles, as outlined in the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, in its development?

Sustainable Development Principle	Does the proposal demonstrate you have met this principle? If yes, describe how. If not, explain why.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the principle?
<p>Long Term Balancing short term need with long term and planning for the future.</p>	<p>A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short, medium and long term.</p>	<p>Absence reasons are often recorded as a separate issue even though the symptom may be menopause related, thereby masking the data on employees absent due to troublesome menopause symptoms. By introducing the policy, and increasing awareness amongst the whole workforce it is expected that this will allow greater discussion and support directed at those who need it.</p>	<p>Educate and inform managers about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work.</p>
<p>Collaboration Working together with other partners to deliver.</p>	<p>Our trade union partners have been heavily involved in the development of this policy.</p>	<p>Consultation documentation and feedback responses</p>	
<p>Involvement Involving those with an interest and seeking their views.</p>	<p>Key stakeholders have been involved. Our trade union partners have been heavily involved in the development of this policy.</p>	<p>Consultation documentation and feedback responses</p>	

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

<p>Prevention Putting resources into preventing problems occurring or getting worse.</p>	<p>A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short, medium and long term. Appropriate training and support sessions will be delivered.</p>	<p>Menopause Awareness courses have already been implemented and a Menopause Café established. Advice and information will be made available on CeriNet</p>	
<p>Integration Positively impacting on people, economy, environment and culture and trying to benefit all three.</p>	<p>A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. The support and training will also be provided to their colleagues and line manager, raising awareness of the impact of the symptoms on the employee.</p>	<p>Evidence of involvement with senior managers and trade union partners in the formulation of the policy</p>	

3. WELL-BEING GOALS: Does your proposal deliver any of the seven National Well-being Goals for Wales as outlined on the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015? Please explain the impact (positive and negative) you expect, together with suggestions of how to mitigate negative impacts or better contribute to the goal. We need to ensure that the steps we take to meet one of the goals aren't detrimental to meeting another.

Well-being Goal	Does the proposal contribute to this goal? Describe the positive or negative impacts.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the goal?
<p>3.1. A prosperous Wales Efficient use of resources, skilled, educated people, generates wealth, provides jobs.</p>			
<p>3.2. A resilient Wales Maintain and enhance biodiversity and ecosystems that support</p>			

Tudalen 50

<p>resilience and can adapt to change (e.g. climate change).</p>			
<p>3.3. A healthier Wales People's physical and mental wellbeing is maximised and health impacts are understood.</p>	<p>The Policy has been developed to help those experiencing troublesome menopausal symptoms, and to support them, their colleagues and managers in tackling the occupational aspects of menopausal symptoms.</p> <p>The policy aims to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Foster an environment in which employees can openly and comfortably instigate conversations or engage in discussions about menopause and feel confident to ask for support. ▪ Ensure everyone understands what menopause is, can confidently have good conversations, and are clear on the Council's policy and practices ▪ Educate and inform managers about the potential symptoms of menopause, and how they can support employees at work. ▪ Reduce absenteeism due to menopausal symptoms. ▪ Assure employees that we are a responsible employer, committed to supporting their needs during menopause 	<p>Absence reasons are often recorded as a separate issue even though the symptom may be menopause related, thereby masking the data on employees absent due to troublesome menopause symptoms. By introducing the policy, and increasing awareness amongst the whole workforce it is expected that this will allow greater discussion and support directed at those who need it.</p>	<p>Educate and inform managers about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work</p>
<p>3.4. A Wales of cohesive communities Communities are attractive, viable, safe and well connected.</p>			

3.5. A globally responsible Wales Taking account of impact on global well-being when considering local social, economic and environmental well-being.			
---	--	--	--

3.6. A more equal Wales People can fulfil their potential no matter what their background or circumstances. <i>In this section you need to consider the impact on equality groups, the evidence and any action you are taking for improvement.</i> <i>You need to consider how might the proposal impact on equality protected groups in accordance with the Equality Act 2010?</i> <i>These include the protected characteristics of age, disability, gender reassignment, marriage or civil partnership, pregnancy or maternity, race, religion or beliefs, gender, sexual orientation.</i> Please also consider the following guide:: Equality Human Rights - Assessing Impact & Equality Duty	Describe why it will have a positive/negative or negligible impact. <i>Using your evidence consider the impact for each of the protected groups. You will need to consider do these groups have equal access to the service, or do they need to receive the service in a different way from other people because of their protected characteristics. It is not acceptable to state simply that a proposal will universally benefit/disadvantage everyone. You should demonstrate that you have considered all the available evidence and address any gaps or disparities revealed.</i>	What evidence do you have to support this view? <i>Gathering Equality data and evidence is vital for an IIA. You should consider who uses or is likely to use the service. Failure to use <u>data</u> or <u>engage</u> where change is planned can leave decisions open to legal challenge. Please link to involvement box within this template. Please also consider the general guidance.</i>	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts? <i>These actions can include a range of positive actions which allows the organisation to treat individuals according to their needs, even when that might mean treating some more favourably than others, in order for them to have a good outcome. You may also have actions to identify any gaps in data or an action to engage with those who will/likely to be effected by the proposal. These actions need to link to Section 4 of this template.</i>
---	---	---	--

Age Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their age? (Please tick ✓)				The Corporate workforce (i.e. excluding schools) is shown as being 66.1% (1,355) female and 34.1% (698) of whom were between 45 and 64 and could be at an age where they are likely to be experiencing the perimenopause or have reached menopause. A key aim of this	The Corporate workforce (i.e. excluding schools) is shown as being 66.1% (1,355) female and 34.1% (698) of whom were between 45 and 64	Educate and inform managers and colleagues about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work
Children and Young People up to 18	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

People 18-50	Positive	Negative	None/ Negligible	policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short, medium and long term. Appropriate training and support sessions will be delivered.		
	✓					
Older People 50+	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Disability Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their disability? (Please tick ✓)				While it is not considered that the menopause is a disability, menopausal symptoms can constitute a disability in terms of the Equality Act whereby the symptoms have a long-term and substantial adverse effect on normal day-to-day-activities. The policy provides advice on menopause symptoms and mentions the possible need of reasonable adjustments.		Educate and inform managers and colleagues about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work
Hearing Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Physical Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Visual Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Learning Disability	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Long Standing Illness	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Mental Health	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Tudalen 53

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Transgender Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on transgender people? (Please tick ✓)				A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short, medium and long term. Appropriate training and support sessions will be delivered.	Trans people are likely to experience at least some menopausal symptoms. How a trans person experiences symptoms in later life may vary depending on the age at which they transitioned and when in time that was, as treatments have changed and developed over time.	Educate and inform managers and colleagues about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work
Transgender	✓					
Marriage or Civil Partnership Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on marriage or Civil partnership? (Please tick ✓)				The policy's aim of helping those who experiencing troublesome menopausal symptoms, and to support them, their colleagues and managers in tackling the occupational aspects of menopausal symptoms does not impact on this protected characteristic		
Marriage			✓			
Civil partnership	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Pregnancy or Maternity Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on pregnancy or maternity? (Please tick ✓)				The policy's aim of helping those who experiencing troublesome menopausal symptoms, and to support them, their colleagues and managers in tackling the occupational aspects of menopausal symptoms does not		
Pregnancy	✓					

Tudalen 54

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Maternity	Positive	Negative	None/ Negligible	impact on this protected characteristic		
			✓			

Race Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on race? (Please tick ✓)				The policy's aim of helping those who experiencing troublesome menopausal symptoms, and to support them, their colleagues and managers in tackling the occupational aspects of menopausal symptoms does not impact on this protected characteristic		
White	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Mixed/Multiple Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Asian / Asian British	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Black / African / Caribbean / Black British	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Other Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Religion or non-beliefs Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different religions, beliefs or non-beliefs? (Please tick ✓)				The policy's aim of helping those who experiencing troublesome menopausal symptoms, and to support them, their colleagues and managers in tackling the occupational aspects of menopausal symptoms does not impact on this protected characteristic		
Christian	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Buddhist	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 55

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Hindu	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Humanist	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Jewish	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Muslim	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Sikh	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Non-belief	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 56

Sex Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on men and/or women? (Please tick ✓)				A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short, medium and long term. Appropriate training and support sessions will be delivered.		Educate and inform managers and colleagues about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work
Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Women	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Sexual Orientation Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different sexual orientation? (Please tick ✓)				A key aim of this policy is to support those with troublesome menopause symptoms and to reduce absenteeism due to these symptoms. This may include temporarily introducing reasonable adjustments to support employees to remain in work in the short, medium and long term. Appropriate training and support sessions will be delivered.	Educate and inform managers and colleagues about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work
Bisexual	Positive	Negative	None/ Negligible		
	✓				
Gay Men	Positive	Negative	None/ Negligible		
			✓		
Gay Women / Lesbian	Positive	Negative	None/ Negligible		
	✓				
Heterosexual / Straight	Positive	Negative	None/ Negligible		
			✓		

Having due regards in relation to the three aims of the Equality Duty - determine whether the proposal will assist or inhibit your ability to eliminate discrimination; advance equality and foster good relations.

3.6.2. How could/does the proposal help advance/promote equality of opportunity?

You should consider whether the proposal will help you to: ● Remove or minimise disadvantage ● To meet the needs of people with certain characteristics ● Encourage increased participation of people with particular characteristics

The provision of support for those going through the menopause will allow them to continue working when that may not have been possible without that support.

3.6.3. How could/does the proposal/decision help to eliminate unlawful discrimination, harassment, or victimisation?

You should consider whether there is evidence to indicate that: ● The proposal may result in less favourable treatment for people with certain characteristics ● The proposal may give rise to indirect discrimination ● The proposal is more likely to assist or impeded you in making reasonable adjustments

The policy is intended to support those going through the menopause but will also inform and educate their colleagues and managers in the impact of troublesome symptoms on operational role . An element of the support will be to consider whether reasonable adjustments need to be put in place.

3.6.4. How could/does the proposal impact on advancing/promoting good relations and wider community cohesion?

You should consider whether the proposal with help you to: ● Tackle prejudice ● Promote understanding

Having due regard of the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010.
Socio-Economic Disadvantage is living in less favourable social and economic circumstances than others in the same society.
As a listed public body, Ceredigion County Council is required to have due regard to the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010. Effectively this means carrying out a poverty impact assessment. The duty covers all people who suffer socio-economic disadvantage, including people with protected characteristics.

3.6.5 What evidence do you have about socio-economic disadvantage and inequalities of outcome in relation to the proposal?
 Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.

The provision of support for those going through the menopause will have a positive impact by allowing them to continue working when that may not have been possible without that support. Longer term sickness absence may have an impact on their income.

What evidence do you have to support this view?

Absence reasons are often recorded as a separate issue even though the symptom may be menopause related, thereby masking the data on employees absent due to troublesome menopause symptoms. By introducing the policy, and increasing awareness amongst the whole workforce it is expected that this will allow greater discussion and support directed at those who need it.

What action(s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?

Educate and inform managers and colleagues about the potential symptoms of menopause, and how they can best support affected employees at work

<p>3.7. A Wales of vibrant culture and thriving Welsh language Culture, heritage and Welsh Language are promoted and protected. <i>In this section you need to consider the impact, the evidence and any action you are taking for improvement. This in order to ensure that the opportunities for people who choose to live their lives and access services through the medium of Welsh are not inferior to what is afforded to those choosing to do so in English, in accordance with the requirement of the Welsh Language Measure 2011.</i></p>	Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?
--	---	---	---

Will the proposal be delivered bilingually (Welsh & English)?	Positive ✓	Negative	None/ Negligible	The policy is bilingual policy and any engagement, communication or training		
---	---------------	----------	---------------------	--	--	--

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

				will be delivered in both Welsh and English		
Will the proposal have an effect on opportunities for persons to use the Welsh language?	Positive	Negative	None/ Negligible	Employees will have the same opportunity to the Welsh language whether this is by virtual means or face to face interaction		
			✓			
Will the proposal increase or reduce the opportunity for persons to access services through the medium of Welsh?	Positive	Negative	None/ Negligible	The strategy and policy are bilingual policy and any engagement, communication or training will be delivered in both Welsh and English		
			✓			
How will the proposal treat the Welsh language no less favourably than the English language?	Positive	Negative	None/ Negligible	The policy is bilingual policy and any engagement, communication or training will be delivered in both Welsh and English		
	✓					
Will it preserve promote and enhance local culture and heritage?	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 59

4. STRENGTHENING THE PROPOSAL: If the proposal is likely to have a negative impact on any of the above (including any of the protected characteristics), what practical changes/actions could help reduce or remove any negative impacts as identified in sections 2 and 3?

4.1 Actions.

What are you going to do?	When are you going to do it?	Who is responsible?	Progress
The policy will be reviewed periodically to ensure that it remains fit for purpose	Every 3 years	People & Organisaition	
Training for line managers will inform that changes to the health of an employee as a result of menopause symptoms will require human resources support	Training will be available annually for new managers and employees, and also as a refresher opportunity for those	Learning & Development	

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	who have already completed the training		

4.2. If no action is to be taken to remove or mitigate negative impacts please justify why.
(Please remember that if you have identified unlawful discrimination, immediate and potential, as a result of this proposal, the proposal must be changed or revised).

4.3. Monitoring, evaluating and reviewing.

How will you monitor the impact and effectiveness of the proposal?

Following implementation the policy implementation will be monitored during the first 12 months and reviewed after 3 years

5. RISK: What is the risk associated with this proposal?

Impact Criteria	1 - Very low	2 - Low	3 - Medium	4 - High	5 - Very High
Likelihood Criteria	1 - Unlikely to occur	2 - Lower than average chance of occurrence	3 - Even chance of occurrence	4 - Higher than average chance of occurrence	5 - Expected to occur

Risk Description	Impact (severity)	Probability (deliverability)	Risk Score
If policy is not implemented, there may be inconsistencies in the support offer to individuals suffering from menopause symptoms	2	2	4

Does your proposal have a potential impact on another Service area?

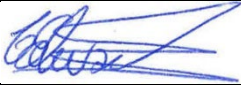

The implementation of this policy will have a positive and cross-cutting impact for employees in all service areas

Tudalen 60

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

6. SIGN OFF			
Position	Name	Signature	Date
Service Manager			
Corporate Lead Officer	Geraint Edwards		23/06/2023
Strategic Director	James Starbuck		26/06/2023
Portfolio Holder	Cllr Bryan Davies		

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Cabinet
DYDDIAD	5 Medi 2023
LLEOLIAD:	Hybrid/Siambr y Cyngor
TEITL:	Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar y Polisi Menopos
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Rhoi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol yn dilyn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 19 Gorffennaf 2023

Derbyniodd Aelodau'r Pwyllgor adroddiad ar y Polisi Menopos drafft a gyflwynwyd gan Arweinydd y Cyngor, gyda chymorth y swyddogion.

Roedd y Polisi Menopos drafft wedi'i ddatblygu i helpu'r rheini a oedd yn profi symptomau trafferthus yn gysylltiedig â'r menopos, ac i'w cefnogi nhw, eu cydweithwyr a'u rheolwyr i fynd i'r afael ag agweddau galwedigaethol symptomau'r menopos.

Bydd y Gwasanaeth Pobl a Threfniadaeth hefyd yn darparu cymorth pellach i'r rheini sy'n profi symptomau'r menopos drwy wneud y canlynol:

1. Darparu caffi menopos lle gall gweithwyr gwrdd â'i gilydd a chael cymorth a gwybodaeth. Bydd y sesiynau hyn yn cael eu cefnogi gan y Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr.
2. Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r menopos i Reolwyr.

ARGYMHELLIAD:

Yn dilyn trafodaeth, gofynnwyd i'r Aelodau ystyried yr argymhelliad canlynol i'r Cabinet:

- Argymell bod y Cabinet yn cymeradwyo'r Polisi Menopos.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

- Cefnogi gweithwyr sy'n profi symptomau'r menopos a'u rheolwyr i fynd i'r afael ag agweddau galwedigaethol y broses naturiol hon.

Yn dilyn cwestiynau o'r llawr, CYTUNWYD:

- I. y dylid argymell bod y Cabinet yn cymeradwyo'r Polisi Menopos;
- II. y dylid ystyried penodi Hyrwyddwr neu Bencampwr y Menopos o fewn yr Awdurdod;
- III. y dylai'r Cyngor hyrwyddo Diwrnod Menopos y Byd ym mis Hydref; ac
- IV. y dylid cynnal gweithdy i'r holl Aelodau a Rheolwyr i godi ymwybyddiaeth o'r Menopos.

Y Cynghorydd Rhodri Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	5 Medi 2023
Teitl:	Cynllun y Gweithlu 2023-2028
Diben yr adroddiad:	Cymeradwyo Cynllun y Gweithlu 2023-2028
Er:	Penderfyniad
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet ar gyfer Gwasanaethau Democraataidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth

CEFNDIR:

Mae Cynllun y Gweithlu yn ddogfen strategol sy'n amlinellu dull y Cyngor o reoli ei weithlu er mwyn bodloni ei anghenion darparu gwasanaethau nawr ac yn y dyfodol. Mae'n dadansoddi gofynion gweithlu'r sefydliad, nodi unrhyw fylchau, a chanolbwyntio ar y cynlluniau datblygu er mwyn rhoi sylw iddynt.

Mae datblygu Cynllun y Gweithlu yn hanfodol am sawl rheswm:

- *Cysoni Strategol:* cysoni strategaethau adnoddau dynol â nodau strategol y Cyngor. Mae'r Cynllun yn galluogi'r Cyngor i nodi rolau hanfodol, y cymwyseddau a'r sgiliau y mae eu hangen i gyflawni ein hamcan corfforaethol.
- *Recriwtio a Chadw:* darparu dealltwriaeth o'r sgiliau a'r cymwyseddau y mae eu hangen i lenwi rolau yn y dyfodol. Bydd hyn yn cynnig modd datblygu strategaethau recriwtio a chadw effeithiol a fydd yn sicrhau ymgysylltu llwyddiannus â gweithwyr, gyda'r nod o gynyddu cymhelliant, lleihau cyfraddau trosiant staff, a gwella boddhad gweithwyr.
- *Cynllunio Olyniaeth:* gallu adnabod y swyddi hanfodol ac olynwyr posibl gan sicrhau bod rhaglenni neu gyfleoedd datblygu, hyfforddi a mentora yn lliniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â gweithwyr allweddol yn gadael.
- *Ystwythder a Hyblygrwydd:* trwy ragweld anghenion a gofynion sgiliau'r gweithlu yn y dyfodol gall y Cyngor roi sylw rhagweithiol i'r heriau a ddaw a manteisio ar gyfleoedd newydd.

Fel yn achos Cynllun y Gweithlu 2017-2022, defnyddiwyd pecyn cymorth Cynllunio'r Gweithlu Strategol i arwain gwaith y Swyddog Arweiniol Corfforaethol a'i dimau trwy'r broses. Mae'r pecyn cymorth wedi helpu i ddadansoddi'r gweithlu presennol cyn ehangu'r dadansoddiad hwnnw i nodi'r gofynion, y sgiliau a'r cymwyseddau y bydd eu hangen ar y gweithlu yn y dyfodol i ddarparu gwasanaethau newydd neu well.

CYNLLUN Y GWEITHLU 2023-2028

Ar ddechrau'r flwyddyn cyfarfu'r Gwasanaeth Pobl a Threfniadaeth â phob maes gwasanaeth i gyflwyno'r pecyn cymorth a darparu ystod o ddata am y gweithlu i gynorthwyo pob maes gwasanaeth i gwblhau'r pecyn cymorth. Yna cafodd y wybodaeth hon ei chasglu, ei dadansoddi a'i hasesu yn unol ag amcanion y gweithlu yn y Strategaeth Gorfforaethol a gofynion pum ffordd o weithio'r Egwyddorion Cynaliadwyedd i ddatblygu themâu allweddol ar gyfer Cynllun y Gweithlu 2023-2028.

Mae Cynllun y Gweithlu 2023-2028 yn cydnabod yr hyn a gyflawnwyd yn ystod y cynllun blaenorol, y cysylltiad â strategaethau corfforaethol eraill, proffil ein gweithlu, ac mae'n nodi pedair blaenoriaeth â thema allweddol i wynebu'r heriau a nodwyd.

Y pedair blaenoriaeth â thema a nodir yn y cynllun yw:

1. Gwireddu Potensial
2. Profiad yr Ymgeisydd a Denu Talent
3. Ffyrdd Newydd o Weithio
4. Ein Diwylliant

Mae Cynllun y Gweithlu 2023-2028 yn rhoi trosolwg o bob thema cyn manylu ar y camau a gaiff eu cymryd i fodloni gofynion y Cynllun. Mae cyfres o fesurau arfaethedig wedi'u cynnwys ar ddiwedd y ddogfen er mwyn gallu monitro cynnydd yn effeithiol dros gyfnod y cynllun tair blynedd.

Oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei Oes gwblhau? Os na, esboniwch pam

Crynodeb:

Hirdymor: Er bod y Cynllun yn ymateb i heriau presennol mae hefyd yn ystyried yr heriau tymor hwy, gyda'r nod o sicrhau bod y sgiliau a'r gallu cywir gan y gweithlu i'w cyflawni.

Cydweithio: Mae'r holl Swyddogion Arweiniol Corfforaethol a'r tîm uwch swyddogion wedi cyfrannu at y Cynllun trwy gwblhau'r pecyn cymorth Cynllun y Gweithlu ar gyfer eu gwasanaeth penodol nhw. Bydd y Cynllun yn cael ei rannu gyda'n partneriaid undeb llafur corfforaethol i gael sylwadau.

**Llesiant
Cenedlaethau'r
Dyfodol:**

Cynnwys: Mae'r Cynllun wedi cael ei ddatblygu trwy gynnwys pob Rheolwr Corfforaethol a Swyddog Arweiniol Corfforaethol i geisio eu barn ar anghenion presennol a thymor hwy eu meysydd gwasanaeth penodol.

Atal: Rhoddir pwyslais ar yr anawsterau recriwtio a chadw presennol a'r effaith y mae hyn yn ei chael ar fodloni gofynion yn y dyfodol. Mae'r Cynllun yn cyflwyno strategaethau i annog llwybrau mynediad cyflogaeth a chyfleoedd ehangach i gael gweithlu cynaliadwy yn y dyfodol.

Tudalen 65

Integreiddio: Trwy gynnal gweithlu brwdfrydig a sefydlog, y mwyafrif ohonynt yn byw o fewn ffiniau'r sir, bydd y Cynllun yn cael effaith gadarnhaol ar bobl (ein staff) a'r economi leol.

Argymhelliad: Cymeradwyo Cynllun y Gweithlu 2023-2028

Rheswm dros y penderfyniad: Cefnogi mabwysiadu Cynllun y Gweithlu newydd i sicrhau bod y gweithlu yn bodloni ei anghenion o ran darparu gwasanaethau nawr ac yn y dyfodol

Trosolwg a Chraffu: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol, 19 Gorffennaf 2023

Fframwaith Polisi: Strategaeth Gorfforaethol

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

- Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth
- Creu cymunedau gofalgwr ac iach
- Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu
- Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd

Goblygiadau Cyllid a Chaffael: Dim

Goblygiadau cyfreithiol: Dim

Goblygiadau staffio: Mae'r Cynllun yn cefnogi cynnal gweithlu effeithiol, medrus a hyblyg.

Goblygiadau eiddo / asedau: Dim

Risg(iau): Gall peidio â chymeradwyo Cynllun y Gweithlu effeithio ar recriwtio a chadw staff, datblygu cynlluniau olyniaeth a chyfyngu ar allu'r Cyngor i sicrhau bod gofynion sgiliau ar gyfer y dyfodol ar waith.

Pwerau Statudol:

Papurau Cefndir:

Atodiadau: Atodiad A- Cynllun y Gweithlu 2023-2028

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Geraint Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth

Swyddog Adrodd: Geraint Edwards

Dyddiad: 03/08/2023

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Cynllun y Gweithlu 2023-2028

Tîm Ceredigion: Tîm i fod yn falch ohoni

GYRFA GWAITH DYSGU
CAREER WORK LEARN

Cynnwys

Cyflwyniad

<u>Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027</u>	Tudalen 2
<u>Deddf Llesiant Cenedlaethau'r</u>	Tudalen 3
<u>Dyfodol (Cymru) 2015</u>	
<u>Strategaethau Corfforaethol Eraill</u>	Tudalen 5

Yr hyn rydym wedi'i gyflawni

<u>Cynllun y Gweithlu 2017-2022</u>	Tudalen 6
<u>Cyflawniadau Eraill</u>	Tudalen 11

Y cyd-destun presennol

<u>Ein Gweithlu</u>	Tudalen 12
<u>Yr hyn y mae ein gweithlu wedi'i</u>	Tudalen 14
<u>ddweud wrthym</u>	
<u>Heriau Presennol</u>	Tudalen 15

Yr hyn rydym am ei gyflawni

<u>Blaenoriaethau 2023-2028</u>	Tudalen 16
<u>Mesur Llwyddiant</u>	Tudalen 27

Cyflwyniad

Mae ein Cynllun y Gweithlu 2023-2028 yn amlinellu sut y byddwn yn denu, datblygu a chadw ein hased mwyaf gwerthfawr – ein pobl. Mae effeithiolrwydd ein sefydliad yn dibynnu nid yn unig ar ddenu'r dalent orau ond hefyd ar greu cymuned gyda gweithle cryf sy'n cefnogi ei phobl ac sy'n cydnabod rhinweddau unigryw pob aelod o Dîm Ceredigion.

Rydym yn teimlo'n angerddol am feithrin diwylliant lle mae ein gweithwyr yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi, eu gwerthfawrogi a'u grymuso. Ein nod yw hyrwyddo ac adeiladu ar ein hethos 'Tîm Ceredigion'; hybu ein hymdeimlad o berthyn, cysylltiad a phwrpas cyffredin. Ein huchelgais yw i holl aelodau Tîm Ceredigion fod yn falch o'r gwaith y maent yn ei wneud a chydabod arwyddocâd eu cyfraniad i lwyddiant cyffredinol ein sefydliad a'r cymunedau a wasanaethwn.

Credwn yn gryf fod holl aelodau Tîm Ceredigion yn haeddu'r cyfle i ragori a ffynnu mewn amgylchedd sy'n eu galluogi i wireddu eu potensial nawr ac yn y dyfodol. Trwy'r strategaeth hon, ceisiwn feithrin gweithlu medrus, arloesol a blaengar sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau ac sydd wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaethau effeithlon o safon uchel i bobl Ceredigion.

Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027

Mae ein Cynllun y Gweithlu 2023-2028 yn amlinellu sut y byddwn yn datblygu capasiti a gallu ein gweithlu i gefnogi'r blaenoriaethau a nodwyd yn ein Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027.

Nod y blaenoriaethau a amlinellir yn y Strategaeth Gorfforaethol yw cynnig modd i ni ddarparu gwasanaethau a fydd yn gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol pobl Ceredigion. Yn sail i lwyddiant ein Strategaeth Gorfforaethol mae gweithlu sy'n perfformio'n dda ac yn gweithredu mewn ffordd arloesol, digidol aeddfed a chynaliadwy.

Gweledigaeth: Mae Cyngor Sir Ceredigion yn darparu gwasanaethau cyhoeddus dwyieithog, cynaliadwy sy'n rhoi gwerth am arian, yn cynnal economi gref, amgylchedd iach ac yn hyrwyddo lles ein pobl a'n cymunedau.

Mae'r Strategaeth Gorfforaethol yn amlinellu ein blaenoriaethau, a elwir yn Amcanion Llesiant Corfforaethol, ynghyd â'n huchelgeisiau a'r camau i'w cyflawni dros y cyfnod 2022-27. Mae'r Strategaeth yn llywio popeth y mae'r Cyngor yn ei wneud. Ei nod yw sicrhau bod ein Cyngor yn parhau i fod yn un o'r awdurdodau sy'n perfformio orau yng Nghymru, a'i fod yn parhau i ddarparu gwasanaethau diogel, effeithlon ac effeithiol o safon uchel i drigolion Ceredigion. Mae'n seiliedig ar adolygiad eang o dystiolaeth ac asesiadau o anghenion.

Mae'r strategaeth yn amlinellu pedwar amcan llesiant sy'n cynnwys:

- **Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth**
- **Creu cymunedau gofalgarg ac iach**
- **Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu**
- **Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd**

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Nodau Llesiant Cenedlaethol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn ceisio gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru trwy ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus gydweithio i greu Cymru gynaliadwy. Ei bwriad yw helpu i greu Cymru rydym ni i gyd am fyw ynddi, nawr ac yn y dyfodol. Mae 7 nod llesiant cenedlaethol sy'n nodi gweledigaeth gyffredin y bydd pob corff cyhoeddus yn gweithio tuag ati (i'w gweld ar y dde).

Mae ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol wedi'u datblygu yn seiliedig ar dystiolaeth o anghenion lleol a barn pobl leol. Bydd y camau rydym yn bwriadu eu cymryd i gyflawni ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol yn ein helpu i wella'r canlyniadau i bobl leol a hefyd yn sicrhau ein bod yn gwneud y cyfraniad mwyaf posibl at y nodau llesiant cenedlaethol.

Yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy

Wrth weithio tuag at gyflawni'r nodau llesiant mae'n rhaid i ni fel corff cyhoeddus ystyried sut rydym yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Diffinnir yr egwyddor datblygu cynaliadwy fel *'gweithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb gyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain'*. Er mwyn bodloni disgwyliadau'r egwyddor datblygu cynaliadwy, mae'n rhaid ystyried y pum ffordd o weithio, sef hirdymor, atal, integreiddio, cydweithredu a chynnwys.

Ategir datblygiad y strategaeth hon gan yr egwyddor datblygu cynaliadwy a'i phum ffordd o weithio:

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithredu

Cynnwys

Strategaethau Corfforaethol Eraill

Mae ein strategaeth yn ystyried y strategaethau corfforaethol canlynol ac yn ceisio eu hategu:

- Strategaeth Iechyd a Llesiant Gweithwyr
- Strategaeth Gweithio Hybrid
- Strategaeth TGCh a Digidol (ar y gweill)
- Strategaeth Gydol Oes a Llesiant
- Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi
- Strategaeth Economaidd
- Strategaeth y Gymraeg
- Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol

Yr hyn rydym wedi'i gyflawni

Cynllun y Gweithlu 2017-2022

Nodwyd y 4 thema gwaith allweddol canlynol yn ein Cynllun y Gweithlu blaenorol.

Ymgysylltu a Chyfle

Byddwn yn ymgysylltu â'n staff a'n cymunedau i hyrwyddo Cyngor Sir Ceredigion fel lle gwyth i weithio.

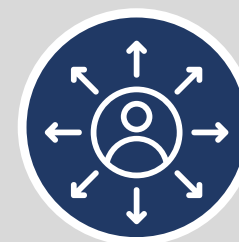
Gweithlu Hyblyg ac Ystwyth

Byddwn yn datblygu ac yn helpu ein staff i weithio'n hyblyg ar draws y Sir, gan weithio'n effeithiol â chymunedau a'r trydydd sector.

Hyrwyddo gweithlu dwyieithog a fydd yn gwasanaethu'r gymuned

Byddwn yn hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y gweithlu a'n cymuned.

Datblygu Arweinyddiaeth a Rheolaeth

Byddwn yn datblygu sgiliau arweinyddiaeth a rheolaeth ein gweithlu i wynebu heriau'r dyfodol.

Ymgysylltu a Chyfle

Yr hyn roeddem yn bwriadu ei wneud

- Mabwysiadu dull rhagweithiol a chynlluniedig o hyrwyddo ein cyfleoedd mewn ffeiriau a digwyddiadau gyrfaedd Ysgolion a phrifysgolion.
- Cyflogi Cydgysylltydd Prentisiaethau a Phrofiad Gwaith a fydd yn hyrwyddo'r Cynllun Prentisiaethau, yn cefnogi prentisiaid ac yn cydlynu lleoliadau profiad gwaith ar draws yr holl wasanaethau ar gyfer ymgeiswyr ôl-16.
- Datblygu cynllun prentisiaeth a fydd yn cynnig amrywiaeth o gyfleoedd ar lefelau gwahanol ac ar draws gwasanaethau.
- Hyrwyddo manteision cyfleoedd profiad gwaith strwythuredig ar gyfer ysgolion a phrifysgolion ac annog meysydd gwasanaeth i ddarparu lleoliadau profiad gwaith.
- Cynnal a chryfhau'r trefniadau ar gyfer lleoliadau myfyrwr prifysgol o brifysgolion ar draws y sir.
- Sefydlu cynllun hyfforddeion gwaith cymdeithasol i gymryd lle'r trefniadau presennol.
- Ystyried ffyrdd amgen ac arloesol o hyrwyddo a hysbysebu cyfleoedd cyflogaeth.
- Cyfleu manteision Cyngor Sir Ceredigion fel cyflogwr gan rannu straeon newyddion da.
- Hyrwyddo cyfleoedd recriwtio yn y cyfryngau cymdeithasol ac ar lwyfannau eraill.

Yr hyn rydym wedi'i gyflawni

- Mynychu amrywiaeth o ddigwyddiadau a ffeiriau recriwtio rhithiol a wyneb yn wyneb.
- Penodi Cydlynnydd Prentisiaethau a Phrofiad Gwaith. Creu Cynllun Prentisiaethau. Ystod o gyfleoedd yn cael eu cynnig. 16 o brentisiaethau wedi'u cwblhau. 12 yn cael eu cyflogi gan Gyngor Sir Ceredigion.
- Gwaith wedi'i wneud i ddatblygu prosesau corfforaethol i nodi a chefnogi cyfleoedd profiad gwaith.
- Myfyrwr Prifysgol Aberystwyth yn cynnal modiwlau cyflogadwyedd. 60 o fyfyrwr wedi cael lle.
- Sefydlu Cynllun Hyfforddeion Gwaith Cymdeithasol. 12 Gweithiwr Cymdeithasol dan Hyfforddiant wedi'u recriwtio. 5 Gweithiwr arall yn cael eu noddi ar lwybr annibynnol i gymhwyso fel Gweithwyr Cymdeithasol. 16 yn cael eu cyflogi fel Gweithwyr Cymdeithasol gan Gyngor Sir Ceredigion.
- 5 myfyrwr Gwaith Cymdeithasol Prifysgol Abertawe wedi cwblhau lleoliadau a chael eu cyflogi fel Gweithwyr Cymdeithasol Cyngor Sir Ceredigion.
- 80 o leoliadau Gwaith Cymdeithasol wedi'u darparu i fyfyrwr.
- 22 o weithwyr wedi cael cymorth i ddilyn Tystysgrif Addysg Uwch ac mae 9 ohonynt wedi mynd ymlaen i ddilyn gradd mewn Gwaith Cymdeithasol.
- Datblygu a lansio gwefan gyrfaedd newydd i arddangos cyfleoedd gwaith yng Nghyngor Sir Ceredigion a byw yng Ngheredigion.
- Gweithredu amrywiaeth o atebion marchnata amgen gan gynnwys hysbysebu ar y radio, baneri, sesiynau gwybodaeth rhithiol, fideos hyrwyddo.
- Hyrwyddo cyfleoedd a straeon newyddion da ar y tudalennau newydd ar Facebook a LinkedIn. 3.3k o ddilynwyr Facebook ym mis Ebrill 2023.

Gweithlu Hyblyg ac Ystwyth

Yr hyn roeddem yn bwriadu ei wneud

- Parhau i ad-drefnu gwasanaethau cymorth gan ganoli timau lle bynnag y bo modd.
- Adolygu strwythur staffio'r Cyngor trwy ddull fesul cam i sicrhau bod y capasiti a'r gallu gan swyddogion i fodloni blaenoriaethau'r Cynlluniau Corfforaethol a'r amcanion.
- Cynnig cyfleoedd Hyfforddi'r Hyfforddwr i staff er mwyn defnyddio'r arbenigedd o fewn y gweithlu.
- Datblygu gweithlu sydd â gwybodaeth sefydliadol ehangach a fydd yn cynnig modd ad-leoli staff ar draws gwasanaethau.
- Parhau i ddarparu cyfleoedd dysgu a datblygu arloesol a chost-effeithiol.
- Defnyddio'r modiwl Dysgu a Datblygu ar Ceri ar draws pob gwasanaeth i hyrwyddo, cadw lle a chofnodi hyfforddiant a sicrhau 'un cofnod hyfforddi' ar draws y Cyngor.
- Hyrwyddo uwchsgilio staff mewn technolegau er mwyn hybu a chael mynediad i wasanaethau digidol.
- Hyrwyddo ethos gwasanaeth cwsmeriaid gyda'r holl staff a thimau trwy gynnig hyfforddiant Cwsmer yn Gyntaf i bob maes gwasanaeth.
- Cyflwyno polisi gweithio ystwyth sy'n gwneud y mwyaf o ofod swyddfa ac yn ei resymoli ar draws y Cyngor.
- Cyflwyno rhaglen sefydlu gorfforaethol.

Yr hyn rydym wedi'i gyflawni

- Canoli gwasanaethau cymorth gan gynnwys TGCh, Credydwy, Cyllid a Chaffael, Cymorth Busnes.
- Ad-drefnu uwch arweinwyr a meysydd gwasanaeth. 2 rôl Cyfarwyddwr Corfforaethol, 12 Swyddog Arweiniol Corfforaethol a 39 rôl Rheolwr Corfforaethol wedi'u sefydlu a'u penodi.
- Hyfforddiant 'Hyfforddi'r Hyfforddwr' wedi'i ddarparu. 91 o arbenigwyr pwnc y gweithlu wedi darparu hyfforddiant.
- 2251 o sesiynau hyfforddi amrywiol wedi'u darparu gan ein harbenigwyr pwnc a'n Hyfforddwyr Corfforaethol.
- Sefydlu rhaglenni datblygu corfforaethol sydd wedi cefnogi llwybrau gyrfa a datblygiad proffesiynol traws-sefydliadol.
- Amserlen hyfforddi flynyddol ar gyfer gweithwyr corfforaethol a gofal cymdeithasol gydag amrywiaeth eang o gyfleoedd hyfforddi.
- Modiwl Dysgu a Datblygu ar Ceri wedi'i ddefnyddio a'i ymgorffori ar draws yr holl wasanaethau i hyrwyddo, cadw lle a chofnodi hyfforddiant a sicrhau 'un cofnod hyfforddi' ar draws y Cyngor.
- Uwchsgilio'r gweithlu o ran ddefnyddio technolegau mewn ymateb i bandemig COVID, a chefnogi hyn gyda chyfleoedd hyfforddi.
- Rhaglen dreigl o hyfforddiant Cwsmer yn Gyntaf i bob maes gwasanaeth.
- Digwyddiad sefydlu corfforaethol wedi'i ddatblygu, ei ymgorffori a'i drefnu'n fisol.

Hyrwyddo gweithlu dwyieithog a fydd yn gwasanaethu'r gymuned

Yr hyn roeddem yn bwriadu ei wneud

- Parhau i ddatblygu gwaith y Grŵp Cymraeg yn y Gweithle.
- Gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd a gynigir gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol.
- Darparu amrywiaeth o gyfleoedd hyfforddi Cymraeg sy'n rhoi sylw i'r ystod o alluoedd o fewn y gweithlu.
- Cyflwyno'r cynllun 'ffrindiau iaith – Welsh friend' i helpu dysgwyr Cymraeg.
- Hyrwyddo'r strategaeth 'Mwy na geiriau' a'r ymgyrch cynnig gweithredol i bob gwasanaeth.
- Sicrhau bod dysgwyr Cymraeg yn cael eu cefnogi i wireddu eu nodau ieithyddol.
- Hyrwyddo dealltwriaeth o'r Gymraeg a gwybodaeth ddiwylliannol gyda'r holl staff trwy gwrs e-ddysgu.

Yr hyn rydym wedi'i gyflawni

- Penodi Swyddog Hyfforddiant Cymraeg Gwaith.
- Sefydlu Grŵp Cymraeg yn y Gweithle.
- Dewis o ddsbarthiadau Cymraeg yn cael eu cynnig gan gynnwys dechreuwyr, canolradd, uwch, yn ogystal â Chymraeg ysgrifenedig.
- 287 o ddysgwyr Cymraeg Gwaith.
- Y cynllun 'ffrindiau iaith – Welsh friend' wedi'i gyflwyno i helpu dysgwyr Cymraeg.
- Strategaeth 'Mwy na geiriau' ac ymgyrch y cynnig gweithredol yn cael eu hyrwyddo i bob gwasanaeth trwy ymgyrchoedd hyfforddi a chyfathrebu.
- Cwrs e-ddysgu Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg wedi'i ddatblygu ac yn orfodol i'r holl staff.

Derbynfa
Reception

Datblygu Arweinyddiaeth a Rheolaeth

Yr hyn roeddem yn bwriadu ei wneud

- Llunio a hyrwyddo Cynllun Datblygu 'Rheolwr Ceredigion' gyda fframwaith craidd o hyfforddiant gorfodol.
- Cynnig amrywiaeth o gyfleoedd rheoli a datblygu ychwanegol a fydd yn bodloni anghenion hyfforddi a datblygu 'Rheolwr Ceredigion'.
- Cyflwyno 'rhaglen ymsefydlu i Reolwyr Newydd'.
- Datblygu proses Rheoli Talent trwy'r pecyn cymorth cynllunio'r gweithlu strategol.
- Sicrhau bod dulliau cynllunio olyniaeth effeithiol yn eu lle er mwyn cadw gwybodaeth sefydliadol.
- Datblygu gwybodaeth sefydliad cyfan ar gyfer arweinwyr a rheolwyr er mwyn gallu gweithredu newidiadau yn effeithiol a gwella prosesau gwneud penderfyniadau.
- Hyrwyddo ymhellach y defnydd o Ceri Net gyda rheolwyr fel ffynhonnell gwybodaeth, cyngor a chymorth.
- Ehangu'r defnydd o weminarau ar gyfer rhannu gwybodaeth gyda rheolwyr.
- Datblygu rhwydwaith rheolwyr corfforaethol a fydd yn cwrdd yn rheolaidd â'r Uwch Arweinwyr.

Yr hyn rydym wedi'i gyflawni

- Rhaglen Rheolwr Ceredigion 6 modiwl wedi'i datblygu, ei gweithredu ac yn orfodol i bob rheolwr.
- Ystod o gyfleoedd datblygu ychwanegol wedi'i darparu i reolwyr gan gynnwys: Sgyrsiau Anodd, Cyllid ar gyfer Staff Eraill, Caffael, Rheoli Prosiectau, Cynnal Iechyd a Llesiant Gweithwyr, Rheoli Newid a mwy.
- Modiwlau 'Darpar Reolwyr' a 'Rheoli am y Tro Cyntaf' wedi'u cyflwyno.
- Cynllunio'r gweithlu ac olyniaeth wedi'i gynnwys yng nghwrs Rhaglen Rheolwr Ceredigion.
- Pecyn cymorth cynhwysfawr i reolwyr wedi'i gyhoeddi ar Ceri Net fel ffynhonnell gwybodaeth, cyngor a chymorth i reolwyr a phenaethiaid.
- Defnyddio gweminarau, sesiynau neuadd y dref a chylchlythyrau i ledaenu gwybodaeth i reolwyr.
- Sefydlu gweithdy rheolwyr corfforaethol ac uwch arweinwyr ac yn cwrdd yn rheolaidd bob chwarter.

Cyflawniadau eraill

Sefydlu Panel Cymwysterau	Gweithredu System Rheoli Dysgu newydd, Pwll Dysgu Ceredigion	Penodi 22 o Swyddogion Cymorth Cyntaf Iechyd Meddwl	ILM Lefel 5: 12 rheolwr wedi'u hardystio, gyda 4 rheolwr bron wedi'i gwblhau	Gweithredu system wiriadau DBS ar-lein	Pontio i ddarparu digwyddiadau dysgu yn rhithwir	Datblygu a gweithredu Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro
Ad-drefnu gwasanaethau gydol oes a llesiant yn llwyddiannus	Cardinet wedi'i ddisodli gyda safle mewnwydd staff newydd Ceri Net	Datblygu a gweithredu Polisi Gofalwyr	Strategaeth Gweithio Hybrid yn cael ei datblygu a'i gweithredu	Mwy o gydweithio â Phrifysgol Aberystwyth ar amrywiaeth o fentrau gyrfaedd	Cefnogi'r ymgyrch gofal cymdeithasol cenedlaethol Gofalwn.Cymru	Strategaeth Iechyd a Llesiant yn cael ei datblygu a'i gweithredu
99% o weithwyr cymwys yn gweithio mewn ffordd hybrid	Gweithredu system adrodd digwyddiadau newydd, Alcumus	ILM Lefel 4: 30 o reolwyr wedi'u hardystio, gyda 24 o reolwyr bron wedi'i gwblhau	Proses werthuso flynyddol wedi'i sefydlu'n llwyddiannus	Archwiliad o sgiliau digidol y gweithlu wedi'i gynnal	Cynnal 3 Arolwg Iechyd a Llesiant Gweithwyr	Datblygu a gweithredu fformat newyddion wythnosol newydd
Datblygu platform e-ffurflenni prosesau pobl newydd (dodl)	Recriwtio 8 Hyrwyddwr Iechyd a Llesiant	Diwygio Rhaglen Rheolwr Ceredigion	Rhaglen ddatblygu bwrpasol i SAC, RhC a RhT er mwyn gweithredu'r Strategaeth Gydol Oes a Llesiant	Lleoliadau myfyrwyr Gwaith Ieuenctid Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn cael eu cynnig	Sianel Teams wedi'i chyflwyno ar gyfer staff Tim Ceredigion	Darparu lleoliadau gwaith cymdeithasol i fyfyrwyr Prifysgol Abertawe a'r Brifysgol Agored

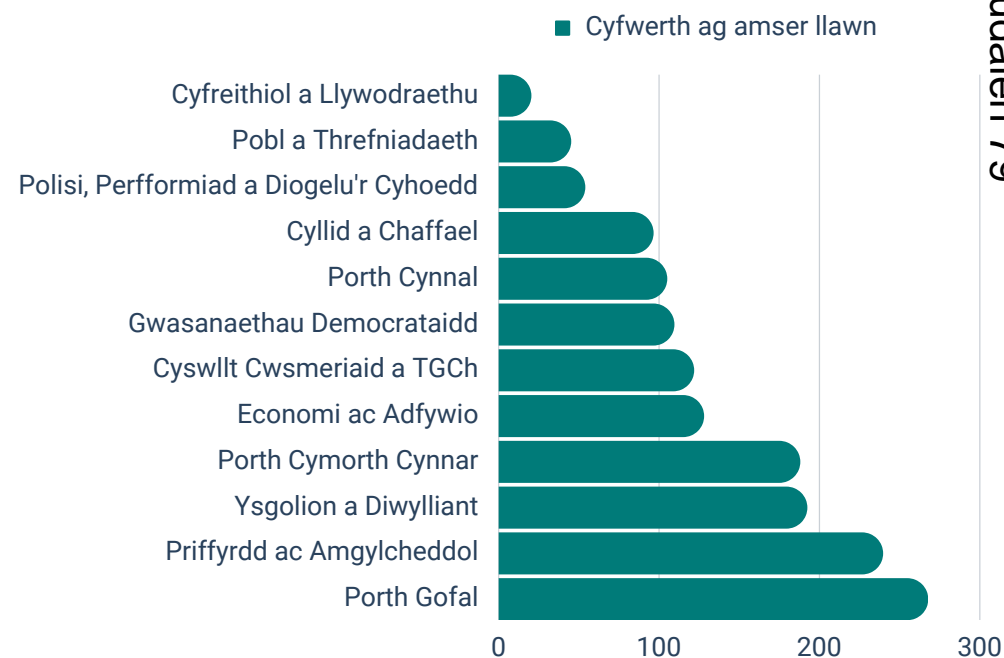
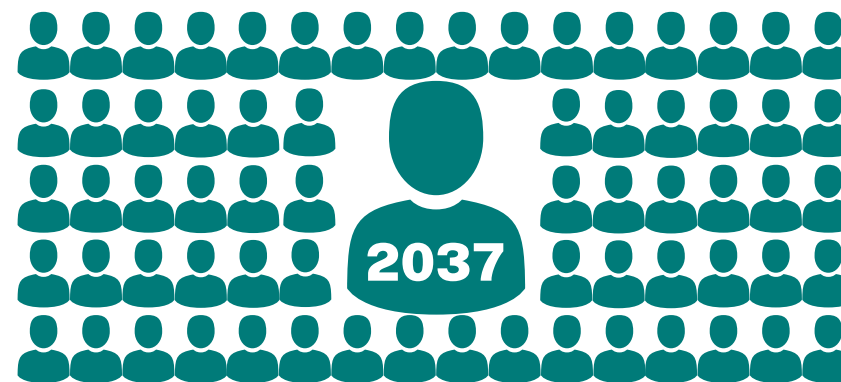
Y Cyd-destun Presennol

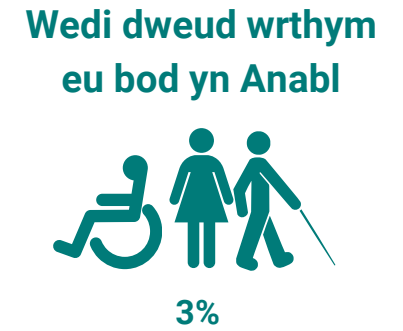
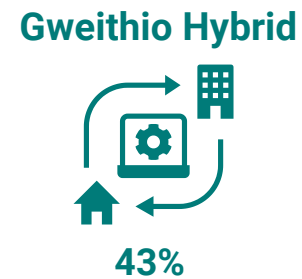
Ein gweithlu

Mae ein gallu i ddarparu gwasanaethau'n llwyddiannus a gwella'n barhaus yn dibynnu ar gael y bobl iawn gyda'r sgiliau iawn yn y lle iawn ar yr amser iawn. Mae cynllunio'r gweithlu yn golygu cael gwybodaeth a dealltwriaeth drylwyr o'r gweithlu presennol, gan ddadansoddi'r wybodaeth honno er mwyn nodi sgiliau, cymwyseddau a chapasiti'r gweithlu y bydd eu hangen yn y dyfodol. Bydd hyn yn sicrhau bod gennym y capasiti a'r gallu i ddarparu gwasanaethau a blaenoriaethau newydd, gwahanol a/neu well a fydd yn cyfateb â'n nodau ac yn gwasanaethu trigolion Ceredigion.

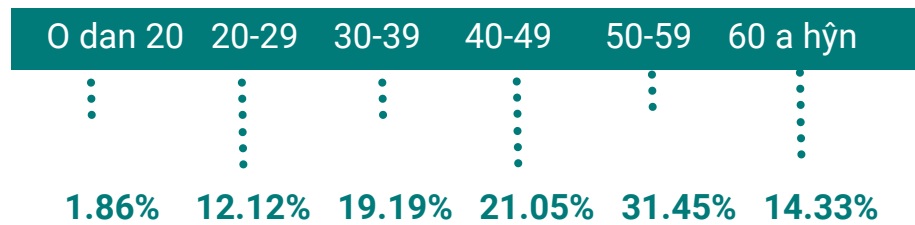
Ym mis Mai 2023 mae ein gweithlu corfforaethol yn cynnwys 2037 o weithwyr (1,567 cyfwerth ag amser llawn). Yn ystod y degawd diwethaf, mae strwythur uwch reolwyr symlach wedi'i gyflawni, gyda gostyngiad o 30% mewn swyddi uwch arweinwyr.

Mae costau gweithwyr yn cyfrif am 45.4% o wariant gros y Cyngor. Mae rhai o'n gwasanaethau rheng flaen allweddol yn gweithredu 24 awr y dydd, 365 diwrnod y flwyddyn, ac mae ymgyrch i sicrhau bod yr holl wasanaethau'n cael eu darparu pan fydd pobl yn dymuno eu defnyddio.

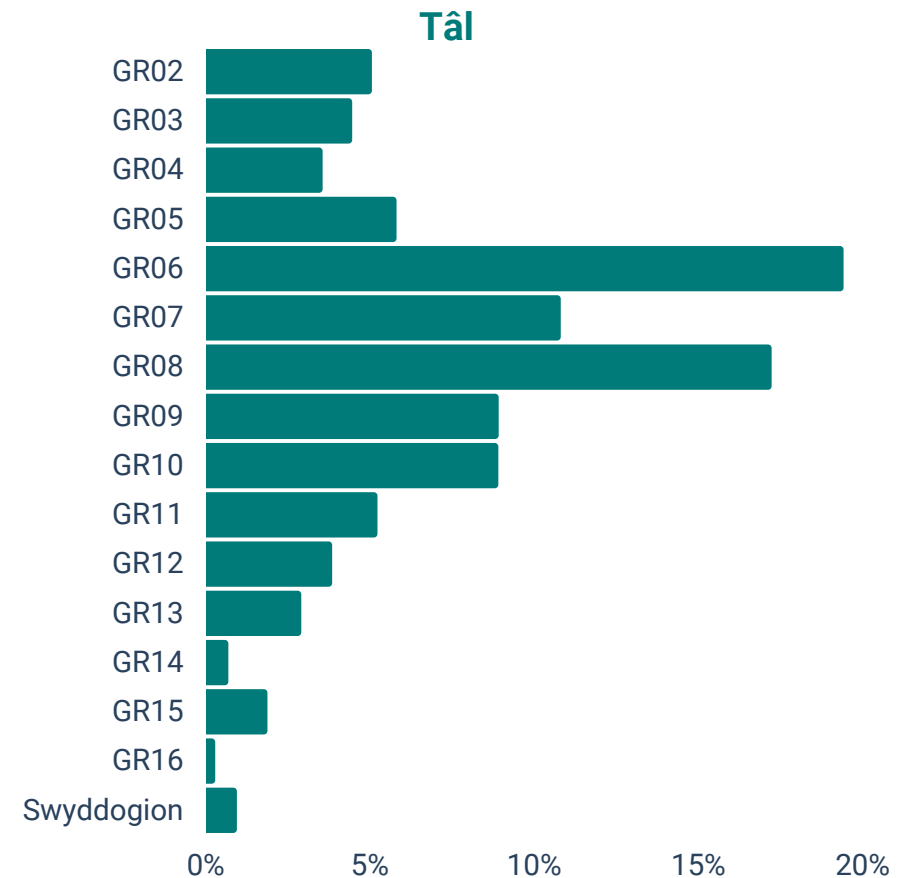
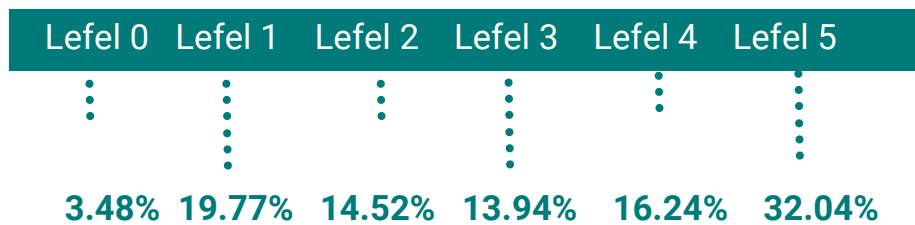

Oedran

Sgiliau Cymraeg

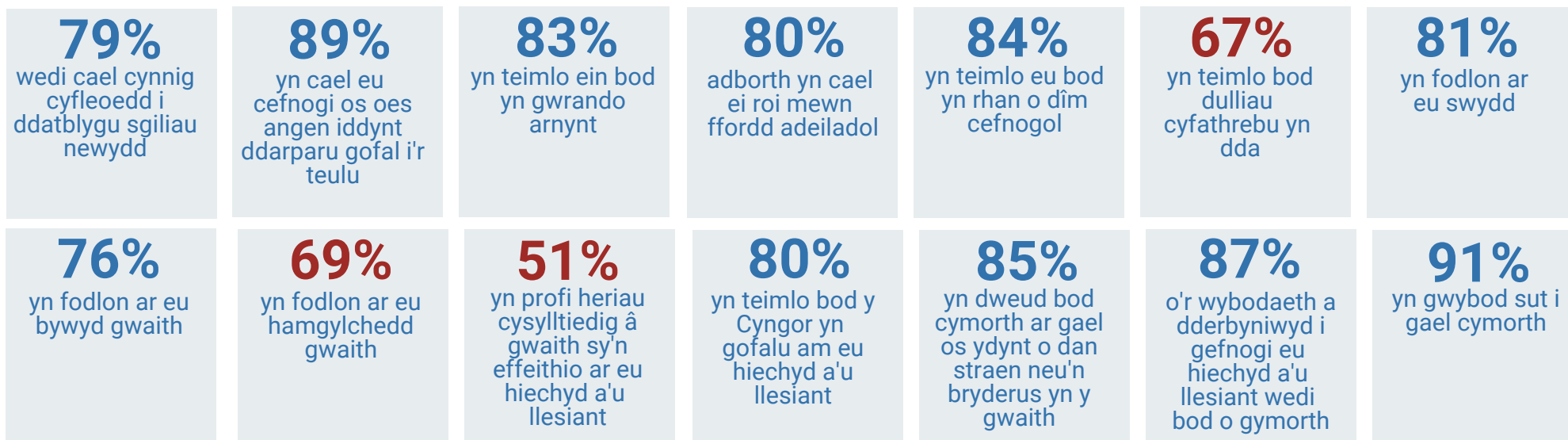

Tudalen 80

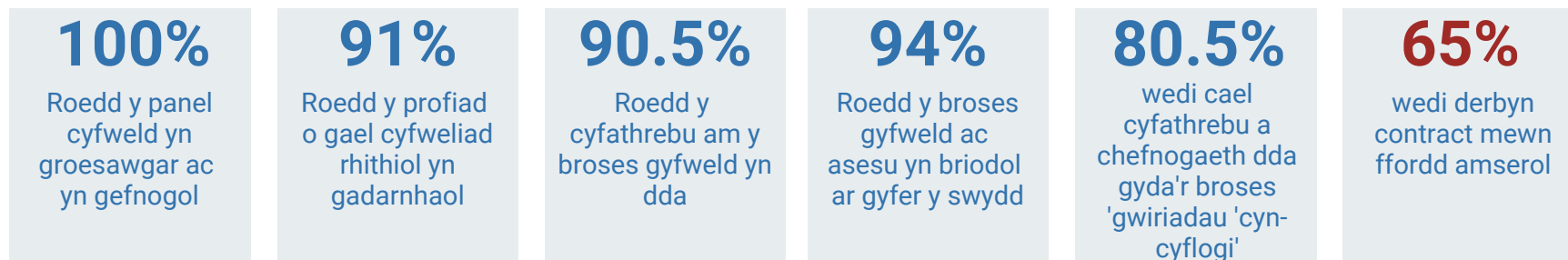
Yr hyn y mae ein gweithlu wedi'i ddweud wrthym

Dros gyfnod cynllun y gweithlu blaenorol rydym wedi gweithio'n galed i gasglu teimladau gweithwyr am eu profiadau er mwyn llywio'r gwaith rydym yn ei wneud a blaenoriaethu ein hadnoddau. Mae'r canlyniadau diweddar o arolygon staff amrywiol i'w gweld isod

Arolwg Iechyd a Llesiant Gweithwyr

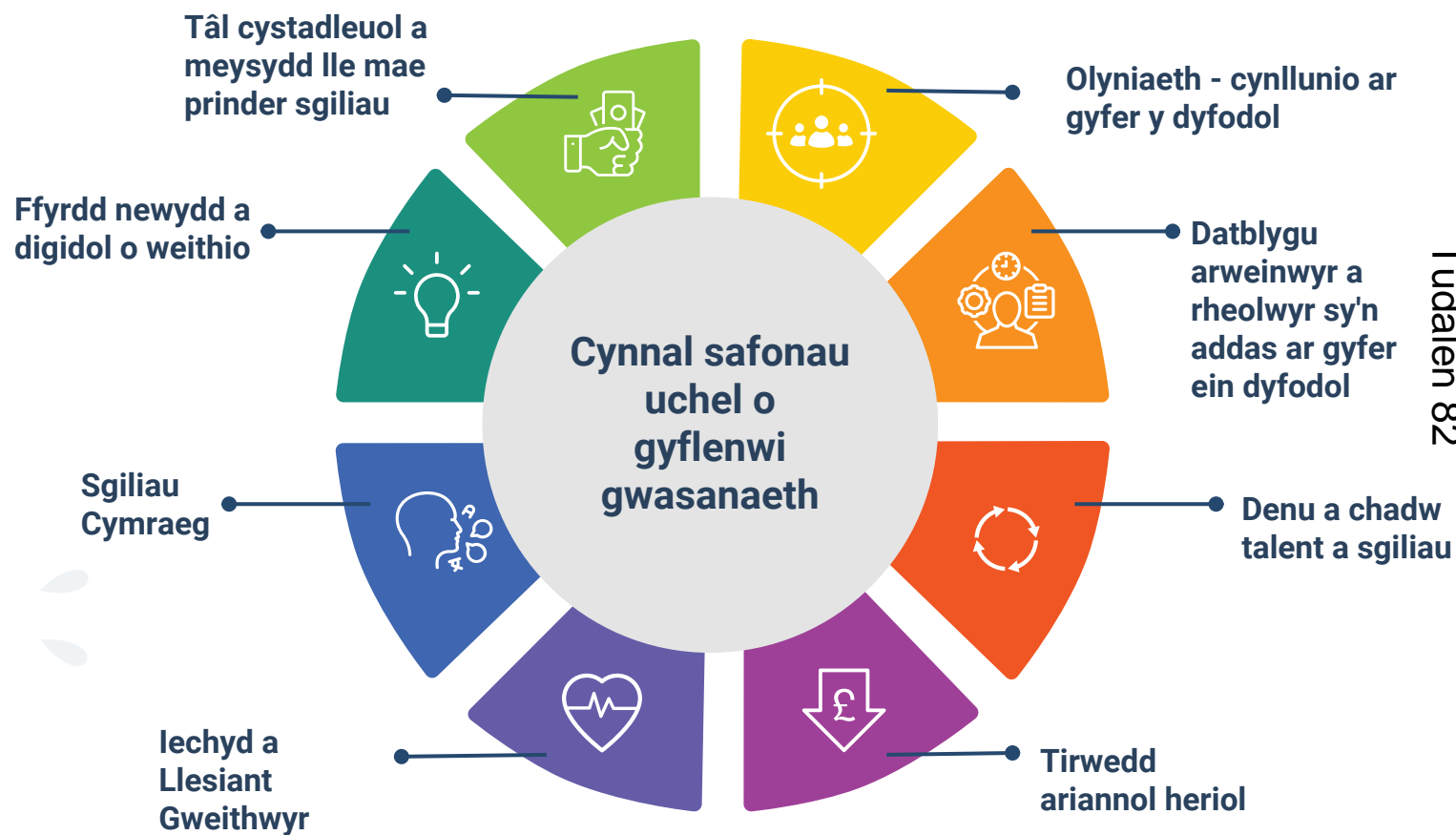

Arolwg Recriwtio Dewis a Phenodi

Heriau presennol

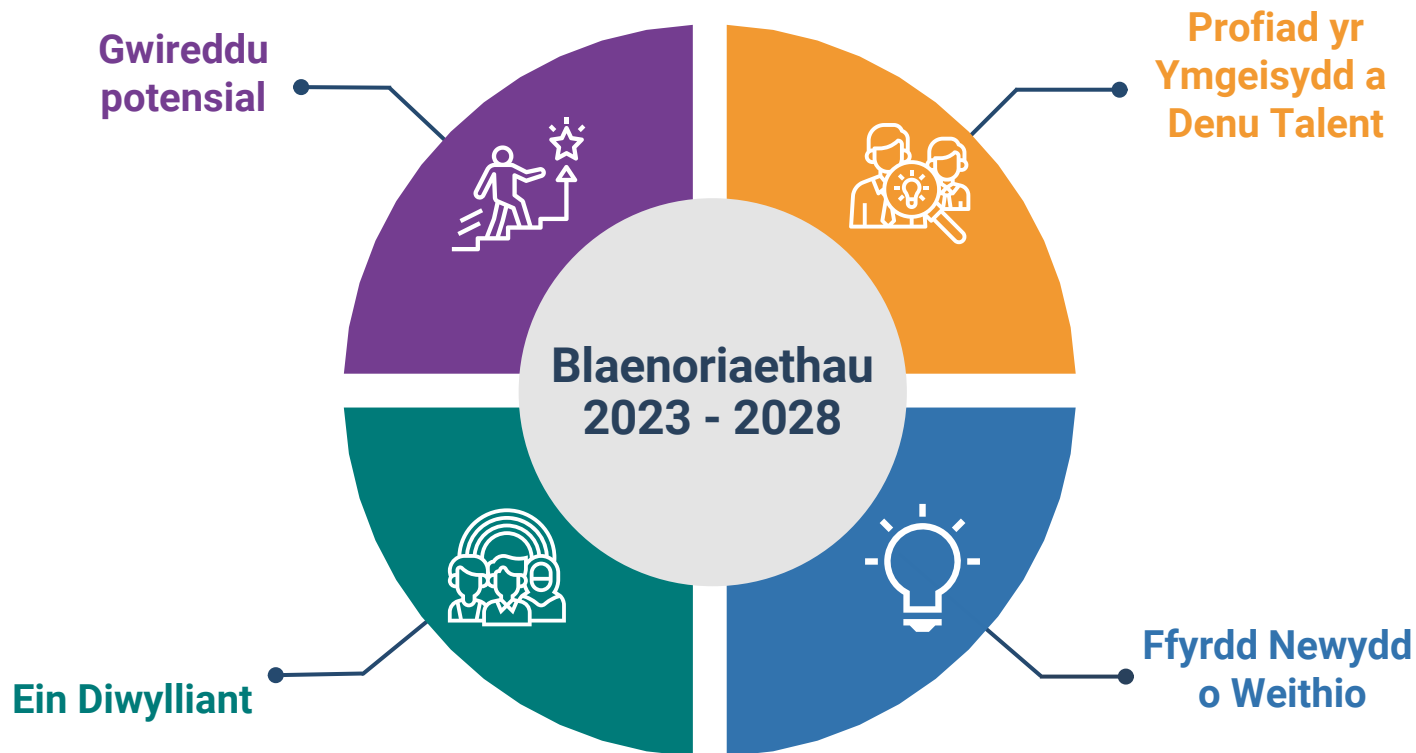
Cynhaliwyd ymarfer cynllunio'r gweithlu cynhwysfawr gan bob maes gwasanaeth ar ddiwedd 2022. Diben yr ymarfer hwn oedd cael dealltwriaeth fanwl o'r gweithlu o ran y sgiliau, y cymwyseddau a'r capasiti y bydd eu hangen i ddarparu gwasanaethau â blaenoriaeth newydd, gwahanol a/neu yn y dyfodol. Fel rhan o'r ymarfer hwn, nodwyd yr heriau allweddol canlynol fel rhai a wynebir gan ein gwasanaethau.

Yr hyn rydym am ei gyflawni

Blaenoriaethau 2023-2028

Ar ôl dadansoddi canlyniadau'r ymarfer cynllunio'r gweithlu a gynhaliwyd yn 2022, yn ogystal â'r wybodaeth a gafwyd trwy arolygon gweithwyr amrywiol, mae'r meysydd gwaith â blaenoriaeth canlynol wedi'u nodi er mwyn i'n gweithlu allu darparu gwasanaethau a blaenoriaethau newydd, gwahanol a/neu well yn y dyfodol.

Profiad yr Ymgeisydd a Denu Talent

Mae 2022 wedi gweld y lefel uchaf erioed o swyddi gwag yn y DU a'r gyfradd diweithdra isaf ers 1974. Dyw denu'r bobl iawn sydd â'r sgiliau iawn erioed wedi bod yn fwy heriol. Yn 2022, gostyngodd ein nifer cyfartalog o geisiadau fesul ymgyrch recriwtio i 3.81. Yn ogystal, yn ystod y cyfnod hwn roedd gennym nifer o swyddi anodd eu llenwi gan gynnwys, ond heb eu cyfyngu i, weithwyr cymdeithasol cymwys, therapyddion galwedigaethol, datblygwyr, peirianwyr, cynllunwyr, technegwyr fflyd a chynghorwyr hyfforddiant galwedigaethol. Mae recriwtio gweithwyr cymdeithasol wedi'i nodi'n risg gorfforaethol yn ddiweddar.

Mae prinder sgiliau wedi arwain at bwysau digynsail ar rai meysydd gwasanaeth ac wedi golygu bod angen mabwysiadu mesurau eraill i gynnal gwasanaethau statudol a rolau busnes hanfodol eraill, gan gynnwys recriwtio gweithwyr asiantaeth. Mewn ymateb i'r heriau hyn a'r effaith ganlyniadol a welwyd ar draws ein meysydd gwasanaeth, mae'n hanfodol ein bod yn symleiddio'r ffordd y mae ein hymgeiswyr yn cyflwyno ceisiadau am swyddi ac ar yr un pryd cynnal ac yn gwella'r profiad cadarnhaol y mae ein hymgeiswyr yn dweud wrthym ein bod yn ei gynnig. Bydd hefyd yn hollbwysig ein bod yn gallu monitro a dadansoddi ein data recriwtio yn hawdd er mwyn nodi swyddi anodd eu llenwi a blaenoriaethu ein hadnoddau yn unol â hynny.

GYRFA GWAITH DYSGU
CAREER WORK LEARN

Mewn marchnad lafur hynod o gystadleuol, yn erbyn cefndir o alw cynyddol ar wasanaethau a llai o adnoddau, mae'n hanfodol ein bod yn arddangos buddion unigryw gweithio i ni a sefydlu ein hunain fel cyflogwr o ddewis.

Byddwn yn parhau i ddefnyddio dulliau marchnata amrywiol megis ein gwefan gyrfaedd, y cyfryngau cymdeithasol, byrddau marchnata, diwrnodau agored ymgeiswyr, a gwaith allgymorth cymunedol i hyrwyddo ein brand a denu mwy o dalent. Byddwn hefyd yn ceisio gwobrwyo ein llysgenhadon brand trwy gyflwyno cynllun atgyfeirio gweithwyr. Byddwn yn parhau i adolygu ein dulliau marchnata a recriwtio er mwyn sicrhau bod swyddi gwag yn cyrraedd pobl dalentog sydd â'r sgiliau iawn.

Yn unol â nodau diwylliannol byddwn yn ceisio cynnwys dull recriwtio sy'n seiliedig ar werthoedd er mwyn sicrhau bod ymgeiswyr yn cael eu hasesu ar eu gwerthoedd ymddygiadol yn ogystal â'u gwybodaeth, eu sgiliau a'u dawn.

Profiad yr Ymgeisydd a Denu Talent

Byddwn yn:

Marchnata:

- Cynnal dadansoddiad o safle brand cyflogwr ac yn datblygu **strategaeth brandio cyflogwr** i sefydlu ac arddangos ein brand
- Datblygu a chyflwyno datrysiad '**Rhybuddion Swyddi**' sy'n hysbysu ymgeiswyr am gyfleoedd o ddiddordeb
- Datblygu ymgyrchoedd marchnata i hyrwyddo ein cyfleoedd **prentisiaeth**
- Datblygu ymgyrchoedd marchnata i hyrwyddo'r **cynllun newydd i raddedigion** a'r cyfleoedd a gynigir
- Gweithio mewn partneriaeth â **Chanolfannau Gwaith** a sefydliadau eraill i hyrwyddo ein brand a chynyddu ein gallu i ddenu talent
- Cyflwyno **Cynllun Atgyfeirio Gweithwyr** a fydd yn gwobrwyo gweithwyr y mae eu hatgyfeiriad wedi arwain at benodi'n llwyddiannus gweithiwr newydd parhaol i'r sefydliad
- Datblygu dull cydgysylltiedig at **leoliadau profiad gwaith** a hyrwyddo cyfleoedd

Prosesau:

- Sicrhau y gallwn ddefnyddio data i nodi'n hawdd **swyddi gwag anodd eu llenwi**
- Dileu'r gofyniad 'meini prawf hanfodol' ar gyfer llunio rhestr fer a mabwysiadu **dull 'cyfweliad ar sail potensial'** lle caiff meini prawf hanfodol eu profi yn y cam cyfweld
- **Lleihau ein ffurflen gais safonol** a chaniatáu ar gyfer lanlwytho CVs
- Byddwn yn creu **ffurflen 'mynegi diddordeb'** ar gyfer rhai swyddi sy'n anodd eu llenwi. Yn seiliedig ar lefel y diddordeb, gall rheolwyr naill ai gynnal ail gam sgrinio neu wahodd yr ymgeiswyr yn uniongyrchol i gyfweliad
- Sicrhau bod ein **Disgrifiadau Swydd** yn ystyriol o ymgeiswyr. Caiff y broses Gwerthuso Swyddi ei hategu gyda ffurflen atodol
- Byddwn yn mabwysiadu dull continwwm at **gyrraedd safonau ieithyddol**. Bydd disgwyl i ymgeiswyr llwyddiannus ddangos gwelliant cyson, parhaus yn eu sgiliau ieithyddol
- Cynnal **adolygiad meincnodi o raddfeydd tâl** awdurdodau lleol yng Nghymru

Ein Diwylliant

Rydym yn teimlo'n angerddol am feithrin diwylliant lle mae ein gweithwyr yn rhannu ymdeimlad o bwrpas, yn cael eu cefnogi a'u harwain yn dda, yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u grymuso, ac yn profi amgylchedd diogel a chynhwysol. Rydym am i fywyd gwaith fod yn brofiad cadarnhaol i bawb. Credwn yn gryf fod holl aelodau tîm Ceredigion yn haeddu'r cyfle i ragori a ffynnu mewn amgylchedd sy'n caniatáu iddynt fod yn driw i'w hunain a gwireddu eu potensial.

Ein nod yw hyrwyddo ac adeiladu ar ein hethos 'Tîm Ceredigion', gan hybu ein hymdeimlad o berthyn, cysylltiad a phwrpas cyffredin. Ein huchelgais yw i holl aelodau Tîm Ceredigion fod yn falch o'r gwaith y maent yn ei wneud, a chydabod arwyddocâd eu cyfraniad at lwyddiant cyffredinol ein sefydliad.

Mae ymgysylltu â gweithwyr yn ganolog i'n diwylliant ac rydym am sicrhau bod ein pawb yn teimlo bod ganddynt lais a bod y llais hwnnw'n cael ei glywed. Byddwn yn parhau i ddarparu sianeli ymgysylltu hygyrch sy'n blaenoriaethu llesiant gweithwyr ac yn meithrin diwylliant o dryloywder, ymddiriedaeth a chydweithio. Bydd ymgysylltu'n gyson â gweithwyr, cydnabyddiaeth, a chymorth llesiant cynhwysfawr yn parhau i fod yn hanfodol i'n llwyddiant wrth ddog yn gyflogwr o ddewis.

Rydym am archwilio a nodi ein gwerthoedd sefydliadol a dod â'r rhain yn fyw. Bydd hyn yn ein helpu i ddarparu dull cyson o weithio a gwneud penderfyniadau. Bydd hefyd yn creu cyfres o safonau y gallwn eu cynnal wrth gydweithio â chydweithwyr a gwasanaethu ein cwsmeriaid. Bydd cydnabod a dathlu pan fydd ein gwerthoedd yn cael eu harddangos yn helpu ein gweithwyr i deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u hysgogi. Mae hyn yn ffactor pwysig wrth recriwtio a chadw'r bobl iawn.

Cydnabyddwn bwysigrwydd cydnabod a dathlu pan fydd pethau'n mynd yn dda. Mae hefyd yn bwysig ein bod yn darparu amgylchedd diogel i gael sgysiau adeiladol pan nad yw pethau'n gweithio fel yr hoffem. Ein nod yw meithrin diwylliant cydweithredol lle y gallwn weithio gyda'n gilydd, myfyrio a dysgu sut i ddog o hyd i atebion.

Ein Diwylliant

Byddwn yn:

- Nodi **gwerthoedd Tîm Ceredigion** ac ymgorffori ein gwerthoedd yn y ffordd rydym yn gweithio
- Datblygu a chyflwyno **fframwaith cydnabyddiaeth** i sicrhau bod llwyddiant, teyrngarwch ac ymrwymiad yn cael eu datlu
- Adeiladu ar ein gweithgareddau ymgysylltu â gweithwyr a pharhau i sicrhau bod **lleisiau ein holl bobl yn llywio'r broses gwneud penderfyniadau**
- Cynnal arolygon achlysurol i bennu'r ffordd orau o gefnogi **iechyd a llesiant ein gweithlu**, gan sicrhau bod y cymorth a ddarparwn yn ymatebol, wedi'i dargedu ac yn cael ei groesawu
- Parhau i hyrwyddo ein **diwylliant dwyieithog a'n cyfleoeddatblygu Cymraeg**
- Nodi a gweithredu datrysiad er mwyn ein galluogi i ddadansoddi effeithiolrwydd ein sianeli **cyfathrebu mewnol** a sicrhau ein bod yn cyrraedd y gweithlu mwyaf posibl
- Cynnal **cyfarfodydd chwarterol ag uwch reolwyr gwasanaethau** i ddarparu cymorth mewn perthynas â materion pobl a diwylliant

GYRFA GWAITH DYSGU
CAREER WORK LEARN

Ffyrdd Newydd o Weithio

Mae ein sefydliad wedi'i ffurfio o unigolion hynod o dalentog. Roedd eu dyfeisgarwch a'u gallu i addasu i'w weld yn amlwg yn ystod argyfwng Covid-19. Roedden nhw wedi llwyddo i gefnogi ein trigolion a chynnal gwasanaethau, gan gyflwyno a mabwysiadu ffyrdd newydd o weithio mewn llawer o achosion ar yr un pryd. Er mwyn sicrhau llwyddiant parhaus, mae'n hanfodol ein bod yn manteisio ar y dalent hon ac yn datgloi ei photensial.

Rydym yn gweithredu mewn amgylchedd heriol gyda phwysau cyllidebol cynyddol. Er mwyn cyflawni ein hamcanion corfforaethol a chynnal gwasanaethau effeithiol ac effeithlon yr un pryd, rhaid i daith ein gweithlu fod yn un o adolygu a newid parhaus. Mae'n hanfodol ein bod yn cynnal dull arloesol ac ystywyth, yn agored ac yn gallu gwrthsefyll newid, ac yn meddu ar y sgiliau i gefnogi ffyrdd callach o weithio mewn byd digidol.

Gyda digideiddio cynyddol gweithleoedd ar draws pob lleoliad, mae cymhwysedd digidol yn hanfodol. Er mwyn cefnogi ein gweithlu yn well o ran sgiliau digidol, byddwn yn cyflwyno fframwaith cymhwysedd digidol. Bydd y fframwaith yn darparu disgwyliadau sgiliau digidol clir o ran meini prawf recriwtio a dewis, rheoli perfformiad, yn ogystal â nodi anghenion datblygu ar draws y gweithlu.

Mae ein gweithlu yn dweud wrthym fod gweithio hybrid wedi cynnig llawer o fanteision gan gynnwys cynhyrchiant gwell, llai o deithio a gwell cydbwysedd rhwng bywyd a gwaith. Cydnabyddir yn eang hefyd bod hyblygrwydd gweithio hybrid yn gwella cyfraddau cadw a recriwtio staff. Byddwn yn adolygu ein model gweithio hybrid presennol i gynnwys y buddion hyn fel rhan o bolisi gweithio hybrid parhaol.

Ein nod yw gwella effeithlonrwydd ein prosesau a systemau mewnol gan gynnig modd i ni fesur ein perfformiad yn effeithiol. Bydd hyn yn cyd-fynd â'n cyfrifoldeb moesol a chorfforaethol tuag at gynaliadwyedd ac arferion ecogyfeillgar.

GYRFA GWAITH DYSGU
CAREER WORK LEARN

Tudalen 90

Ffyrdd Newydd o Weithio

Byddwn yn:

- Adolygu ein model **gweithio hybrid** a chynnig dull gweithredu parhaol i'w fabwysiadu
- Penodi **Swyddog Datblygu Systemau ac Integreiddio AD** i ddatblygu ein huchelgeisiau gweithio digidol
- **Datblygu dodl**, ein system e-ffurflenni, fel bod holl brosesau Pobl a Threfniadaeth yn ddi-bapur
- Datblygu **system cofnodion digidol a chreu dogfennau newydd**
- Cyflwyno **fframwaith cymhwysedd digidol** a chynnal dadansoddiad o rôl a sgiliau gweithwyr
- Cyflwyno rhaglen uwchsgilio digidol ar draws y sefydliad
- Adolygu'r holl **bolisiau Pobl a Threfniadaeth** i sicrhau eu bod yn addas i'r diben, yn cydymffurfio, yn hygyrch ac yn adlewyrchu ein diwylliant
- Cefnogi'r gwaith o gyflawni **rhaglenni trawsnewid** trwy ymgysylltu â gweithwyr a chyfleoedd datblygu

Gwireddu potensial

Rydym yn teimlo'n angerddol am ddatblygiad gweithwyr a sicrhau bod pob aelod o Dîm Ceredigion yn cael ei gefnogi ac yn cael y cyfle i wireddu ei botensial a'i ddyheadau gyrfa. Rydym eisoes yn darparu ystod eang o hyfforddiant i gefnogi anghenion dysgu a datblygu ein gweithlu. Rydym hefyd yn cynnig ystod o gymwysterau proffesiynol i helpu ein gweithwyr i ddatblygu eu gyrfaedd. Hoffem adeiladu ar y gwaith hwn trwy ddatblygu llwybrau datblygu gyrfa a sgiliau clir i sicrhau bod datblygiad ein gweithlu yn cyfateb yn llawn ag anghenion cynllunio busnes ac anghenion y sefydliad.

Fel rhan o'r gwaith hwn ac er mwyn rhoi sylw i'r bylchau sgiliau hanfodol yn y gweithlu, rydym yn bwriadu denu talent newydd trwy ein cynllun prentisiaethau yn ogystal â chyflwyno cynllun newydd i raddedigion.

Cydnabyddwn bwysigrwydd a gwerth cynllunio'r gweithlu a'r angen i ddefnyddio'r wybodaeth a'r data sydd ar gael i ragweld capasiti a gallu sefydliadol yn y dyfodol. Yn unol â hyn, byddwn yn adolygu ein proses cynllunio'r gweithlu ac yn datblygu model cynllunio olyniaeth cadarn a symlach.

Mae ein rheolwyr yn allweddol o ran sicrhau ein gallu fel sefydliad i groesawu ac ymgorffori ffyrdd newydd o weithio a chyflawni rhagoriaeth yn y dyfodol. Mae ein rheolwyr yn cael effaith sylweddol ar ein diwylliant a phrofiad cyflogaeth o ddydd i ddydd ein gweithlu. Maent yn chwarae rôl ganolog wrth i ni adeiladu timau sy'n ymgorffori agwedd gydweithredol, yn frwdfrydig ac yn gallu troi heriau yn gyfleoedd ar gyfer arloesi a rhagoriaeth.

Ochr yn ochr â'r rhaglenni datblygu rheolaeth presennol byddwn yn cynnal sesiwn ddiweddarau flynyddol er mwyn i'n rheolwyr gael gwybodaeth am y tueddiadau a'r arferion gorau diweddaraf gan sicrhau eu bod yn gallu llywio'r dirwedd sy'n newid yn barhaus a symud ein sefydliad yn ei flaen.

Gwireddu potensial

Byddwn yn:

Datblygu'r gweithlu:

- Datblygu **model cynllunio olyniaeth** sy'n lleihau risg ac amharu ar barhad busnes
- Adolygu ein **proses werthuso flynyddol** i gasglu dyheadau datblygu gweithwyr, nodi potensial yn y dyfodol ac archwilio sgiliau a chymwyseddau
- Adolygu ein **rhaglenni ymsefydlu corfforaethol a thîm** i sicrhau bod ein recriwtiaid newydd yn cael y cyflwyniad gorau i'w rôl newydd
- Gwneud y defnydd gorau o'n **system rheoli dysgu** 'Pwll Dysgu Ceredigion' i wneud defnydd llawn o'i botensial
- Er mwyn goresgyn heriau recriwtio byddwn yn mabwysiadu dull wedi'i dargedu at ein **cyfleoedd prentisiaeth**
- Datblygu a chyflwyno **cynllun i raddedigion** er mwyn denu a chadw talent yng Ngheredigion
- Parhau i gynnig amrywiaeth o gyfleoedd **datblygu'r Gymraeg** i ddiwallu anghenion darparu gwasanaethau a chefnogi ein diwylliant dwyieithog
- Datblygu ymhellach ac ehangu ein **dysgu cyfunol** i gynnig mwy o fynediad a gwella canlyniadau

Datblygu rheolwyr ac arweinwyr:

- Gan ddefnyddio ein talent a'n profiad mewnol, datblygu a chyflwyno **Cynllun Mentora / Hyfforddi Rheolwyr**
- Datblygu a chyflwyno **sesiwn ddiweddarau flynyddol** i sicrhau bod ein rheolwyr yn cael gwybodaeth am y datblygiadau a'r arferion gorau diweddaraf
- Parhau i gynnig **cyfleoedd ILM** i dyfu ein dewis o arweinwyr y dyfodol

Mesur Llwyddiant

Mae'r strategaeth hon yn ceisio esblygu gydag anghenion ein sefydliad a'n gweithwyr. Bydd y Gwasanaeth Pobl a Threfniadaeth yn gweithio gydag uwch reolwyr i adolygu a llywio esblygiad y strategaeth gyda gwelliannau yn cael eu gwneud yn ôl yr angen ar hyd ein taith.

Byddwn yn mesur cynnydd yn barhaus gan ddefnyddio amrywiaeth o ddulliau, gan gynnwys arolygon gweithwyr a rhanddeiliaid, gwerthusiadau ac amrywiaeth o ddangosyddion perfformiad allweddol. Bydd y pedair blaenoriaeth yn y strategaeth hon yn cael eu hadrodd arnynt yn flynyddol gan ddefnyddio'r mesurau canlynol:

Profiad yr Ymgeisydd a Denu Talent

Cynnydd yn nifer cyfartalog yr ymgeiswyr fesul ymgyrch

Nifer y cyfleoedd profiad gwaith a gynigir

Nifer y swyddi gwag corfforaethol

Ein Diwylliant

Canran y gweithwyr sy'n teimlo bod y Cyngor yn gofalu am eu hiechyd a'u llesiant

Nifer y gweithwyr sydd wedi gwella eu sgiliau Cymraeg (continwmm)

Trosiant gweithwyr

Absenoldeb salwch

Ffyrdd Newydd o Weithio

Nifer y rolau â lefelau cymhwysedd digidol a nodwyd

Nifer y gweithwyr y cafodd eu lefelau cymhwysedd digidol eu cofnodi

Nifer y ffurflenni ar dodl

Nifer y bobl sydd wedi mynychu hyfforddiant sgiliau digidol

Gwireddu Potensial

Nifer y prentisiaid a gafodd eu recriwtio

Nifer y graddedigion a gafodd eu recriwtio o dan y cynllun i raddedigion

Nifer y rheolwyr sydd â chymhwyster arweinyddiaeth a/neu reoli cydnabyddedig

Ymholiadau cyffredinol

www.ceredigion.gov.uk

01545 570881

clic@ceredigion.gov.uk

Gwasanaeth Pobl a Threfniadaeth

01970 633949

humanresources@ceredigion.gov.uk

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

This **Integrated Impact Assessment tool** incorporates the principles of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 and the Sustainable Development Principles, the Equality Act 2010 and the Welsh Language Measure 2011 (Welsh Language Standards requirements) and Risk Management in order to inform effective decision making and ensuring compliance with respective legislation.

1. PROPOSAL DETAILS: (Policy/Change Objective/Budget saving)

Proposal Title	Workforce Plan 2023-2028				
Service Area	People & Organisation	Corporate Lead Officer	Geraint Edwards	Strategic Director	James Starbuck
Name of Officer completing the IIA	Geraint Edwards	E-mail	geraint.edwards2@ceredigion.gov.uk	Phone no	01545 572019

Please give a brief description of the purpose of the proposal

The Workforce Plan 2023-2028 sets out how we will attract, develop and retain our most valuable asset – our people. The effectiveness of our organisation hinges not just on attracting the best talent, but also in creating a strong workplace community that supports its people, and recognises the unique attributes of every Team Ceredigion member. The Workforce Plan 2023- 2028 outlines how we will develop the capacity and capability of our workforce to support the priorities identified in our Corporate Strategy 2022-2027.

Who will be directly affected by this proposal? (e.g. The general public, specific sections of the public such as youth groups, carers, road users, people using country parks, people on benefits, staff members or those who fall under the protected characteristics groups as defined by the Equality Act and for whom the authority must have due regard).

The Workforce Plan will affect Council employees, excluding those directly employed by school Governing Bodies.

VERSION CONTROL: The IIA should be used at the earliest stages of decision making, and then honed and refined throughout the decision making process. It is important to keep a record of this process so that we can demonstrate how we have considered and built in sustainable development, Welsh language and equality considerations wherever possible.

Author	Decision making stage	Version number	Date considered	Brief description of any amendments made following consideration
	<i>e.g. Budget Process, LG, Scrutiny, Cabinet etc.</i>			<i>This will demonstrate how we have considered and built in sustainable development throughout the evolution of a proposal. Have you considered and applied the sustainable development principle and Well-being Goals?</i>
Geraint Edwards	Scrutiny	V1	25/06/2023	

Tudalen 96

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

--	--	--	--	--

COUNCIL STRATEGIC OBJECTIVES: Which of the Council's Strategic Objectives does the proposal address and how?

Boosting the economy, supporting businesses and enabling employment	The Workforce Plan 2023-2028 will develop the capacity and capability of the workforce to support delivery of high quality services
Creating caring and healthy communities	The Workforce Plan 2023-2028 will develop the capacity and capability of the workforce to support delivery of high quality services
Providing the best start in life and enabling learning at all ages	The Workforce Plan 2023-2028 will develop the capacity and capability of the workforce to support delivery of high quality services
Creating sustainable, green and well-connected communities	The Workforce Plan 2023-2028 will develop the capacity and capability of the workforce to support delivery of high quality services

NOTE: As you complete this tool you will be asked for **evidence to support your views**. These need to include your baseline position, measures and studies that have informed your thinking and the judgement you are making. It should allow you to identify whether any changes resulting from the implementation of the recommendation will have a positive or negative effect. Data sources include for example:

- *Quantitative data - data that provides numerical information, e.g. population figures, number of users/non-users*
- *Qualitative data – data that furnishes evidence of people's perception/views of the service/policy, e.g. analysis of complaints, outcomes of focus groups, surveys*
- *Local population data from the census figures (such as Ceredigion Welsh language Profile and Ceredigion Demographic Equality data)*
- *National Household survey data*
- *Service User data*
- *Feedback from consultation and engagement campaigns*
- *Recommendations from Scrutiny*
- *Comparisons with similar policies in other authorities*
- *Academic publications, research reports, consultants' reports, and reports on any consultation with e.g. trade unions or the voluntary and community sectors, 'Is Wales Fairer' document.*
- *Welsh Language skills data for Council staff*

2. SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES: How has your proposal embedded and prioritised the five sustainable development principles, as outlined in the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, in its development?

Sustainable Development Principle	Does the proposal demonstrate you have met this principle? If yes, describe how. If not, explain why.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the principle?
Long Term	Whilst the plan responds to current challenges it also considers the longer	Each service has completed a workforce	

Tudalen 97

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Balancing short term need with long term and planning for the future.	term challenges with the aim of ensuring the workforces possesses the correct skills and capacity to meet these.	planning toolkit to identify the challenges in their areas. These were all considered as part of this plan's development.	
Collaboration Working together with other partners to deliver.	All Corporate Lead officers and thier Senior team have contributed to the plan through the completion of the Service-specific Workforce Plan toolkit. The plan will be shared with our corporate trade union partners for comment.		
Involvement Involving those with an interest and seeking their views.	The Plan has been developed by involving all Corporate Manager and Corporate Lead Officer to capture their view on the current and longer term needs of their particular service areas.		
Prevention Putting resources into preventing problems occurring or getting worse.	Focus is given to the current recruitment and retention difficulties and the impact this has on meeting future demands. The Plan introduces strategies to encourage wider employment entry paths and opportunities to meet a sustainable future workforce.	We will monitor and gather evidence on staff recruitment and turn over	
Integration Positively impacting on people, economy, environment and culture and trying to benefit all three.	Through maintaining a motivated and stable workforce, the majority of whom live within the county boundary, the Plan will positively impact on people (our staff) and the local economy.		

Tudalen 98

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

3. WELL-BEING GOALS: Does your proposal deliver any of the seven National Well-being Goals for Wales as outlined on the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015? Please explain the impact (positive and negative) you expect, together with suggestions of how to mitigate negative impacts or better contribute to the goal. We need to ensure that the steps we take to meet one of the goals aren't detrimental to meeting another.			
Well-being Goal	Does the proposal contribute to this goal? Describe the positive or negative impacts-	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the goal?
3.1. A prosperous Wales Efficient use of resources, skilled, educated people, generates wealth, provides jobs.	The Plan's aim is to foster a skilled, outcome focussed, innovative and progressive workforce, dedicated to delivery high quality and efficient service to the people of Ceredigion.	The Council is the largest employer in the county and ensuring job security in well paid roles is key.	Develop range of employment entry opportunities and career pathways which allow staff to meet their potential
3.2. A resilient Wales Maintain and enhance biodiversity and ecosystems that support resilience and can adapt to change (e.g. climate change).			
3.3. A healthier Wales People's physical and mental wellbeing is maximised and health impacts are understood.	The Plan recognises the importance of employee health and wellbeing and through periodic surveys will identify how best this can be supported with targeted strategies if necessary	Annual staff surveys to monitor employees view of their health	Continual review of health and wellbeing guidance and strategies in response to local and nationwide issues
3.4. A Wales of cohesive communities Communities are attractive, viable, safe and well connected.			
3.5. A globally responsible Wales Taking account of impact on global well-being when considering local social, economic and environmental well-being.			

Tudalen 99

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

<p>3.6. A more equal Wales People can fulfil their potential no matter what their background or circumstances.</p> <p><i>In this section you need to consider the impact on equality groups, the evidence and any action you are taking for improvement.</i> <i>You need to consider how might the proposal impact on equality protected groups in accordance with the Equality Act 2010?</i> <i>These include the protected characteristics of age, disability, gender reassignment, marriage or civil partnership, pregnancy or maternity, race, religion or beliefs, gender, sexual orientation.</i> Please also consider the following guide:: Equality Human Rights - Assessing Impact & Equality Duty</p>	<p>Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.</p> <p><i>Using your evidence consider the impact for each of the protected groups. You will need to consider do these groups have equal access to the service, or do they need to receive the service in a different way from other people because of their protected characteristics. It is not acceptable to state simply that a proposal will universally benefit/disadvantage everyone. You should demonstrate that you have considered all the available evidence and address any gaps or disparities revealed.</i></p>	<p>What evidence do you have to support this view?</p> <p><i>Gathering Equality data and evidence is vital for an IIA. You should consider who uses or is likely to use the service. Failure to use <u>data</u> or <u>engage</u> where change is planned can leave decisions open to legal challenge. Please link to involvement box within this template. Please also consider the general guidance.</i></p>	<p>What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?</p> <p><i>These actions can include a range of positive actions which allows the organisation to treat individuals according to their needs, even when that might mean treating some more favourably than others, in order for them to have a good outcome. You may also have actions to identify any gaps in data or an action to engage with those who will/likely to be effected by the proposal. These actions need to link to Section 4 of this template.</i></p>																
<p>Age Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their age? (Please tick ✓)</p> <table border="1" data-bbox="78 1031 786 1402"> <thead> <tr> <th></th> <th>Positive</th> <th>Negative</th> <th>None/ Negligible</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Children and Young People up to 18</td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>People 18-50</td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Older People 50+</td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Positive	Negative	None/ Negligible	Children and Young People up to 18	✓			People 18-50	✓			Older People 50+	✓			<p>The Council's Equality Report 2022 has been used to inform the Plan. The age profile of the current workforce is included in the document and the ageing workforce is evident with 45.78% being 50 years old or over. The Plan sets out how the aging workforce can be supported in their roles whilst also introducing strategies to attract young people to a career in the Council</p>	<p>The Equality Report 2022 provides data on the Council workforce by protected characteristics. The Equality Report is published annual and will be monitored</p>	
	Positive	Negative	None/ Negligible																
Children and Young People up to 18	✓																		
People 18-50	✓																		
Older People 50+	✓																		

Tudalen 100

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Disability Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their disability? (Please tick ✓)				The Council's Equality Report 2022 has been used to inform the Plan. 3% of the current workforce has told use they are disabled. The Plan is expected to encourage applications from those who have a disability whilst also supporting those employees who become disabled to remain in employment.	The Equality Report 2022 provides data on the Council workforce by protected characteristics. 20% of people living in Ceredigion identified as disabled with 8.5% disabled and limited a lot, and 11.5% disabled and limited a little (2021 Census).	
Hearing Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Physical Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Visual Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Learning Disability	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Long Standing Illness	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Mental Health	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Transgender Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on transgender people? (Please tick ✓)				The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment.	The Equality Report 2022 provides data on the Council workforce by protected characteristics.	
Transgender	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 101

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Marriage or Civil Partnership Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on marriage or Civil partnership? (Please tick ✓)				The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment.		
Marriage	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Civil partnership	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Pregnancy or Maternity Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on pregnancy or maternity? (Please tick ✓)				The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment.		
Pregnancy	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Maternity	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Race Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on race? (Please tick ✓)				The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment.	The Equality Report 2022 provides data on the Council workforce by protected characteristics. Race includes nationality, ethnicity and culture. 3.8% of people living in Ceredigion are from a non-white background, compared	
White	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Mixed/Multiple Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Asian / Asian British	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 102

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Black / African / Caribbean / Black British	Positive	Negative	None/ Negligible		to 6.2% across Wales (2021 Census).	
			✓			
Other Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Religion or non-beliefs				The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment.		
Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different religions, beliefs or non-beliefs? (Please tick ✓)						
Christian	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Buddhist	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Hindu	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Humanist	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Jewish	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Muslim	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Sikh	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Tudalen 103

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Non-belief	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Sex Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on men and/or women? (Please tick ✓)				The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment.		
Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			
Women	Positive	Negative	None/ Negligible			
			✓			

Sexual Orientation Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different sexual orientation? (Please tick ✓)				The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment.	The Equality Report 2022 provides data on the Council workforce by protected characteristics.	
Bisexual	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Women / Lesbian	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Heterosexual / Straight	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Tudalen 104

Having due regards in relation to the three aims of the Equality Duty - determine whether the proposal will assist or inhibit your ability to eliminate discrimination; advance equality and foster good relations.

3.6.2. How could/does the proposal help advance/promote equality of opportunity?

You should consider whether the proposal will help you to:

- Remove or minimise disadvantage
- To meet the needs of people with certain characteristics
- Encourage increased participation of people with particular characteristics

The Workforce Plan has a focus on the culture of the organisation and seeks to foster a culture where employees are supported, feel valued , and experience a safe and inclusive environment. The Council is committmenet to promoting equality and valuing diverisity in all its roles as community leader, service provider and employer.

3.6.3. How could/does the proposal/decision help to eliminate unlawful discrimination, harassment, or victimisation?

You should consider whether there is evidence to indicate that:

- The proposal may result in less favourable treatment for people with certain characteristics
- The proposal may give rise to indirect discrimination
- The proposal is more likely to assist or impeded you in making reasonable adjustments

3.6.4. How could/does the proposal impact on advancing/promoting good relations and wider community cohesion?

You should consider whether the proposal with help you to:

- Tackle prejudice
- Promote understanding

Having due regard of the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010.

Socio-Economic Disadvantage is living in less favourable social and economic circumstances than others in the same society.

As a listed public body, Ceredigion County Council is required to have due regard to the Socio-Economic Duty of the Equality Act 2010. Effectively this means carrying out a poverty impact assessment. The duty covers all people who suffer socio-economic disadvantage, including people with protected characteristics.

3.6.5 What evidence do you have about socio-economic disadvantage and inequalities of outcome in relation to the proposal?

Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.

The Plan is expected to have a positive impact on the socio-economic situation of current and future employees of the Council through providing stable employment, skill development and career pathway opportunities.

What evidence do you have to support this view?

There are area of high and moderate deprevation in the County.

What action(s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?

Planned strategies are widely promoted to ensure awareness across the County

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

3.7. A Wales of vibrant culture and thriving Welsh language Culture, heritage and Welsh Language are promoted and protected. <i>In this section you need to consider the impact, the evidence and any action you are taking for improvement. This in order to ensure that the opportunities for people who choose to live their lives and access services through the medium of Welsh are not inferior to what is afforded to those choosing to do so in English, in accordance with the requirement of the Welsh Language Measure 2011.</i>				Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?
Will the proposal be delivered bilingually (Welsh & English)?	Positive	Negative	None/ Negligible	The Workforce Plan is bilingual document and any engagement or communication will be delivered in both Welsh and English		
	✓					
Will the proposal have an effect on opportunities for persons to use the Welsh language?	Positive	Negative	None/ Negligible	The Workforce Plan will actively promote the Council's bilingual culture and committed to increasing the Welsh language skills across the organisation.		
	✓					
Will the proposal increase or reduce the opportunity for persons to access services through the medium of Welsh?	Positive	Negative	None/ Negligible	The Workforce Plan is directed towards Council employees but by increasing their Welsh language skills there is expected to be a greater availability of services through the medium of Welsh.		
	✓					
How will the proposal treat the Welsh language	Positive	Negative	None/ Negligible	The Workforce Plan is bilingual document and any engagement or		
	✓					

Tudalen 106

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

no less favourably than the English language?				communication will be delivered in both Welsh and English		
Will it preserve promote and enhance local culture and heritage?	Positive	Negative	None/ Negligible	The Workforce Plan is directed towards Council employees but as a high number of these live within the County, increasing Welsh languages skills and understanding of the county's heritage will have a positive benefit.		
	✓					

4. STRENGTHENING THE PROPOSAL: If the proposal is likely to have a negative impact on any of the above (including any of the protected characteristics), what practical changes/actions could help reduce or remove any negative impacts as identified in sections 2 and 3?

4.1 Actions.

What are you going to do?	When are you going to do it?	Who is responsible?	Progress
The Workforce Plan will be reviewed annually and progress will be reported through the Council's governance structure.	Annually	People & Organisaition	

4.2. If no action is to be taken to remove or mitigate negative impacts please justify why.

(Please remember that if you have identified unlawful discrimination, immediate and potential, as a result of this proposal, the proposal must be changed or revised).

4.3. Monitoring, evaluating and reviewing.

How will you monitor the impact and effectiveness of the proposal?

The Workforce Plan will be reviewed annually and progress will be reported through the Council's governance structure.

Tudalen 107

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

5. RISK: What is the risk associated with this proposal?					
Impact Criteria	1 - Very low	2 - Low	3 - Medium	4 - High	5 - Very High
Likelihood Criteria	1 - Unlikely to occur	2 - Lower than average chance of occurrence	3 - Even chance of occurrence	4 - Higher than average chance of occurrence	5 - Expected to occur
Risk Description	Impact (severity)		Probability (deliverability)		Risk Score
If Plan is not implemented, there is likely to be significant challenges in the workforce's ability to meet the future needs of of the organisation.	4		2		8
Does your proposal have a potential impact on another Service area?					
The implementation of the workforce plan will have a positive and cross-cutting impact for employees across all service areas					

6. SIGN OFF			
Position	Name	Signature	Date
Service Manager			
Corporate Lead Officer	Geraint Edwards		25/06/2023
Strategic Director	James Starbuck		26/06/2023
Portfolio Holder	Cllr Bryan Davies		

Tudalen 108

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Cabinet
DYDDIAD	5 Medi 2023
LLEOLIAD:	Hybrid/Siambr y Cyngor
TEITL:	Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar Gynllun Drafft y Gweithlu 2023-2028
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Rhoi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol yn dilyn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 19 Gorffennaf 2023

Derbyniodd Aelodau'r Pwyllgor adroddiad ar Gynllun Drafft y Gweithlu a gyflwynwyd gan Arweinydd y Cyngor, gyda chymorth y swyddogion.

Mae Cynllun y Gweithlu yn ddogfen strategol sy'n amlinellu dull y Cyngor o reoli ei weithlu er mwyn bodloni ei anghenion darparu gwasanaethau nawr ac yn y dyfodol. Mae'n dadansoddi gofynion gweithlu'r sefydliad, nodi unrhyw fylchau, a chanolbwyntio ar y cynlluniau datblygu er mwyn rhoi sylw iddynt.

Adroddwyd fel yn achos Cynllun y Gweithlu 2017-2022, defnyddiwyd pecyn cymorth Cynllunio'r Gweithlu Strategol i arwain gwaith y Swyddog Arweiniol Corfforaethol a'i dimau trwy'r broses. Mae'r pecyn cymorth wedi helpu i ddadansoddi'r gweithlu presennol cyn ehangu'r dadansoddiad hwnnw i nodi'r gofynion, y sgiliau a'r cymwyseddau y bydd eu hangen ar y gweithlu yn y dyfodol i ddarparu gwasanaethau newydd neu well.

Ar ddechrau'r flwyddyn, cyfarfu'r Gwasanaeth Pobl a Threfniadaeth â phob maes gwasanaeth i gyflwyno'r pecyn cymorth a darparu ystod o ddata am y gweithlu i gynorthwyo pob maes gwasanaeth i gwblhau'r pecyn cymorth. Yna cafodd y wybodaeth hon ei chasglu, ei dadansoddi a'i hasesu yn unol ag amcanion y gweithlu yn y Strategaeth Gorfforaethol a gofynion pum ffordd o weithio'r Egwyddorion Cynaliadwyedd i ddatblygu themâu allweddol ar gyfer Cynllun y Gweithlu 2023-2028.

ARGYMHELLIAD:

Yn dilyn trafodaeth, gofynnwyd i'r Aelodau ystyried yr argymhelliad canlynol i'r Cabinet:

- Bod y Cabinet yn cymeradwyo Cynllun y Gweithlu 2023-2028

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

- Cefnogi mabwysiadu Cynllun y Gweithlu newydd i sicrhau bod y gweithlu yn bodloni ei anghenion o ran darparu gwasanaethau nawr ac yn y dyfodol

Cytunodd Aelodau'r Pwyllgor i argymhell bod y Cabinet yn:

1. Cymeradwyo Cynllun y Gweithlu 2023-2028.
2. Ystyried y posibilrwydd y dylai prentisiaid barhau i weithio gyda'r Cyngor am gyfnod penodol o amser ar ôl i'w cynllun ddod i ben, os yw'r Cyngor wedi cyfrannu'n ariannol at y cynllun hwnnw.

Y Cynghorydd Rhodri Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION**Adroddiad i'r: Cabinet****Dyddiad y cyfarfod: 05/09/2023****Teitl: Gorchymyn Cyngor Sir Ceredigion (Gwahardd a Chyfyngu ar Aros a Llwytho a Dadlwytho) 2019 (Stryd Morgan, Aberteifi) (Gorchymyn Diwygio Rhif 8) 2023****Pwrpas yr adroddiad: Cael awdurdod ar gyfer gwneud y Gorchymyn Rheoleiddio Traffig uchod a chyhoeddi hysbysiad yn ei gylch yn y wasg leol****Er: Penderfyniad****Aelod o'r Cabinet a'r Portffolio: Y Cyngorydd Keith Henson, Aelod o'r Cabinet dros Briffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoli Carbon**

Bwriedir gosod lle troedio i gerddwyr yn lle'r pum cilfan aros cyfyngedig ar ochr ddwyreiniol y gyffordd rhwng Stryd Morgan a Stryd y Santes Fair, Aberteifi a gosod gorsaf bwmpio i leddfu llifogydd, ac ymestyn hyd y gilfan aros cyfyngedig ar ochr dde-ddwyreiniol Stryd Morgan - i'r de o'r gyffordd â Pwllhai - o 13.9 metr i 17.9 metr. Mae'r newidiadau hyn i'r trefniadau parcio yn rhai ôl-weithredol ac maent yn angenrheidiol yn sgil y gwaith diweddar a wnaed gan Ddŵr Cymru ac a nodir uchod.

Ymgynghorwyd ar y cam cyntaf a'r ail gam ar y cyd â chymeradwyaeth y Cyngorydd Elaine Evans, yr Aelod Lleol, a Chyngor Tref Aberteifi, a hynny er mwyn hwyluso'r mater. Ni ddaeth gwrthwynebiad i law.

Yn awr gofynnir am awdurdod i frw ymlaen i wneud y Gorchymyn Rheoleiddio Traffig angenrheidiol ac i gyhoeddi yn y wasg Hysbysiad o fwriad i wneud gorchymyn. Nid oes yna waith i'w wneud ar y safle.

A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig? Do**Os naddo, nodwch pam****Crynodeb:****Hirdymor:** Darparu ar gyfer bodloni'r galw a ragwelir yn y dyfodol a chefnogi gweithgarwch economaidd, cymdeithasol a diwylliannol.**Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:****Cydweithio:** Cyd-fynd â meysydd gwasanaeth perthnasol y Cyngor a'r gwasanaethau brys.**Cynnwys:** Cydymffurfio â gofynion Rheoliadau Gorchymynion Traffig Awdurdodau Lleol (Gweithdrefn) (Cymru a Lloegr) 1996 a pholisïau a gweithdrefnau lleol.

Tudalen 112

Atal:	Mynd i'r afael â'r gofynion o ran mynediad ar hyn o bryd ac yn y dyfodol, a gwella'r broses o symud pobl a nwyddau yn ddiogel ac yn effeithlon.
Integreiddio:	Proses ffurfiol o hysbysebu a gwneud Gorchymyn Rheoleiddio Traffig a monitro'n barhaus yr effaith i sicrhau fod y gwaith yn cyd-fynd â'r egwyddor.
Argymhelliad:	ARGYMHELLIR BOD Y Cabinet yn cymeradwyo gwneud y Gorchymyn Rheoleiddio Traffig angenrheidiol ac yn cyhoeddi Hysbysiad o fwriad yn y wasg wedi hynny.
Rheswm dros y penderfyniad:	I sicrhau mynediad o Stryd y Santes Fair i gyfleuster carthffosiaeth newydd i leddfu llifogydd. Hefyd, er mwyn gwella'r mynediad i gerddwyr o Stryd Morgan i Stryd y Santes Fair.
Trosolwg a Chraffu:	Cymunedau Ffyniannus
Fframwaith polisi:	Creu ffyrdd gwell a mwy diogel
Blaenoriaethau corfforaethol:	<ul style="list-style-type: none">• Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth• Creu cymunedau gofalgwr ac iach• Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu• Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd
Goblygiadau ariannol a chaffael:	Mae Dŵr Cymru yn ysgwyddo'r costau i gyd.
Goblygiadau cyfreithiol:	Rheoliadau Gorchymynion Traffig Awdurdodau Lleol (Gweithdrefn) (Cymru a Lloegr) 1996, a'r diwygiadau.
Goblygiadau staffio:	Bydd y cyfrifoldeb dros orfodi'r trefniadau parcio newydd yn gorwedd gyda Gwasanaethau Parcio'r Cyngor.
Goblygiadau o ran eiddo/ asedau:	Nid oes yna waith i'w wneud ar y safle.
Risg(iau):	Bydd gofyn i'r Cabinet ystyried a phenderfynu ar ganlyniad unrhyw wrthwynebiadau a ddaw i law yn ystod yr ymgynghori cyhoeddus.
Pwerau Statudol:	Deddf Rheoleiddio Traffig Ffyrdd 1984

Tudalen 113

Papurau cefndirol:	Gorchymyn Cyngor Sir Ceredigion (Gwahardd a Chyfyngu ar Aros a Llwytho a Dadlwytho) 2019
Atodiadau:	Atodiad 1 - Map yn dangos hyd a lled y newidiadau i'r trefniadau parcio Atodiad 2 - Aseiad Effaith Integredig
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Rhodri Llwyd, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol
Swyddog Adrodd:	Tom Delph-Janiurek
Dyddiad:	28/07/23

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Cyn / Before

Arfaethedig / Proposed

Rhodri Llwyd
 Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol
 Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Aberystwyth, SY23 3UE
 Highways and Environmental Services
 Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Aberystwyth, SY23 3UE

Aberteifi - Stryd Morgan
 Cardigan - Morgan Street

© Hawffraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2023 Arolwg Ordnans 100024419. Ni chaniateir i chi gopïo, is-drwyddedu, dosbarthu neu werthu unrhyw ran o'r data hwn ar unrhyw ffurf i drydydd parti.
 © Crown copyright and database rights 2023 Ordnance Survey 100024419. You are not permitted to copy, sub-licence, distribute or sell any of this data to third parties in any form.

CYNGOR SIR CEREDIGION

Mae'r Cyngor yn bwriadu gwneud Gorchymyn Cyngor Sir Ceredigion (Gwahardd a Chyfyngu ar Aros a Llwytho a Dadlwytho) 2019 (Stryd Morgan, Aberteifi) (Gorchymyn Diwygio Rhif 8) 2023. Effaith hyn fydd gosod lle troedio i gerddwyr yn lle'r pum cilfan aros cyfyngedig ar ochr ddwyreiniol y gyffordd rhwng Stryd Morgan a Stryd y Santes Fair, a gosod gorsaf bwmpio i leddfu llifogydd, a chynyddu hyd y gilfan aros cyfyngedig ar ochr dde-ddwyreiniol Stryd Morgan - i'r de o'r gyffordd â Pwllhai - o 13.9 metr i 17.9 metr. Gellir bwrw golwg ar y manylion llawn ar-lein yn <http://www.ceredigion.gov.uk/preswylwr/teithio-ffyrdd-a-pharcio/ymgynghoriadau/gorchymynion/>. Dylid anfon gwrthwynebiadau, gan nodi'r rhesymau yn ysgrifenedig, at Wasanaethau Technegol Ceredigion - gwasanaethau.technegol@ceredigion.gov.uk neu at y Gwasanaethau Cyfreithiol, drwy law Ystafell y Post, Cyngor Sir Ceredigion, Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3UE i gyrraedd erbyn 27/06/2023.

CEREDIGION COUNTY COUNCIL

The Council proposes to make the Ceredigion County Council (Prohibition and Restriction of Waiting and Loading and Unloading) Order 2019 (Morgan Street, Cardigan) (Amendment Order No.8) 2023. The effect of this is to replace 5 limited waiting bays on the eastern side of the junction between Morgan Street and St Mary Street with pedestrian footway, a flood alleviation pumping station and to increase the length of the limited waiting bay on the southeast side of Morgan Street that is south of the junction with Pwllhai from 13.9 metres to 17.9 metres. Details may be inspected online at <http://www.ceredigion.gov.uk/resident/travel-roads-parking/road-traffic-order>. Objections, stating reasons in writing, to Ceredigion Technical Services technical.services@ceredigion.gov.uk or Legal Services, c/o Postroom, Ceredigion County Council, Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3UE to be received by 27/06/2023.

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

This **Integrated Impact Assessment tool** incorporates the principles of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 and the Sustainable Development Principles, the Equality Act 2010 and the Welsh Language Measure 2011 (Welsh Language Standards requirements) and Risk Management in order to inform effective decision making and ensuring compliance with respective legislation.

1. PROPOSAL DETAILS: (Policy/Change Objective/Budget saving)

Proposal Title	Ceredigion County Council (Prohibition and Restriction of Waiting and Loading and Unloading) Order 2019 (Morgan Street, Cardigan) (Amendment Order No. 8) 2023
----------------	--

Service Area	Highways	Corporate Lead Officer	Rhodri Llwyd	Corporate Director	Barry Rees
--------------	----------	------------------------	--------------	--------------------	------------

Name of Officer completing the IIA	Dafydd Evans	E-mail	Dafydd.Evans@ceredigion.gov.uk	Phone no	07378 328 265
------------------------------------	--------------	--------	--------------------------------	----------	---------------

Please give a brief description of the purpose of the proposal

To replace 5 limited waiting bays on the eastern side of the junction between Morgan Street and St Mary Street, Cardigan, with pedestrian footway, a flood alleviation pumping station, and to increase the length of the limited waiting bay on the southeast side of Morgan Street that is south of the junction with Pwllhai from 13.9 metres to 17.9 metres

Who will be directly affected by this proposal? (e.g. The general public, specific sections of the public such as youth groups, carers, road users, people using country parks, people on benefits, staff members or those who fall under the protected characteristics groups as defined by the Equality Act and for whom the authority must have due regard).

General road users

VERSION CONTROL: The IIA should be used at the earliest stages of decision making, and then honed and refined throughout the decision making process. It is important to keep a record of this process so that we can demonstrate how we have considered and built in sustainable development, Welsh language and equality considerations wherever possible.

Author	Decision making stage	Version number	Date considered	Brief description of any amendments made following consideration
	<i>e.g. Budget Process, LG, Scrutiny, Cabinet etc.</i>			<i>This will demonstrate how we have considered and built in sustainable development throughout the evolution of a proposal. Have you considered and applied the sustainable development principle and Well-being Goals?</i>
Dafydd Evans	Making of retrospective TRO	1	September 2023	

Tudalen 115

COUNCIL STRATEGIC OBJECTIVES: Which of the Council's Strategic Objectives does the proposal address and how?	
Boosting the Economy	Improved and safer access to services and opportunities for pedestrians. Improved efficiency of movement of goods and people, safeguarding access for Welsh Water to flood alleviation sewerage facility.
Investing in People's Future	Safeguarding future access to services and opportunities for all.
Enabling Individual and Family Resilience	Supports independence, improved accessibility, and personal mobility.
Promoting Environmental and Community Resilience	Supports more effective, safer and efficient movement of goods and people. Supports access to a newly constructed flood alleviation sewerage facility. Supports community resilience through improved access to services and opportunities within local communities.

NOTE: As you complete this tool you will be asked for **evidence to support your views**. These need to include your baseline position, measures and studies that have informed your thinking and the judgement you are making. It should allow you to identify whether any changes resulting from the implementation of the recommendation will have a positive or negative effect. Data sources include for example:

- *Quantitative data - data that provides numerical information, e.g. population figures, number of users/non-users*
- *Qualitative data – data that furnishes evidence of people's perception/views of the service/policy, e.g. analysis of complaints, outcomes of focus groups, surveys*
- *Local population data from the census figures (such as Ceredigion Welsh language Profile and Ceredigion Demographic Equality data)*
- *National Household survey data*
- *Service User data*
- *Feedback from consultation and engagement campaigns*
- *Recommendations from Scrutiny*
- *Comparisons with similar policies in other authorities*
- *Academic publications, research reports, consultants' reports, and reports on any consultation with e.g. trade unions or the voluntary and community sectors, 'Is Wales Fairer' document.*
- *Welsh Language skills data for Council staff*

2. SUSTAINABLE DEVELOPMENT PRINCIPLES: How has your proposal embedded and prioritised the five sustainable development principles, as outlined in the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, in its development?

Sustainable Development Principle	Does the proposal demonstrate you have met this principle? If yes, describe how. If not, explain why.	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the principle?

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

<p>Long Term Balancing short term need with long term and planning for the future.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The impact of this proposal and any changes in local or national policies or legislation will be monitored and reviewed as part of the next scheduled review of on-street parking within five years. • Future demand will be partly determined by levels of car ownership, levels of public transport infrastructure provision and service patronage. • Supports access to a newly constructed flood alleviation sewerage facility. 	<p>Evidence from wider periodic on-street parking public and stakeholder engagement undertaken previously along with associated work programme.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to improve pedestrian access. • County-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting.
<p>Collaboration Working together with other partners to deliver.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Work with the emergency services. Civil enforcement through Ceredigion County Council Parking services and Police for moving traffic offences (including obstruction etc.). • Supports access by Welsh Water to a newly constructed flood alleviation sewerage facility. 	<ul style="list-style-type: none"> • Evidence from stakeholder engagement and County Council service planning and delivery – including Parking Services 	<ul style="list-style-type: none"> • Civil Parking Enforcement • Enforcement by Police • County-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting.
<p>Involvement Involving those with an interest and seeking their views.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Consultation undertaken according to statutory requirements for parking orders as set out in The Local Authorities' Traffic Orders (Procedure)(England and Wales) Regulations 1996 relating to the Traffic Regulation Act 1984 as well as County Council Corporate Engagement Policy and procedures. • Statutory provision enables formal objection process and requirement for 	<ul style="list-style-type: none"> • Local Members, emergency services and general public ahead of the proposed changes. Notices placed on site and information published in the local Press, on the County Council's Social Media and Internet pages. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring of impact of these changes – including correspondence and representations from public, stakeholders and partner agencies. • County-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting.

Tudalen 117

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	<p>County Council to consider these objections when formulating the work programme. Outcome of statutory consultation already undertaken recorded in public minutes. The Traffic Order will be published and information placed within the public domain.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ceredigion County Council consultation and engagement policies and procedures have been followed throughout the process – included engagement of groups with protected characteristics under the Equality Act 2010. 	<ul style="list-style-type: none"> • Consultation with local businesses, employers and service providers including local bus companies. • Consultation with other public local authority service areas whose services to general public and people with protected characteristics may be affected – such as schools, colleges. 	
<p>Prevention Putting resources into preventing problems occurring or getting worse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The proposal will address any existing concerns by improving access, addressing road safety concerns and improve the efficient movement of people and goods. • Particular issues that will be addressed include safety of the most vulnerable road users (pedestrians, cyclists, children and older people and those with a range of physical or mental disabilities). 	<ul style="list-style-type: none"> • Outcome of formal consultation with emergency services. • Discussions with local Members, County Council services areas responsible for highways maintenance and Civil Parking Enforcement. 	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure safe and expeditious movement of vehicles and people. • Civil Parking Enforcement • Enforcement by Police • Change to on-street parking is to improve pedestrian access • County-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting.
<p>Integration Positively impacting on people, economy, environment and culture and trying to benefit all three.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Engagement and discussions with large number of organisations, groups and individuals, advertisement of proposed changes and formal process for receiving and responding to any objections, comments or suggestions. 	<ul style="list-style-type: none"> • Outcome of engagement process – i.e. proposed work programme. 	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to improve pedestrian access • Civil Parking Enforcement • Enforcement by Police • County-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting.

Tudalen 118

3. WELL-BEING GOALS: Does your proposal deliver any of the seven National Well-being Goals for Wales as outlined on the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015? Please explain the impact (positive and negative) you expect, together with suggestions of how to mitigate negative impacts or better contribute to the goal. We need to ensure that the steps we take to meet one of the goals aren't detrimental to meeting another.

Well-being Goal	Does the proposal contribute to this goal? Describe the positive or negative impacts:-	What evidence do you have to support this view?	What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to the goal?
<p>3.1. A prosperous Wales Efficient use of resources, skilled, educated people, generates wealth, provides jobs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to improve pedestrian access and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • The proposal will ensure the efficient use of public resources – both within the County Council and those of other public agencies such as Police. • The proposals will benefit all road users, local businesses and service providers by providing safer, more accessible and better regulated use of available space within the public highway. • The proposals will contribute to a more vibrant and sustainable local and national economy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Proposal is based upon: <ul style="list-style-type: none"> ○ Outcome of engagement process 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring and County-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting.
<p>3.2. A resilient Wales Maintain and enhance biodiversity and ecosystems that support resilience and can adapt to change (e.g. climate change).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to improve pedestrian access and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Work programme seeks to contribute towards reducing traffic congestion in town centres and contribute towards reducing CO₂ 	<ul style="list-style-type: none"> • Improved access arrangements and regulation of parking and goods deliveries. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring and County-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting. • Response to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.

	<p>and emissions from transport and travel across the County and in the most traffic-sensitive areas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neutral impact upon biodiversity as changes are within the existing highway. 		
<p>3.3. A healthier Wales People's physical and mental wellbeing is maximised and health impacts are understood.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Public and stakeholder engagement has enabled the views of providers of health and wellbeing services to be considered • Links to Active Travel provision, leisure and recreational opportunities (National Cycle Network, public rights of way, Coastal Path, tourism). 	<ul style="list-style-type: none"> • Outcome of engagement process and proposed work programme. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring and county-wide review of on-street parking planned for 2023/24, resources permitting. • Response to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
<p>3.4. A Wales of cohesive communities Communities are attractive, viable, safe and well connected.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Proposed work programme supports continued economic, social and cultural viability of towns and local communities across the County through improved access to services and opportunities and better regulation of traffic within these communities. • The proposed changes will promote improved safety for all road users. 	<ul style="list-style-type: none"> • Outcome of engagement process and proposed work programme. • Involvement of Local Members and public throughout process. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. • Response to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.

<p>3.5. A globally responsible Wales Taking account of impact on global well-being when considering local social, economic and environmental well-being.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Following the review and engagement process, the proposed work programme seeks to contribute towards reducing the CO₂ production, negative environmental impacts of transport and travel - including emissions of nitrogen oxide, carbon monoxide, hydrocarbons etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Improved regulation and enforcement of on-street parking – alongside other traffic management interventions, public transport provision, promotion of Active Travel and off-street parking provision. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24resources permitting.
---	---	---	---

<p>3.6. A more equal Wales People can fulfil their potential no matter what their background or circumstances.</p> <p><i>In this section you need to consider the impact on equality groups, the evidence and any action you are taking for improvement.</i></p> <p><i>You need to consider how might the proposal impact on equality protected groups in accordance with the Equality Act 2010?</i></p> <p><i>These include the protected characteristics of age, disability, gender reassignment, marriage or civil partnership, pregnancy or maternity, race, religion or beliefs, gender, sexual orientation.</i></p> <p><u>Please also consider the following guide::</u> <u>Equality Human Rights - Assessing Impact & Equality Duty</u></p>	<p>Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.</p> <p><i>Using your evidence consider the impact for each of the protected groups. You will need to consider do these groups have equal access to the service, or do they need to receive the service in a different way from other people because of their protected characteristics. It is not acceptable to state simply that a proposal will universally benefit/disadvantage everyone. You should demonstrate that you have considered all the available evidence and address any gaps or disparities revealed.</i></p>	<p>What evidence do you have to support this view?</p> <p><i>Gathering Equality data and evidence is vital for an IIA. You should consider who uses or is likely to use the service. Failure to use <u>data</u> or <u>engage</u> where change is planned can leave decisions open to legal challenge. Please link to involvement box within this template. Please also consider the general guidance.</i></p>	<p>What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?</p> <p><i>These actions can include a range of positive actions which allows the organisation to treat individuals according to their needs, even when that might mean treating some more favourably than others, in order for them to have a good outcome. You may also have actions to identify any gaps in data or an action to engage with those who will/likely to be effected by the proposal. These actions need to link to Section 4 of this template.</i></p>
---	--	--	---

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Age Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their age? (Please tick ✓)			
Children and Young People up to 18	Positive	Negative	None/ Negligible
	✓		
People 18-50	Positive	Negative	None/ Negligible
	✓		
Older People 50+	Positive	Negative	None/ Negligible
	✓		

<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Whilst still positive, possibly less of a direct impact on younger people in respect of availability and regulation of car parking – unless as passengers with or without protected characteristics. However it is considered that alongside the two other age groups, the impacts of the proposed change is positive overall. • Particular positive improvements associated with providing better access and prioritisation of available on-street parking for older people based on potential age-related health and mobility issues. Improved provision and regulation will create positive benefits. 	<ul style="list-style-type: none"> • Census data show that Ceredigion has an ageing population and high levels of private car ownership and access to services and opportunities by public transport is limited in rural areas beyond main transport corridors. It is necessary therefore to ensure that the on-street parking review and associated work programme has understood the issues faced and can assist in facilitating improved access within town and village centres, where services are located. • Also to seek to provide a safer environment for the most vulnerable road users including younger, older and people of all ages with a range of mental or physical disabilities or mobility problems. • Proposed work programme is the result of the outcome of engagement process which sought and took account of the views of organisations and 	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24resources permitting. • Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
---	--	--

Tudalen 122

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

					individuals representing people with the full range of protected characteristics as well as the general public, stakeholders and partner agencies.	
--	--	--	--	--	--	--

Disability Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people because of their disability? (Please tick ✓)				<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Proposed changes will benefit all disability groups in respect of providing better, more available and convenient access to facilities and services. • Regulation and enforcement to ensure that designated spaces are not abused and available for disabled users when required. • Clear and simple regulations and associated road markings • Any improvements to associated adjacent footways will meet required access for all design standards. 	<ul style="list-style-type: none"> • Census data show that Ceredigion has an ageing population and high levels of private car ownership and access to services and opportunities by public transport is limited in deeper rural areas beyond main transport corridors. It is necessary therefore to ensure that the on-street parking review and associated work programme has understood the issues faced and can assist in facilitating improved access within town and village centres, where services are located. • Also to seek to provide a safer environment for the most vulnerable road users including younger, older and people of all ages with a range of mental or physical 	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24resources permitting. • Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
Hearing Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Physical Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Visual Impairment	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Learning Disability	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Long Standing Illness	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Mental Health	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Other	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Tudalen 123

					<p>disabilities or mobility problems.</p> <ul style="list-style-type: none"> Proposed work programme is the result of the outcome of a fully-inclusive engagement process which sought and took account of the views of organisations and individuals representing people with the full range of protected characteristics as well as the general public, stakeholders and partner agencies 	
--	--	--	--	--	--	--

Transgender						
Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on transgender people? (Please tick ✓)						
Transgender	Positive	Negative	None/ Negligible	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility As with people with other protected characteristics, the proposals will have positive impact on transgender people. The improvements will benefit all road users. 	<ul style="list-style-type: none"> Responses to the engagement process did not identify any specific issues for the transgender community when considered alongside the wider community. The benefits of the proposed programme will however benefit transgender people alongside all other road users. 	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24resources permitting. Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
	✓					

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Marriage or Civil Partnership Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on marriage or Civil partnership? (Please tick ✓)				<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • As with people with other protected characteristics, the proposals will generally have positive impact on those in a marriage or civil partnership. The improvements will benefit all road users. 	<ul style="list-style-type: none"> • Responses to the engagement process did not identify any specific issues for the people in marriage or civil partnerships when considered alongside the wider community. • The benefits of the proposed programme will however benefit those in a marriage or civil partnership alongside all other road users. 	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. • Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
Marriage	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Civil partnership	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Pregnancy or Maternity Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on pregnancy or maternity? (Please tick ✓)				<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • As with people with other protected characteristics, the proposals will generally have positive impact on Pregnancy and Maternity. The improvements will benefit all road users. 	<ul style="list-style-type: none"> • Responses to the engagement process did not identify any specific issues for Pregnancy or Maternity when considered alongside the wider community. • The benefits of the proposed programme will however benefit Pregnancy and Maternity groups alongside all other road users. 	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. • Ongoing engagement including responses to any issues raised through
Pregnancy	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Maternity	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Tudalen 125

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

						correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
--	--	--	--	--	--	---

Race Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on race? (Please tick ✓)				<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility As with people with other protected characteristics, the proposals will generally have positive impact on Race. The improvements will benefit all road users regardless of Race. 	<ul style="list-style-type: none"> Responses to the engagement process did not identify any specific issues for Race when considered alongside the wider community. The benefits of the proposed programme will however benefit people of all Races alongside all other road users. 	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
White	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Mixed/Multiple Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Asian / Asian British	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Black / African / Caribbean / Black British	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Other Ethnic Groups	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Religion or non-beliefs Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different religions, beliefs or non-beliefs? (Please tick ✓)				<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. As with people with other protected characteristics, the proposals will generally 	<ul style="list-style-type: none"> Responses to the engagement process did not identify any specific issues for Religion or non-beliefs when considered alongside the wider community. The benefits of the proposed programme will however benefit people of 	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned
Christian	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Buddhist	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Tudalen 126

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

	Positive	Negative	None/ Negligible	have positive impact on people with different religions, beliefs or non-beliefs. The improvements will benefit and not discriminate between all road users regardless of religion, belief or non-belief.	all religions and non-beliefs alongside all other road users.	for 2023/24 resources permitting. <ul style="list-style-type: none"> Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
Hindu	✓					
Humanist	✓					
Jewish	✓					
Muslim	✓					
Sikh	✓					
Non-belief	✓					
Other	✓					

Sex Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on men and/or women? (Please tick ✓)				<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. As with people with other protected characteristics, the proposals will generally have positive impact on gender. The improvements 	<ul style="list-style-type: none"> Responses to the engagement process did not identify any specific gender-related issues when considered alongside the wider community. The benefits of the proposed programme will however benefit all other road users. 	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24, resources permitting.
Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Women	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Tudalen 127

				will benefit all road users regardless of gender.		<ul style="list-style-type: none"> Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
--	--	--	--	---	--	---

Sexual Orientation Do you think this proposal will have a positive or a negative impact on people with different sexual orientation? (Please tick ✓)				<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. As with people with other protected characteristics, the proposals will generally have positive impact on people with different sexual orientation. The improvements will benefit all road users regardless of sexual orientation. 	<ul style="list-style-type: none"> Responses to the engagement process did not identify any specific issues in relation to sexual orientation when considered alongside the wider community. The benefits of the proposed programme will however benefit all other road users. 	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24, resources permitting. Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners.
Bisexual	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Men	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Gay Women / Lesbian	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					
Heterosexual / Straight	Positive	Negative	None/ Negligible			
	✓					

Having due regards in relation to the three aims of the Equality Duty - determine whether the proposal will assist or inhibit your ability to eliminate discrimination; advance equality and foster good relations.

3.6.2. How could/does the proposal help advance/promote equality of opportunity?

You should consider whether the proposal will help you to: ● Remove or minimise disadvantage ● To meet the needs of people with certain characteristics ● Encourage increased participation of people with particular characteristics

This change to on-street parking is to ensure safe and expeditious movement of vehicles and people. The proposal will assist in removing disadvantage to road users with and without protected characteristics by improving access to buildings and facilities where key services and opportunities are provided.

3.6.3. How could/does the proposal/decision help to eliminate unlawful discrimination, harassment, or victimisation?

You should consider whether there is evidence to indicate that: ● The proposal may result in less favourable treatment for people with certain characteristics ● The proposal may give rise to indirect discrimination ● The proposal is more likely to assist or impede you in making reasonable adjustments

It is not anticipated that the proposal will have any negative impacts resulting in unlawful discrimination, harassment or victimisation. Provision of improved on-street parking is positive and compliance with regulations will be enforced so as to avoid disadvantaging those road users seeking to legitimately use this facility.

3.6.4. How could/does the proposal impact on advancing/promoting good relations and wider community cohesion?

You should consider whether the proposal will help you to: ● Tackle prejudice ● Promote understanding

This change to on-street parking is to ensure safe and expeditious movement of vehicles and people. It will contribute towards safer and more efficient use of road space within the public highway and improved economic, social and cultural viability and sustainability of local communities.

3.7. A Wales of vibrant culture and thriving Welsh language

Culture, heritage and Welsh Language are promoted and protected.

In this section you need to consider the impact, the evidence and any action you are taking for improvement. This in order to ensure that the opportunities for people who choose to live their lives and access services through the medium of Welsh are not inferior to what is afforded to those choosing to do so in English, in accordance with the requirement of the Welsh Language Measure 2011.

Describe why it will have a positive/negative or negligible impact.

What evidence do you have to support this view?

What action (s) can you take to mitigate any negative impacts or better contribute to positive impacts?

Will the proposal be delivered bilingually (Welsh & English)?	Positive	Negative	None/ Negligible	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. Engagement and public notices to be provided bilingually. 	<ul style="list-style-type: none"> All engagement as part of the Review has been conducted bilingually and followed Ceredigion County Council corporate policy. All road markings and signs/plates with instructions and information will be 	<ul style="list-style-type: none"> Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from
		✓				

Tudalen 129

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

				<ul style="list-style-type: none"> Engagement and any changes implemented will be provided bilingually. Service operates a bilingual policy in respect of communication with members of the public and within the workplace. 	<p>bilingual and follow Ceredigion County Council and Welsh Government guidelines in this matter.</p> <ul style="list-style-type: none"> County Council Welsh Language Scheme. 	<p>public, stakeholders and delivery partners.</p> <ul style="list-style-type: none"> Bilingual policies and staff.
Will the proposal have an effect on opportunities for persons to use the Welsh language?	Positive ✓	Negative	None/ Negligible	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. Engagement and public notices to be provided bilingually. Engagement and any changes implemented will be provided bilingually. Service operates a bilingual policy in respect of communication with members of the public and within the workplace. 	<ul style="list-style-type: none"> All engagement as part of the Review has been conducted bilingually and followed Ceredigion County Council corporate policy. 	<ul style="list-style-type: none"> Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners. Bilingual policies and staff.
Will the proposal increase or reduce the	Positive	Negative	None/ Negligible			

Tudalen 130

<p>opportunity for persons to access services through the medium of Welsh?</p>			<p>✓</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. • Engagement and public notices were provided bilingually. • Engagement and any changes implemented were provided bilingually. • Service operates a bilingual policy in respect of communication with members of the public and within the workplace. The proposal will help facilitate improved access to a range of services and opportunities provided by other County Council service areas, external organisations and agencies. • However, it should be noted that the on-street parking changes will not in 	<ul style="list-style-type: none"> • All engagement as part of the Review has been conducted bilingually and followed Ceredigion County Council corporate policy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. • Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners. • Bilingual policies and staff.
--	--	--	----------	--	--	--

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

				<p>themselves necessarily increase or reduce the opportunities through the Welsh language and those opportunities will be beyond the scope of this review and work programme.</p>		
<p>How will the proposal treat the Welsh language no less favourably than the English language?</p>	<p>Positive</p>	<p>Negative</p>	<p>None/ Negligible</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. • Engagement and public notices were provided bilingually. • Engagement and any changes implemented will be provided bilingually. • Service operates a bilingual policy in respect of communication with members of the public and within the workplace. 	<ul style="list-style-type: none"> • All engagement as part of the Review has been conducted bilingually and followed Ceredigion County Council corporate policy. • All road markings and signs/plates with instructions and information will be bilingual and follow Ceredigion County Council and Welsh Government guidelines in this matter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. • Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners. • Bilingual policies and staff.
	<p>✓</p>					

Tudalen 132

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

Will it preserve promote and enhance local culture and heritage?	Positive	Negative	None/ Negligible	<ul style="list-style-type: none"> Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility. Engagement and public notices were provided bilingually. 	<ul style="list-style-type: none"> All engagement as part of the Review has been conducted bilingually and followed Ceredigion County Council corporate policy. It has also included local and national organisations promoting culture and heritage. 	<ul style="list-style-type: none"> Ongoing monitoring of impact of these changes and further review planned for 2023/24 resources permitting. Ongoing engagement including responses to any issues raised through correspondence from public, stakeholders and delivery partners. Bilingual policies and staff.
	✓			<ul style="list-style-type: none"> Engagement and any changes implemented will be provided bilingually. Service operates a bilingual policy in respect of communication with members of the public and within the workplace. It should be noted that the on-street parking changes will not in themselves necessarily preserve, promote or enhance local culture or heritage as these will be beyond the scope of this review and work programme. The changes to on-street parking will however 		

Tudalen 133

				contribute towards improved and better-managed access to local cultural and heritage facilities.		
--	--	--	--	--	--	--

4. STRENGTHENING THE PROPOSAL: If the proposal is likely to have a negative impact on any of the above (including any of the protected characteristics), what practical changes/actions could help reduce or remove any negative impacts as identified in sections 2 and 3?

4.1 Actions.

What are you going to do?	When are you going to do it?	Who is responsible?	Progress

4.2. If no action is to be taken to remove or mitigate negative impacts please justify why.

(Please remember that if you have identified unlawful discrimination, immediate and potential, as a result of this proposal, the proposal must be changed or revised).

- Change to on-street parking is to ensure free flow of traffic and safeguard access by Welsh Water to flood alleviation sewerage facility

Engagement and public notices were provided bilingually. There are no negative impacts identified as part of this IIA for the review process and proposed work programme to deliver this change to on-street parking. It is understood that the proposed change will benefit all existing and future road users through improvements to safety and access/ availability. The impact of the proposed change will however be monitored and specific remedial actions taken should these be deemed necessary. Following implementation, a further scheduled review including full community engagement is scheduled to take place in 2023/24 subject to available resources.

4.3. Monitoring, evaluating and reviewing.

How will you monitor the impact and effectiveness of the proposal?

The impact of the proposed change will be monitored, and specific remedial actions may be considered if necessary, although it should be noted that this change to on-street parking is to ensure safe and expeditious movement of vehicles and people. Following implementation, a further scheduled review including full community engagement is to take place in 2023/24 subject to available resources. Incoming correspondence and representations will be considered alongside available traffic data and information from Civil Parking enforcement and the Police.

5. RISK: What is the risk associated with this proposal?

Impact Criteria	1 - Very low	2 - Low	3 - Medium	4 - High	5 - Very High
Likelihood Criteria	1 - Unlikely to occur	2 - Lower than average chance of occurrence	3 - Even chance of occurrence	4 - Higher than average chance of occurrence	5 - Expected to occur
Risk Description	Impact (severity)		Probability (deliverability)		Risk Score <i>Probability x Impact</i>
Cabinet non-approval of proposal	5		1		5
Physical constraints to proposed changes at specific locations	3		2		6
Availability of funding to cover full costs once known	4		2		8

Does your proposal have a potential impact on another Service area?

CCC Highways Maintenance – maintenance of the highway asset

CCC Parking Services – for Civil Parking Enforcement

CCC – Economy and Performance – safer and better access for all to facilities, services and opportunities

Cyngor Sir Ceredigion County Council - Integrated Impact Assessment (IIA)

An integrated tool to inform effective decision making

6. SIGN OFF			
Position	Name	Signature	Date
Traffic, Safety and Development Manager	Chris Wilson		24/08/23
Service Manager – Highways Development	Steve Hallows		24/08/23
Corporate Manager - Highways	Phil Jones		24/08/23
Corporate Lead Officer	Rhodri Llwyd		24/08/23
Corporate Director	Barry Rees		24/08/23
Portfolio Holder	Cllr Keith Henson		24/08/23

Tudalen 136

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod:	5ed o Fedi 2023
Teitl:	Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus
Diben yr adroddiad:	I'r Cabinet i argymhell ymestyn Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus ar gyfer Aberystwyth, Aberteifi a Llanbedr Pont Steffan am dair blynedd arall.
Er:	Penderfyniad
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Matthew Vaux, Aelod Cabinet ar gyfer Partneriaethau, Gwasanaethau Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

Ym mis Hydref 2017, dirymwyd y Gorchmynion Mannau Cyhoeddus Dynodedig blaenorol ac fe'u disodlwyd gan y Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus. Mae'r Gorchmynion hyn yn caniatáu gwahardd yfed alcohol mewn ardaloedd dynodedig er mwyn mynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol mewn mannau cyhoeddus. Ar hyn o bryd, mae tri Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus mewn grym yng Ngheredigion, a hynny yng nghanol trefi Aberystwyth, Aberteifi a Llanbedr Pont Steffan.

Mae gweithredu Gorchmynion yn golygu ei bod yn drosedd os bydd rhywun yn methu â chydymffurfio â chais gan Swyddog yr Heddlu neu Swyddog Awdurdodedig i beidio ag yfed alcohol neu'n gwrthod ildio alcohol i'r swyddog. Mae troseddwr yn agored i euogfarn ddiannod a dirwy nad yw'n fwy na £500.

Roedd gan y tri Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yng Ngheredigion ddarpariaeth tair blynedd yn wreiddiol, ac roeddent i fod i ddod i ben ym mis Hydref 2020. Fodd bynnag, mae Adran 60 o Ddeddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddau a Phlisma 2014 yn caniatáu i Awdurdod Lleol ymestyn y Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus am dair blynedd arall pan ei fod yn fodlon bod angen gwneud hynny er mwyn atal y gweithgarwch a nodir yn y Ddeddf rhag digwydd.

Yn 2020, roedd y Cyngor yn fodlon bod yr amodau hyn yn parhau i gael eu bodloni yn achos pob un o'r tri Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus, a chymeradwyodd eu hadnewyddu am dair blynedd arall. Felly, dyddiad dod i ben y Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus ar hyn o bryd yw 19eg Hydref 2023.

Er mwyn ymestyn y ddarpariaeth, mae Canllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol (Mai 2017) yn nodi bod yn rhaid cynnal adolygiad bob tair blynedd, ac mewn achosion lle mae Gorchmynion sy'n bodoli eisoes yn parhau **nid oes angen** cynnal ymgynghoriad llawn. Byddai angen ymgynghoriad llawn pe bai terfynau daearyddol yr ardal ddynodedig yn cael eu newid neu pe bai gweithgareddau ychwanegol yn cael eu hychwanegu i'r gwaharddiad h.y. cardota, bysgio, etc.

Er mwyn i Orchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus barhau, mae'n rhaid bod yr Awdurdod yn rhesymol fodlon bod dau amod yn cael eu bodloni, sef:

- 1) *bod gweithgareddau a gyflawnir mewn man cyhoeddus yn ardal yr Awdurdod wedi cael effaith andwyol ar ansawdd bywyd pobl yr ardal honno, neu ei bod yn debygol y bydd gweithgareddau'n cael eu cyflawni mewn man cyhoeddus o fewn yr ardal honno ac y byddant yn cael effaith o'r fath; a;*
- 2) *bod effaith y gweithgareddau, neu'r effaith debygol, yn barhaus neu'n debygol o fod i'r fath raddau fel bod y gweithgareddau yn afresymol, neu'n debygol o fod, ac felly'n cyfiawnhau'r cyfyngiadau a bennir yn yr hysbysiad.*

Mae'r Awdurdod wedi cysylltu â Heddlu Dyfed-Powys, Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys, a'r tri Chyngor Tref (Aberystwyth, Llanbedr Pont Steffan ac Aberteifi); gofynnwyd i bob un ohonynt am eu barn ynghylch a yw'r Gorchymyn yn parhau i fod yn effeithiol ac a oes angen parhau â'r ddarpariaeth. Mae'r ymatebion a gafwyd yn dynodi eu bod i gyd o'r farn y dylai'r Gorchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus barhau ar yr un sail ag yn y tair blynedd diwethaf, heb unrhyw gais i newid y ffiniau presennol.

At hynny, mewn cyfarfod o'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol ar 19eg o Fehefin 2023, cadarnhawyd bod Partneriaid o'r farn bod y Gorchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yn ataliad ac yn ddull effeithiol o leihau troseddau ac ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig ag alcohol. Am y rhesymau hyn mae'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol yn argymhell bod y Gorchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus presennol yn cael eu hymestyn am 3 blynedd arall.

Felly, rydym yn rhesymol fodlon bod dau amod y Gorchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus fel y nodir mewn deddfwriaeth wedi'u bodloni.

Pe bai'r Cyngor yn cytuno i ymestyn y Gorchymynion, bydd cost o oddeutu £700 yn gysylltiedig â chodi ymwybyddiaeth y cyhoedd drwy gyhoeddi hysbysiau cyhoeddus yn y wasg yn ystod mis Hydref, gan hysbysu aelodau'r cyhoedd bod y Gorchymynion wedi'u hymestyn a'u hysbysu o effaith Gorchymyn o'r fath.

A oes Aseiad Effaith Integredig wedi'i Do gwblhau? Os na, nodwch pam

Crynodeb: Mae'r Aseiad Effaith Integredig yn dangos bod canlyniadau cadarnhaol i ddinasyddion yn bennaf, tra bod y gweddill yn niwtral.

**Llesiant
Cenedlaethau'r
Dyfodol:**

Hirdymor: Bydd angen adolygu'r Gorchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus bob tair blynedd ar ôl eu gweithredu er mwyn canfod a oes eu hangen o hyd.

Cydweithio: Mae Heddlu Dyfed-Powys yn gweithio gyda Chyngor Sir Ceredigion i erlyn lle bo hynny'n briodol. Bydd gweithio ar y cyd â safleoedd trwyddedig hefyd yn parhau er mwyn codi ymwybyddiaeth a

	<p>hyrwyddo arferion yfed sy'n gymdeithasol gyfrifol.</p> <p>Cynnwys: Mae'r canllawiau a gyhoeddwyd yn nodi hyd a lled y broses ymgynghori cyn i'r Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus barhau.</p> <p>Atal: Bydd parhau â'r Gorchmynion yn caniatáu i gamau gael eu cymryd er mwyn mynd i'r afael â phroblemau sy'n gysylltiedig ag yfed mewn mannau cyhoeddus.</p> <p>Integreiddio: Mae'r gorchmynion presennol sy'n gwahardd yfed alcohol yng nghanol y trefi wedi cael effaith gadarnhaol o ran lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol a bygythiol ac wedi galluogi'r Heddlu i fynd ag alcohol oddi ar bobl.</p>
Argymhelliad:	<p>Bod y Cabinet yn argymhell i'r Cyngor y dylai'r Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus ar gyfer Ymddygiad Gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig ag Alcohol gael eu hymestyn am 3 blynedd arall, yn weithredol rhwng 20 Hydref 2023 a 19 Hydref 2026.</p>
Rheswm dros y penderfyniad:	<p>Daw'r Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus presennol i ben ar 19 Hydref 2023. Mae angen hwyluso parhad mesurau drwy barhau i ddarparu Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yn y tair canol tref a nodwyd. Mae angen gwneud hyn er mwyn mynd i'r afael ag achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig ag alcohol, troseddau a achosir gan unigolion meddw, ac aflonyddu a chodi ofn ar aelodau'r cyhoedd.</p>
Trosolwg a Chraffu:	Amherthnasol
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027
Blaenoriaethau Corfforaethol:	Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach
Goblygiadau cyllid a chaffael:	<p>Mae arwyddion wedi'u gosod a byddant yn cael eu hadolygu ar ôl eu hadnewyddu. Caiff gwaith gorfodi ei wneud gan Heddlu Dyfed Powys. Bydd cost yn gysylltiedig â hysbysiadau cyhoeddus cysylltiedig.</p>
Goblygiadau Cyfreithiol:	Dim
Goblygiadau Staffio:	Dim

Tudalen 140

Goblygiadau eiddo/asedau	Dim
Risgiau:	Bydd peidio â chael Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus ar waith yn cael effaith ar allu'r Cyngor a Heddlu Dyfed-Powys i fynd i'r afael ag yfed gwrthgymdeithasol o fewn y tair tref dan sylw. Gall hyn gael effaith andwyol ar drigolion ac ymwelwyr y Sir ac ar enw da'r Cyngor.
Pwerau Statudol:	Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014
Papurau Cefndir:	<ul style="list-style-type: none">• Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol Troseddu a Phlisma 2014• Cymdeithas Llywodraeth Leol – Gorchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus – Canllawiau i Gynghorau 2017• Adroddiad i'r Cyngor 21/09/17 – Gorchymynion Mannau Cyhoeddus Dynodedig wedi'u diwygio i Orchymynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus• Adroddiad i'r Cabinet 01/09/20 - Lle cytunwyd i adnewyddu darpariaeth y tri Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yng Ngheredigion (adnewyddiad cyntaf).
Atodiadau:	<p>Atodiad A- Cyngor Sir Ceredigion County Council Gorchymyn Alcohol (Gwarchod Rhag Yfed Mewn Gwagleoedd Cyhoeddus) (Aberystwyth) 2017</p> <p>Atodiad B- Cyngor Sir Ceredigion County Council Gorchymyn Alcohol (Gwarchod Rhag Yfed Mewn Gwagleoedd Cyhoeddus) (Aberteifi) 2017</p> <p>Atodiad C- Cyngor Sir Ceredigion County Council Gorchymyn Alcohol (Gwarchod Rhag Yfed Mewn Gwagleoedd Cyhoeddus) (Llanbedr Pont Steffan) 2017</p> <p>Atodiad D- Asesiad Effaith Integredig</p>
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd
Swyddog Adrodd:	Tim Bray, Rheolwr Partneriaethau ac Argyfyngau Sifil Wrth Gefn
Dyddiad:	15fed Awst 2023

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

**DEDDF YMDDYGIAD GWRTHGYMDEITHASOL, TROSEDDU A PHLISMONA
2014 a Rheoliadau Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddau a Phlismaona
(Cyhoeddi Gorchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus) 2014**

**GORCHYMYN ALCOHOL (GWARCHOD RHAG YFED MEWN GWAGLEOEDD
CYHOEDDUS) (ABERYSTWYTH) 2017**

Mae Cyngor Sir Ceredigion County Council ("y Cyngor") drwy hyn yn gwneud y Gorchymyn Gwarchod Gwagleoedd Cyhoeddus canlynol o dan adrannau 59, 63, 67 a 68 o Ddeddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddau a Phlismaona 2014 ("y Ddeddf").

Gellir galw'r Gorchymyn hwn yn "Gorchymyn Alcohol (Gwarchod Rhag Yfed Mewn Gwagleoedd Cyhoeddus) (Aberystwyth) Cyngor Sir Ceredigion 2017" ac fe ddaw i rym ar **20 HYDREF 2017** a bydd yn dal mewn grym am gyfnod o dair blynedd, oni chaiff ei ymestyn drwy orchmynion pellach yn unol â phwerau statudol y Cyngor.

Rhagarweiniad

5. Mae pobl yn yfed alcohol ac yn bod yn feddw mewn mannau cyhoeddus yn arwain at fwy o ymddygiad gwrthgymdeithasol, troseddau ac aflonyddu a bygwth aelodau o'r cyhoedd yn y mannau cyhoeddus hynny. Mae gwahardd yfed alcohol ynghanol tref Aberystwyth wedi cael effaith gadarnhaol o ran lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol a bygythiol.
6. Mae'r Cyngor yn fodlon fod y gweithredoedd hyn, sef yfed alcohol, o'u cyflawni mewn mannau cyhoeddus yn nhref Aberystwyth, wedi cael effaith andwyol ar ansawdd bywydau pobl sy'n byw yn yr ardal, ac mae'n debygol y caiff y gweithredoedd hyn eu cyflawni mewn mannau cyhoeddus yn yr ardal honno, ac y bydd hynny'n cael effaith andwyol. Mae effaith y gweithredoedd hyn yn debygol o fod yn gyson ac yn barhaus i'r fath raddau fel bod y gweithredoedd yn afresymol, a bod cyfiawnhad dros y cyfyngiadau a bennir yn y Gorchymyn hwn.
7. Mae'r Gorchymyn hwn yn berthnasol i bob man cyhoeddus yn nhref Aberystwyth a restrir yn yr Atodlen i'r Gorchymyn hwn ac a ddynodir ar y map sy'n amgaeedig. Mae "man cyhoeddus" yn golygu unrhyw le y mae gan y cyhoedd neu unrhyw garfan o'r cyhoedd fynediad ato, drwy dalu neu beidio, a hynny drwy hawl neu drwy ganiatâd hysbys neu ymhlyg. Mae hynny'n

cynnwys strydoedd, ffyrdd, palmentydd, lleiniau glaswellt, ardaloedd i gerddwyr, seddi, mannau amwynder, parciau, meysydd parcio, glan y môr a'r traeth.

8. Nid yw'r Gorchymyn yn gwahardd yfed alcohol na meddu ar alcohol mewn man cyhoeddus, neu ran o fan cyhoeddus, lle caiff hynny ei awdurdodi drwy drwydded, gan gynnwys tafarndai a chlybiau. Caiff safleoedd sy'n destun Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro eu heithrio hefyd.

Effaith y Gorchymyn

3. Effaith y Gorchymyn fydd gwahardd yfed alcohol yn y mannau cyhoeddus hynny a restrir yn yr Atodlen i'r hysbysiad hwn.
4. Effaith y Gorchymyn hwn yw, os bydd swyddog yr heddlu â rheswm i gredu fod rhywun yn yfed alcohol yn un o'r mannau cyhoeddus yn yr Atodlen, neu wedi bod, neu'n bwriadu gwneud, yna gall y swyddog hwnnw fynnu nad yw'r person yn yfed yr alcohol, neu unrhyw sylwedd y mae gan y swyddog reswm i gredu mai alcohol ydyw, yn y mannau hynny, neu gall y swyddog fynnu bod y person yn ildio'r alcohol neu'r cynhwysydd sy'n ei ddal i'r swyddog. Yna gall swyddog yr heddlu waredu unrhyw alcohol a gaiff ei ildio.

Troseddau

3. Yn unol ag adran 63 o'r Ddeddf, mae methu ag ufuddhau cais gan swyddog yr heddlu i roi'r gorau i yfed alcohol yn y mannau hynny, neu fethu ag ufuddhau cais gan swyddog yr heddlu i ildio'r alcohol neu'r cynhwysydd sy'n ei ddal, a hynny heb esgus rhesymol, yn drosedd o dan y Ddeddf.
4. Os cyflawnir trosedd o dan y Ddeddf gall rhywun:
 - a. Gael hysbysiad cosb o £50 am greu anhrefn; neu
 - b. Gael ei arestio a'i erlyn gan arwain at ddirwy lefel 2 (uchafswm o £500 ar hyn o bryd)

Rhoddwyd o dan Sêl Gyffredin Cyngor Sir Ceredigion ar hwn y____ diwrnod o Hydref yn y flwyddyn Dwy Fil ac Un Deg Saith.

Gosodwyd SÊL GYFFREDIN)
CYNGOR SIR CEREDIGION)
ar hyn ym mhresenoldeb:-)

W. Thomas
----- Cadeirydd

P. Jones
----- Rheolwr Grŵp, Gwasanaethau Cyfreithiol

ATODLEN

Ardaloedd yn Aberystwyth sy'n rhan o'r Gorchymyn as yn "fannau cyhoeddus" :

- O orsaf yr heddlu yng Nghoedlan y Parc gan fynd i'r dref gan gynnwys pob man cyhoeddus i'r gogledd sydd yn cynnwys maes parcio Dyffryn Rheilffordd, y farchnad da byw, maes parcio Matalan Cyf a storfa Matalan gan gynnwys pob maes parcio a storfa yn Maes Adwerthu Ystwyth, maes parcio Tesco Superstore, Tesco Superstore a storfa Marks and Spencer, cyfleusterau cyhoeddus a'r manau cyhoeddus o gwmpas yr Hen Ysgol Gymraeg.
- Pob man cyhoeddus ar hyd Dan Dre, Stryd Powel, y Lôn Gefn a phob man cyhoeddus rhwng y Lôn Gefn, Stryd y Frenhines, a Stryd Powel, Stryd William, Stryd Sior as i Stryd y Bont, i Dan-y-Cae a chan gynnwys pob man cyhoeddus y tu cefn i Dan-y-cae. Pob man cyhoeddus o du cefn i Dan-y-Cae, i'r de i'r harbwr i lawr tua'r bar ac at y jeti.
- Pob man cyhoeddus sydd yn arwain i ffwrdd o Dan-y-Cae i mewn i a chan gynnwys y Stryd Uchel, Garth y Môr, Stryd y Castell, Rhos Rheidol, Maes Rheidol, Ffordd y Cei, Stryd y Tollty a Ffordd Penmaesglas.
- O'r jeti gan fynd i'r gogledd ar hyd Y Ro Fawr tuag at y Promenâd Newydd gan gynnwys y traeth a'r morgloddiau i'r gorllewin a'r ardal a elwir yn Y Ro Fawr. I'r gogledd ar hyd y Promenâd Newydd gan gynnwys y traeth i'r gorllewin, cyffordd â Than-y-Cae a phob man cyhoeddus o Dan-y-Cae i Stryd y Ro, Stryd yr Efail gan gynnwys tir y castell, manau chwarae i blant a'r ardal o gwmpas Eglwys San Mihangel.
- Parhau ar hyd y Promenâd Newydd i'r Hen Brifysgol a'r man cyhoeddus o flaen yr Hen Brifysgol sydd yn cynnwys y cwrs golff gwyllt, manau cyhoeddus y tu ôl i'r Hen Brifysgol gan gynnwys Stryd y Brennin tuag at Faes Lowri, Maes Mihangel, Maes Iago a Lôn Rhosmari. Manau Cyhoeddus o Faes Lowri i Stryd Y Ro, Stryd Uchel, Pen Uchaf y Stryd Fawr ac i mewn i Stryd y Castell, gan gynnwys manau cyhoeddus o gwmpas Neuadd y Farchnad.
- O'r Promenâd ger y gyffordd â Heol y Wig, gan gynnwys Heol y Wig a'r Stryd Newydd yn groes i Faes Lowri. Manau cyhoeddus o Heol y Wig i lawr i'r porth Bach, Porth Bach i lawr i Ben Uchaf Stryd Portland gan gynnwys y manau cyhoeddus gyda'r gyffordd â Stryd y Farchnad, y gyffordd â Stryd y Popty i mewn i'r Stryd Fawr, Maes Alfred, Adeiladau Crynfryn, Stryd y Gorffolaeth ac I Ffordd y Môr.
- Pob man cyhoeddus ar hyd Glan-y-Môr gan gynnwys y traeth a'r jeti i'r gorllewin, cyffordd Glan-y-Môr gyda Ffordd y Môr, y cyfan o Ffordd y Môr ar draws i Ffordd Alexandra. Ffordd y Môr i'r gogledd i Rodfa Fuddug gan gynnwys Maes Albert, ac i gefn Neuadd Alexandra ac i'r dde i Morfa Mawr.
- O Morfa Mawr gan gynnwys pob man cyhoeddus i fyny Coedlan y Frenhines gan gynnwys Ffordd y Gogledd ac i lawr i Stryd y Dollborth. Pob man cyhoeddus ar hyd Morfa Mawr, sydd yn cynnwys y clwb bowlio a'r cyrtiau tennis y tu cefn i Morfa Mawr, Ffordd Lovedon a Stryd y Faenor i lawr i Morfa Mawr.

- Cyffordd Morfa Mawr a Stryd y Baddon I mewn I Stryd y Baddon. Morfa Mawr gan gynnwys pob man cyhoeddus o Morfa Mawr i Stryd Portland, Ffordd Portland ac i mewn i Ffordd y Môr.
- Cyffordd Morfa Mawr gyda Rhodfa'r Gogledd yn groes i Stryd Thespis gan gynnwys cyffordd Stryd Thespis gyda Stryd Cambria i Ffordd y Môr, Stryd Brewer a Ffordd Alexandra.
- Y Stryd Fawr i lawr i'r Rodfa'r Gogledd. Y Ffynnon Haearn i gylchdro Dan Dre gan gynnwys Lôn Cambria a Stryd yr Undod sydd yn arwain i Ffordd Alexandra. Pob man cyhoeddus yn Ffordd Alexandra gan gynnwys Maes Adwerthu Rheidol a'r Orsaf Reilffordd. Coedlan y Llwyfen a Choedlan Plascrug sydd yn arwain i lawr at Blascrug. Cyffordd Stryd Thespis i Rhes Stanley, gan arwain i Ffordd Stanley, Rhes y Poplys, Stryd y Crwynwyr a Maes y Drindod.
- Stryd y Dollborth a phon man cyhoeddus gan gynnwys y gyffordd â Lle'r Ffald sydd yn arwain at Ffordd y Drindod a phob man cyhoeddus yn y Buarth gan gynnwys Ffordd Min y Môr, Ffordd y Buarth, Coed y Buarth, Ffordd Banadl ac yna i lawr i Ffordd Llanbadarn.
- Y gyffordd rhwng Ffordd Llanbadarn a Rhiw Penglais a phob man cyhoeddus i'r de o Riw Penglais sydd yn cynnwys Rhes Penglais, Maes Gogerddan, wrth fynd allan o Aberystwyth gan gynnwys maes parcio Ysbyty Bronglais. Heibio i Ysbyty Bronglais a chan gynnwys yr ardal i'r cefn o'r ysbyty sydd yn ffinio â'r ffordd i Lyfrgell Genedlaethol Cymru ac yna i lawr Ffordd Caradog gan gynnwys pob man cyhoeddus o gwmpas Ysbyty Bronglais. O Ffordd Caradog gan gynnwys pob man cyhoeddus rhwng Ffordd Caradog a Rhiw Penglais i'r gyffordd â Ffordd Caradog a Ffordd Lanbadarn.
- Ar hyd Ffordd Llanbadarn gan gynnwys pob man cyhoeddus rhwng Ffordd Llanbadarn a Boulevard St. Brieuc. Ar hyd Ffordd Llanbadarn ac i mewn i Goedlan y Plas gan gynnwys mannau cyhoeddus ger Canolfan Hamdden Plascrug, ar hyd Coedlen Plascrug gan gynnwys mannau cyhoeddus o gwmpas yr Ysgol Gymraeg a Ysgol Plascrug. Yn groes i Boulevard St. Brieuc sydd yn cynnwys meysydd parcio Parcio a Theithio ac yn ôl at Orsaf yr Heddlu Aberystwyth.

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

**DEDDF YMDDYGIAD GWRTHGYMDEITHASOL, TROSEDDU A PHLISMONA
2014 a Rheoliadau Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlismaona
(Cyhoeddi Gorchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus) 2014**

**GORCHYMYN ALCOHOL (GWARCHOD RHAG YFED MEWN GWAGLEOEDD
CYHOEDDUS) (ABERTEIFI) 2017**

Mae **Cyngor Sir Ceredigion County Council** ("y Cyngor") drwy hyn yn gwneud y Gorchymyn Gwarchod Gwagleoedd Cyhoeddus canlynol o dan adrannau 59, 63, 67 a 68 o Ddeddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlismaona 2014 ("y Ddeddf").

Gellir galw'r Gorchymyn hwn yn "Orchymyn Alcohol (Gwarchod Rhag Yfed Mewn Gwagleoedd Cyhoeddus) (Aberteifi) Cyngor Sir Ceredigion 2017" ac fe ddaw i rym ar **20 HYDREF 2017** a bydd yn dal mewn grym am gyfnod o dair blynedd, oni chaiff ei ymestyn drwy orchmynion pellach yn unol â phwerau statudol y Cyngor.

Rhagarweiniad

5. Mae pobl yn yfed alcohol ac yn bod yn feddw mewn mannau cyhoeddus yn arwain at fwy o ymddygiad gwrthgymdeithasol, troseddu ac aflonyddu a bygwth aelodau o'r cyhoedd yn y mannau cyhoeddus hynny. Mae gwahardd yfed alcohol ynghanol tref Aberteifi wedi cael effaith gadarnhaol o ran lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol a bygythiol.
6. Mae'r Cyngor yn fodlon fod y gweithredoedd hyn, sef yfed alcohol, o'u cyflawni mewn mannau cyhoeddus yn nhref Aberteifi, wedi cael effaith andwyol ar ansawdd bywydau pobl sy'n byw yn yr ardal, ac mae'n debygol y caiff y gweithredoedd hyn eu cyflawni mewn mannau cyhoeddus yn yr ardal honno, ac y bydd hynny'n cael effaith andwyol. Mae effaith y gweithredoedd hyn yn debygol o fod yn gyson ac yn barhaus i'r fath raddau fel bod y gweithredoedd yn afresymol, a bod cyfiawnhad dros y cyfyngiadau a bennir yn y Gorchymyn hwn.
7. Mae'r Gorchymyn hwn yn berthnasol i bob man cyhoeddus yn nhref Aberteifi a restrir yn yr Atodlen i'r Gorchymyn hwn ac a ddynodir ar y map sy'n amgaeedig. Mae "man cyhoeddus" yn golygu unrhyw le y mae gan y cyhoedd neu unrhyw garfan o'r cyhoedd fynediad ato, drwy dalu neu beidio, a hynny drwy hawl neu drwy ganiatâd hysbys neu ymhlyg. Mae hynny'n cynnwys

strydoedd, ffyrdd, palmentydd, lleiniau glaswellt, ardaloedd i gerddwyr, seddi, mannau amwynder, parciau a meysydd parcio.

8. Nid yw'r Gorchymyn yn gwahardd yfed alcohol na meddu ar alcohol mewn man cyhoeddus, neu ran o fan cyhoeddus, lle caiff hynny ei awdurdodi drwy drwydded, gan gynnwys tafarndai a chlybiau. Caiff safleoedd sy'n destun Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro eu heithrio hefyd.

Effaith y Gorchymyn

3. Effaith y Gorchymyn fydd gwahardd yfed alcohol yn y mannau cyhoeddus hynny a restrir yn yr Atodlen i'r hysbysiad hwn.
4. Effaith y Gorchymyn hwn yw, os bydd swyddog yr heddlu â rheswm i gredu fod rhywun yn yfed alcohol yn un o'r mannau cyhoeddus yn yr Atodlen, neu wedi bod, neu'n bwriadu gwneud, yna gall y swyddog hwnnw fynnu nad yw'r person yn yfed yr alcohol, neu unrhyw sylwedd y mae gan y swyddog reswm i gredu mai alcohol ydyw, yn y mannau hynny, neu gall y swyddog fynnu bod y person yn ildio'r alcohol neu'r cynhwysydd sy'n ei ddal i'r swyddog. Yna gall swyddog yr heddlu waredu unrhyw alcohol a gaiff ei ildio.

Troseddau

3. Yn unol ag adran 63 o'r Ddeddf, mae methu ag ufuddhau cais gan swyddog yr heddlu i roi'r gorau i yfed alcohol yn y mannau hynny, neu fethu ag ufuddhau cais gan swyddog yr heddlu i ildio'r alcohol neu'r cynhwysydd sy'n ei ddal, a hynny heb esgus rhesymol, yn drosedd o dan y Ddeddf.
4. Os cyflawnir trosedd o dan y Ddeddf gall rhywun:
 - a. Gael hysbysiad cosb o £50 am greu anhrefn; neu
 - b. Gael ei arestio a'i erlyn gan arwain at ddirwy lefel 2 (uchafswm o £500 ar hyn o bryd)

Rhodddwyd o dan Sêl Gyffredin Cyngor Sir Ceredigion ar hwn y___ diwrnod o Hydref yn y flwyddyn Dwy Fil ac Un Deg Saith.

Gosodwyd SÊL GYFFREDIN)
CYNGOR SIR CEREDIGION)
ar hyn ym mhresenoldeb:-)

W. Thomas

Cadeirydd

R. Hyslop

Rheolwr Grŵp, Gwasanaethau Cyfreithiol

ATODLEN

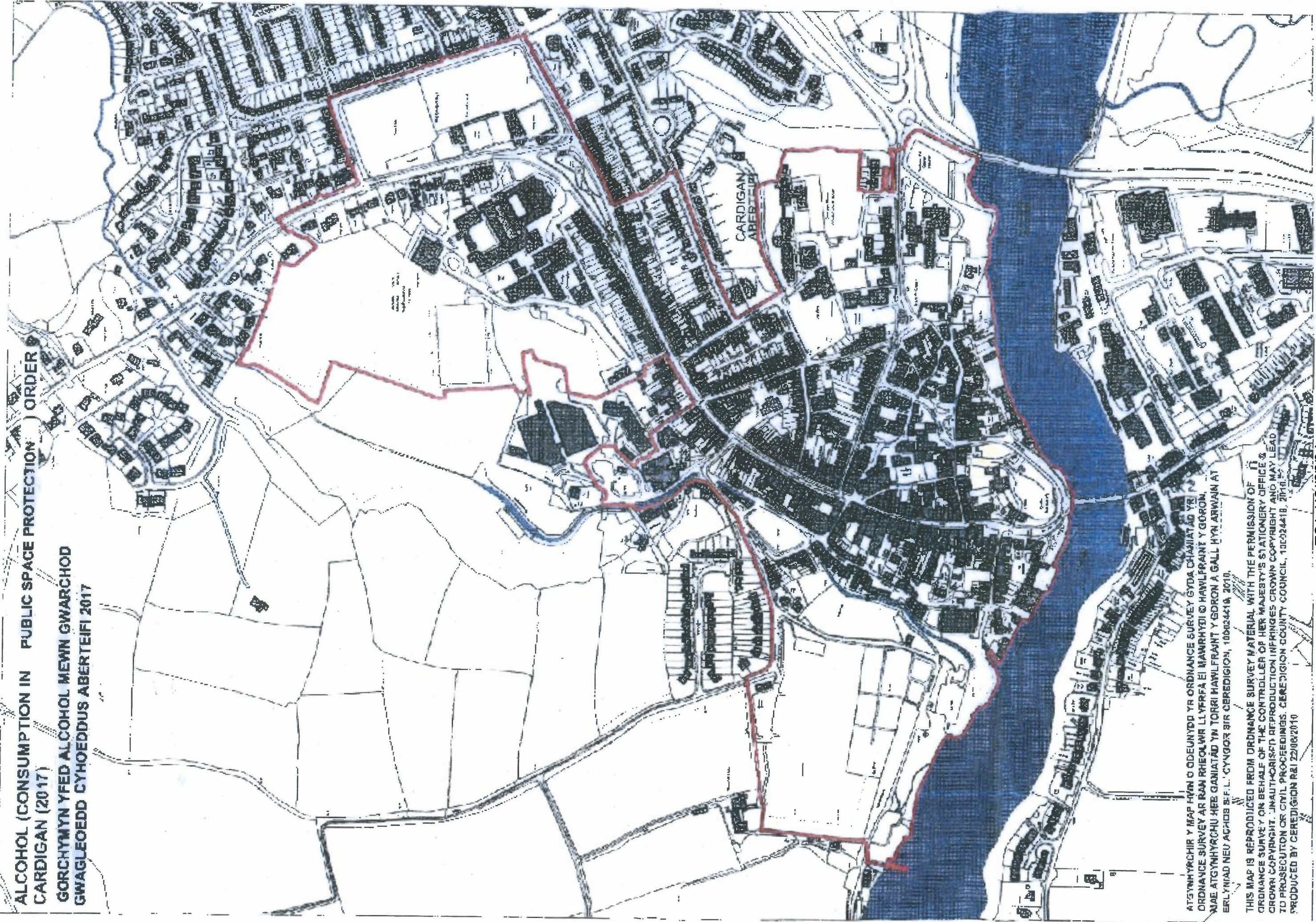
Ardaloedd yn Aberteifi sy'n rhan o'r Gorchymyn as yn "fannau cyhoeddus"

- Pont-Y-Cleifion hyd y cylchdro (yn cynnwys y gyfyfnewidfa deleffon a'r Orsaf Ambiwllans)
- Sgwâr Finch hyd at y gyffordd â Rhos Williams
- Ysbyty Aberteifi & Ardal a'r adeiladau
- Cei'r Tywysog Siarl o Bont y Priordy i Gei Cambria
- Cei Cambria hyd at y slipwê yn Netpool
- Ffordd Netpool
- Netpool
- Tir hamdden Netpool, parc sglefrio, ystafelloedd newid, mynwentydd, cysgodfannau a meysydd parcio hyd at Res Greenfield
- cae chwarae Maes Radley
- Rhos Greenfield
- Sgwâr Greenfield
- Ffordd Tŷ'r Baddon hyd at yr Orsaf Tan
- Feidrfair hyd (yn cynnwys y cyfleusterau cyhoeddus)
- Ffordd y Gogledd
- Ffordd Aberystwyth o bwynt ger llaw Ffordd y Gogledd hyd y gyffordd â Dolydd Greenland
- Pendre,
- Ysgol Uwchradd Aberteifi , caeau ac ardal y dingl hyd at Swyn- y- Nant a hyd at bwynt ger llaw Ffordd y Gogledd.
- Coleg Ceredigion,
- Canolfan Hamdden
- Gerddi Fictoria gan gynnwys ardal y Bandstand a'r toiledau, a'r Gofeb Ryfel
- Cae Brenin Siôr gan gynnwys cae pêl-droed, cae rygbi, cyrtiau tennis, llain bowlio, maes chwarae a chysgodfan.
- Heol Gwbert o Gerddi Fictoria hyd y pwynt mynediad i dir yr ysgol rhwng Bronant a Phant yr Haul
- Coedlan y Parc
- Dolydd Greenland o'r gyffordd â Choedlan y Parc hyd y gyffordd â Ffordd Aberystwyth
- Gerddi Napier hyd at Faes-yr Haf
- Maes-yr Haf o'r gyffordd â Gerddi Napier a Ffordd y Gogledd
- Stryd Napier,
- Stryd Fawr,
- Rhos Williams,
- Stryd William,
- Rhos Williams,
- Stryd y Priordy,
- Cwrt y Priordy,
- Pwllhai,
- Rhos y Coleg,
- Sgwâr Neuadd y Dref,
- Rhos y Frenhines,

- Stryd y Cei,
- Lôn Eben,
- Mwldan Isaf,
- Mwldan Ganol,
- Mwldan Uchaf,
- Lôn Carrier,
- Rhes Rook,
- Stryd y Bont o'r gyffordd â'r Strand a Phont Aberteifi
- Rhiw Grosvenor,
- Y Strand,
- Stryd Morgan,
- Stryd y Santes Fair,
- Lôn Chancery,
- Lôn y Farchnad, Rhes Albion,
- Arcêd y Stryd Fawr,
- Stryd yr Eglwys,
- Maes Parcio Riverside
- Fairfield a maes parcio'r pwll nofio
- Ysgol Gynradd y Babanod Aberteifi, mannau/adeiladau cyhoeddus.
- Theatre Mwldan Car park and toilets
- Maes Parcio Rhes Gloster (Gloucester)
- Iard Eglwys y Santes Fair
- Ardal y tu cefn i Eglwys y Santes Fair
- Tir hen Eglwys y Santes Fair
- Ardal ar bwys depo'r Cyngor a'r Orsaf Ambiwylans
- Ffordd fynediad y tu cefn ac i'r ochr o'r pwll nofio.

**ALCOHOL (CONSUMPTION IN PUBLIC SPACE PROTECTION) ORDER
CARDIGAN (2017)**

**GORCHYMYN YFED ALCOHOL MEWN GWARCHOD
GWAGLEOEDD CYHOEDDUS ABERTEIFI 2017**

ATGYNHYRCHU Y MAP FFIN O ODEUNYDD YR ORDNANCE SURVEY GYDA CHANIAT AD YR
ORDNANCE SURVEY AR RAN RHEOLWR LLYFRFA EI MAMRHYDDI © HAWLFRANT Y GORON,
MAE ATGYNHYRCHU HEB GANIATAD YN TORRI HAWLFRANT Y GDORON A GALL HYN ARWAIN AT
ERLYNIAD NEU ACHOS S.F.L. CYNGOR BIR CEREDIGION, 100624210, 2010.

THIS MAP IS REPRODUCED FROM ORDNANCE SURVEY MATERIAL WITH THE PERMISSION OF
THE CONTROLLER OF HER MAJESTY'S STATIONERY OFFICE &
CROWN COPYRIGHT. UNAUTHORISED REPRODUCTION INFRINGES CROWN COPYRIGHT AND MAY LEAD
TO PROSECUTION OR CIVIL PROCEEDINGS. CEREDIGION COUNTY COUNCIL, 100624210, 2010
PRODUCED BY CEREDIGION R&I 22/06/2010

Handwritten signature

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

**DEDDF YMDDYGIAD GWRTHGYMDEITHASOL, TROSEDDU A PHLISMONA
2014 a Rheoliadau Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma
(Cyhoeddi Gorchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus) 2014**

**GORCHYMYN ALCOHOL (GWARCHOD RHAG YFED MEWN MAN
CYHOEDDUS) (LLANBEDR PONT STEFFAN) 2017**

Mae Cyngor Sir Ceredigion County Council ("y Cyngor") drwy hyn yn gwneud y Gorchymyn Gwarchod Man Cyhoeddus canlynol o dan adrannau 59, 63, 67 a 68 o Ddeddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014 ("y Ddeddf").

Gellir galw'r Gorchymyn hwn yn "Orchymyn Alcohol (Gwarchod Rhag Yfed Mewn Man Cyhoeddus) (Llanbedr Pont Steffan) Cyngor Sir Ceredigion 2017" ac fe ddaw i rym ar **20 HYDREF 2017** a bydd yn dal mewn grym am gyfnod o dair blynedd, oni chaiff ei ymestyn drwy orchmynion pellach yn unol â phwerau statudol y Cyngor.

Rhagarweiniad

5. Mae pobl yn yfed alcohol ac yn bod yn feddw mewn mannau cyhoeddus yn arwain at fwy o ymddygiad gwrthgymdeithasol, troseddu ac aflonyddu a bygwth aelodau o'r cyhoedd yn y mannau cyhoeddus hynny. Mae gwahardd yfed alcohol ynghanol tref Llanbedr Pont Steffan wedi cael effaith gadarnhaol o ran lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol a bygythiol.
6. Mae'r Cyngor yn fodlon fod y gweithredoedd hyn, sef yfed alcohol, o'u cyflawni mewn mannau cyhoeddus yn nhref Llanbedr Pont Steffan, wedi cael effaith andwyol ar ansawdd bywydau pobl sy'n byw yn yr ardal, ac mae'n debygol y caiff y gweithredoedd hyn eu cyflawni mewn mannau cyhoeddus yn yr ardal honno, ac y bydd hynny'n cael effaith andwyol. Mae effaith y gweithredoedd hyn yn debygol o fod yn gyson ac yn barhaus i'r fath raddau fel bod y gweithredoedd yn afresymol, a bod cyfiawnhad dros y cyfyngiadau a bennir yn y Gorchymyn hwn.
7. Mae'r Gorchymyn hwn yn berthnasol i bob man cyhoeddus yn nhref Llanbedr Pont Steffan a restrir yn yr Atodlen i'r Gorchymyn hwn ac a ddynodir ar y map sy'n amgaaedig. Mae "man cyhoeddus" yn golygu unrhyw le y mae gan y cyhoedd neu unrhyw garfan o'r cyhoedd fynediad ato, drwy dalu neu beidio, a hynny drwy hawl neu drwy ganiatâd hysbys neu ymhlyg. Mae hynny'n

cynnwys strydoedd, ffyrdd, palmentydd, lleiniau glaswellt, ardaloedd i gerddwyr, seddi, manau amwynder, parciau a meysydd parcio.

8. Nid yw'r Gorchymyn yn gwahardd yfed alcohol na meddu ar alcohol mewn man cyhoeddus, neu ran o fan cyhoeddus, lle caiff hynny ei awdurdodi drwy drwydded, gan gynnwys tafarndai a chlybiau. Caiff safleoedd sy'n destun Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro eu heithrio hefyd.

Effaith y Gorchymyn

3. Effaith y Gorchymyn fydd gwahardd yfed alcohol yn y manau cyhoeddus hynny a restrir yn yr Atodlen i'r hysbysiad hwn.
4. Effaith y Gorchymyn hwn yw, os bydd swyddog yr heddlu â rheswm i gredu fod rhywun yn yfed alcohol yn un o'r manau cyhoeddus yn yr Atodlen, neu wedi bod, neu'n bwriadu gwneud, yna gall y swyddog hwnnw fynnu nad yw'r person yn yfed yr alcohol, neu unrhyw sylwedd y mae gan y swyddog reswm i gredu mai alcohol ydyw, yn y manau hynny, neu gall y swyddog fynnu bod y person yn ildio'r alcohol neu'r cynhwysydd sy'n ei ddal i'r swyddog. Yna gall swyddog yr heddlu waredu unrhyw alcohol a gaiff ei ildio.

Troseddau

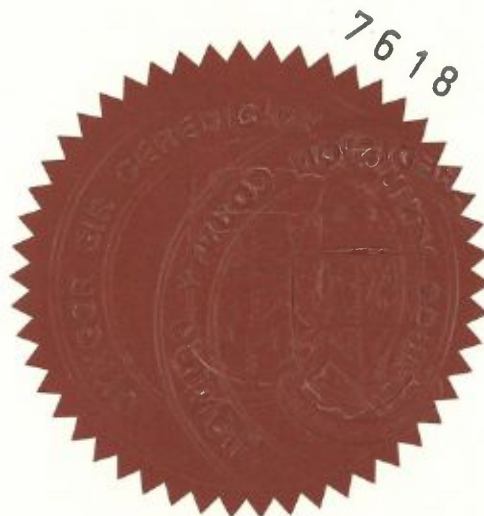
3. Yn unol ag adran 63 o'r Ddeddf, mae methu ag ufuddhau cais gan swyddog yr heddlu i roi'r gorau i yfed alcohol yn y manau hynny, neu fethu ag ufuddhau cais gan swyddog yr heddlu i ildio'r alcohol neu'r cynhwysydd sy'n ei ddal, a hynny heb esgus rhesymol, yn drosedd o dan y Ddeddf.
4. Os cyflawnir trosedd o dan y Ddeddf gall rhywun:
 - a. Gael hysbysiad cosb o £50 am greu anhrefn; neu
 - b. Gael ei arestio a'i erlyn gan arwain at ddirwy lefel 2 (uchafswm o £500 ar hyn o bryd)

Rhodddwyd o dan Sêl Gyffredin Cyngor Sir Ceredigion ar hwn y ___ diwrnod o Hydref yn y flwyddyn Dwy Fil ac Un Deg Saith.

Gosodwyd SÊL GYFFREDIN)
CYNGOR SIR CEREDIGION)
ar hyn ym mhresenoldeb:-)

----- *W. Thomas* ----- Cadeirydd

----- *R. Jones* ----- Rheolwr Grŵp, Gwasanaethau Cyfreithiol

ATODLEN

Ardaloedd yn Llanbedr Pont Steffan sy'n rhan o'r Gorchymyn as yn "fannau cyhoeddus" :

- Stryd y Coleg (A482) o Sgwâr Harford i'w chyffordd â Heol y Gogledd a Ffordd y Bryn
- Sgwâr Harford
- Stryd y Bont (A492) o Sgwâr Harford i Rif. 48 gyferbyn â'r lôn sydd ar bwys y Stryd Newydd
- Ffordd y Bryn o'i chyffordd â Ffordd yr Eglwys i gylchfan ar bwys Heol y Gogledd a Ffordd y Coleg
- Stryd yr Eglwys hyd at Eglwys San Pedr
- Stryd Fawr (A475) o Sgwâr Harford i'w chyffordd â Rhes Terrace a Stryd yr Eglwys
- Stryd y Farchnad
- Ffordd y Cambria / meysydd parcio ar bwys Ffordd y Bryn
- Cofeb Rhyfel Parc Yr Orsedd a'r ardal amwynderol wrth y cornel â Ffordd y Bryn a Heol y Gogledd
- Maes Parcio'r Archfarchnad oddi ar Stryd y Farchnad a Ffordd y Bryn
- Parc Rhes Y Deml (a elwir hefyd yn Barc St. Germain-Sur-Moine)
- Rhan o Res Y Deml
- Heol Sant Tomos (gan gynnwys y ti'r ger llaw'r Is-Orsaf Drydan)
- Maes parcio'r Cwmins (ger llaw Rhes Fuddug) a'r man eistedd palmantog
- Tir Eglwys Sant Pedr

ALCOHOL CONSUMPTION IN PUBLIC SPACE PROTECTION ORDER - LAMPETER (2017)
GORCHYMYN YFED ALCOHOL MEWN

GWARCHOD
GWAGLEOEDD CYHOEDDUS

LLANBEDR PONT STEFFAN (2017)

ATGYNRCHIR Y MAP HYN O DOBLIYDD YR ORDINANCE SURVEY OYDA CHANIATAD YR
ORDINANCE SURVEY AR RAN RHEOLWR LLYRFA BI MAWRNYD I'D MAWLFRANT Y GORON.
MAE ATGYNRCHIR HEB GANIATAD YN TORRI MAWLFRANT Y GORON A GALL HYN ARWAIN A
BRLYNIAD NEU ACHOS SIFIL CYNGOR I'R CEREDIGION. 100024410. 2010.

THIS MAP IS REPRODUCED FROM ORDINANCE SURVEY MATERIAL WITH THE PERMISSION OF
ORDINANCE SURVEY ON BEHALF OF THE CONTROLLER OF HER MAJESTY'S STATIONERY OFFICE ©
CROWN COPYRIGHT. UNAUTHORISED REPRODUCTION INFRINGES CROWN COPYRIGHT AND MAY LEAD
TO PROSECUTION OR CIVIL PROCEEDINGS. CEREDIGION COUNTY COUNCIL. 100024419. 2010.
PRODUCED BY CEREDIGION RAI 28/08/2010

PS
WST

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Mae'r **Aseiad Effaith Integredig** hwn yn cynnwys nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yr egwyddorion Datblygu Cynaliadwy, Deddf Cydraddoldeb 2010, Mesur y Gymraeg 2011 (gofynion Safonau'r Gymraeg), ac ystyriaethau Rheoli Risg, i osod sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol ac i sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth berthnasol.

1. MANYLION Y CYNNIG: (Polisi / Newid amcan / Arbed arian)

Teitl y cynnig	Gorchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus				
Maes gwasanaeth	Polisi a Phartneriaethau	Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Alun Williams	Cyfarwyddwr Strategol	Barry Rees
Enw'r swyddog sy'n cwblhau'r AEI	Tim Bray	E-bost	Timothy.Bray@ceredigion.gov.uk		Ffôn

Rhowch ddisgrifiad cryno o bwrpas y cynnig

Mae'r Tîm Partneriaethau, gyda chymorth y Gwasanaethau Cyfreithiol, wedi cynnal adolygiad o'r Gorchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus gyda'r bwriad o barhau â'r cyfyngiadau presennol ynghylch yfed alcohol mewn mannau cyhoeddus yng nghanol trefi Aberystwyth, Aberteifi a Llanbedr Pont Steffan.

Ar bwy fydd y cynnig hwn yn effeithio'n uniongyrchol? (e.e. y cyhoedd, grwpiau penodol fel grwpiau ieuenctid, gofalwyr, pobl sy'n defnyddio'r ffyrdd, pobl sy'n defnyddio parciau gwledig, pobl sy'n cael budd-daliadau, aelodau staff, neu bobl sy'n meddu ar y nodweddion gwarchodedig a nodir yn y Ddeddf Cydraddoldeb ac y mae'n rhaid i'r awdurdod roi sylw dyledus iddyn nhw).

Y cyhoedd yn y trefi a enwyd.

RHEOLI'R DDOGFEN: Dylid defnyddio'r AEI yn ystod camau cyntaf y broses benderfynu, ac yna dylid ei mireinio drwy gydol y broses benderfynu. Mae'n bwysig cadw cofnod o'r broses hon er mwyn i ni allu dangos sut rydyn ni wedi trin a thrafod datblygu cynaliadwy, y Gymraeg a chydaddoldeb, lle bynnag y bo modd.

Awdur	Cam yn y broses benderfynu	Rhif y fersiwn	Dyddiad trafod	Disgrifiad cryno o unrhyw newidiadau a wnaed ar ôl trafod
Tim Bray	Cabinet	1	05.09.23	

AMCANION STRATEGOL Y CYNGOR: Pa un o amcanion strategol y Cyngor y mae'r cynnig yn mynd i'r afael ag ef, a sut?	
Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth	
Creu cymunedau gofalgarg ac iach	Mae'r ardaloedd canolog yn y tair tref a enwyd uchod yn barthau di-alcohol, a bydd hynny'n aros yr un fath. Nod y parthau hyn yw diogelu'r cyhoedd (trigolion lleol, perchnogion busnesau, ymwelwyr a thwristiaid) rhag ymddygiad gwrthgymdeithasol a niwsans wedi'i achosi gan bobl feddw. Mae'r Parthau hefyd yn effeithiol o ran cwtogi ar sbwriel a llanast ar y strydoedd, fel poteli, caniau a chyfog.
Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a chaniatáu i bobl o bob oed ddysgu	
Creu cymunedau cynaliadwy sy'n fwy gwyrdd ac sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd	

SYLWCH: Wrth i chi lenwi'r ffurflen hon, bydd gofyn i chi ddarparu **tystiolaeth i ategu'ch safbwyntiau**. Bydd angen i chi gynnwys eich safbwynt cychwynnol, y mesurau a'r astudiaethau sydd wedi llywio'ch ffordd o feddwl, a'r farn rydych chi wedi dod iddi. O wneud hyn, bydd modd i chi nodi a fydd unrhyw newidiadau a fydd yn deillio o roi'r argymhelliad ar waith yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol. Ymhlith y ffynonellau data mae:

- *Data meintiol – data sy'n darparu gwybodaeth rifyddol e.e. ffigurau poblogaeth, nifer y defnyddwyr, nifer y bobl nad ydynt yn ddefnyddwyr*
- *Data ansoddol – data sy'n darparu dystiolaeth o argraffiadau pobl o'r gwasanaeth/polisi a'u barn amdano e.e dadansoddiad o gŵynion, canlyniadau grwpiau ffocws, arolygon*
- *Data am y boblogaeth leol, gan gynnwys ffigurau'r cyfrifiad (megis Proffil Iaith Ceredigion a Data Cydraddoldeb Ceredigion)*
- *Data o'r Arolwg Cenedlaethol o Aelwydydd*
- *Data am ddefnyddwyr gwasanaeth*
- *Adborth o ymgynghoriadau ac ymgyrchoedd ymgysylltu*
- *Argymhellion pwyllgor craffu*
- *Cymariaethau â pholisïau tebyg awdurdodau eraill*
- *Cyhoeddiadau academaidd, adroddiadau ymchwil, adroddiadau ymgynghorwyr ac adroddiadau am unrhyw ymgynghoriad ag e.e. undebau llafur neu'r sectorau gwirfoddol a chymunedol, dogfen 'A yw Cymru'n Decach'*
- *Data Sgiliau Iaith Gymraeg staff y Cyngor*

2. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY: Ym mha ffordd mae'r pum egwyddor datblygu cynaliadwy, fel y'u nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, wedi'u hymgorffori a'u blaenoriaethu yn natblygiad eich cynnig?

Egwyddor Datblygu Cynaliadwy	Ydy'r cynnig yn dangos eich bod wedi bodloni'r egwyddor hon? Os yw'n gwneud hynny, disgrifiwch sut. Os nad yw'n gwneud hynny, eglurwch pam.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gam (gampau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

<p>Hirdymor Sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr ac anghenion tymor hir a'r angen i gynllunio ar gyfer y dyfodol</p>	<p>Bydd yn ofynnol adolygu'r Gorchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus bob tair blynedd ar ôl eu gweithredu, i gadarnhau a oes angen amdanynt o hyd.</p>	<p>Pan gyflwynwyd y gorchmynion i ddechrau, cafwyd gostyngiad yn nifer y bobl oedd yn yfed yng nghanol y tair tref. Mae data diweddar yr Heddlu'n dangos fod angen cadw'r gwaharddiadau.</p>	<p>Cynhelir adolygiadau yn unol â'r gofynion.</p>
<p>Cydweithio Cydweithio â phartneriaid eraill i gyflawni canlyniadau</p>	<p>Mae'r Heddlu'n parhau i weithio gyda'r Cyngor a phartneriaid eraill wrth weithredu'r Gorchmynion presennol ac erlyn troseddwyd, fel y bo'n briodol. Bydd y Cyngor hefyd yn dal i gydweithio â safleoedd trwyddedig i godi ymwybyddiaeth ac annog pobl i yfed yn gyfrifol.</p>	<p>Mae'r Heddlu'n cadw data ar bob achos o feddiannu diodydd gan bobl a'u herlyn, fel bod modd cadw golwg ar dueddiadau a datblygiadau.</p>	<p>Cadw golwg ar dueddiadau a datblygiadau er mwyn sicrhau fod y Gorchmynion yn effeithiol.</p>
<p>Cynnwys Cynnwys pobl sydd â diddordeb a gofyn am eu barn</p>	<p>Mae'r canllawiau'n pennu hyd a lled y drefn ymgynghori cyn ymestyn y Gorchymynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus. Mae'r Awdurdod Lleol hefyd wedi cynnal ymarfer ymgysylltu yn ddiweddar fel rhan o Asesiad Strategol Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Ceredigion, a oedd yn ceisio canfod teimladau'r cyhoedd ar faterion yn cynnwys camddefnyddio alcohol ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.</p>	<p>Mae'r Cynghorau Tref a Chymuned, Heddlu Dyfed-Powys a Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys oll yn croesawu'r adnewyddiad.</p>	<p>Llunnir datganiadau i'r wasg ynglŷn âg adnewyddu'r Gorchmynion, a fydd hefyd yn amlygu'r ffaith y bydd gwaharddiadau ar yfed diodydd meddwol mewn mannau cyhoeddus yn parhau, ac yn esbonio pa drosedd y byddai pobl yn ei chyflawni pe byddent yn mynd yn groes i'r Gorchymyn.</p>
<p>Atal Darparu adnoddau i atal problemau rhag codi neu waethygu</p>	<p>Bydd ymestyn y Gorchmynion am dair blynedd arall yn sicrhau bod modd parhau â mesurau i fynd i'r afael â'r problemau a nodir.</p>	<p>Data'r Heddlu.</p>	<p>Fel uchod. Arwyddion eisoes yn eu lle ac wedi'u gwella'n ddiweddar o amgylch ardal y Castell yn Aberystwyth. Bydd arwyddion hefyd yn cael eu hadolygu ar ôl eu hadnewyddu.</p>
<p>Integreiddio Effeithio'n gadarnhaol ar bobl, yr economi, yr amgylchedd a</p>	<p>Mae'r Gorchmynion presennol sy'n gwahardd diodydd meddwol yng nghanol y trefi a enwyd eisoes wedi</p>	<p>Roedd pobl yn gyffredinol yn croesawu'r Gorchmynion</p>	<p>Fel y nodir uchod, sicrhau y caiff y Gorchmynion eu hysbysebu'n amlwg er mwyn codi ymwybyddiaeth y cyhoedd.</p>

diwylliant, a cheisio sicrhau bod pob un ohonynt ar ei ennill	cael effaith gadarnhaol o ran lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol a bygythiol, a galluogi'r Heddlu i feddiannu diodydd gan bobl neu ofyn i droseddwyr ymadael â'r ardal dros dro.	gwreiddiol.	
---	---	-------------	--

3. NODAU LLESIANT: Ydy'r cynnig yn cyflawni unrhyw rai o'r saith nod llesiant cenedlaethol a amlinellwyd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015? Eglurwch yr effaith (gadarnhaol a negyddol) yr ydych yn ei disgwyl, ac awgrymwch sut i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i gyfrannu'n well at y nod. Mae angen i ni sicrhau nad yw'r camau rydyn ni'n eu cymryd i gyflawni un o'r nodau'n niweidio'r camau i gyflawni nod arall.

Nod llesiant	Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gam (gamau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
3.1. Cymru lewyrchus Defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon, datblygu poblogaeth fedrus ac addysgiedig, creu cyfoeth, darparu swyddi			
3.2. Cymru gydnerth Cynnal a gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau sy'n ategu cydnerthedd ac sy'n gallu addasu i newid (e.e. newid hinsawdd)			
3.3. Cymru iachach Mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl ac mae pobl yn deall yr hyn sy'n effeithio ar iechyd	Ydy – mae'r Gorchmynion hyn yn diogelu llesiant corfforol y cyhoedd gan eu bod yn cwtogi ar ymddygiad gwrthgymdeithasol a bygythiol ac aflonyddwch yn yr ardaloedd a nodir.	Mae pobl yn gyffredinol yn eu croesawu, fel y soniwyd eisoes.	Fel y sonnir uchod, bydd cyhoeddusrwydd yn sicrhau y caiff y Gorchmynion eu hysbysebu'n amlwg er mwyn codi ymwybyddiaeth y cyhoedd. Cynhelir adolygiadau hefyd, fel y disgrifir uchod.
3.4. Cymru o gymunedau cydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da	Bydd pobl leol ac ymwelwyr fel ei gilydd yn elwa ar y Gorchmynion yn y tair ardal a enwyd, a hynny oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Mae pobl yn gyffredinol yn eu croesawu, fel y soniwyd eisoes.	Fel y sonnir uchod, bydd cyhoeddusrwydd yn sicrhau y caiff y Gorchmynion eu hysbysebu'n amlwg er mwyn codi ymwybyddiaeth y

			cyhoedd. Cynhelir adolygiadau hefyd, fel y disgrifir uchod.
3.5. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang Rhoi sylw i'r effaith ar lesiant byd-eang wrth ystyried llesiant cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol lleol			

<p>3.6. Cymru sy'n fwy cyfartal Mae pobl yn gallu cyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu'u hamgylchiadau</p> <p>Yn yr adran hon mae angen i chi ystyried yr effaith ar grwpiau cydraddoldeb, y dystiolaeth ac unrhyw gamau yr ydych yn eu cymryd ar gyfer gwella. <i>Ydych chi wedi ystyried sut allai'r cynnig effeithio ar grwpiau cydraddoldeb fel y'u diffinnir yn Neddf Cydraddoldeb 2010? Mae'r rhain yn cynnwys y grwpiau a ganlyn: oedran, anabled, ailbennu rhywedd, hil, crefydd neu gred, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, priodas neu bartneriaeth sifil, beichiogrwydd neu famolaeth.</i></p> <p>Ystyriwch y canllaw a ganlyn hefyd: Comisiwn Cydraddoldeb - Asesu Effaith a Dyletswydd Cydraddoldeb</p>	<p>Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith gadarnhaol/negyddol neu fawr ddim effaith o gwbl.</p> <p><i>Gan ddefnyddio eich tystiolaeth, ystyriwch yr effaith ar bob un o'r grwpiau gwarchoddedig. Bydd angen i chi ystyried a yw'r grwpiau hyn yn cael mynediad cyfartal at y gwasanaeth, neu a oes angen iddyn nhw gael y gwasanaeth mewn ffordd wahanol i bobl eraill oherwydd eu nodweddion gwarchoddedig? Nid yw'n dderbyniol dweud yn syml y bydd y cynnig yn fanteisiol/anfanteisiol i bawb. Dylech ddangos eich bod wedi ystyried yr holl dystiolaeth sydd ar gael a rhoi sylw i unrhyw fylchau neu anghyfartaledd a ddaeth i'r amlwg.</i></p>	<p>Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?</p> <p><i>Mae'n hollbwysig casglu data a thystiolaeth cydraddoldeb ar gyfer AEI. Dylech ystyried pwy sy'n defnyddio'r gwasanaeth neu bwy sy'n debygol o'i ddefnyddio. Os na fyddwch yn defnyddio <u>data</u> nac yn <u>ymgysylltu</u> os ydych yn bwriadu cyflwyno newid, gallai penderfyniadau wynebu her gyfreithiol. Dylech gyplysu hyn â'r blwch cynnwys yn y templed hwn. Dylech hefyd ystyried y canllawiau cyffredinol.</i></p>	<p>Pa gam (gamau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?</p> <p><i>Gall y camau hyn gynnwys amryw o gamau cadarnhaol a fydd yn sicrhau bod modd i'r sefydliad drin unigolion yn unol â'u hanghenion, hyd yn oed os bydd hynny'n golygu ei fod yn trin rhai pobl yn fwy ffafriol nag eraill er mwyn iddyn nhw gael canlyniad da. Gallech hefyd gymryd camau i bennu unrhyw fylchau yn y data neu gamau i ymgysylltu â'r rheini y bydd y cynnig yn effeithio arnynt neu y mae'n debygol o effeithio arnynt. Mae angen cyplysu'r camau hyn ag adran 4 yn y templed hwn.</i></p>
<p>Oedran Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hoedran? (Ticiwch ✓)</p>	<p>Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bobl o bob oed</p>	<p>Mae pobl yn gyffredinol yn eu croesawu, fel y soniwyd</p>	<p>Dim effeithiau negyddol ar y carfannau gwarchoddedig o ran cydraddoldeb.</p>

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	eisoes. Data'r Heddlu ar feddiannu diodydd ac erlyn pobl.	
	✓					
Pobl 18-50	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Pobl hŷn 50+	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Anabledd Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hanabledd? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bobl beth bynnag eu hanabledd oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Nam ar y clyw	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Nam corfforol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Nam ar y golwg	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Anabledd dysgu	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Salwch hirdymor	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Iechyd meddwl	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Arall	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Trawsrywiol Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl drawsrywiol? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bawb oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Trawsrywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Priodas neu bartneriaeth sifil Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar briodas neu bartneriaeth sifil? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bawb oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Priodas	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Partneriaeth sifil	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Beichiogrwydd neu famolaeth Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar feichiogrwydd neu famolaeth? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bawb oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Beichiogrwydd	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Mamolaeth	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Hil Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar hil? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bawb oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Gwyn	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

	✓			anhrefn.		
Grwpiau ethnig cymysg / aml-ethnig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Asiaidd / Asiaidd Prydeinig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Du / Affricanaidd / Caribïaidd / Du Prydeinig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Grwpiau ethnig eraill	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Crefydd neu ddim cred Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol grefyddau, credoau neu ddim cred? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bawb oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Cristnogion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Bwdhyddion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Hindŵiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Dyneiddwyr	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Iddewon	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

	✓					
Mwslimiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Sikhiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Pobl heb gred	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Eraill	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Rhyw Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar ddynion a/neu fenywod? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bawb oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Dynion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Menywod	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Cyfeiriadedd rhywiol Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol gyfeiriadedd rhywiol? (Ticiwch ✓)				Bydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn fuddiol i bawb oherwydd gostyngiad mewn trosedd ac anhrefn.	Gweler uchod.	Gweler uchod.
Pobl ddeurywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Dynion hoyw	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Menywod hoyw / lesbiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Pobl heterorywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Rhoi sylw dyledus i dri nod y Ddyletswydd Cydraddoldeb – penderfynu a fydd y cynnig yn eich cynorthwyo i roi terfyn ar wahaniaethu, i hybu cydraddoldeb ac i feithrin cysylltiadau da, neu'n eich rhwystro rhag gwneud hynny.

3.6.2. Sut allai/mae'r cynnig yn helpu i hybu/hyrwyddo cyfle cyfartal?

Dylech ystyried a fydd y cynnig yn eich helpu chi i wneud y pethau a ganlyn: • Dileu neu leihau anfantais • Diwallu anghenion pobl â nodweddion penodol • Annog pobl â nodweddion penodol i gymryd mwy o ran

Ni fydd cadw'r gwaharddiad ar ddiodydd meddwol yng nghanol y tair tref a enwyd yn hyrwyddo cydraddoldeb fel y cyfryw, ond bydd yn dileu anfantais y gallai pobl ei wynebu pe byddant yn ddiodef neu'n dyst i unrhyw ymddygiad gwrthgymdeithasol a bygythiol ac aflonyddwch wedi'i achosi gan bobl feddw.

3.6.3. Sut allai/mae'r cynnig/penderfyniad yn helpu i roi terfyn ar wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon?

Dylech ystyried a oes tystiolaeth ar gael sy'n dangos: • Y gall y cynnig beri i bobl â nodweddion penodol gael eu trin yn llai ffafriol • Y gallai'r cynnig arwain at wahaniaethu anuniongyrchol • Bod y cynnig yn fwy tebygol o'ch cynorthwyo i wneud addasiadau rhesymol neu'ch rhwystro rhag gwneud hynny

Gweler uchod.

3.6.4. Sut allai/mae'r cynnig yn effeithio ar hybu/hyrwyddo cysylltiadau da a chydlyniant cymunedol ehangach?

Dylech ystyried a fydd y cynnig yn eich helpu chi i wneud y pethau a ganlyn : • Mynd i'r afael â rhagfarn • Hybu dealltwriaeth

Gweler uchod.

Rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Deddf Cydraddoldeb 2010.

Mae Anfantais Economaidd-gymdeithasol yn golygu byw dan amgylchiadau cymdeithasol ac economaidd llai ffafriol nag eraill o fewn yr un gymdeithas.

Fel corff cyhoeddus rhestredig, mae'n ofynnol bod Cyngor Sir Ceredigion yn rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Deddf Cydraddoldeb 2010. I bob pwrpas, mae hynny'n golygu cynnal asesiad o'r effaith ar dlodi. Mae'r ddyletswydd yn cynnwys pawb sy'n dioddef o anfantais economaidd-gymdeithasol, gan gynnwys rhai sydd â nodweddion gwarchodedig.

3.6.5 Pa dystiolaeth sydd gennych am anfantaision economaidd-gymdeithasol ac anghydraddoldebau o ran canlyniad mewn perthynas â'r cynnig?

Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith bositif/negyddol neu effaith ddibwys.

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Fel rhan o'i waith o ddydd i ddydd, mae'r Tîm Plismona yn y Gymdogaeth yn rhannu cyngor perthnasol ac yn cyfeirio at wasanaethau cymorth lle bo'n briodol, a hefyd yn gwneud atgyfeiriadau uniongyrchol i'r Gwasanaeth Cyffuriau ac Alcohol lle mae cyffuriau ac alcohol yn broblem. Mae Cyngor Sir Ceredigion hefyd yn comisiynu gwasanaethau ar gyfer cyngor a gwybodaeth sy'n ymdrin â phroblemau yfed mewn Mannau Agored Cyhoeddus.

Pa dystiolaeth sydd gennych i gefnogi'r farn hon?

Trafodwyd gydag Arolygydd Partneriaethau Heddlu Dyfed-Powys, ac Uwch Swyddog Tai Cyngor Sir Ceredigion.

Pa gam/camau gweithredu allwch chi eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu gyfrannu'n well at effeithiau positif?

Gweler uchod.

3.7. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu				Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith gadarnhaol/negyddol neu fawr ddim effaith o gwbl.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gam (gamau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
Mae diwylliant a threftadaeth Cymru a'r Gymraeg yn cael eu hybu a'u gwarchod. <i>Yn yr adran hon, mae angen i chi ystyried yr effaith, y dystiolaeth ac unrhyw gamau yr ydych yn eu cymryd i wella. Dylech wneud hyn i sicrhau nad yw'r cyfleoedd sydd ar gael i bobl sy'n dewis byw eu bywydau a defnyddio gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg yn waeth na'r cyfleoedd sydd ar gael i'r rheini sy'n dewis gwneud hynny drwy gyfrwng y Saesneg, a hynny yn unol â Mesur y Gymraeg 2011.</i>						
A fydd y cynnig yn cael ei roi ar waith yn ddwyieithog (Cymraeg a Saesneg)?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Ddim yn berthnasol.		
	✓					
A fydd y cynnig yn effeithio ar y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim			
			✓	Ddim yn berthnasol.		
A fydd y cynnig yn cynyddu neu'n lleihau'r	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim			

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

cyfleoedd i bobl gael gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg?			✓			
Sut fydd y cynnig yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Ddim yn berthnasol.		
			✓			
A fydd yn gwarchod, yn hybu ac yn cyfoethogi diwylliant a threftadaeth lleol?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Ddim yn berthnasol.		
			✓			

4. ATGYFNERTHU'R CYNNIG: Os yw'r cynnig yn debygol o effeithio'n negyddol ar unrhyw rai o'r materion uchod (gan gynnwys unrhyw rai o'r nodweddion gwarchodedig), pa gamau ymarferol/newidiadau allai helpu i liniaru neu i ddileu unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd yn adrannau 2 a 3?

4.1 Camau

Beth fyddwch chi'n ei wneud?	Pryd fyddwch chi'n ei wneud?	Pwy sy'n gyfrifol?	Cynnydd
Amherthnasol – Ni fydd unrhyw effeithiau negyddol ar yr un o'r carfannau gwarchodedig o ran cydraddoldeb, nac ar yr iaith Gymraeg.			

4.2. Os na fyddwch yn cymryd unrhyw gamau i ddileu neu i liniaru'r effeithiau negyddol, rhwch gyfiawnhad.

(Cofiwch: os ydych chi wedi nodi gwahaniaethu anghyfreithiol uniongyrchol a phosibl o ganlyniad i'r cynnig hwn, rhaid i chi newid neu ddiwygio'r cynnig.)

4.3. Monitro, gwerthuso ac adolygu

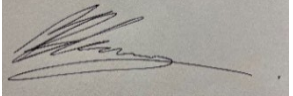
Sut fyddwch chi'n monitro effaith ac effeithiolrwydd y cynnig?

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

5. RISG: Beth yw'r risg sydd ynghlwm wrth y cynnig hwn?					
Meini prawf asesu effaith	1 – Isel iawn	2 – Isel	3 – Canolig	4 – Uchel	5 – Uchel iawn
Meini prawf asesu tebygolrwydd	1 – Annhebygol o ddigwydd	2 – Llai tebygol o ddigwydd	3 – Yr un mor debygol o ddigwydd ac o beidio digwydd	4 – Mwy tebygol o ddigwydd	5 – Tebygol o ddigwydd
Disgrifiad o'r risg	Effaith (difrifoldeb)		Tebygolrwydd (y gallu i gyflawni)		Sgôr risg
Isel iawn	1		1		1
Allai eich cynnig chi effeithio ar faes gwasanaeth arall?					
Dim effeithiau newydd.					

6. CYMERADWYO			
Swydd	Enw	Llofnod	Dyddiad
Rheolwr y Gwasanaeth	Tim Bray		15.08.23
Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Alun Williams	<i>Alun Williams</i>	15.08.23
Y Cyfarwyddwr Strategol	Barry Rees		24.08.23
Deiliad y Portffolio	Councillor Matthew Vaux		29.08.23

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	5ed o Fedi 2023
Teitl:	Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus – Traeth y Borth
Pwrpas yr adroddiad:	Ceisio cymeradwyaeth gan y Cabinet i ymestyn Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus ar gyfer ardal ddynodedig o draeth y Borth am dair blynedd arall.
Er:	Penderfyniad
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Matthew Vaux, Aelod Cabinet ar gyfer Partneriaethau, Gwasanaethau Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

Cefndir

Cyn 2014, roedd gan ran o draeth a phromenâd y Borth ddau Orchymyn Rheoli Cŵn ar waith a wnaed o dan Ddeddf Cymdogaethau Glân a'r Amgylchedd 2005 - un yn gwahardd cŵn o'r traeth (1 Mai – 30 Medi) ac un yn ei gwneud yn ofynnol i gŵn fod ar dennyn ar y promenâd. Roedd y Gorchymynion Rheoli Cŵn hyn yn cwmpasu rhan o'r traeth nad oedd wedi'i chwmpasu gan is-ddeddf leol a chawsant eu rhoi ar waith yn 2008.

Cawsant eu cyflwyno am y rhesymau canlynol: -

- 1) Roedd Cyngor Cymuned y Borth yn cefnogi estyniad daearyddol yr is-ddeddfau cŵn presennol oherwydd cwynion gan drigolion ac ymwelwyr ynglŷn â baw cŵn a chŵn allan o reolaeth.
- 2) Mae'r rhan hon o'r traeth yn rhan o ardal asesu Traeth Baner Las. Mae caniatáu cŵn ar y traeth yn fwriadol yn ystod cyfnod asesu'r Faner Las yn golygu nad yw'r traeth yn cydymffurfio â'r meini prawf hanfodol sy'n ofynnol gan y Sefydliad Addysg Amgylcheddol sy'n rhedeg Rhaglen y Faner Las a allai beryglu statws Baner Las Traeth y Borth.

Cyn cyflwyno'r Gorchymynion Rheoli Cŵn yn 2008, ystyriwyd cydbwysu buddiannau'r rhai sy'n gyfrifol am gŵn yn erbyn buddiannau'r rhai yr effeithir arnynt gan weithgareddau cŵn. Wrth wneud hynny, cydnabuwyd y dylai'r cyhoedd, ac yn benodol plant, gael mynediad i ardaloedd di-gŵn a manau lle cedwir cŵn o dan reolaeth lem. Yn ogystal, mae'r rhai sy'n gyfrifol am gŵn angen mynediad i fannau lle gall eu cŵn gael ymarfer heb gyfyngiadau gormodol. Roedd y Cyngor yn fodlon bod digon o gyfle i gŵn redeg yn rhydd ar y rhan o'r traeth nad yw'n dod o dan Is-ddeddfau Gwahardd Cŵn, gan ganiatáu i berchnogion cŵn gyflawni eu cyfrifoldebau o dan Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006.

Yn 2014, cyflwynodd Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014 Orchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus a ddisodlodd y Gorchmynion Rheoli Cŵn. Parhaodd y Gorchmynion Rheoli Cŵn presennol mewn grym tan 19 Hydref 2017 ond o 20 Hydref 2017 daethant yn Orchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yn awtomatig.

Mae gweithredu gorchymyn yn ei gwneud yn drosedd pan fydd person sydd â gofal am gi yn mynd â chi ar unrhyw dir y mae'r Gorchymyn yn berthnasol iddo (gydag eithriadau), neu'n methu â chadw ci ar dennyn (gydag eithriadau). Mae troseddwr yn agored i euogfarn ddiannod a dirwy o ddim mwy na £500.

Ym mis Hydref 2020, roedd y Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus i fod i ddod i ben, fodd bynnag, mae Adran 60 o Ddeddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014 yn caniatáu i awdurdod lleol ymestyn Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus am dair blynedd arall os yw'n fodlon, ar sail resymol, bod gwneud hynny yn angenrheidiol i atal y gweithgareddau a nodir yn y Gorchymyn rhag digwydd neu rhag digwydd eto.

Y sefyllfa bresennol

Er mwyn parhau â Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus rhaid i'r Awdurdod fod yn rhesymol fodlon bod dau amod yn cael eu bodloni, sef:

- 1) *Mae gweithgareddau sy'n cael eu cynnal mewn man cyhoeddus yn ardal yr Awdurdod wedi cael effaith niweidiol ar ansawdd bywyd y rhai yn yr ardal, neu mae'n debygol y bydd gweithgareddau'n cael eu cynnal mewn man cyhoeddus yn yr ardal honno ac y byddant yn cael effaith o'r fath; ac;*
- 2) *Mae effaith, neu effaith debygol, y gweithgareddau o natur barhaus, neu'n debygol o fod; ac yn gwneud neu'n debygol o wneud y gweithgareddau'n afresymol ac yn cyfiawnhau'r cyfyngiadau a osodir gan yr hysbysiad.*

Yn 2020, roedd y Cyngor yn fodlon bod yr amodau hyn yn parhau i gael eu bodloni a chymeradwywyd adnewyddu'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus am dair blynedd arall a chafodd ei ymestyn tan 19 Hydref 2023.

Er mwyn ymestyn y ddarpariaeth, mae Canllawiau Cymdeithas Llywodraeth Leol (Mai 2017) yn datgan bod yn rhaid cynnal adolygiad bob tair blynedd a phan fydd gorchymyn presennol yn parhau, **nid oes** angen ymgynghoriad llawn. Byddai angen ymgynghoriad llawn pe bai ffiniau daearyddol yr ardal ddynodedig yn cael eu newid neu pe bai gweithgareddau ychwanegol yn cael eu hychwanegu at y gwaharddiad.

Adolygiad o'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus presennol

Cynhaliwyd adolygiad o'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus hwn gan wasanaeth Diogelu'r Cyhoedd Cyngor Sir Ceredigion.

Mae'r Awdurdod wedi cysylltu â Heddlu Dyfed Powys, Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed Powys a Chyngor Cymuned y Borth a gofynnwyd i bob un ohonynt am eu barn ynghylch a yw'r gorchymyn yn dal i fod yn effeithiol ac a oes angen parhau â'r ddarpariaeth. Nid oes yr un wedi gwrthwynebu adnewyddu'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus am dair blynedd arall.

Ar adeg paratoi'r adroddiad hwn, nid oeddem wedi derbyn ymateb ffurfiol ar y cyd

gan Gyngor Cymuned y Borth, fodd bynnag, rydym yn ymwybodol nad ydynt yn dymuno gweld y Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yn dod i ben. Y dyddiad cau a bennwyd gan y cyngor sir ar gyfer ymatebion oedd 13 Awst. Byddai unrhyw oedi pellach yn arwain at ddirwyn y gorchymyn i ben ac ni fyddai unrhyw ataliaeth ar waith.

Yn ogystal, ers 20 Hydref 2020, mae canolfan alwadau Clic wedi derbyn 40 o gwynion ynghylch cŵn ar draethau yn groes i orchmynion gwahardd ac yn gofyn am ragor o orfodi. O'r rhain, roedd 10 yn ymwneud â'r Borth. Pe bai'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yn dod i ben, rhagwelir y byddai ond yn cynyddu nifer y cwynion yn hytrach na'u lleihau, gan gynyddu'r galw ar adnoddau Diogelu'r Cyhoedd.

Fel y mae pethau ar hyn o bryd, rydym yn weddol fodlon bod dau amod y Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus fel y nodir (uchod) wedi'u bodloni ac y dylid ymestyn y Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus am dair blynedd arall.

Oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam Oes, er nad yw'n ofynnol gan mai estyniad i orchymyn sy'n bodoli eisoes yw hwn.

Crynodeb:

Hirdymor: Bydd yn ofynnol i'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus gael ei adolygu yn unol â'i weithredu bob tair blynedd i weld a oes ei angen o hyd.

Cydweithio: Cydweithio â Chyngor Cymuned y Borth a Heddlu Dyfed-Powys i barhau ag effeithiolrwydd y Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus.

Cynnwys: Mae gweithgarwch gorfodi Diogelu'r Cyhoedd yn hybu cydymffurfiaeth ac yn hybu ac yn diogelu iechyd a diogelwch, a thrwy hynny yn atal niwed rhag digwydd. Mae pwyslais ar atal ac ymyrraeth yn hytrach nag ar orfodi. Mae gweithgarwch gorfodi Diogelu'r Cyhoedd yn cyfrannu at nifer o'r nodau Llesiant yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Atal: Mae'r gorchmynion presennol sy'n gwahardd cŵn ar y traeth wedi cael effaith gadarnhaol o ran lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Integreiddio: Bydd parhau â'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yn caniatáu i fesurau gael eu cymryd i fynd i'r afael â phroblemau sy'n gysylltiedig â baw cŵn ar y traeth, ac ati, lle mae'r Gorchymyn yn berthnasol.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Tudalen 174

Argymhelliad / Argymhellion:	Bod y Cabinet yn cytuno i argymell i'r Cyngor y dylid ymestyn y Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus i wahardd cŵn mewn ardal ddynodedig o draeth y Borth a'i gwneud yn ofynnol i gŵn gael eu cadw ar dennyn mewn ardal ddynodedig ar bromenâd y Borth am 3 blynedd arall o 19.10.2023 tan 18.10.2026 yn unol â Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014.
Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:	<ul style="list-style-type: none">• Daw'r Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus cyfredol i ben ar 19 Hydref 2023.• Mae angen hwyluso parhad mesurau trwy barhau â darpariaeth y Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus yn y Borth. Mae angen hyn er mwyn mynd i'r afael ag achosion o few cŵn ac ymddygiad gwrthgymdeithasol cysylltiedig megis methu â chadw cŵn dan reolaeth.• Er mwyn cydymffurfio â gofynion statudol a sicrhau bod y ddeddfwriaeth yn cael ei gorfodi'n briodol ac yn effeithiol.
Trosolwg a Chraffu:	Amherthnasol
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027
Amcanion Llesiant Corfforaethol:	Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	Mae arwyddion eisoes wedi'u gosod ond mae angen amnewid rhai ohonynt a gorfodir yn bennaf gan swyddogion awdurdodedig Cyngor Sir Ceredigion. Bydd y costau hyn yn cael eu talu o fewn y cyllidebau presennol.
Goblygiadau cyfreithiol:	Dim
Goblygiadau staffio:	Dim
Goblygiadau eiddo / asedau:	Dim
Risg(iau):	Bydd peidio â chael Gorchymyn Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus dilys yn cael effaith ar allu'r Cyngor i ddelio ag unrhyw achosion o few cŵn/perchnogion cŵn anghyfrifol ar draeth y Borth nad ydynt yn dod o dan yr is-ddeddfau. Gall hyn gael effaith andwyol ar drigolion ac ymwelwyr y Sir ac ar enw da'r Cyngor.
Pwerau Statudol:	Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014

Tudalen 175

Papurau Cefndir:	Dim
Atodiadau:	Atodiad A- Gorchymyn Gwahardd Cŵn (Ar y Traeth, y Borth) 2008 Atodiad B- Gorchymyn Cŵn ar Dennyn (Ar y Promenâd, y Borth) 2008 Atodiad C- Is-ddeddfau a Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus y Cyngor 2017 yn ymwneud â chŵn ar draethau a phromenadau (Borth - tudalen 10) Atodiad D- Meini Prawf Traeth Baner Las y Sefydliad Addysg Amgylcheddol a Nodiadau Esboniadol (Maen Prawf 23) Atodiad E- Cymdeithas Llywodraeth Leol – Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus – Canllawiau i Gynghorau 2017 Atodiad F- Asesiad Effaith Integredig
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd
Swyddog Adrodd:	Anne-Louise Davies (Rheolwr Safonau Masnach a Thrwyddedu) a Rachel J Mills (Swyddog Diogelu'r Cyhoedd)
Dyddiad:	23/08/2023

4012

DYDDIAD
DATED

12 Mawrth
12 March

2008
2008

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

GORCHYMYN GWAHARDD CŴN (AR Y TRAETH, BORTH) 2008
THE DOGS EXCLUSION (ON THE BEACH, BORTH) ORDER 2008

Miss C N Jones
Cyfarwyddwr Cynorthwyol y Gwasanaethau Cyfreithiol
Assistant Director of Legal Services
Cyngor Sir Ceredigion County Council
Penmorfa
ABERAERON
Ceredigion

DEDDF CYMDOGAETHAU GLÂN A'R AMGYLCHEDD 2005
THE CLEAN NEIGHBOURHOODS AND ENVIRONMENT ACT 2005

RHEOLIADAU GORCHMYNION RHEOLI CŴN (DARPARIAETHAU AMRYWIOL) (CYMRU) 2007 (OS 2007/702) (W.59)
THE DOG CONTROL ORDERS (MISCELLANEOUS PROVISIONS) (WALES) REGULATIONS 2007 (SI 2007/702) (W.59)

Mae CYNGOR SIR CEREDIGION drwy hyn yn gwneud y Gorchymyn a ganlyn:
CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL hereby makes the following Order:

GORCHYMYN GWAHARDD CŴN (AR Y TRAETH, BORTH) 2008
THE DOGS EXCLUSION (ON THE BEACH, BORTH) ORDER 2008

Daw'r Gorchymyn hwn i rym ar y diwrnod 1^{af} o Ebrill 2008.
This Order comes into force on the 1st day of April 2008.

Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys i'r tir a bennir yn yr Atodlen amgaeedig.
This Order applies to the land specified in the Schedule attached.

Y TRAMGWYDD
OFFENCE

- (1) Bydd person sydd â chyfrifoldeb dros gi yn euog o dramgwydd, yn ystod y cyfnod a bennir yn Atodlen 2, os bydd y person hwnnw yn mynd â'r ci ar unrhyw dir y mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys iddo, neu yn caniatáu iddo fynd arno neu aros arno oni bai:-
- (a) bod gan y person hwnnw esgus rhesymol dros wneud hynny; neu
 - (b) bod perchennog y tir, meddiannydd y tir neu berson neu awdurdod arall sydd â rheolaeth dros y tir, wedi cydsynio (yn gyffredinol neu yn benodol) i'r person hwnnw wneud hynny.
- (1) A person in charge of a dog shall be guilty of an offence if, during the period specified in Schedule 2, that person takes the dog onto, or permits the dog to enter or to remain on, any land to which this Order applies unless:-

- (a) that person has a reasonable excuse for doing so; or
 - (b) the owner, occupier or other person or authority having control of the land has consented (generally or specifically) to that person doing so
- (2) **Nid oes dim yn yr erthygl hon yn gymwys i berson:-**
- (a) sydd wedi'i gofrestru fel person dall mewn gofrestr a luniwyd o dan adran 29 o'r Ddeddf Cymorth Gwladol 1948; neu
 - (b) sydd yn fyddar, mewn perthynas â chi wedi'i hyfforddi gan Hearing Dogs for Deaf People (elusen gofrestedig rhif 293358) ac y mae'r person hwnnw yn dibynnu arno am gymorth; neu
 - (c) sydd ag anabledd sy'n effeithio ar symudedd, ei ddeheurwydd llaw, ei gydlynedd corfforol, neu ei allu i godi, i gario neu i symud teclynnau beunyddiol, mewn perthynas â chi wedi ei hyfforddi gan elusen ragnodedig ac y mae'r person hwnnw yn dibynnu arno am gymorth.
- (2) Nothing in this article applies to a person who:-
- (a) is registered as a blind person in a register compiled under section 29 of the National Assistance Act 1948; or
 - (b) is deaf, in respect of a dog trained by Hearing Dogs for Deaf People (registered charity number 293358) and upon which that person relies for assistance; or
 - (c) has a disability which affects that person's mobility, manual dexterity, physical co-ordination or ability to lift, carry or otherwise move everyday objects, in respect of a dog trained by a prescribed charity and upon which that person relies for assistance
- (3) **At ddibenion yr erthygl hon:-**
- (a) cymerir bod person y mae ci fel rheol yn ei feddiant â chyfrifoldeb dros y ci hwnnw ar unrhyw adeg onid oes rhyw berson arall â chyfrifoldeb dros y ci hwnnw ar yr adeg honno;
a
 - (b) mae pob un o'r canlynol yn "elusen a ragnodwyd":-
 - (i) Dogs for the Disabled (elusen gofrestedig rhif 700454);
 - (ii) Support Dogs (elusen gofrestedig rhif 1088281);
 - (iii) Canine Partners for Independence (elusen gofrestedig rhif 803680)
- (3) For the purposes of this article:-
- (a) a person who habitually has a dog in their possession is taken to be in charge of the dog at any time unless at that time some other person is in charge of the dog; and
 - (b) each of the following is a "prescribed charity":-
 - (i) Dogs for the Disabled (registered charity number 700454);
 - (ii) Support Dogs (registered charity number 1088281);
 - (iii) Canine Partners for Independence (registered charity number 803680)

Y GOSB
PENALTY

Bydd person sy'n euog o dramgwydd on dan erthygl 3 yn agored, o'i gollfarnu'n ddiannod, i ddirwy heb fod yn uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.

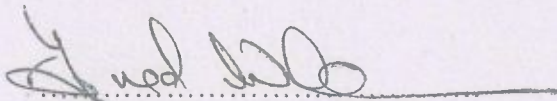
A person who is guilty of an offence under article 3 is liable on summary conviction to a fine not exceeding level 3 on the standard scale.

Dyddiedig y 12^{fed} o Fawrth 2008
Dated this 12th day of March 2008.

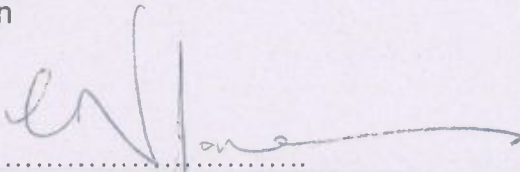
Gosodwyd Sêl Gyffredin CYNGOR SIR CEREDIGION yma ym mhresenoldeb:-

The Common Seal of CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL was affixed hereto in the presence of:-

4 0 1 2

Cadeirydd
Chairman

Cyfarwyddwr Cynorthwyol y Gwasanaethau Cyfreithiol
Assistant Director of Legal Services

ATODLEN 1
SCHEDULE 1

DISGRIFIAD O'R TIR Y MAE'R GORCHYMYN YN BERTHNASOL IDDO
DESCRIPTION OF LAND TO WHICH THE ORDER APPLIES

Mae ardal y traeth yn Borth o'r slipwê ger Gorsaf y Bad Achub i'r Clogwynni ar ochr ddeheuol y traeth, hyd at bwynt gyferbyn â'r anheddau a elwir yn Redroofs.

The Beach area in Borth from the slipway at the Lifeboat Station to the Cliffs at the south end of the beach, to a point opposite premises known as Redroofs.

ATODLEN 2
SCHEDULE 2

CYFNOD Y MAE'R DROSEDD YN BERTHNASOL IDDO
PERIOD DURING WHICH THE OFFENCE IS TO APPLY

Rhwng 1 Mai a 30 Medi gan gynnwys y dyddiadau hynny yn ystod unrhyw flwyddyn.

Between 1 May and 30 September inclusive in any year.

4 0 1 3

DYDDIAD
DATED

12 Mawrth
12 March

2008
2008

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

GORCHYMYN GWAHARDD CŴN (AR Y PROMENÂD, BORTH) 2008
THE DOGS ON LEADS (ON THE PROMENADE, BORTH) ORDER 2008

Miss C N Jones
Cyfarwyddwr Cynorthwyol y Gwasanaethau Cyfreithiol
Assistant Director of Legal Services
Cyngor Sir Ceredigion County Council
Penmorfa
ABERAERON
Ceredigion

YD F CYMDOGAETHAU GLÂN A'R AMGYLCHEDD 2005
THE CLEAN NEIGHBOURHOODS AND ENVIRONMENT ACT 2005

RHEOLIADAU GORCHMYNION RHEOLI CŴN (DARPARIAETHAU AMRYWIOL) (CYMRU) 2007 (OS2007/702) (W.59)
THE DOG CONTROL ORDERS (MISCELLANEOUS PROVISIONS) (WALES) REGULATIONS 2007 (SI 2007/702) (W.59)

Mae CYNGOR SIR CEREDIGION drwy hyn yn gwneud y Gorchymyn a ganlyn:
CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL hereby makes the following Order:

GORCHYMYN CŴN AR DENNYN (AR Y PROMENÂD, BORTH) 2008
THE DOGS ON LEADS (ON THE PROMENADE, BORTH) ORDER 2008

Daw'r Gorchymyn hwn i rym ar y diwrnod 1^{af} o Ebrill 2008.
This Order comes into force on the 1st day of April 2008.

Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys i'r tir a bennir yn yr Atodlen amgaaedig.
This Order applies to the land specified in the Schedule attached.

Y TRAMGWYDD
OFFENCE

- (1) Bydd person sydd â chyfrifoldeb dros gi yn euog o dramgwydd, yn ystod y cyfnod a bennir yn Atodlen 2, ar unrhyw dir y mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys iddo, os na fydd y person hwnnw yn cadw'r ci ar dennyn, oni bai:-
- (a) bod gan y person hwnnw esgus rhesymol dros fethu â gwneud hynny; neu
 - (b) bod perchennog y tir, meddiannydd y tir neu berson neu awdurdod arall sydd â rheolaeth dros y tir wedi cydsynio (yn gyffredinol neu'n benodol) i'r person hwnnw fethu â gwneud hynny.
- (1) A person in charge of a dog shall be guilty of an offence if, during the periods specified in Schedule 2, on any land to which this Order applies that person does not keep the dog on a lead, unless:-

- (a) that person has a reasonable excuse for failing to do so; or
 - (b) the owner, occupier or other person or authority having control of the land has consented (generally or specifically) to that person failing to do so
- (2) **At ddibenion yr erthygl hon cymerir bod person y mae ci fel rheol yn ei feddiant â chyfrifoldeb dros y ci hwnnw ar unrhyw adeg onid oes rhyw berson arall â chyfrifoldeb dros y ci hwnnw ar yr adeg honno.**
- (2) For the purposes of this article a person who habitually has a dog in their possession is taken to be in charge of the dog at any time unless at that time some other person is in charge of the dog.

Y GOSB
PENALTY

Bydd person sy'n euog o dramgwydd o dan erthygl 3 yn agored, o'i gollfarnu'n ddiannod, i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.
A person who is guilty of an offence under article 3 is liable on summary conviction to a fine not exceeding level 3 on the standard scale.

Dyddiedig y 12^{fed} o Fawrth 2008
Dated this 12th day of March 2008.

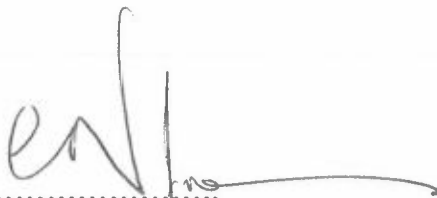
Gosodwyd Sêl Gyffredin CYNGOR SIR CEREDIGION yma ym mhresenoldeb:-

The Common Seal of CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL was affixed hereto in the presence of:-

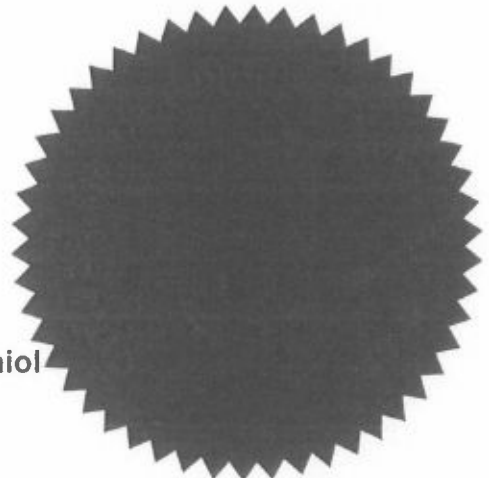
4 0 1 3

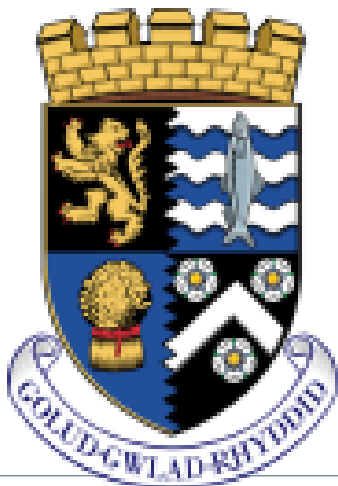
Cadeirydd
Chairman

Cyfarwyddwr Cynorthwyl y Gwasanaethau Cyfreithiol
Assistant Director of Legal Services

**Is-ddeddfau a Gorchmynion
Gwarchod Gwagleoedd
Cyhoeddus (PSPO)
yn ymwneud â chŵn ar
draethau a phromenadau**

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

IS-DDEDDFAU AR GYFER TRAETHAU A PHROMENADAU

Is-ddeddfau a wnaed gan Gyngor Sir Ceredigion yn unol ag Adrannau 82 ac 83 Deddf Diwygio Deddfau Iechyd y Cyhoedd 1907 ac Adran 235 Deddf Llywodraeth Leol 1972 ar gyfer glan y môr a'r promenadau.

LLEOLIADAU

1. (1) Mae Is-ddeddfau 3 a 4 yn berthnasol i bob traeth sy'n rhan o'r glan môr a ddisgrifir yn Atodlen 1 ac a elwir yma wedi hyn "y Traeth" ac i unrhyw riu neu risiau sy'n arwain at unrhyw un o'r traethau hynny.

(2) Mae Is-ddeddf 5 yn berthnasol i bob un o'r promenadau a ddisgrifir yn Atodlen 2 ac a elwir yma wedi hyn "y Promenâd".

(3) Rhoddir gwybod am effaith yr Is-ddeddfau hyn drwy osod arwyddion mewn lleoedd amlwg ar y ffordd i'r Traeth a'r Promenâd.

DEHONGLIAD

2. Yn yr Is-ddeddfau hyn:

(1) Mae "y Cyngor" yn golygu Cyngor Sir Ceredigion.

(2) At ddibenion yr Is-ddeddfau hyn bernir mai ceidwad y ci sydd â gofal amdano oni bai bod y ci wedi ei roi yng ngofal rhywyn arall pan ddaeth ar y traeth neu pan oedd yno.

(3) Ym mharagraff (2) uchod bydd "y Ceidwad" yn cynnwys perchennog y ci neu unrhyw un sydd ag ef yn ei feddiant yn rheolaidd.

CŴN AR Y TRAETH

3. Rhwng 1 Mai a 30 Medi gan gynnwys y dyddiadau hynny bob blwyddyn, bydd unrhyw un (ac eithrio person sydd wedi ei gofrestru'n ddall) sydd â chi yn ei ofal ac heb esgus digonol yn caniatáu i'r ci hwnnw fynd ar y Traeth neu aros yno, yn euog o drosedd.

4. Caiff Swyddog y Cyngor neu unrhyw gwnstabl orfodi person â chi yn ei ofal sydd wedi mynd ar y Traeth fynd â'r ci o'r Traeth.

CWN AR DENNYN

5. Rhwng 1 Mai a 30 Medi gan gynnwys y dyddiau hynny bob blwyddyn bydd unrhyw un â chi yn ei ofal ac sydd, heb esgus digonol, yn caniatáu i'r ci fynd ar y Promenâd neu aros yno, heb fod ar dennyn a heb ei rwystro rhag ymddwyn mewn modd a fyddai'n sail resymol dros annifyrrwch, yn euog o drosedd.

COSB

6. Bydd unrhyw un a fydd yn troseddu yn erbyn Is-ddeddfau 3 neu 5 yn agored, ar gollfarn ddiannod, i ddirwy heb fod yn fwy na Lefel 2 ar y raddfa safonol.

CADW HAWLIAU'R GORON A HAWLIAU ERAILL

7. Ni fydd dim yn yr Is-ddeddfau uchod yn cael ei ystyried neu ei weithredu yn hawl gan, neu ar ran, y Goron fel perchennog unrhyw ran o'r blaendraeth a gwely'r môr dan farc y llanw uchel, ar unrhyw ystad neu fudd mewn, neu hawl dros y cyfryw ran o'r blaendraeth a gwely'r môr ac ni chaiff dim yn y darpariaethau uchod neu a wneir drwy ddarpariaethau'r Is-ddeddfau uchod mewn unrhyw fodd ragfarnu neu andwyo hawliau a buddiannau'r Goron yn y cyfryw flaendraeth a gwely'r môr neu rwystro

gweithredu unrhyw hawl gyhoeddus neu ragfarn neu andwyo unrhyw hawl, pŵer neu fraint ymarferadwy yn gyfreithiol gan unrhyw un dros ac mewn perthynas â'r blaendraeth a gwely'r môr.

ATODLEN 1

“Y ci sy'n cael ei wahardd o'r traeth” y cyfeirir ato yn is-ddeddfau 3 a 4 yw'r ardal â llinellau glas ar y cynllun sydd ynghlwm wrth yr is-ddeddfau hyn.

ATODLEN 2

“Y promenadau” y cyfeirir atynt yn is-ddeddf 5 yw'r ardal sydd wedi'i lliwio'n felyn ar y cynllun sydd ynghlwm wrth yr is-ddeddfau hyn.

PSPO AR GYFER TRAETHAU A PHROMENADAU

Yn dilyn cyflwyno Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlisma 2014, cyflwynwyd Gorchymyn Gwarchod Gwagleoedd Cyhoeddus (PSPO) gan alluogi awdurdodau lleol i barhau i weithredu unrhyw gyfyngiadau a oedd mewn grym dan y Gorchymynion Rheoli Cŵn blaenorol.

Nod PSPO yw cadw traethau'n fwy diogel a glân drwy wahardd cŵn ar y traeth a mynd i'r afael hefyd â phroblem cŵn sydd allan o reolaeth ac sy'n cael rhedeg yn rhydd heb dennyn ar y promenâd.

GORCHYMYN HYSBYSU

Mae Cyngor Sir Ceredigion drwy hyn yn gwneud y Gorchymynion a ganlyn:

- GORCHYMYN GWAHARDD CŴN (AR Y TRAETH, BORTH) 2008
- GORCHYMYN CŴN AR DENNYN (AR Y PROMENÂD, BORTH) 2008

Daw'r Gorchymyn hwn i rym ar y diwrnod 1^{af} o Ebrill 2008. Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys i'r tir a bennir yn Atodlen 1 isod.

TROSEDD

1. Bydd person â chyfrifoldeb am gi yn euog o drosedd os bydd y person hwnnw, rhwng 1 Mai a 30 Medi gan gynnwys y dyddiadau hynny bob blwyddyn, yn mynd â'r ci ar unrhyw dir y mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys iddo, neu yn caniatáu iddo fynd arno neu aros arno, ac nad yw'n cadw'r ci ar dennyn, oni bai :

- (a) bod gan y person hwnnw esgus rhesymol dros wneud hynny; neu
- (b) bod perchennog y tir, meddiannydd y tir neu berson neu awdurdod arall â rheolaeth dros y tir, wedi cydsynio (yn gyffredinol neu yn benodol) i'r person hwnnw wneud hynny.

2. Nid oes dim yn yr erthygl hon yn gymwys i berson:

- (a) sydd wedi'i gofrestru'n berson dall mewn cofrestr a luniwyd yn unol ag Adran 29 Deddf Cymorth Gwladol 1948;
- (b) sydd yn fyddar, mewn perthynas â chi wedi'i hyfforddi gan Hearing Dogs for Deaf People (elusen gofrestredig rhif 293358) ac y mae'r person hwnnw yn dibynnu arno am gymorth;
- (c) sydd ag anabledd sy'n effeithio ar symudedd y person hwnnw, ei ddehurwydd llaw, ei gydlynedd corfforol neu ei allu i godi, cario neu symud gwrthrychau bob dydd, mewn perthynas â chi wedi ei hyfforddi gan elusen ragnodedig ac y mae'r person hwnnw yn dibynnu arno am gymorth.

3. At ddibenion yr erthygl hon:

(a) cymerir bod gan berson y mae ci yn ei feddiant bob amser gyfrifoldeb dros y ci hwnnw ar unrhyw adeg oni bai bod gan berson arall gyfrifoldeb dros y ci hwnnw ar yr adeg honno; a

(b) mae pob un o'r canlynol yn "elusen a ragnodwyd":

- Dogs for the Disabled (elusen gofrestrdig rhif 700454)
- Support Dogs (elusen gofrestrdig rhif 1088281)
- Canine Partners for Independence (elusen gofrestrdig rhif 803680)

COSB

Bydd person sy'n euog o drosedd yn unol ag erthygl 3 yn agored, o'i gollfarnu'n ddiannod, i ddirwy heb fod yn uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.

ATODLEN 1

"Y ci sy'n cael ei wahardd o'r traeth" y cyfeirir ato yn y GORCHYMYN GWAHARDD CŴN (AR Y TRAETH, BORTH) 2008 yw'r ardal â llinellau du ar y cynllun sydd ynghlwm wrth y ddogfen hon.

"Y promenadau" y cyfeirir ato yn y GORCHYMYN CŴN AR DENNYN (AR Y PROMENÂD, BORTH) 2008 yw'r ardal sydd wedi'i lliwio'n goch ar y cynllun sydd ynghlwm wrth y ddogfen hon.

ABERAERON- TRAETH Y DE

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

ABERYSTWYTH- TRAETH Y DE

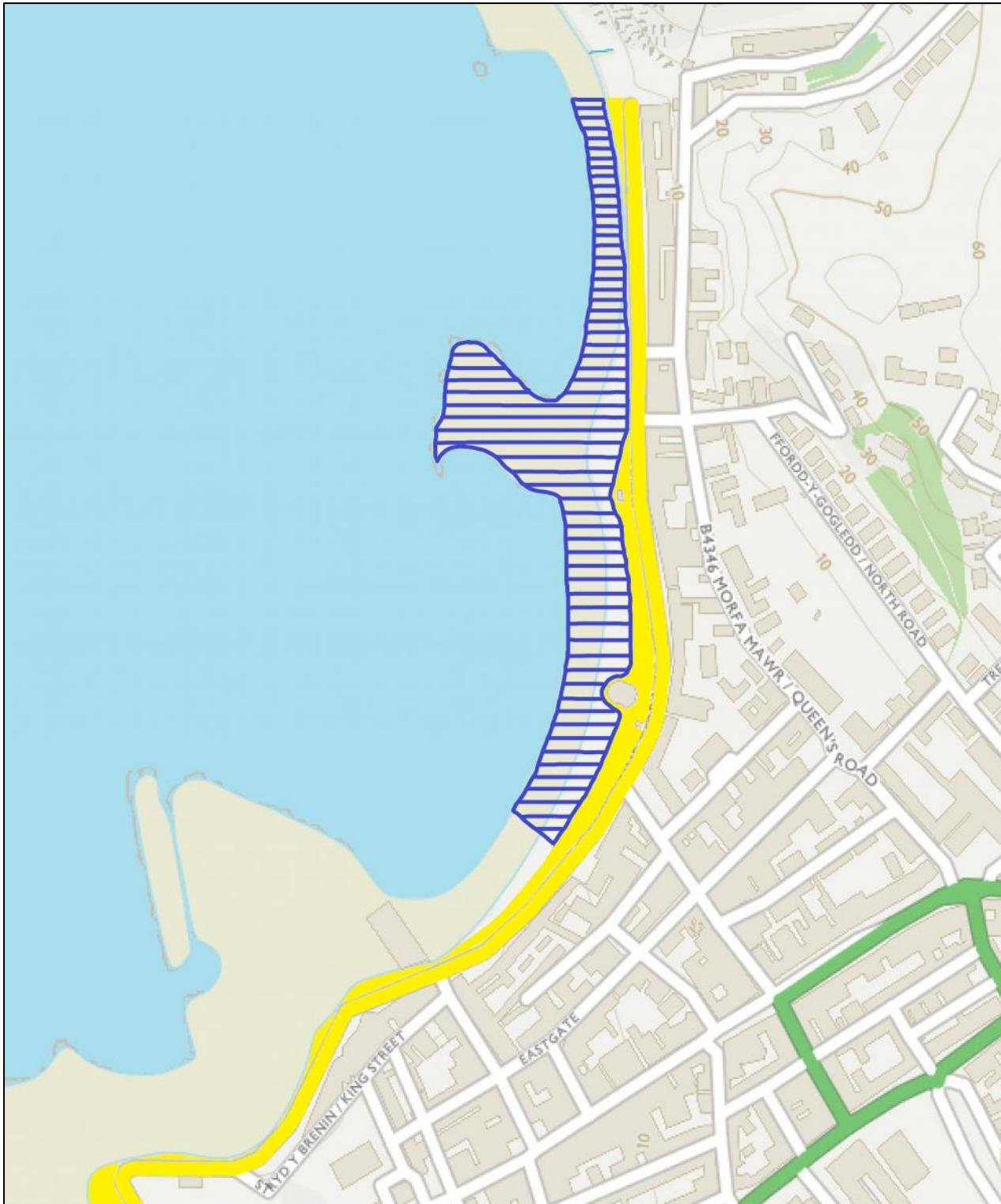

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

ABERYSTWYTH- TRAETH Y GOGLEDD

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

ABERPORTH- TRAETH DOLWEN

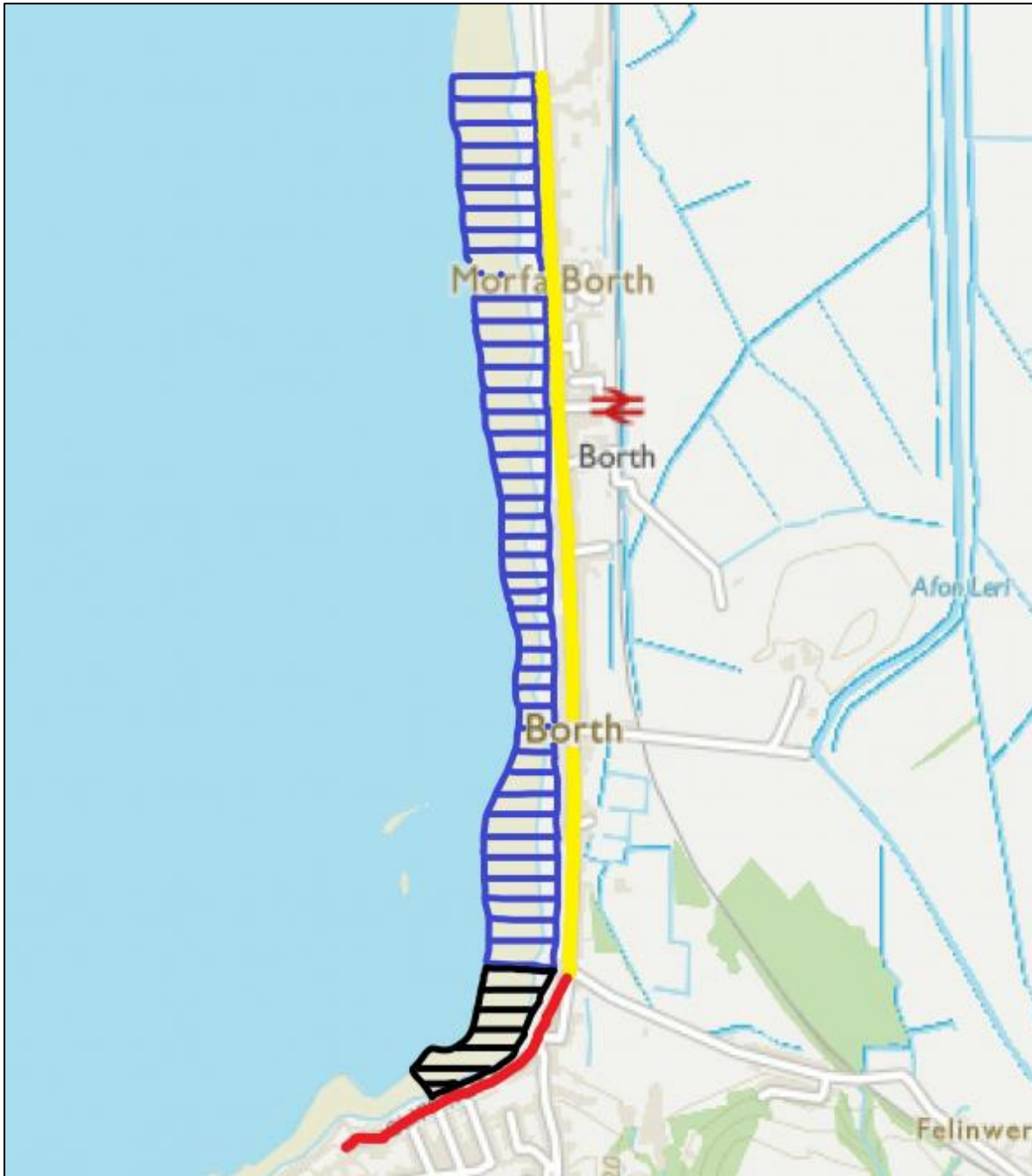

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

BORTH

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal PSPO gwahardd cŵn
rhwng 1 Mai a 30 Medi

Ardal PSPO cŵn ar dennyn
rhwng 1 Mai a 30 Medi

CLARACH

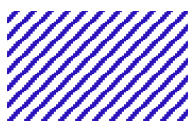
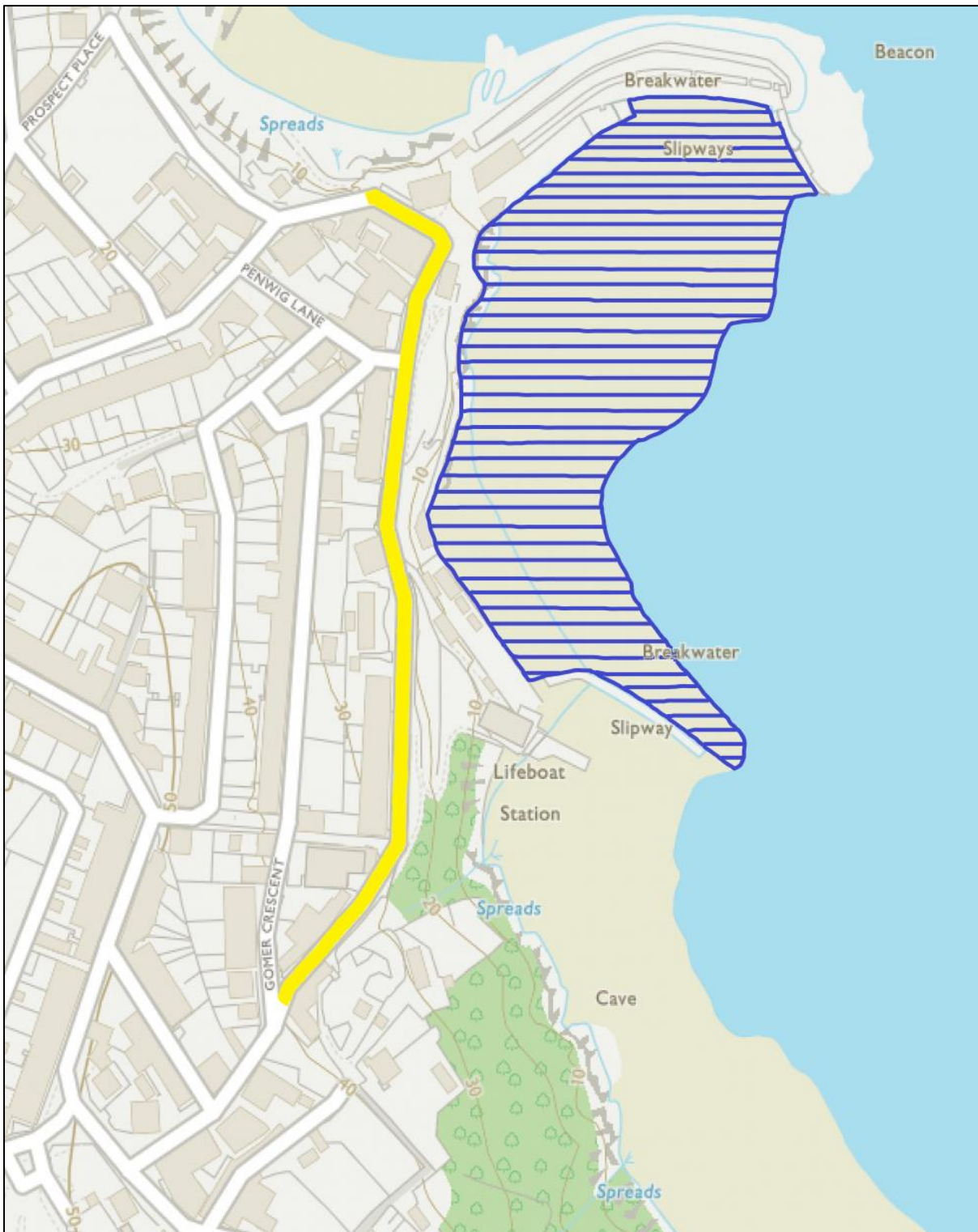

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

CEI NEWYDD

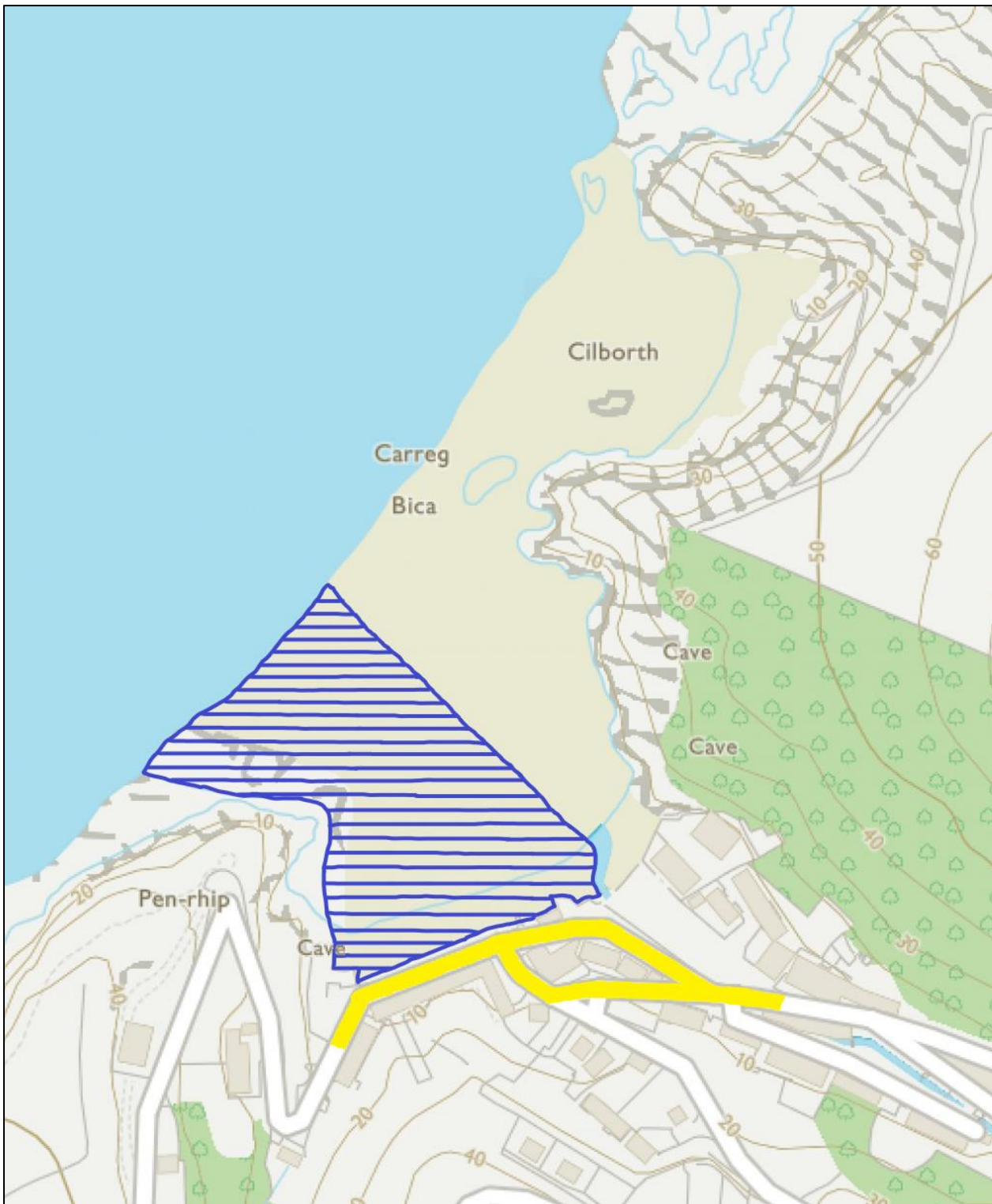

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

LLANGRANNOG

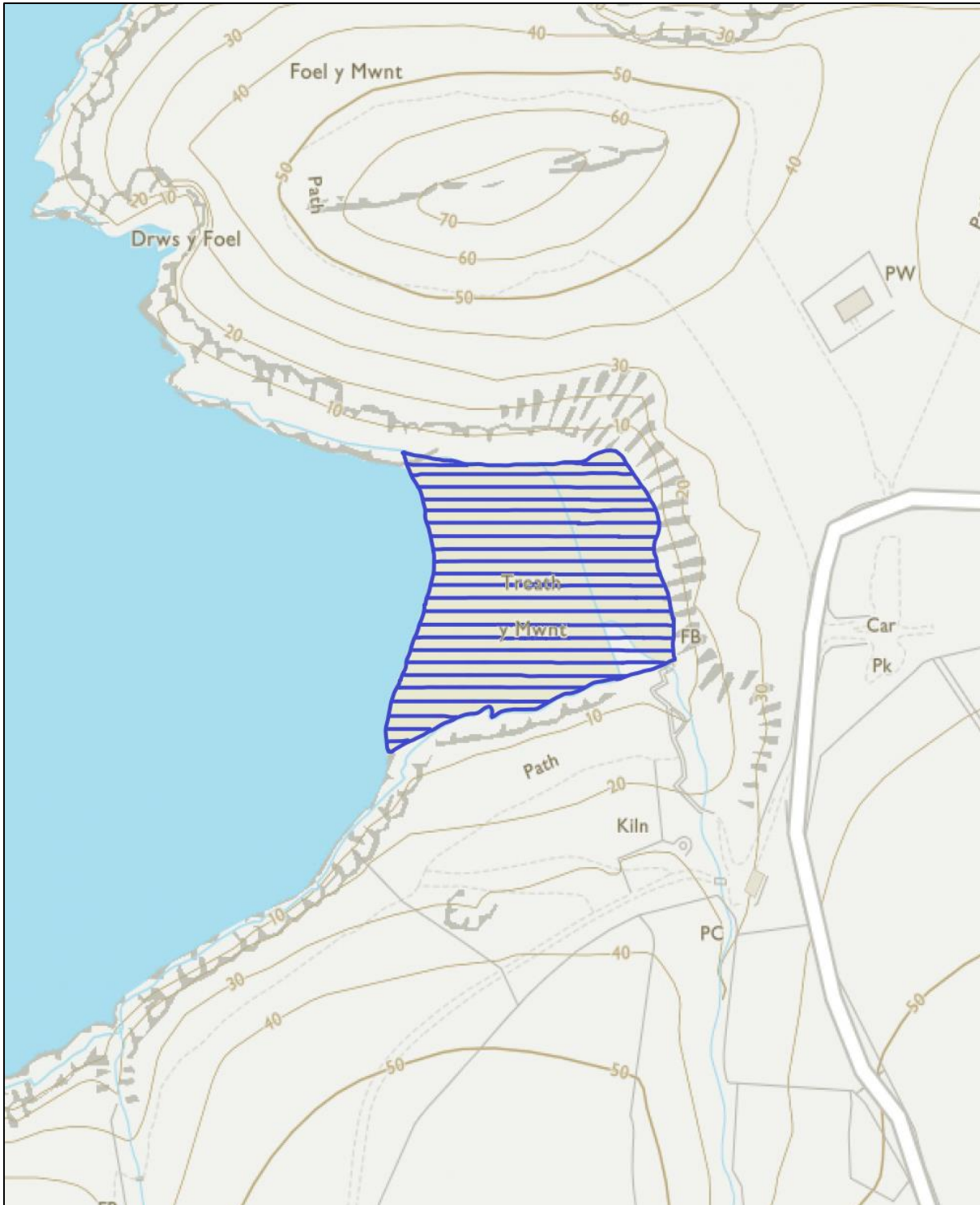

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

MWNT

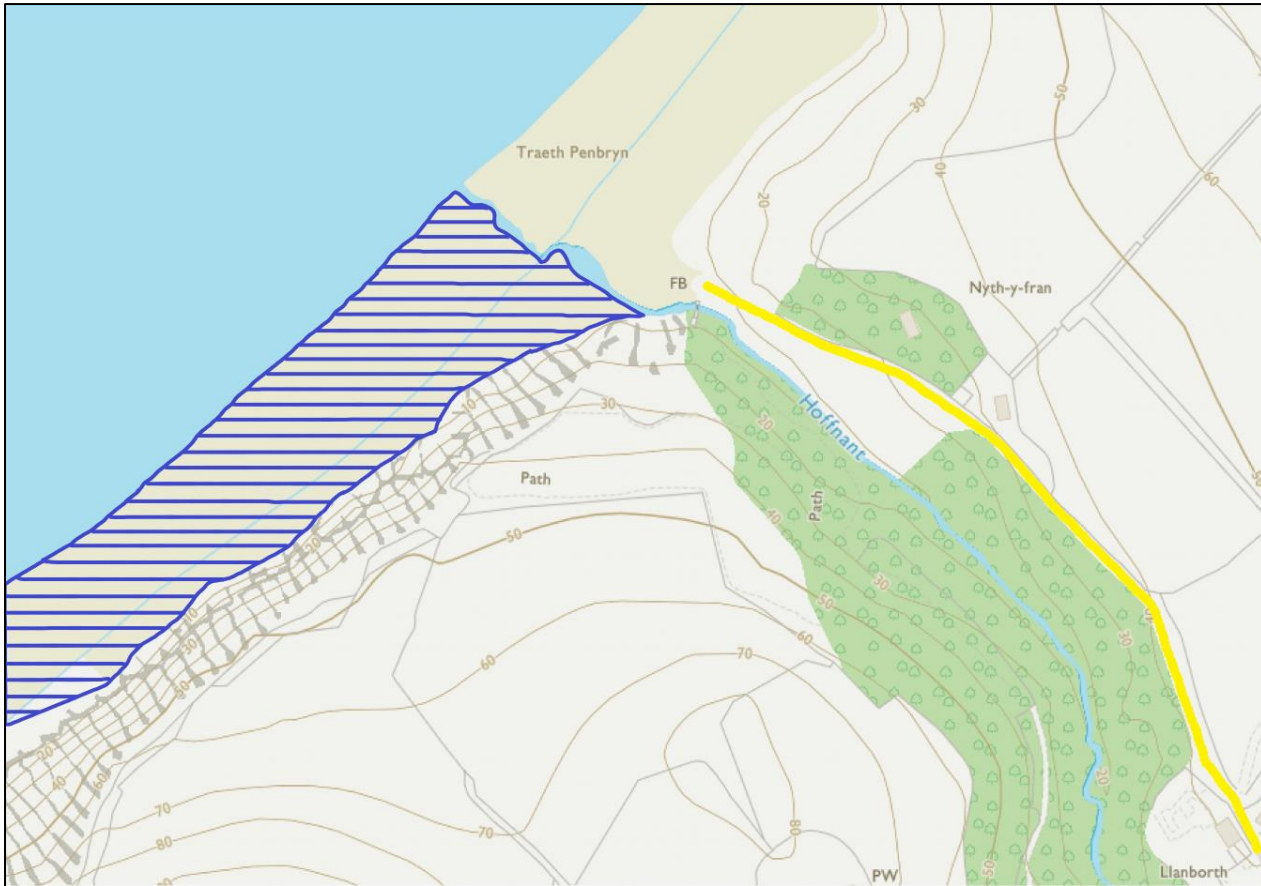

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

PENBRYN

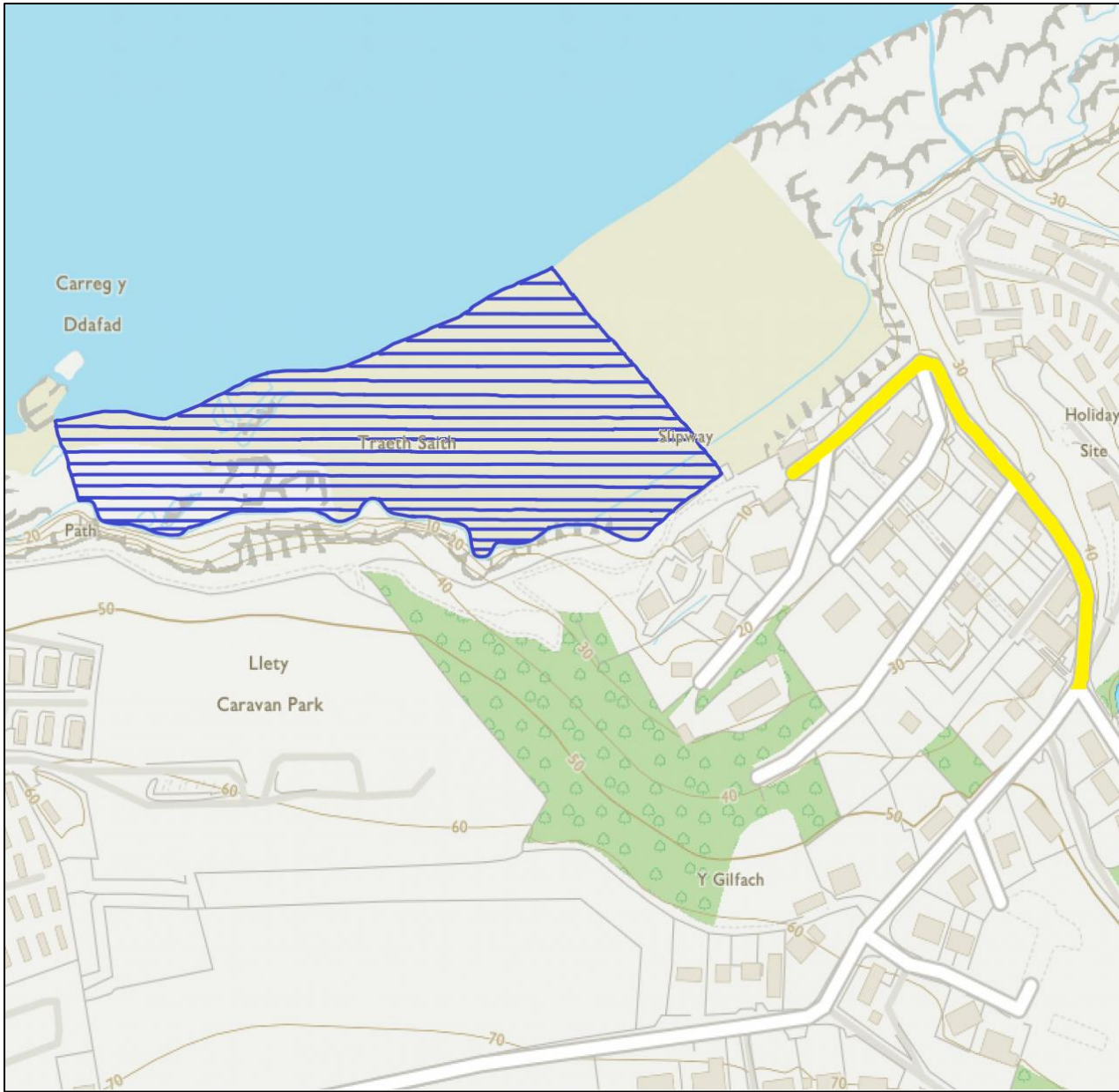

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

TRESAITH

Ardal gwahardd cŵn rhwng 1
Mai a 30 Medi

Ardal cŵn ar dennyn rhwng 1
Mai a 30 Medi

BLUE FLAG BEACH CRITERIA AND EXPLANATORY NOTES 2021

INTRODUCTION

The Blue Flag Programme for beaches, marinas and tourism boats is run by the international, non-governmental, non-profit organisation FEE (the Foundation for Environmental Education). The Blue Flag Programme started in France in 1985. It has been implemented in Europe since 1987 and in areas outside of Europe since 2001 when South Africa joined. Today, Blue Flag has become a truly global Programme, with an ever-increasing number of countries participating in it.

The Blue Flag Programme promotes sustainable development in freshwater and marine areas. It challenges local authorities and beach operators to achieve high standards in the four categories of water quality, environmental management, environmental education and safety. Over the years, the Blue Flag has become a highly respected and recognised award working to bring together the tourism and environmental sectors at local, regional and national levels.

The explanatory notes given in this document make up the common and shared understanding of the Blue Flag beach criteria and the requirements for the implementation thereof. The explanatory notes provide details on the assessment and management of compliance with the Blue Flag beach criteria.

The criteria are categorised as either imperative or guideline. Most beach criteria are imperative, i.e. the beach must comply with them in order to be awarded Blue Flag accreditation. If they are guideline criteria, it is preferable that they are complied with, but not mandatory.

It must be emphasised that the Blue Flag beach international criteria in this document are the minimum criteria. A National Operator can choose to have stricter criteria to what is outlined here, as long as they are in the same line of philosophy as the Blue Flag international criteria. These more stringent criteria must be approved by the National Jury and communicated to the International Jury. Moreover, the beach administrator must be informed about the stricter criteria before the beginning of the following Blue Flag season.

These beach criteria and explanatory notes are to be used by all Blue Flag applicants in order to understand the requirements that must be met before a beach can receive Blue Flag accreditation. For guidance purposes, this document should also prove valuable for the management of those beaches already accredited with Blue Flag status. The beach criteria and explanatory notes also serve as a guide for the National, Regional and International Blue Flag Juries when making decisions about a Blue Flag beach candidate.

Tudalen 202

During the Blue Flag season, the flag must fly at the beach. The flag is both a symbol that the beach participates in the Programme but also an indication of compliance with the criteria. The flag may either be flown 24 hours a day during the Blue Flag season or only during the hours when the beach meets all the Blue Flag criteria. In the case of the former, there must be adequate signage indicating the time when services (e.g. life-saving), and facilities (e.g. toilets) are in operation.

If a beach that has Blue Flag accreditation does not comply with the Blue Flag criteria, the flag may be permanently or temporarily withdrawn from the beach. There are several degrees of non-compliance:

1. A **minor non-compliance** occurs when there is a problem with only one imperative criterion, which is of little or no consequence to visitor health and safety and the beach environment.

Should the non - compliance be to the detriment of visitor health and safety or the beach environment, it must be treated as major non - compliance.

When minor non-compliance occurs and can be immediately rectified, the flag is not withdrawn, and the non-compliance is only registered in the control visit report. If, however, a minor non-compliance cannot be rectified immediately, the beach is given ten days in which to comply fully with all criteria. The flag is withdrawn until all problems are rectified, and this is noted on the Blue Flag national and international websites.

2. **Multiple non-compliance** relates to non-compliance with two to three imperative criteria which are of little or no consequence to visitor health and safety and the beach environment.

Should any on the non - compliance be to the detriment of visitor health and safety or the beach environment, it/they must be treated as major non - compliance.

When multiple non-compliances occur, the beach is given ten days in which to comply fully with all criteria, the flag is withdrawn until all the problems are rectified, and the national and international websites are updated accordingly.

3. **Major non-compliance** occurs when the beach does not comply with one or several criteria, with a consequence for the health and safety of the beach user or to the environment, as well as the general perception of the beach and therefore the Programme.

When detecting a major non-compliance, the flag is withdrawn immediately and for the rest of the season. The beach information board must clearly indicate that the Blue Flag award has been withdrawn. The national and international websites are updated accordingly.

In all cases of non-compliance, the National Operator must immediately inform the local authority/beach operator about the observed areas of non-compliance. Information about the reason for a withdrawal of the flag must be posted clearly at the beach. The local authority/beach operator must inform the National Operator of re-compliance with the criteria and present the appropriate documentation needed. The flag can then be raised at the beach again. The National Operator should also consider a follow-up control visit to check that the beach does comply. In the event that the local authority/beach operator does not ensure and document re-compliance with the criteria within ten days, the National Operator must ensure that the Blue Flag is withdrawn for the rest of the season at the beach.

Tudalen 203

In the event that conditions on the beach change and the Blue Flag has to be temporarily withdrawn, e.g. when climatic events cause damage to the beach or an emergency arises, the beach management must inform the National Operator that the Blue Flag has been temporarily withdrawn and the national and international websites must be updated accordingly.

Apart from updating the national and international Blue Flag websites of the status of the beach, the National Operator must inform the Blue Flag International Head Office about the non-compliance. If the non-compliance is noted by an international controller, the National Operator has to give feedback to the Blue Flag International Head Office within 30 days.

The applicant for Blue Flag accreditation is the authority charged with responsibility for the beach. This may be a local municipality, private hotel, national park, or private beach operator. A beach may be eligible for Blue Flag accreditation if it is legally designated as a bathing area and it has the necessary facilities and services to comply with the Blue Flag criteria.

A beach must be accessible to all (regardless of age, gender, political views, religion) in order to be eligible for Blue Flag accreditation. It is preferable that beach users be granted free access to a Blue Flag beach, i.e. to use the beach and its facilities without paying a fee. Blue Flag, however, recognises that at some beaches, e.g. private beaches, members of the public are charged a small, reasonable fee to access the beach. Other payments may be levied for services in the area, e.g. for parking or hiring of equipment, but have to stay within the reasonable limits. If a beach wishes to have an entry fee higher than 30 US dollars, it must apply for a dispensation case to the International Jury.

FEE, and the National Operator in a country, reserve the right to refuse or withdraw Blue Flag accreditation from any beach where the local authority/beach operator is responsible for violations of national environmental regulations or otherwise acts in discord with the objectives and spirit of the Blue Flag Programme. Blue Flag beaches are subject to announced and unannounced control visits by the National Operator and FEE International.

ENVIRONMENTAL EDUCATION AND INFORMATION

Each beach must provide at least five environmental education activities to the public, preferably during its Blue Flag season. It is possible for beaches managed by the same municipality to provide the same five environmental education activities.

Each beach must have at least one Blue Flag information board in place, containing all the information required by the criteria listed below. For long beaches, it is recommended that more than one Blue Flag information boards are installed (approximately one every 500 metres). All Blue Flag information boards must follow national standards with respect to information, content and design. These Blue Flag information boards must be in place at all Blue Flag beaches.

Criterion 1. Information about the Blue Flag Programme must be displayed.

Information about the Blue Flag Programme must be displayed on the Blue Flag information board. The correct Blue Flag logo must be used, in accordance with the FEE branding guidelines. The essence of each of the four categories of the Blue Flag criteria must be explained in this information. The length of the Blue Flag season must also be included.

The information could also be posted at other locations, e.g. at major access points, lifeguard stations, other beach facilities, or in parking areas. Tourist information offices should also have information about the Blue Flag Programme.

Contact details for the local, national and international Blue Flag representatives must be posted as well.

In areas of international tourism, it is recommended that the information be provided in relevant languages.

In the event that the Blue Flag is temporarily withdrawn, a relevant notice must be posted at the beach informing the public as to the reasons why the flag was withdrawn.

Blue Flag beaches could promote the Green Key Programme as another eco-label run by FEE with a message such as: "Along with the Blue Flag, the Foundation for Environmental Education also develops another eco-label for various tourism enterprises: Green Key. Find more information at: www.greenkey.global (or the national Green key website of the country)"

Appendix B provides an example of how the Blue Flag information can be presented.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 2. Environmental education activities must be offered and promoted to beach users.

Environmental education activities promote the aims of the Blue Flag Programme by:

- increasing the awareness of, and care for, the local environment by recreational users and residents.
- training personnel and tourist service providers in environmental matters and best practices.
- encouraging the participation of local stakeholders in environmental management within the area.

Tudalen 205

- promoting sustainable recreation and tourism in the area.
- promoting the sharing of ideas and efforts between the Blue Flag Programme and other FEE Programmes (YRE, LEAF, Eco-Schools and Green Key).

The planned environmental education activities for the coming season must be included in the application documents, and so must a report on activities carried out during the previous Blue Flag season (if applicable).

At least five different activities must be offered to the municipality or community - preferably during the Blue Flag season. The activities should focus on the environment, environmental issues, Blue Flag issues or sustainability issues. At least some of the activities should be carried out at the beach and have a direct focus on the beach environment.

The educational activities must be effective and relevant, and each year the local authority must re-evaluate the activities that were implemented and work towards constantly improving them.

Where the planned environmental education activities are of interest to and involve, the general public or beach users, these activities must be publicised in good time to inform the public about the opportunities they offer. Such activities must also be publicised on the Blue Flag information board, but could also be publicised in other areas in the beach area, in local centres, in newspapers and other media.

The environmental education activities must be clearly disseminated to the public. Preferably, the activities should be posted on the common information board. However, dissemination could include an updatable list posted at the kiosk or clubhouse, SMS notification or other means of communication. Whatever the platform for dissemination is, it has to be stated on the information board where the user can find out more about the activities.

Furthermore, these environmental education activities must be offered for free. A small participatory fee is accepted if needed to cover costs such as lunches, water, etc. but no business benefits can be made through these environmental education activities.

Local authorities/beach operators are encouraged to implement and/or support sustainable development projects in which public participation is a key element, e.g. United Nations Sustainable Development Goals initiatives.

If specific sensitive natural areas (including Marine Protected Areas) exist near a Blue Flag beach (e.g. mangroves or seagrass beds), it is strongly recommended that some of the educational activities address these sensitive natural areas.

Examples of good educational activities can be downloaded from the internal pages of the Blue Flag international website (www.blueflag.global).

Appendix C provides further background on the environmental education activities.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 3. Information about bathing water quality must be displayed.

Bathing water quality information must be displayed on the Blue Flag information board. It is recommended that a table or figure with easily identifiable symbols that correspond to the results be

used. The information must also clearly explain how the water quality results relate to the imperative criteria for water quality, with specific reference to sampling frequency and the conditions under which Blue Flag status can be withdrawn.

The authority in charge of providing the bathing water quality results must do so shortly after the analysis so that the data can be updated regularly. It is the responsibility of the local authority to ensure that the beach operator/beach management receives the information no later than one month after the sampling date. The complete and detailed data must be made available by the local authority to anybody upon request.

Appendix D provides an example of how this information could be presented.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 4. Information relating to local eco-systems, environmental elements and cultural sites must be displayed.

The aim of this criterion is to ensure that beach users are well informed and educated about relevant environmental elements (including valuable cultural sites/communities), local ecosystems and any sensitive areas in the surrounding environment so that they are encouraged to learn about and experience the environment in a responsible way.

Information about coastal zone ecosystems, wetland areas, unique habitats or any sensitive natural areas must be displayed at or close to the Blue Flag beach. The information must include details about the natural area and a code of conduct for visitors to the area. If the full information is not available on the Blue Flag information board, there must at least be a short notice on the board informing the public about the nearby sensitive areas and where they can find further information.

Relevant environmental information could furthermore be displayed at tourist sites, at the natural areas, or in tourist information offices. The information can be published in tourist brochures, local newspapers or pamphlets created specifically for this purpose. In areas that are visited by a high number of tourists, it is recommended that the information be presented in more than one way, as listed above, and it should be presented in relevant languages.

In the case of sensitive underwater environments, specific information about these areas must be provided for divers and snorkelers.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 5. A map of the beach indicating different facilities must be displayed.

A map showing the boundaries of the Blue Flag beach area and the location of key facilities and services must be posted on the Blue Flag information board. The map must be of good quality, easy to read and properly oriented.

Pictograms should preferably be used.

The required map elements (where applicable) should include “You are here” pointers, and show the location of:

Tudalen 207

- lifeguards or lifesaving equipment
- the area patrolled (for beaches with lifeguards)
- first aid equipment
- telephones
- toilets (including toilets for disabled people)
- drinking water
- car and bicycle parking areas
- authorised camping sites at/near the beach
- recycling facilities
- location of water sampling point(s)
- access points and access for disabled persons
- zoning (swimming, surfing, sailing, boating, etc.) where applicable
- nearby public transport
- footpaths
- demarcation of Blue Flag area
- location of other information boards
- rivers and inflows
- local landmarks (where applicable)
- stormwater outlets
- nearby sensitive natural areas, etc.
- direction (North)
- scale bar

For guidelines on the design and suitability of maps for Blue Flag beaches, visit www.blueflag.global.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 6. A code of conduct that reflects appropriate laws and/or regulations governing the use of the beach and surrounding areas must be displayed.

The code of conduct must address the activities of beach users and their conduct on the beach. The beach code of conduct must be displayed on the Blue Flag information board. The information could furthermore be posted at other locations, e.g. at all major entrance points, near to the relevant activity (i.e. a “No Diving” sign on a pier) or as information at the relevant sites. Internationally recognised symbols, e.g. pictograms, must be used wherever possible.

The code of conduct must include rules about the presence of domestic animals, zoning (when appropriate), fishing, litter management, the use of vehicles, camping, fires, etc.

Laws and/or regulations governing beach usage and management should be available to the public at the office of the local authority/beach operator.

The period when the lifesaving equipment and/or lifeguards, and first aid, are available must be clearly marked on the Blue Flag information boards and at the lifeguard station. An explanation of the emergency flag system in use must also be provided.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

WATER QUALITY

The Blue Flag Programme requires that beaches achieve Excellent bathing water quality. The bathing water quality standards have been based on the most appropriate international and national standards and legislation.

Blue Flag is an international award - and it, therefore, has one minimum global standard for water quality. The standards described here for bathing water quality for beaches must be adopted unless stricter national standards are already in existence, e.g. testing for total coliform bacteria. In that case, the beach must comply with the more demanding national standards for bathing water quality.

Criterion 7. The beach must fully comply with the water quality sampling and frequency requirements.

A Blue Flag beach must have at least one sampling point, which must be located where the concentration of bathers is highest. In addition, where there are potential sources of pollution, e.g. near streams, rivers or other inlets, stormwater outlets, etc. additional sampling points must be established at these sites to provide evidence that such inflows do not affect bathing water quality.

All sampling points of the applicant beach must comply with the Blue Flag bathing water quality criteria.

Samples for microbiological and physical-chemical parameters must be taken.

Similarly, in the case of inland waters where the water is supplemented by outside sources during dry periods, the water quality of the outside source must meet the Blue Flag bathing water quality standards.

Samples should be taken 30 cm below the water surface except for the mineral oil samples that should be taken at surface level.

How often must a sample be taken?

For each sampling point, there must be no more than 31 days between any two water samples during the Blue Flag season. This includes the gap between the pre-season sample and the following in-season sample. The Blue Flag Programme does not accept applications from beaches, irrespective of the length of the Blue Flag season, where less than five samples have been taken. This means that a minimum of five samples must be taken, evenly distributed during the season. The first sample must be taken within 31 days before the official starting date of the Blue Flag season.

Only one sample value per day is to be recorded in the percentile calculation.

When sample results raise a concern about a possible increase in levels of pollution, it is recommended to temporarily increase the sampling frequency in order to track any possible pollution incident.

In the event of short-term pollution, one additional sample is to be taken to confirm that the incident has ended. This sample is not part of the set of bathing water quality data. If necessary to replace a discarded sample, an additional sample is to be taken seven days after the end of the short-term pollution. Discounting of samples because of short-term pollution during the last assessment period

is allowed for maximum 15% of the total number of samples provided for in the monitoring calendar established for that period, or one sample per bathing season, whichever is greater.

When calculating 15% of the total number of samples provided for that period, the result must be rounded up or down.

The rule is:

Anything lower or equal to 49 should be rounded down (for example: a result of 2,49 gives a possibility of discounting two samples).

Anything higher or equal to 50 should be rounded up (for example: a result of 2,50 gives a possibility of discounting three samples).

Both the original and the additional samples have to be sent as a dispensation case to the International Jury for the evaluation (see Appendix A on dispensation cases).

In case of an oil spill, abnormal weather or other extreme events which can have a serious adverse effect on the quality of the bathing water or the health of the bathers, the beach manager must temporarily take down the Blue Flag and clearly state the reason on the information board. It is recommended that the wording of this information is along the lines: "This beach has recently experienced abnormal weather/extreme event. Swimming is not recommended at this time due to the possibility of pollution/danger to the bathers."

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 8. The beach must fully comply with the standards and requirements for water quality analysis.

An independent person, officially authorised and trained for the task, must collect the samples.

An independent laboratory must carry out the analysis of the bathing water samples. The laboratory must be nationally or internationally accredited to carry out microbiological and physical-chemical analyses. The testing method and data resulting from it must also be accredited.

In the event that the sampler or the laboratory is not independent, at the time of application, a dispensation must be requested and details provided as to why this is required, e.g. in some cases beaches are considerable distances away from the services necessary to meet this requirement.

Methods of analysis:

In the interest of increased quality and comparability of the bathing water quality data used for the evaluation of candidates for the Blue Flag, FEE finds that methods of analysis that ensure certain trueness, reproducibility, repeatability and comparability between methods should be used. FEE follows European (CEN) or International (ISO) standards in its recommendations regarding parameters and acceptable methods of analysis.

Water quality results must be provided to the National Operator as soon as they are made available but not later than one month after the sample has been taken.

A sampling calendar must be established prior to the start of the bathing season. Sampling must take place no later than four days after the date specified in the sampling calendar unless there are

exceptional circumstances preventing this. In such a case, the National Jury must submit the beach as a dispensation case to the International Jury (*see Appendix A for more information on dispensation cases*).

Sampling history:

The water quality results for the previous four seasons must accompany all applications. In order to be eligible for the Blue Flag, the beach must show -through these reports- that the bathing water quality standards were met in the previous seasons.

For new countries or new beaches, results from a minimum of 20 samples per sampling point taken within the proposed Blue Flag season must be available for Blue Flag accreditation to be considered. The sampling history may be taken in one Blue Flag season in order to be able to apply the following year. The applicant beach may also choose to take fewer samples and wait to apply when 20 samples per sampling point have been collected (for example taking ten samples in year 1, 10 more in year 2 and applying in year 3). Remember that a minimum of 5 samples has to be taken per Blue Flag season and that the sampling frequency detailed in criterion 7 must be respected.

The water quality information of the current season must be posted on the Blue Flag information board, in accordance with Criterion 3. *See Appendix D for a recommendation for presenting water quality information on Blue Flag beaches.*

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 9. Industrial, waste-water or sewage-related discharges must not affect the beach area.

A bathing water profile must be compiled for every Blue Flag beach. A bathing water profile includes identification of potential sources of pollution, a description of the physical, geographical and hydrological characteristics of the bathing water, as well as an assessment of the potential for cyanobacteria and algae formation.

It is recommended that there should not be any industrial, urban wastewater or sewage-related discharges into the Blue Flag area or immediate buffer zone/surrounding area. If there are discharge points in the area of the beach, these must be documented at the time of application.

Where combined sewage overflow discharges or other urban/industrial wastewater discharges are identified within, or immediately adjacent to, the proposed award area, information to warn the public that there is an intermittent discharge which could, in the short term, impact the bathing water quality must be provided.

The collection, treatment and discharge of urban wastewater in the community must meet national/international standards and comply with national/international legislation. For EU member countries, there are requirements for the treatment and effluent quality given in the EU Urban Waste Water Treatment Directive (91/271/EEC). A number of new EU countries have been granted dispensation from the EU Directive. Regardless of national/ international standards and legislation, this wastewater or other discharges must not negatively affect the environment or compromise the water quality standards of a Blue Flag beach.

Regarding industrial pollution, notification must be given about industrial facilities and plants in the vicinity of the beaches, stating their likely influence on the environment. Moreover, the appropriate authorities must confirm in writing that the area is being monitored to ascertain the environmental

impacts of nearby industrial facilities and confirm that the facilities do not pose a public health risk or environmental hazard.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 10. The beach must comply with the Blue Flag requirements for the microbiological parameter Escherichia coli (faecal coli bacteria) and intestinal enterococci (streptococci).

The microbiological parameters to be monitored are given below:

Parameter	Coastal and transitional waters Limit values	Inland waters Limit values
Escherichia coli (Faecal Colibacteria)	250 cfu/100 ml	500 cfu/100 ml
Intestinal Enterococci (streptococci)	100 cfu/100 ml	200 cfu/100 ml

- cfu = colony forming units (of bacteria)

Accepted percentile:

For the evaluation of an applicant beach, the Blue Flag Programme requires 95th percentile compliance with the above limit values. This is in accordance with the EU Bathing Water Directive (2006) as well as the recommendation of the World Health Organisation. The percentile has to be calculated for each parameter and also met for each parameter. For example, if the 95th percentile is below the limit values for Escherichia coli but not for Intestinal Enterococci, then the beach cannot be awarded with the Blue Flag.

Details on how to calculate the 95th percentile can be found in Appendix F. A calculation spreadsheet, however, is available on the internal Blue Flag database. All bathing water sample results must be entered into the spreadsheet, and the percentiles will be calculated automatically. This sheet must be sent to Blue Flag International with the application.

For EU countries implementing the Blue Flag, it is imperative that an applicant beach is classified as having 'Excellent' water quality.

As stated previously, discounting of a sample may be considered in case of extreme (weather) conditions. Should this be necessary, applicant beaches must be sent in as dispensation cases. See *Appendix A for further details on dispensation cases.*

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 11. The beach must comply with the Blue Flag requirements for physical parameters.

Water quality can also be affected by physical and chemical parameters such as oil and floatables:

- There must be no oil film visible on the surface of the water, and no odour detected. Ashore and on land the beach must be monitored for oil and emergency plans should include the required action to take in case of such pollution.

Tudalen 212

- No floatables may be present, such as tarry residues, wood, plastic articles, bottles, containers, glass or any other substances.

Immediate action should be taken if abnormal changes are detected. This includes abnormal changes in the colour, transparency and turbidity of the water. Should physical and chemical pollution be detected repeatedly, the Blue Flag must be taken down for the remainder of the season, and the beach will not be eligible for the Blue Flag the following year unless the applicant fulfils the conditions for applying as a dispensation case.

Other tests can be conducted, such as the pH value of the water (its value ranges from 6 to 9 in most bathing waters).

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT

Criterion 12. The local authority/beach operator should establish a beach management committee.

The beach management committee should be charged with ensuring compliance with all environmental management criteria, including Coastal and Marine Protected Area requirements if appropriate. The committee should consist of all relevant stakeholders at the local level. Relevant stakeholders could be a local authority representative, hotel manager, beach manager, lifeguard, educational representative, local NGO, or other stakeholders such as community representatives, special user groups, Coastal and Marine Protected Area representatives, etc.

The beach management committee should co-operate with and support the local authority/beach operator and could institute environmental management systems and conduct environmental control visits of the beach and its facilities.

Where appropriate, a beach management committee may operate over a number of Blue Flag beaches within a local authority or an area/region, i.e. there is no need for a separate beach management committee for each individual Blue Flag beach.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
	All regions

Criterion 13. The local authority/beach operator must comply with all laws and/or regulations affecting the location and operation of the beach.

The beach must comply with laws and/or regulations pertaining to issues related to coastal zone planning, environmental management, wastewater management, environmental conservation, and others in order to receive and maintain Blue Flag status. The applicant must ensure that the facilities and activities under his/her responsibility comply with these laws and/or regulations. The management of the beach location, facilities, beach operation and immediate surrounding area must comply with official development plans and planning regulations. The legislation may include regulations for land-use zoning and planning, sewage/industrial waste effluent discharge, environmental health, conservation plans, operations licenses and permits, etc.

The location of facilities and use of the beach area and its vicinity must be subject to planning guidelines.

This includes environmental impact assessments. At the time of application for Blue Flag status, the applicant authority must provide written evidence from the planning department that all buildings on the beach meet local building regulations.

Existing beach facilities, construction and other use of the beach and its vicinity must be in compliance with laws regulating the use of the coastal zone or freshwater areas, including environmental conservation regulations. The inland beach area, including dunes, paths, and parking areas must be properly maintained according to coastal zone management principles.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 14. Sensitive areas must be managed.

Some sites at/near the Blue Flag beach may be very sensitive and require special management. In these cases, the beach operator must consult an appropriate conservation organisation or expert for advice on how to manage these sites. Where areas require special management, at the time of application, the applicant must provide confirmation that this consultation has taken place and that a management plan will be implemented.

However, the sensitivity of certain areas may prevent them from being part of a Blue Flag beach or from having information posted at the beach directing people to the area. An increased number of visitors could endanger wildlife and/or habitats, e.g. using land space for the construction of facilities, parking, paths, etc. As a general rule, Blue Flag accreditation is only given to sites that can demonstrate management of visitors and recreational use that prevents long-term irreversible damage to the local natural environment.

If a Blue Flag beach is in or near a Coastal and/or Marine Protected Area, it is necessary to consult with the Coastal and/or Marina Protected Area management in order to ensure compatibility with ecosystem conservation and biodiversity goals.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 15. The beach must be clean.

The beach and surrounding areas, including paths, parking areas, and access paths to the beach must always be clean and maintained. Litter should not be allowed to accumulate, causing these areas to become unsightly or hazardous.

The beach must comply with national guidelines or legislation concerning litter and waste management. Beach cleaning may be mechanical or manual, depending on the size, appearance, and sensitivity of the beach and its surroundings. In high use areas, where possible, mechanical sieving and deep cleaning of the sand should be carried out occasionally to remove small size waste, such as cigarette butts, etc.

During stormwater flows, the outlets and surrounding areas must be kept clean.

Cleaning of the beach must be carried out with consideration for local flora and fauna, e.g. where turtles may have buried eggs in the sand. The use of insecticides or chemicals for cleaning the sand or surrounding environment is not allowed. Cleaning in Protected Areas as well as sensitive areas (sand dunes, etc.), must be done in accordance with the existing laws and regulations, and advice from the relevant authority.

For information about the management of algal waste and seaweed, refer to criterion 16.

To determine the cleanliness level of the beach, it is recommended that a Beach Litter Measuring system, or similar system, be used. (See Appendix G for further details).

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 16. Algal vegetation or natural debris must be left on the beach.

Algal vegetation is generally accepted as referring to seaweed. Seaweed and other vegetation/natural debris are natural components of both freshwater and marine ecosystems. These ecosystems must be considered as living and natural environments and not only as a recreational asset to be kept tidy. Thus, the management of seaweed or other vegetation/natural detritus on the shore should be sensitive to both visitor needs and biodiversity. Natural disposal by tides and waves at the beach is accepted, as long as it does not create a nuisance.

Vegetation should not be allowed to accumulate to the point where it becomes a hazard; however, only if it is absolutely necessary should vegetation be removed. This could include accumulation of seaweed in warm weather causing decay, which in turn produces odours that attract flies and their larvae. Rotting seaweed could also be slippery and become a hazard for people walking on the shoreline. It could also reduce access to the beach for recreational activities or for disabled users.

If vegetation is removed, then consideration must be given to its disposal in an environmentally-friendly way, e.g. through composting or for fertilizer use. It is recommended that not 100% of the seaweed is removed, but that removal focuses on the areas where the accumulation creates problems. Wherever possible, environmental specialists should be consulted regarding the management of algal vegetation on the beach.

In some areas, seaweed is dried on the beach for later use as fertilizer or dune stabiliser. While this good practice should not be discouraged, it is also necessary to ensure that it does not create a nuisance for beach users.

If vegetation accumulation is persistent on the beach, it is recommended that a seaweed management strategy is developed, as a part of the beach management plan.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 17. Waste disposal bins/containers must be available at the beach in adequate numbers, and they must be regularly maintained.

Waste disposal bins or litter bins (preferably with covers) should be of a suitable design and appearance as well as being functional. It is recommended that bins made of environmentally friendly products are used, e.g. bins made of recycled composite plastics or wood.

There should be an adequate number of bins on the beach, and they should all be regularly maintained, well secured, and spaced appropriately. Individual bin capacity, the number of users on the beach and how frequently the bins are emptied determine the number and minimum space between bins placed on the beach. During the peak tourist season, the spacing between bins and the frequency of emptying should be adjusted as necessary.

In summary, when choosing and locating bins, the following factors should be considered:

- Bin capacity.
- Environmentally friendly products.
- Type and source of litter.
- Volume of pedestrian traffic.
- Servicing methods and intervals (including peak times).

Tudalen 216

- Local environment, e.g. winds, high tides, scavenging seagulls.
- Accessibility, e.g. height, surface.

The collected waste should only be disposed of in licensed facilities that are approved by authorities on the basis of environmental requirements. The duty of the community receiving the Blue Flag is to make sure that the waste is properly disposed of.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 18. Facilities for the separation of recyclable waste materials must be available at the beach.

Should the community have a local recycling facility, containers must be made available at the beach for these materials, e.g. glass, cans, plastic, paper, etc. The receptacles should be properly designed and managed for the type of waste received, should be emptied regularly, and be well placed for accessibility.

The recycling facilities should accommodate the collection and separation of as many different types of materials as possible, three being the minimum.

On application, the local authority/beach operator must indicate whether the local authority has facilities for the recycling of waste. If no such facilities exist, the applicant must apply for a dispensation from this criterion.

Blue Flag encourages all local authorities/beach operators to promote recycling and waste separation at the beach, even if the community does not have a local recycling facility.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 19. An adequate number of toilet or restroom facilities must be provided.

The number of toilets/restrooms available at the beach must reflect the average number of beach visitors during the peak season, the length of the beach and the number and location of major access points.

The toilet or restroom facilities must be easy to locate through signage and through information on the map on the Blue Flag information board.

The presence of showers (on the beach or in the buildings), changing rooms and nappy changing facilities are furthermore encouraged. Restrooms/toilets may also be located in nearby shops, restaurants, cafeterias or other establishments open to the general public. Facilities for disabled visitors should also be provided (see criterion 32).

Toilet or restrooms facilities must be equipped with washbasins, soap and clean towels (paper or cloth) or a hand-dryer.

Access to the toilet/restroom facilities must be safe.

Consideration should also be given to the design and maintenance of these facilities. They should be well integrated within the built and natural environment, and they must be regularly maintained so

Tudalen 217

as to present a well-maintained appearance and to prevent vandalism of buildings.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 20. The toilet or restroom facilities must be kept clean.

The toilet/restroom facilities must be kept clean at all times. The frequency of checking and cleaning the facilities must reflect the intensity of use. Beaches with a high number of daily visitors must have their facilities checked and cleaned every day or several times a day.

The use of environmentally friendly cleaning materials, soap and towels is recommended.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 21. The toilet or restroom facilities must have controlled sewage disposal.

Sewage or effluent from the toilets must not enter the ground or the water untreated. In villages, communities, or in a municipality with sewage treatment facilities, the toilet facilities must be connected to the municipal sewer.

For facilities located outside areas serviced by the municipal sewage system and/or at remotely located beaches, individual treatment and regularly emptied holding tanks that prevent untreated sewage, effluent or seepage from entering the ground or the water -and which do not adversely affect the environment- are acceptable.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 22. There must be no unauthorised camping or driving and no dumping on the beach

Unauthorised camping, driving and dumping must be prohibited on the beach. Information about these restrictions must be displayed at the beach (as part of the code of conduct, Criterion 6).

Vehicles (except for those used for the purpose of cleaning and safety, e.g. for moving lifeguard equipment, or emergency vehicles) must not be allowed on Blue Flag beaches. For cases, however, where vehicles cannot be entirely prohibited, this must be adequately justified, and they must be properly managed. Areas for driving and parking, as well as car-free zones, must be designated and, whenever the situation requires it, police or traffic guards must control the beach. If vehicles are allowed, they must be prohibited from entering the high water zone at any time. The major part of the beach must be designated entirely vehicle-free. These sites must submit their application with a dispensation claim for this criterion.

Where there are no physical barriers preventing access to the beach by vehicles and where there are problems with unauthorised vehicles, camping or dumping, bylaws must be put in place to prohibit these activities. Information about these by-laws must be displayed. The use of the beach or its nearby areas as dumps for litter and other waste is not accepted.

In the case of specially planned events that involve the use of vehicles on the beach, a special management plan must be drawn up and applied to prevent damage to the ecosystem, as well as risks

to beach users. *See Appendix H for guidelines on events on Blue Flag beaches.*

Parking for emergency vehicles must be provided in close proximity to the beach.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 23. Access to the beach by dogs and other domestic animals must be strictly controlled.

Dogs or pets, other than assistance dogs are not allowed on a Blue Flag beach or in the Blue Flag area if it is part of a larger beach. If the presence of pets is permitted by the local and national legislation, animals are only allowed in the parking areas, walkways and promenades in the inland beach area and must under control.

If the beach is patrolled by mounted police measures must be taken to ensure that no faecal matter contaminates the beach.

Wherever possible stray animals must be managed, and systems should be in place to remove stray animals from the beach. Measures must also be put in place to prevent access to the beach by stray animals. If stray animals are able to access the beach and cannot be controlled, it is recommended that the beach operator/local authority erect signs informing the public about this fact. It is also recommended that information be displayed about what the public should do should stray animals be seen on the beach.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 24. All buildings and beach equipment must be properly maintained.

Consideration must be given to the appearance of buildings and structures at the beach. They should be well integrated within the natural and built environment, should adhere to construction standards and meet environmental and aesthetic requirements.

Equipment on the beach includes facilities or services not discussed in any other criteria, e.g. playgrounds and piers. Equipment must be regularly maintained and checked in order to ensure that it is safe to use. Consideration must be given to: the cleanliness of equipment, its condition, the environmental effects of paint and other materials used for maintaining the equipment/buildings and any potential risk associated with its deterioration and malfunction. Wherever possible, environmentally friendly products should be used.

All construction work or hazardous structures must be fenced off to prevent access by the public. When and if construction takes place during the Blue Flag season, all Blue Flag criteria must be met during the period of the construction. Also, construction activities must not affect beach users.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 25. Marine and freshwater sensitive habitats (such as coral reefs or seagrass beds) in the vicinity of the beach must be monitored.

If there is a sensitive habitat (such as a coral reef or seagrass beds) located within 500 metres from

Tudalen 219

any part of a Blue Flag beach, a monitoring programme must be established to monitor the health of the habitat (coral reef or seagrass beds) at least once a season.

An expert organisation or relevant authority must be consulted regarding the monitoring and management of this sensitive area.

The “Reef Check” Coral Reef Monitoring Programme could be used. *See Appendix G for further details of the Reef Check monitoring system.*

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions where applicable.	

Criterion 26. A sustainable means of transportation should be promoted in the beach area.

This criterion refers to all actions that:

- encourage public and collective transport.
- encourage bicycling, bike renting and facilities for bike parking.
- support plans to organise traffic and reduce the peak traffic periods.
- develop pedestrian access.

The Blue Flag Programme encourages the promotion of alternative means of transportation, e.g. beach shuttles, bicycle rental or free bicycles. Such initiatives should be given particular attention in communities with high traffic densities in the beach area or where the beach is located in a sensitive area.

It is recommended that the local authority/beach operator implements a traffic management plan to reduce traffic volumes and the impact of traffic on land use and air pollution in the Blue Flag and surrounding areas.

It is also recommended that information about the availability of sustainable transportation be made available on the Blue Flag information board.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
	All regions

SAFETY AND SERVICES

Criterion 27. Appropriate public safety control measures must be implemented.

The beach operator must ensure that safety measures comply with the national legislation regarding beach safety.

Moreover, it is strongly recommended that the beach operator undertakes a safety risk assessment for each designated bathing area. This safety risk assessment is to be carried out by the appropriate national authorities or, where applicable, by a Full Member organisation of the International Life Saving Federation (ILS), see Appendix I.

The public safety control measures recommended by the safety risk assessment should be implemented as a priority, based on available resources.

Irrespective of the above, a Blue Flag beach with a high number of visitors must be guarded/patrolled by an adequate number of lifeguards placed at appropriate intervals as recommended in the risk assessment and according to the beach characteristics and use. The number of lifeguards must increase according to peak usage, and a minimum of two every 200m is recommended for those beaches which have not undertaken a risk assessment.

Lifeguards must have appropriate national or international qualifications. Certificates must be checked prior to employment and must be made available to the National Operator upon request. Lifeguards must only be employed for lifeguarding and not in combination with other duties, such as water sports, rentals and services, cleaning etc.

Lifeguards must be easily recognisable. It is therefore recommended that lifeguards wear the internationally recognised red/yellow uniform. Lifeguards must be provided with appropriate lifesaving equipment.

Bathing areas patrolled by lifeguards must be clearly marked out. The area must be defined on the map, on the information board and/or physically on the beach with markers or flags. The International Lifesaving Federation (ILS) recommends that flags and signs should be in accordance with ISO 20712. Additionally, Blue Flag international pictograms should be used.

On beaches, with low hazard risks and with few¹ users, public rescue equipment can replace lifeguards, unless the national legislation or the safety risk assessment states otherwise.

Public rescue equipment could include: lifebuoys, hooks, lifejackets, life rafts, etc. The equipment must be regularly inspected and must fulfil national/international guidelines.

Where public rescue equipment is provided, it must be clearly positioned, visible and located at regular intervals, allowing it to be reached quickly from any point on the beach. On beaches without lifeguards, maximum intervals of 100 metres between the equipment are recommended for those beaches which have not undertaken a risk assessment. Public rescue equipment must be accompanied by instructions for use and what to do in the event of a rescue. It is recommended that the location of equipment is identified by an emergency marker. The location of the lifesaving equipment/lifeguard tower must be indicated on the beach map on the Blue Flag information boards.

¹ Few = An average of less than 50 beach users per day over a period of 4 weeks during the high season.

Tudalen 221

The period when the public rescue equipment and/or lifeguards, and first aid are available must be clearly marked on the Blue Flag information boards and at the lifeguard station(s). An explanation of the beach safety flag system in use must be provided.

The lifesaving equipment must include access to an emergency phone unless the risk assessment states otherwise. The equipment must be regularly inspected and must fulfil national/international guidelines.

The beach operator must provide safety instructions which must be posted on the information board and other appropriate place(s) on the beach.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 28. First aid equipment must be available on the beach.

The first aid may be available by means of: a) a lifeguard on-site, and/or b) an attended first aid station with trained personnel, and/or c) equipment located in a shop or other beach facility at the beach, and/or d) directly available to the public on the beach. It is strongly recommended that busy beaches and family beaches have first-aid stations with staff in attendance. First-aid personnel must have appropriate qualifications.

First aid stations should have the following equipment a) adequate first aid stock (basic first aid supplies such as bandages, gloves, disinfectant, plasters, etc.) b) cold water and, preferably, hot water c) first aid bed d) oxygen cylinder and mask e) immobilizing trauma board (e.g. immobilizing blocks or spider harness) f) other equipment (shark attack pack), etc.

First-aid stations or the location of first-aid equipment must be clearly sign-posted so that beach visitors may easily locate them (including on the map of the Blue Flag information board). See Criterion 5. In addition, the period during which first aid is available must be clearly informed.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 29. Emergency plans to cope with pollution risks must be in place.

The emergency plan must provide a clearly identified procedure, facilitating efficiency in the case of an emergency. An emergency could result from oil spills, hazardous/toxic waste spills entering the beach from the sea, discharge of stormwater, hurricanes, algal blooms that could be dangerous, etc. An emergency in this context would be defined as an event which leads to a large scale impact on the beach or bathing water.

In order to quickly address pollution at the local level in coordination with local authorities, the following should be included:

- identification of individuals to contact in case of pollution.
- involvement of all administration services and individuals necessary to intervene.
- procedure for the protection or evacuation of people if necessary.
- procedure of public warning and information.
- withdrawal of the Blue Flag.

The emergency plan must specify who should be contacted in the case of a pollution incident. A responsible local person must be designated for this position. It must also specify who does what in the case of an emergency, including pollution incidents.

The emergency plan must furthermore prove compliance with other national legislation in the area, e.g. a national oil spill contingency plan.

As long as the hazard persists, the public should be informed of the pollution or potential danger by posting information at the beach, at all access points, in the media, tourist offices and through any other relevant means of communication. If the hazard is in the form of large scale polluted water, then the public must be informed that bathing is not safe and the beach should be closed to swimming. A case of pollution constitutes an infringement of Blue Flag criteria. To ensure the integrity of the Blue Flag, the flag must be temporarily withdrawn and information posted on the Blue Flag information board at the beach.

Emergency phone numbers for the police, first aid, and other relevant emergency numbers, along with the contact details for emergency services in the event of an oil or toxic chemical spill, must be posted at the beach, preferably on the Blue Flag information board.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 30. There must be management of different users and uses of the beach so as to prevent conflicts and accidents.

Beaches that support multiple activities must have management plans to prevent accidents and conflicts. This must include zoning for swimmers, surfers, windsurfers and motor craft. At the same time, recreational use of the beach must be managed without a negative impact on the natural environment or the biodiversity of the beach, and with consideration for aesthetic issues.

Swimmers should be protected from all sea craft (motor, sail or pedal). Where necessary, zoning through the use of buoys, beacons or signs must be in place. The same must be done for surfing areas. Distinctions should be made between motor, paddle or sail craft. The use of these various activities must be separated.

Powerboats and powered craft should operate at least 100-200 metres away from the swimming area. The exact distance is to be determined by the local regulatory authority. Furthermore, patrons who operate powered craft must be provided with guidelines regarding the use of their craft and the location of different zones.

The relevant authority or designated persons, for example, lifeguards, must enforce the zoning of the different recreational areas in the water. Different activities on the beach must also be clearly marked and zoned.

Consideration must also be given to potential noise impact from various activities (motorised activities, stereos and kites, etc.).

If special temporary events are to be held on the beach, then these should take place outside of the main swimming areas. If special activity events prevent the beach from complying with any of the Blue Flag criteria, then the flag must be withdrawn for the duration of the event. When such an event takes place, users of the beach must be notified through public warnings at the beach and, preferably,

in the local media prior to the event. *See Appendix I for guidelines for events on Blue Flag beaches.*

The beach itself must be managed in accordance with an environmental plan that protects sensitive species and habitats at the beach. This can be achieved through zoning or other preventative actions. In some cases, it may be necessary to restrict, disperse or otherwise manage certain activities. Beaches with sensitive dune or other habitats must be managed in such a way as to protect these sensitive habitats, e.g. protective fences. Recreational activities must be managed to prevent environmental degradation, e.g. coastal erosion or damage to vegetation, as well as to prevent birds and other wildlife, e.g. breeding turtles, from being disturbed.

Some particularly sensitive sites may require careful planning and management. In such cases, evidence must be provided to show that recognised local conservation organisations or groups have been approached and that a management plan has been drawn up.

Besides the use of physical separation of the different users, zoning must be clearly indicated on the map on the Blue Flag information board, and information could also be given at access and entry points (see Criterion 5).

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 31. There must be safety measures in place to protect users of the beach, and free access must be granted to the public.

The public must have access to Blue Flag beaches without being a client of a certain hotel or beach club. Access to the beach should preferably be free, although at some beaches public access is provided through charging a small and reasonable fee (no more than 30 US dollars).

Access to the beach must be safe. Beaches that are physically challenging must have facilities for safe access, e.g. secured steps with handrails. Similarly, there must be designated pedestrian crossings on busy roads in the vicinity of the beach.

Beach promenades and steps onto the beach must be complete and in good condition. The car park surface must be in good order. Parking places reserved for the use of disabled persons must be available and must be clearly marked. See Criterion 22 for information related to parking on the beach. Other access paths must also be safe, with regulations for cars and bicycles. Bicycle paths should be encouraged whenever relevant.

Where promenade edges are higher than 2 metres above the beach, warning signs and/or a barrier must be in place to prevent accidents. This is especially important where the beach surface is rocky. Consult criterion 33 regarding access for people with physical disabilities.

Visitors to the beach should be safe while on the beach. Information about safety must be readily available. The times of availability of lifesaving services and first aid must be clearly marked on the Blue Flag information boards or at the lifeguard station. In addition, an explanation of the emergency flag system, if in use, must be provided.

If needed, adequate security must be available at the beach in the form of trained and qualified guards responsible for patrolling. The guards must wear easily identified uniforms and should be able to present their licence as trained security personnel on request.

Tudalen 224

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

Criterion 32. A supply of drinking water should be available at the beach.

There should be a potable water source at the beach, e.g. from a fountain, pipe, tap, etc. This source can be in the restroom/toilet block or on the beachfront, and it must be protected from contamination by animals.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
	All regions

Criterion 33. At least one Blue Flag beach in each municipality must have access and facilities provided for the physically disabled.

It is strongly recommended that all Blue Flag beaches have facilities that allow access by the physically disabled, granting them access to the beach, surrounding buildings, and the restroom facilities. It is a Blue Flag requirement that at least one beach in every municipality must provide these facilities. It is a Blue Flag recommendation that at this beach, if possible, there is access to the water for the physically disabled.

Access to the beach must be facilitated by access ramps designed for users with various disabilities. It is recommended that the ramp design and material fit the natural environment and, wherever possible, environmentally friendly materials are used, i.e. recycled composite plastics.

Facilities must be designed for wheelchair and other disabled users and should comply with the ISO Standard Code for Access. The beach must comply with national regulations regarding access and facilities for people with disabilities. In addition, parking areas must have reserved spaces for disabled parking. If access ramps cannot be provided due to the topography, e.g. at steep cliffs, the local authority must apply for a dispensation for this criterion.

If none of the Blue Flag beaches in a local authority can provide access and facilities for the disabled, a request for a dispensation for this criterion must be documented in the application.

IMPERATIVE CRITERION	GUIDELINE CRITERION
All regions	

APPENDIX A: Dispensation cases

All imperative criteria have to be complied with in order to obtain the Blue Flag. In the event of discussions arising out of the National Jury processes, and if an applicant has failed to fulfil some of the imperative criteria, the National Jury could forward a beach to the International Jury as a dispensation case. In the case of an application requiring a dispensation, the National Jury must forward the case to the International Jury with the necessary background documentation and an explanation as to what imperative criteria have not been fulfilled and giving reasons as to why a dispensation is requested.

Dispensation cases may arise when a beach has exceeded the required limit values of bathing water quality criteria because of a known, documented incident during the bathing season. Dispensation cases argued on the basis of incidents considered unusual but not atypical of the site are not considered.

Most frequently, request for dispensation is caused by exceptional/extreme weather conditions impacting on compliance with the water quality criteria. A National Jury can, in such cases, give a dispensation to omit a sample if the national authority's controlling bathing water quality regulations officially approve such a dispensation. Furthermore, an official statement from national weather authorities stating that the weather was exceptional must accompany the request for dispensation. For EU-member countries: if the request for dispensation of omission of a sample has been approved by the European Commission, and written proof of the European Commissions' approval is provided to the International Coordination, then the case is not considered as a dispensation case.

If a case of high pollution levels can be attributed by way of documentary evidence to other issues, such as an accident or another unavoidable incident, it is also possible to forward to the National Jury, such a candidate as a dispensation case. The documentation must show that the problem has been rectified and that the pollution was undoubtedly linked to the incident in question.

A beach can apply for dispensation when:

- facilities are under construction at the time of the application but will be finished by the start of the season.
- owing to extreme weather conditions, the imperative criteria on the beach are not met, e.g. signage or walkways, access to the beach has been damaged, etc. However, these must be rectified by the start of the season.
- a beach is not accessible to the physically disabled, yet it is the only beach in a local authority to run the Blue Flag Programme. The beach must present a plan on how and when the beach can fulfil the relevant criteria as a central part of the dispensation application.
- the location of the beach is such that the distance from services renders it unable to meet an imperative criterion, e.g. an accredited laboratory.

APPENDIX B: Information about the Blue Flag Programme must be displayed.

[Criterion 1]

THE BLUE FLAG PROGRAMME

This beach has been given Blue Flag accreditation. The Blue Flag is an environmental award, given to communities that make a special effort to manage their coastal/inland water environment and beaches with respect for the local environment and nature. To attain the Blue Flag, the community and its beach operators have to fulfil a number of criteria covering water quality, environmental information and education, safety, service and facilities.

This effort by the local community and its beach operators ensures that you and your family can expect to visit clean and safe environments at selected bathing sites. And it makes sure that the local community maintains a basis for sound development.

Facts about the Blue Flag:

The Blue Flag is awarded by the Foundation for Environmental Education (FEE), a non-governmental environmental organisation, which is represented by national organisations in each of the participating countries.

The Blue Flag is an environmental award for beaches, sustainable boating tourism operators, and marinas. Only local authorities or private beach operators can apply for a Blue Flag for beaches. The criteria for Blue Flag beaches cover four main areas: a) water quality, b) environmental information and education, c) environmental management, and d) safety and services.

The criteria of the Programme are developed over time so that participating beach operators have to keep working on solving relevant environmental problems to get the Blue Flag. Blue Flag accreditation is only given for one season at a time, and the award is only valid as long as the criteria are fulfilled. When this is not the case, the responsible persons at the local level are obligated to take the Blue Flag down.

The national FEE member organisation monitors the Blue Flag sites during the season.

You can help the Programme by also taking actions to protect the environment:

Use the litter-bins on the beach and recycle waste if possible.

Use public transport, walk or rent a bike to get to the beach.

Obey the beach code of conduct.

Enjoy the nature of the beach and its surroundings, and treat it with respect.

Choose a holiday destination that cares for its environment - and an environmentally friendly hotel too, if possible. Along with the Blue Flag, the Foundation for Environmental Education also develops another eco-label for touristic enterprises: Green Key. Find more information at: www.green-key.org

Local, National and International Blue Flag responsible parties:

Name and address of the local responsible person, national Blue Flag operator and the International Co-ordination must be posted.

Text to accompany the names and addresses could be the following: "These are the names and addresses of the local, national and international Blue Flag contacts. It will assist the Programme, if you could report on how these beaches comply with the Blue Flag standards. In this way, you can help ensure that the Blue Flag standard continues to be met."

APPENDIX C: Guidelines for Environmental Education Activities.**[Criterion 2]****Types of Activities**

There must be a mixture of different types of environmental educational activities for different user groups. Some activities must be carried out at the beach and have a direct focus on the beach or coastal environment. The different types of activities can be divided into five categories:

Activities for Passive Participation: This could include exhibitions, films, presentations, slide shows, conferences, debates, presentations by international experts, etc.

Activities for Active Participation: This includes guided tours, educational games, theatre/plays, cleaning days, coast observation days, diving/snorkelling orientation sessions, beach inspections, photography or drawing contests, nature conservation projects, green technology projects, “Adopt a Beach” programmes, community coastal monitoring programmes, etc.

Training Activities: This could be training for teachers, beach or marina staff, persons in charge of children groups, lifeguards, cleaners, law enforcement officers, specific national training programmes, etc.

Publishing and Media: The production of leaflets, stickers, interpretive signs, postcards, school and municipal newsletters, books, T-shirts, bags, posters, radio broadcasts, etc.

Blue Flag Environmental Information Centre: It is strongly recommended that Blue Flag beaches provide an Environmental Information Centre (station, kiosk), where specific information about Blue Flag and environmental education issues can be provided. Such a centre must offer both activities and exhibitions and provide environmental and nature information in order to qualify as an environmental interpretation or education centre. Information about its location and activities must be provided at the beach or in nearby tourist information offices. The centre should be open to, and have activities and information for the general public, not only local school children.

Target groups

The activities should target a wide range of different groups. It is important that the beach operator, together with other operators in the area, organise a programme to educate and raise awareness within the many different interest groups that influence the use of the local environment. These interest groups could be visitors, locals, tourism employees, fishermen, local industries, etc.

The types, number and target groups of activities should match the situation. For example, in a major tourist destination, more than one activity per season should be available to the general public.

Connection with existing programmes

The activities can be part of already existing environmental education programmes, implemented either on-site or in the local community (Sustainable Development Goals related activities, Eco-Schools activities, etc.). It is also recommended that the beach operator work together with local NGOs in setting up educational activities.

Information about Activities

Information about the publicly accessible activities must be made available at the beach and preferably also in local tourism newspapers or magazines or posted in local tourism offices. The published information should include: the kind of activities, when and where are they going to take place, who they are for, etc.

Not Acceptable

Activities that are not acceptable for meeting this criterion are:

Activities held to meet other Blue Flag criteria such as the general cleaning of the beach, waste management, recycling, and posted environmental information otherwise required on the information board (i.e. information on surrounding sensitive environments), etc.

Activities focusing only on tourism without a specific focus on sustainable tourism.

Activities otherwise implemented by the local authority or beach operator as part of the standard management of health, safety, transportation or tourism.

APPENDIX D: Recommendations for presenting water quality information on Blue Flag beaches.
Example of a coastal water beach:
[Criterion 3]

Beach: _____
 Contact person: _____

Local authority: _____
 Telephone no: _____

Date													
Escherichiacoli / Faecal coliform													
☺ < 250cfu/100ml													
☹ >250cfu/100 ml													
Intestinal Enterococci / Faecal streptococci													
☺ <100/100 ml													
☹ >100/100 ml													

<p>Blue Flag and bathing water quality</p> <p>This beach has met the Blue Flag water quality standards. The bathing water is continuously monitored for the different types of bacteria shown in the tables. The bathing water is tested at least every 31 days. In the table, you can see when the water has been analysed and how many bacteria were found.</p> <p>A small number of bacteria tells you that the water is very clean - a high number of bacteria tells you that the water may be polluted and could contain bacteria from sewage.</p>	<p>What do the results mean?</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black;">Faecal coliform / E.coli</td> <td>Faecal streptococci / Intestinal enterococci</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">☺ Below 250</td> <td>☺ Below 100</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"><i>Excellent bathing water</i></td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black;">☹ Above 250</td> <td>☹ Above 100</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"><i>Is allowed a few times during the season</i></td> </tr> </table>	Faecal coliform / E.coli	Faecal streptococci / Intestinal enterococci	☺ Below 250	☺ Below 100	<i>Excellent bathing water</i>		☹ Above 250	☹ Above 100	<i>Is allowed a few times during the season</i>	
Faecal coliform / E.coli	Faecal streptococci / Intestinal enterococci										
☺ Below 250	☺ Below 100										
<i>Excellent bathing water</i>											
☹ Above 250	☹ Above 100										
<i>Is allowed a few times during the season</i>											

APPENDIX E: the 95th percentile

The 95th percentile is a calculation method used to obtain the average amount of pollution. In terms of Bathing Water sampling results, the value shows the results that are less than or equal to the limit values 95% of the time. The standards refer to values that would be exceeded by less than 5% of the time.

The 95th percentile is derived through the following calculation (based on the explanation in the EU Bathing Water Directive 2006):

1. Take the log₁₀ value of all bacterial enumerations in the data sequence to be evaluated. Zero values cannot be used and should be replaced by a value of 1 (or the minimum value allowed)
2. Calculate the mean of the log₁₀ values (μ)
3. Calculate the standard deviation of the log₁₀ values (σ)
4. The upper 95 percentile is derived from the following equation: $\text{antilog}(\mu + 1,65 \sigma)$
5. The resulting value must be within the limit values as stated above

A calculating spreadsheet is available on the Blue Flag Podio Library.

APPENDIX F: Beach Litter Measuring System – a method of mapping the status of litter on a beach [Criterion 15]

In order to determine the cleanliness on the beach, the Beach Litter Measuring System could be used by the beach manager or the National Operator when conducting beach monitoring visits.

The system differentiates between bulky litter (>10 cm) and fine litter (<10 cm). It takes a closer look at the amount of litter in defined representative areas on the beach. According to the amount of litter, beaches are classified into different cleanliness levels (A+ to D). The method combines taking pictures and making counts.

At a Blue Flag Beach, the cleanliness level should be A+ or A.

Step by step guidance on how to define your beach's cleanliness level:

Bulky Litter

1. Define an area of 100 m² (10 m x 10 m) for your bulky litter count and take a photo (Choose the dirtiest 100 m² that you can find on the beach).
2. Count the units of bulky litter (>10 cm) within the area.
3. Take a picture of the area (to keep as proof),
4. Determine the cleanliness level with the help of the beach litter indicator (see below)

Fine Litter

1. Define an area of 1 m² for your fine litter count and take a photo (choose the dirtiest area within the 1 m²)
2. Count units of fine litter (<10 cm) within the area
3. Take a picture of the area (to keep as proof)
4. Determine the cleanliness level with the help of the beach litter indicator (see below)

Beach Litter Indicator

Number of litter units per area	Cleanliness level
0	A+ Very Clean
1-3	A Clean
4-10	B Moderately Clean
11-25	C Dirty
> 25	D Very Dirty

General

1. Keep a record of your measurements (date, time, location, circumstances, weather conditions, cleanliness level(s) for bulky litter, cleanliness level(s) for fine litter, other comments).
2. Repeat these steps at different locations along the beach if possible.
3. Repeat the measurement at different times during a season and different times of the day if possible.

It is important to keep in mind that starting to use this system might require more time in the beginning.

Once you get some exercise or training, it will be a quick, easy and helpful tool.

For a more detailed version of the beach litter indicator or a description of the system, please visit the Blue Flag website or contact the Blue Flag International Head Office.

1 The Beach Litter Measuring System was developed by the Keep Holland Tidy Foundation and the Royal Dutch Touring Club.

APPENDIX G: “Reef Check” system for coral reef monitoring

[Criterion 25]

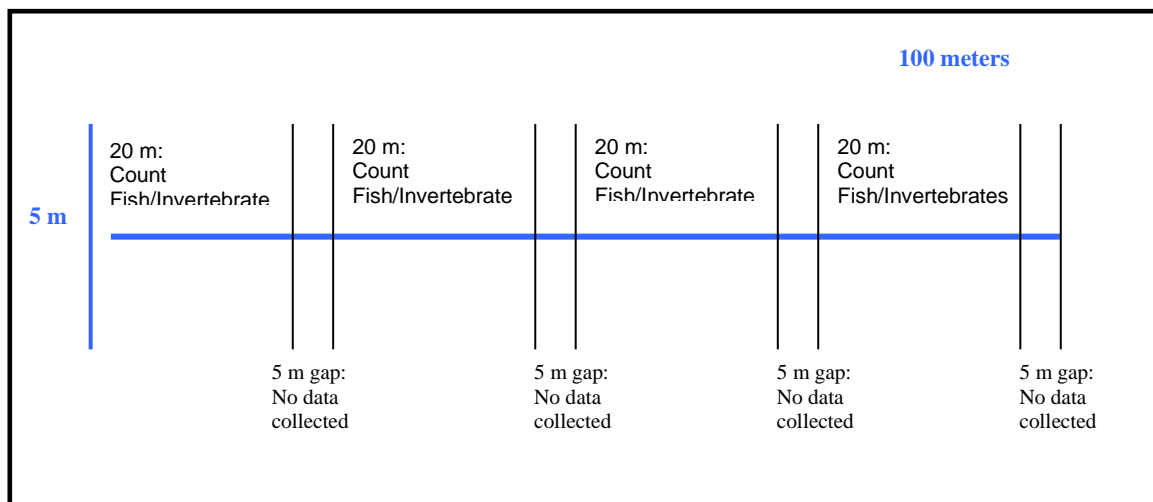
Below is a very brief description of the content of the “Reef Check” monitoring programme. For full information about the “Reef Check” system and information about national/international support, please consult <http://www.reefcheck.org>.

“Reef Check” is designed for use by volunteer, non-scientist snorkelers or scuba divers. A local “Reef Check” team should be established with a scientist and a group of snorkelers and divers trained to carry out the analyses. The team members must be skilled at identifying the indicator organisms and substrate categories. It is strongly recommended that the team attend a “Reef Check” training session. If there are already “Reef Check” teams established at the national or local level, these teams can be approached for support.

In order to carry out the monitoring, the following equipment is necessary: a copy of the instruction manual, indicator organism ID cards/books, GPS, transect lines, underwater paper and waterproof pencils/markers, buoys, plumb line and safety gear.

If possible, the monitoring should take place at two depths: shallow water (2-6 metre depth) and mid-reef (6-12 metre depth). Reefs in many areas are, however, not suitable for monitoring at more than one depth.

A 100-metre transect should be established (preferably parallel to the shore). The transect must be divided into 4 x 20-metre observation areas divided by 4 x 5-metre gaps. For re-survey, it is important

to document or permanently mark the transect start/endpoints.

The “Reef Check” coral reef monitoring program consists of four types of data collection methods:

- 1) Site description (environmental conditions and ratings of human impacts),
- 2) Fish counts,
- 3) Invertebrate counts,
- 4) Substrate type measurements.

The site description includes information about: location (overall and exact location), survey time, nearby population, weather conditions, rating of human impacts on the coral reef and the possible protection of the coral reef. The substrate survey includes the record of the substrate at points with 0.5-meter intervals along the 4 x 20-metre transect. The substrate must be classified in one of the following categories: hard coral, soft coral, recently killed coral, nutrient indicator algae, sponge, rock, rubble, sand, silt/clay, or other substrate. In the “Reef Check” manual, there is more information about how to conduct the substrate survey and classify the substrate.

The level of coral bleaching, presence of coral disease, presence of litter and coral damage must be

noted.

Each region has different indicator fish and invertebrate species that should be counted along the 4 x 20-metre transect. In the “Reef Check” website and manual, there is more information about the fish and invertebrate species to include in the counting and information about how to conduct the counts. Finally, it is recommended to supplement the survey with photo and/or video documentation.

APPENDIX H: Guidelines for events on Blue Flag beaches

[Criterion 30]

Should events be planned for Blue Flag beaches, it is recommended that the beach operator attempt to achieve a win-win situation regarding both hosting the event and maintaining Blue Flag status. Events on Blue Flag beaches are not incompatible with the management of the Blue Flag Programme. However, the event should not compromise Blue Flag standards. The Blue Flag should not be lowered simply because an event is planned on the beach.

The decision to allow events to take place on beaches is ultimately the decision of the beach operator managing that facility and would, as such, be guided by local by-laws and other legislation. Should the beach operator be concerned about potential impacts on Blue Flag standards,, early contact and discussion with the National Operator is recommended. It is reiterated that it is the responsibility of the beach operator to ensure that Blue Flag standards are met.

If necessary, additional resources, e.g. cleaning staff, portable toilets, etc. should be brought in to ensure that the standards do not drop.

Wherever possible, the Blue Flag area should be zoned (including the use of buoys – where appropriate – in the water) so that a designated Blue Flag swimming area is still retained and the beach can still fly the flag. It is not recommended that the whole beach be dedicated to the event.

Wherever possible, every attempt should be made to ensure that all the Blue Flag standards are still met on the beach during the event.

In terms of the criteria of Blue Flag, compliance with all environmental and building legislation also applies to any events and/or the construction of facilities on the beach. This includes the possibility of undertaking Environmental Impact Assessments or producing environmental reports on the impact of the event on the natural surroundings. In this case, permission from the relevant environmental authorities in the region would be necessary.

The public must be given advance warning of any events planned for Blue Flag beaches. This could be in the form of posters or other information at the beach, through announcements in the local media, or on local authority/beach operator websites if appropriate. A notice indicating details of the event, duration of the event, where more information can be obtained, where complaints can be made, etc. must be posted at the beach.

In case of an activity that takes place on the beach after hours, i.e. for those beaches that withdraw the flag at the end of the day when criteria are no longer met, the beach operator must ensure that the beach and the facilities are cleaned and returned to order before the flag is due to be raised the next morning, even if this means the cleaning teams must work through the night. So, if the flag is normally raised at 08h00 in the morning, the facilities must meet Blue Flag standards by 08h00 in the morning.

It is recommended that the local authority/beach operator consider a fee to be levied on the organisers of events hosted on Blue Flag beaches and that this income be used to make improvements to the beach or within the local area.

Appendix I – Guidance on ILS Safety Risk Assessment for Beaches [Criterion 27]

INTRODUCTION

The International Lifesaving Federation (ILS) is the world authority in the global effort to prevent drowning and works with national life-saving organisations to improve drowning prevention, water safety, water rescue, lifesaving, lifeguarding and lifesaving sport. FEE and ILS have therefore entered a Memorandum of Understanding where FEE recognises ILS as being the world authority in the global effort to prevent drowning.

FEE encourages National Operators and local authorities to work with ILS national organisations when possible.

ILS will undertake risk assessments all over the world and take care that information boards, according to ISO 20712, are placed at as many beaches as possible. When this is not possible, an independent risk assessment may be conducted. Below are guidelines produced by ILS.

BACKGROUND

Risk management can be defined as a logical and systematic approach of identifying, analysing, assessing, countering, monitoring and communicating risks associated with any activity or process. In its *Guidelines for safe recreational water environments (Vol.1)* the World Health Organization states: 'Assessment of hazard and risk inform the development of policies for controlling and managing risks to health and well-being in water recreation. ... The assessment of a beach or water should take into account several key considerations, including:

- the presence and nature of natural or artificial hazards,
- the severity of the hazards as related to health outcomes,
- the availability and applicability of remedial actions,
- the frequency and density of use,
- the level of development.

PRINCIPLES

The purpose of hazard and risk assessment is to assess the probability that certain events will take place and assess the potential adverse impact these events may have on people, property or the environment, or other adverse outcomes.

ILS sees the implementation of risk assessments for all aquatic locations as a key element of the strategies to reduce injury and loss of life or other adverse impacts on the aquatic environment.

A generic framework and the main elements of the risk management process identified are:

- Communication and consultation
- Establishing the context
- Risk identification
- Risk analysis
- Risk evaluation
- Development of a risk control measures plan
- Monitor and review

This framework is consistent with the international standard ISO 31000 – Risk Management – Guidelines on principles and implementation of risk management.

The basic rationale for conducting a risk assessment is:

1. Identify the hazards of a particular location and assess the risks of possible human interaction with the hazard.
2. Provide the basis for a risk management plan.
3. Improve safety and reduce the risk of death or injury at the location.
4. Ensure the best use of resources and encourage effective management and cost-effective operations.
5. Reduce the potential for litigation stemming from accident and management practices.
6. Provide guidance for the development of policy, procedure and practices.

A **hazard** is a source of potential harm or a situation with a potential to cause a loss.

The term **risk** is used to describe the probability that a given exposure to a hazard will lead to an adverse outcome.

The job of accurately analysing the potential personal risk to the public at a coastal and/or beach location is complex. The determination and evaluation of potential risks is made more complicated in coastal regions due to the continually changing nature of the environment. Coastal regions are dynamic environments where the presence and level of a potential danger varies with numerous factors such as time, water conditions, weather and human interaction.

In order to effectively assess hazards and their associated risks, the assessor must understand all the contributing factors that come together to create the danger, for example, the beach topography, the prevailing weather and wave climates, and the number of people who use the beach and their chosen activities.

Consideration is required to counter (control) and manage the risks to ensure visitors can enjoy the safest aquatic recreation possible. Solutions may include any one or combination of the following “hierarchy” of controls.

1. Removal of risk; hazards, people or both, where possible (Elimination).
2. Remove access to the location at which the hazard may present a risk (Isolation).
3. Share the risk with another party or parties, for example through contracts, partnerships or insurance (Transfer).
4. Install a barrier such as a fence or vegetation (Engineering control).
5. Management (Administrative) controls that may include:
 - a. Community education programmes to raise awareness of potential hazards.
 - b. International standard signage to ISP 20712, which will enable visitors to make informed decisions on whether they wish to proceed into an area or undertake a particular activity.
 - c. Supervision through the deployment of appropriately trained personnel, such as lifeguards.
 - d. Implementation of appropriate emergency management systems.
 - e. Use and appropriate positioning of public rescue equipment, such as lifebuoys/rings.
 - f. Zoning, such as the use of marker buoys and flags to define areas in which non-compatible activities should be conducted such as powerboats, swimming and sailing.
6. Retain and management of the risk (Residual risk).

REFERENCES

International Life Saving Federation (ILS), 2007, ILS Beach Risk Assessment Policy.
International Life Saving Federation of Europe (ILSE), 2007, ILSE Risk Assessment Guidelines.
International Life Saving Federation of Europe (ILSE), 2010, ILSE Designated Bathing Area Risk Assessment Report.
International Standards Organisation (ISO), 2008, ISO 20712 Water Safety Signs and Beach Safety Flags (Parts 1, 2 & 3).
Royal National Lifeboat Institution (RNLI), 2007, *A guide to coastal public rescue equipment*
World Health Organisation (WHO), 2003, *Guidelines for safe recreational waters Volume 1 - Coastal and freshwaters*.

Appendix J – Blue Flag Guidelines for further developments of your beach

ENVIRONMENTAL EDUCATION AND INFORMATION

Information about the Blue Flag Programme and the other FEE eco-labels must be displayed. **The staff on the beach must be educated about Blue Flag and be able to provide information about it to the beach users.**

Twice a year, there is a meeting with the staff about BF measurements/environment/sustainability.

This is preferably done before and after the Blue Flag season, but for those beaches with year-long seasons, meetings can be held every six months.
The discussions can be verified by reports of minutes of management meetings.

Every employee knows about BF, can communicate about BF with the guests

There is an internal system in the beach management so that new staff is informed about the Blue Flag Programme, and that, especially for new employees, there is training about what Blue Flag criteria mean in their job. Part-time staff employed in high-season is also informed about Blue Flag.

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT

The water consumption in the sanitary facilities and showers must be controlled.

1. There is a maximum flow of 9 /minute out of showers
2. There is a maximum flow of 6 litres/minute out of the taps.
3. There is a maximum flow of 6 litres per toilet flush.

The beach uses water-saving measures in taps, showers and toilets. The flow of water taps for washbasins is up to 6 litres per minute. The flow of showers is up to 9 litres per minute. For the flushing of all toilets, not more than 6 litres of water are used.

The beach management should also influence the water consumption of private companies or businesses on the beach, such as restaurants, which could then implement the Green Key criteria and obtain the Green Key certification.

Exceptions:

When toilets have a greywater system or have a stop button, a maximum of 9 litres per flush is sufficient.

In addition to the reduction of water consumption, the beach takes additional measures. These could include the use of pressure or sensor faucets, a system to stop the water flow easily, payment system (coins, Sep key), use of greywater, a water recycling system, etc.

There must be an environmental policy and an environmental plan for the beach. The plan should include references to water management, waste and energy consumption, health and safety issues as well as the use of environmentally friendly products wherever possible. All employees must be informed and educated about these issues.

→ same as for marinas and boats

The beach, including the lifeguard station and private businesses, registers its annual consumption data of energy, water, waste, and (optionally) cleaning products. These data are converted into indices. An excel sheet is used for this purpose.

The records must show the following information:

- quantities of gas, electricity, water,
- all charges for gas, electricity, water,
- cost per unit consumption of gas, electricity, water.

There is an energy control visit every 5 years

The beach management has commissioned a further study of the energy performance of the recommended measures. The measures are included in the sustainability programme (guideline 2).

Only environmentally friendly cleaning products (which are certified with an ecolabel) must be used for the cleaning of the facilities on the beach.

Sanitary and interior cleaning products must have an accredited environmental label or must be products not included in the blacklist (see attachment 1: Green Key blacklist).

Sanitary and interior cleaners must have an eco-label, for example. European Ecolabel, Nordic Swan and Blue Angel).

When outsourcing the cleaning operations, the existing contract should be reviewed with the above terms to be included in the next contract review, and definitely within one year after the initial assessment for the Blue Flag.

Exception:

Specific cleaners that are regulated by laws for health and safety, hygiene and/or food safety (HACCP), either periodically or in case of an emergency, are not covered by this criterion.

For daily cleaning activities, only fibre cloth products are used.

Only environmentally-friendly toiletries, paper towels and toilet papers must be provided in the sanitary facilities on the beach. Soap and other personal care products must be provided in dispensers with a dosing system.

Tudalen 240

Paper towels and toilet paper must be made of non-chlorine bleached paper or must have an eco-label.

Only energy-efficient lighting must be used. Sensors which regulate the use of the light should be installed wherever considered as being useful.

All lighting is energy efficient (PSL, TL, SL, LED, etc.). Not later than one year after the inspection of the beach, energy-efficient lighting is used in and around (= outdoors) the buildings. For bulbs not meeting the criterion, the beach provides a substitution plan.

Energy-efficient lighting has a minimum light output of 40 lumen/watt. PL, TL, SL and LED lighting satisfy this condition. Halogen lighting and traditional light bulbs are not to be used on the beach anymore.

If there is no suitable alternative, a beach may get a dispensation for this point. The beach operator must demonstrate that it can not be technically realized or that the required investment has a payback period of > 5 years.

In and around the buildings on the beach, there is a substantial use of lighting sensors to prevent unnecessary illumination.

- Explanation: Lighting Sensors can turn lights on/off based on, for example, the presence of people (motion sensor) or too little light (light sensor). In this manner, unnecessary operation of lamps is prevented.

The energy supply on the beach should be based on renewable sources.

The beach uses renewable energy sources.

- Explanation: This includes renewable energy sources such as wind, solar and water; through solar, windmills, photovoltaic solar cells (electricity generation) or similar renewable energy, tylen hose for heating (tap) water etc.
100% of the total amount of electricity is generated sustainably.
- Explanation: Sustainably generated electricity refers to electricity generated from renewable energy sources such as solar, wind and water. There are various names used: green energy, green electricity or natural electricity.

Green gas: The total amount of purchased gas is generated sustainably from biomass. Explanation: Green gas is gas produced from biomass. This "biogas" is brought into the natural gas, thus reducing the use of existing fossil natural gas resources. If you purchase green gas, then this is accompanied by a certificate of origin.

The beach and beach equipment/facilities should aim at being climate neutral.

Tudalen 241

The beach management carries out a CO₂ study for its activities (e.g. to set a fixed CO₂ footprint) to investigate if it can be carbon neutral.

Explanation: Working with CO₂ emission certificates is always the culmination of activities. Save first, then see whether the beach itself can generate renewable energy. The third step is to neutralize CO₂ emissions by purchasing CO₂ certificates for the remaining CO₂ emissions.

Artificially made green areas and gardens on the beach must be maintained sustainably.

Chemical pesticides and fertilizers cannot be used more than once a year unless there is no organic or natural equivalent.

As no chemical pesticides or fertilizers should be used on the establishment's premises, an alternative could be to use gas flames or mechanical herbicides. By using gas flames, the best effect is achieved if the plants are not burned down to the ground but rather just scorched.

Flowers and gardens must be watered in the early morning or after sunset

This criterion aims to reduce the water consumption, especially when tap water is used for watering. It is the best way to avoid evaporation and have the best impact on the roots of plants.

Rainwater is collected and used for watering flowers and gardens

This criterion also aims to reduce tap water consumption. An alternative water system to store and use rainwater limits the use of freshwater for watering.

When planting new green areas, endemic or native species are used.

Endemic species use less water than non-endemic, and their use preserves the biodiversity of the surroundings.

When making a plan for new green areas, think of the following components:

- a. introduction (including business data);
- b. a global inventory of paved surfaces, plant and trees species on and around the beach and a description of present landscape elements;
- c. a description of how current and future natural areas on and around the beach are handled (e.g., in terms of pruning, lawn mowing, weed control etc.);
- d. a management plan for nature on and around the beach. This plan looks at the desired future development;
- e. summary measures and costs of the plan;
- f. + appendices outline.

Artificially made beaches must be created and maintained sustainably.

A beach which has been artificially created must be managed in a sustainable way. Ecological evaluations must be undertaken in order to ensure a positive impact.

For example, the ecological impact of the sand brought to create the beach must be minimised as much as possible.

The facilities on the beach must be made of environmentally friendly materials. Local suppliers should be preferably used when equipping the beach with new buildings, infrastructure or furniture.

Encompasses buildings, furniture, infrastructure etc.

Also: Environmental friendly painting

For painting works, less environmentally harmful paints that have an eco-label are used. Explanation: When painting the buildings on the beach, use only environmentally friendly interior and exterior paint. The paints have a label such as Ecolabel, EU ecolabel or similar.

During new construction, reconstruction or renovation of the beach, the business will take into account the environment and sustainability of materials used.

Explanation:

- The purchased wood that is used for building is durable'
- Certified wood that has been approved by national authorities is used, for example, TPAC (Timber Procurement Assessment Committee) approved.
- The Energy Performance Coefficient (EPC) is at least 5% lower than required in national legislation.
- Other measures could be: buffering rainwater, water conservation, protection of biodiversity, promotion of environmentally friendly mobility or reduction of emissions and pollution by equipment used for building or by innovations in the use of the building.

Based on the sustainable procurement policy, the beach management makes demands on its suppliers. The beach management asks suppliers for a signed declaration of delivery of sustainable products and services.

Explanation: A sustainability declaration is a document describing the requirements of the beach management from suppliers and in which the supplier declares to be committed to this effect.

CSR

The beach management has a CSR policy, covering the areas of Human Rights, Labour Equity, Environmental Education, and Anti-Corruption.

There is a declaration of CSR policy by the beach management

The beach management has a CSR policy statement in which it defines its objectives on sustainability and corporate social responsibility. The statement must be prominently displayed.

→ Explanation:

A CSR policy is a statement of the senior management of the beach, indicating that sustainability and CSR are an integral part of business.

The statement pays at least attention to:

- general CSR objectives/sustainability outline, policy concern for people/planet/profit, and structural part of business objectives,
- implementation activities, which should be in accordance with company policies and procedures established,

- general rules regarding the implementation of the company's sustainability policy, with regard to the fulfilment of legal requirements, staff training and recording/monitoring of the environmental performance of the company.

The beach develops a CSR programme for the next three years

The sustainability program covers three years, and shows which environmental sustainability actions will take place to reduce the consumption of gas, water, electricity and waste (prevention) in that period. The policy also includes activities and measures in the area of procurement, transport management, community involvement, etc. Take the international Blue Flag criteria as a guide.

Every employee can provide input to CSR

The beach management has the policy that all staff members can provide input to CSR/Sustainability. For example, there is a "suggestion box" where the staff can submit their ideas about increasing sustainability on the beach.

The beach management takes at least two measures during the controlling period to promote community involvement and social responsibility.

Social/community involvement

The beach management takes at least two measures to encourage sustainable relationships in the immediate environment and to fulfil its commitment to perform better in the social field.

For example, the beach management:

- promotes good relations with local residents/stakeholders, and works on a long-term relationship with them (offers free facilities, organizes free events, provides an annual offering to compensate for any inconvenience).
- stimulates the local economy/
- works with other local organizations, such as local associations, environmental organisations, etc.
- is actively involved in a charity or conservation organization.
- provides free communication platforms for charity.
- distributes sustainable gifts and/or sale items.
- sponsors social/community organisations, directly or indirectly, materially or immaterially, or is committed to a social purpose
- participates actively in charity work.

Blacklist Green Key cleaning products.

FEE/Green Key

Blacklist for cleaning products in the Green Key Programme

The Blacklist is prepared by the consultant organisation, Ecoconso.

This list covers multi-purpose and sanitation products (typical cleaning products). For cleaning in any other specific area that needs special products, one must check for compliance with national legislation.

Surfactants:

Surfactants that are not readily biodegradable under aerobic condition

Tudalen 244

Surfactants that are not biodegradable under anaerobic conditions and that are classified with H400/R50 (very toxic to aquatic life), Alkylphenoethoxylates (APEOs), onylphenoethoxylates (NPEOs) and derivatives.

Quaternary ammonium compounds that are not readily biodegradable.

Sequestering or anti-scaling agents:

EDTA (ethylenediamine tetraacetate) and its salts, phosphates.

Acids:

Phosphoric acid, hydrochloric acid, sulphuric acid.

Bases:

Ammonium hydroxide.

Solvents:

Detergents containing more than 6% by weight of VOCs with a boiling point lower than 150°C.

Chlorine:

Reactive chloro-compounds (such as sodium hypochloride).

Conservators:

Formaldehyde.

Antimicrobial or disinfecting ingredients added for other purposes than preservation.

Bioaccumulable preservatives classified as H410, H411, R50/53 or R51/53. Preservatives are not regarded as bioaccumulable if BCF < 100 (bioconcentration factor) or logKow < 3 (log octanol/water partition coefficient)

Public Spaces Protection Orders

Guidance for councils

Foreword

Local authorities understand well how anti-social behaviour can blight the lives of people in their local communities, with those affected often feeling powerless to act. Councils have a key role to play in helping make local areas safe places to live, visit and work and tackling anti-social behaviour continues to be a high priority for local authorities and their partners across the country.

Councils know the issues that affect their localities the most and are well placed to identify how best to respond. Public Spaces Protection Orders (PSPOs), introduced in 2014, sit amongst a broad range of powers and tools to help tackle anti-social behaviour locally. PSPOs are aimed at ensuring public spaces can be enjoyed free from anti-social behaviour. They are not about stopping the responsible use of the night-time economy, or preventing young people from seeing their friends – but they do provide councils with another instrument to help deal with persistent issues that are damaging their communities.

PSPOs have not been welcomed by all, attracting some criticism over their introduction, or about how particular PSPOs have been implemented. As a result, in December 2017 the Home Office updated its statutory guidance on anti-social behaviour powers, according to the Anti-Social Behaviour, Crime and Policing Act 2014. The changes are reflected in this document. In light of the updated guidance, councils may find it useful to consider the current restrictions in their local area and whether the PSPO needs to be amended at the time of its renewal. It's important to note, that when used appropriately, proportionately and with local support, PSPOs can be a positive device that help to prevent anti-social behaviour, and can provide an effective response to some of the issues local residents and businesses face on a daily basis.

This guidance aims to set out the issues to consider where local areas are contemplating introducing a PSPO, and offers practical guidance on the steps to take if councils choose to do so. It should be read in conjunction with the Home Office's statutory guidance on the Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014.

Councillor Anita Lower

Deputy Chair and Anti-social Behaviour Champion
LGA Safer and Stronger Communities Board

Public Spaces Protection Orders

Legislative background

The Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014 introduced several new tools and powers for use by councils and their partners to address anti-social behaviour (ASB) in their local areas. These tools, which replaced and streamlined a number of previous measures, were brought in as part of a Government commitment to put victims at the centre of approaches to tackling ASB, focussing on the impact behaviour can have on both communities and individuals, particularly on the most vulnerable.

PSPOs are one of the tools available under the 2014 Act. These are wide-ranging and flexible powers for local authorities, which recognise that councils are often best placed to identify the broad and cumulative impact that ASB can have. The Act gives councils the authority to draft and implement PSPOs in response to the particular issues affecting their communities, provided certain criteria and legal tests are met.

Councils can use PSPOs to prohibit specified activities, and/or require certain things to be done by people engaged in particular activities, within a defined public area. PSPOs differ from other tools introduced under the Act as they are council-led, and rather than targeting specific individuals or properties, they focus on the identified problem behaviour in a specific location.

The legislation provides for restrictions to be placed on behaviour that apply to everyone in that locality (with the possible use of exemptions). Breach of a PSPO without a reasonable excuse is an offence.

Powers to create PSPOs came into force in October 2014. As well as enabling local authorities to address a range of different issues, the Orders replace Designated Public Place Orders (DPPOs), Gating Orders and Dog Control Orders.¹ Existing DPPOs, Gating Orders and Dog Control Orders which automatically become PSPOs (as of 20 October 2017).

Overview of Public Spaces Protection Orders

The Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014 provides a broad legal framework within which PSPOs can be implemented.

Orders can be introduced in a specific public area where the local authority² is satisfied on reasonable grounds that certain conditions have been met. The first test concerns the nature of the anti-social behaviour, requiring that:

- activities that have taken place have had a detrimental effect on the quality of life of those in the locality, or it is likely that activities will take place and that they will have a detrimental effect
- the effect or likely effect of these activities:
 - is, or is likely to be, persistent or continuing in nature
 - is, or is likely to be, unreasonable

¹ Replacing orders under The Criminal Justice and Police Act 2001, the Highways Act 1980 and the Clean Neighbourhoods and Environment Act 2005 respectively.

² This covers district councils, London Boroughs, county councils in an area where there is no district council in England (along with City of London and the Council of the Isles of Scilly) and county councils or a county borough councils in Wales.

- justifies the restrictions being imposed.

The Home Office statutory guidance re issued in December 2017 states that proposed restrictions should focus on specific behaviours and be proportionate to the detrimental effect that the behaviour is causing or can cause, and are necessary to prevent it from continuing, occurring or recurring.³

A single PSPO can be used to target a range of different ASB issues. Orders allow councils to introduce reasonable prohibitions and/or requirements regarding certain behaviours within the specified public area, and may also include prescribed exemptions.

As a minimum, each PSPO must set out:

- what the detrimental activities are
- what is being prohibited and/or required, including any exemptions
- the area covered
- the consequences for breach
- the period for which it has effect.

There are further specific provisions regarding some types of PSPO, which will be covered in detail below.

A PSPO can last for up to three years, after which it must be reviewed. If the review supports an extension and other requirements are satisfied, it may be extended for up to a further three years. There is no limit on the number of times an Order may be reviewed and renewed.

The legislation sets out a number of additional requirements for consultation and communication before an Order is introduced, once it is implemented and where it is extended, varied or discharged. PSPOs can be legally challenged under the 2014 Act on certain grounds.

Beyond this broad framework, detailed further below, councils can decide how best to implement PSPOs in their local areas. This guidance sets out some suggested

approaches based on good practice from around the country.

Using Public Spaces Protection Orders

Local partners have a vast range of tools and powers at their disposal to respond to concerns about anti-social behaviour in their locality, from measures aimed at tackling the causes of ASB, awareness-raising, through to enforcement.

Used proportionately and in the right circumstances, PSPOs allow local areas to counter unreasonable and persistent behaviour that affects the quality of life of its residents. They can send a clear message that certain behaviours will not be tolerated, and help reassure residents that unreasonable conduct is being addressed.

However, PSPOs will not be suitable or effective in all circumstances, and it is important to consider carefully the right approach for identifying and addressing the problem behaviour. This is especially important when the activities may also have positive benefits. Other options should actively be considered before a PSPO is pursued – and where a PSPO is used, it should be carefully framed and employed alongside other approaches as part of a broad and balanced anti-social behaviour strategy. Considering non-statutory solutions, perhaps delivered in partnership with community, civic or membership organisations may be equally valid in the right circumstances.

Choosing the right tool

Choosing the right approaches for responding to the ASB should start with identifying the specific issue or issues of concern, and considering what is likely to be the most targeted and effective response in the circumstances.

³ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/670180/2017-12-13_ASB_Revised_Statutory_Guidance_V2_0.pdf

Some issues may be adequately addressed using other tools. For instance, awareness-raising campaigns about the impact of certain activities on others, improved community engagement, or offering support to those exhibiting certain behaviours may be enough to address the ASB identified.

In some areas, codes of practice around certain practices such as busking⁴, or posters setting out ‘good behaviour’ associated with activities such as skateboarding, have provided effective solutions in responding to particular concerns.

Street fundraising for instance, is governed by an independently set Code of Fundraising Practice and the Institute of Fundraising provides a free service for councils to limit the location, number and frequency of fundraising visits. Around 125 councils have taken advantage of these voluntary agreements, rather than use PSPOs.

In other circumstances it may be more appropriate to use tools such as community protection notices (CPNs). CPNs are used against specific individuals responsible for causing harm, or for tackling particular problem premises, unlike PSPOs which create a broader ban covering a whole area. Similarly, in many cases existing legislation covering various forms of anti-social behaviour or public order may be adequate.

Feedback from councils suggests that effective consultation with partners, stakeholders and the wider community can help to identify the best way forward (see also support evidence and consultation, below).

“PSPOs aren’t the answer for everything – you need to start by looking at what the issue really is. Often there are easier and more effective tools for dealing with the problem.”

Cheshire West and Chester Council

Where local areas decide that introducing a PSPO may be appropriate, it should be noted that the most robust Orders directly address the detrimental behaviour, rather than activities which may not in themselves be detrimental or which target characteristics that might be shared by some of those responsible (or with the wider public). The Home Office’s statutory guidance reiterates that PSPOs should be used responsibly and proportionately, only in response to issues that cause anti-social behaviour, and only where necessary to protect the public.

There are also a number of practical considerations which should be borne in mind when choosing the right tool. PSPOs can be resource-intensive to introduce and enforce and there will need to be commitment from partners to ensure it can be implemented effectively.

Councils will need to be satisfied that where they choose to pursue introducing an Order as part of their strategy, they have met the requirements of the legislation. This is covered in detail in the following sections.

Introducing a PSPO

Where councils have identified that a PSPO may be a suitable response to a particular local issue, they will then need to consider how to ensure they meet the statutory criteria. This will include determining:

- the appropriate scope of the Order
- the area covered by the restrictions
- the potential impact of the proposals
- how each of the restrictions meets the legal test.

Councils will also need to consider how best the Order should be worded and establish an evidence base to support the proposals, incorporating a consultation process. Other issues, such as the practical implications around implementation and what is possible to enforce, will also need to be borne in mind.

⁴ See, for example, City of York Council: https://www.york.gov.uk/info/20081/arts_and_culture/1155/busking_in_york

Early engagement with partners and stakeholders can be useful in understanding the nature of the issue, how best to respond – and, if an Order is proposed, how it might be drafted. This is likely to require involvement, and pooling of information, from a variety of sources, including councillors and officers from across council departments (including, for example, community safety, environmental health, parks, equalities, legal), police colleagues and external agencies.

It is useful for local areas to seek early contact with interest groups when scoping their proposals, to help identify how best to approach a particular issue, before the formal statutory consultation takes place. For example, a local residents' association or regular users of a park or those involved in specific activities in the area, such as buskers or other street entertainers. An effective consultation process with a range of stakeholders will also help to assess the impact of the ASB and where an appropriate balance for restrictions on behaviour should lie (see supporting evidence and consultation, below).

“Engagement with representative groups early on was really constructive – they helped advise us on other legislation we needed to be mindful of, and helped us draft something that worked.”

Carmarthenshire County Council

Ongoing engagement with, and commitment from, partners will be crucial for introducing, implementing and enforcing a PSPO and ensuring there are resources available to support it.

Activity subject to an Order – overview

PSPOs can be used to restrict a broad range of activities. Under section 59 of the 2014 Act, local authorities must be satisfied on reasonable grounds that the activity subject to an Order:

- has a detrimental effect on the quality of life of those in the locality (or it is likely

that activities will take place and have such an effect)

- is (or is likely to be) persistent or continuing in nature
- is (or is likely to be) unreasonable
- justifies the restrictions being imposed.

PSPOs must set out clearly what the detrimental activities are. What may be regarded as ‘anti-social’ is a subjective concept, and similarly determining whether or not behaviour is detrimental and unreasonable can present some challenges and will require careful consideration.

Councils will need to assess how certain behaviours are perceived, and their impact – both on the community broadly, and on its most vulnerable individuals. Some areas have included an additional test locally that the behaviour needs to be severe enough to cause alarm, harassment or distress. Collating evidence that illustrates the detrimental impact of particular activities will be important (see supporting evidence and consultation, below).

When assessing what is ‘unreasonable’ activity, councils will need to balance the rights of the community to enjoy public spaces without ASB, with the civil liberties of individuals and groups who may be affected by any restrictions imposed. Further, some of those affected by possible restrictions may be vulnerable and councils need to look carefully at what impact the proposals might have on certain groups or individuals (see assessing potential impact and the Equality Act, below).

Appropriate restrictions

As set out above, the restrictions imposed by an Order must be reasonable, and either prevent or reduce the detrimental effect of the problem behaviour, or reduce the risk of that detrimental effect continuing, occurring or recurring. Ensuring that the prohibitions or requirements included in a PSPO are solid, easily understood and can withstand scrutiny is key.

Orders must state what restrictions are being imposed to either prohibit certain things, and/or require certain things to be done by those

engaged in specific activities. PSPOs are most effective and most robust to challenge where they are **tightly drafted and focus on the precise harmful behaviour identified**. Being clear on addressing the problem behaviour in an Order can help avoid the risk of unduly pursuing individuals who may not be causing any real harm.

Homeless people and rough sleepers

The Home Office guidance sets out that PSPOs should not be used to target people based solely on the fact that someone is homeless or rough sleeping, as this in itself is unlikely to mean that such behaviour is having an unreasonably detrimental effect on the community's quality of life which justifies the restrictions imposed. It suggests the council should consider whether the use of a PSPO is the appropriate response and if it will have a detrimental impact on homeless people and rough sleepers. Councils will find it useful to consult with national or local homeless charities on this issue, when councils are considering restrictions or requirements that could affect homeless people and rough sleepers.

Groups hanging around/standing in groups/playing games

It is important that any Orders put in place do not inadvertently restrict everyday sociability in public spaces. Restrictions that are too broad or general in nature may, for instance, force young people into out-of-the-way spaces and put them at risk. It is useful to consider whether there are alternative spaces that they can use. The Home Office guidance notes that people living in temporary accommodation may not be able to stay in their accommodation during the day and may find themselves spending extended time in public spaces. It's important to consider when putting in place any restrictions that public spaces are available for the use and enjoyment of a broad spectrum of the public, and that people of all ages are free to gather, talk and play games.

In the London Borough of Brent, residents and park users identified issues with public defecation, alcohol use, public disturbances and intimidation. The council introduced a PSPO targeting the cause of the ASB – groups congregating, attracted by offers of casual labour. The council was keen not to enforce against rough sleepers or job-seekers but instead outlaw the offering of employment within the area, and the running of an unlicensed transport service. The aim was to deter those seeking to exploit casual labourers and those profiting from bringing certain groups to the area.

Proposals should clearly define which specific behaviours are not permitted or are required, and any exemptions that might apply. Careful wording will help people to understand whether or not they are in breach once the Order has been implemented and give them an opportunity to modify their behaviour. It will also help to avoid any unintended consequences. Councils' legal teams should be able to advise on the precise wording to use.

Limitations

There are some limitations set out in the legislation regarding behaviours that can be restricted by PSPOs. Under the 2014 Act, local authorities must have regard to the freedoms permitted under articles 10 and 11 of the Human Rights Act 1998 when drafting, extending, varying or discharging an Order. These cover freedom of expression, and freedom of assembly and association respectively (although it is worth noting here that PSPOs might be considered appropriate for addressing aggravating behaviours such as the use of noise-enhancing equipment like amplifiers). Wherever proposals for an Order have the potential to impinge on the rights under articles 10 and 11, consideration must be given as to how to demonstrate that they satisfy the requirements of paragraph 2 in each of the articles.

Where a PSPO covers alcohol prohibition, section 62 of the 2014 Act lists a number of premises to which an Order cannot apply – such as licensed premises.

Further, there are some restrictions under section 63 on what action might be taken for a breach of an Order that prohibits consumption of alcohol (see enforcement and implementation, below).

Where Orders will restrict public rights of way, section 64 of the Act requires authorities to consider a number of issues, including the impact on those living nearby and the availability of alternative routes – and sets out some categories of highway where rights of way cannot be restricted. Councils may also conclude that PSPOs restricting access should only be introduced where the ASB is facilitated by the use of that right of way – otherwise it may be more appropriate to draft an Order focussed on the problem behaviour instead.

Some PSPOs have been introduced to address ASB linked with ingesting new psychoactive substances (NPS). The Psychoactive Substances Act 2016 introduces new legislation regarding the production and supply of NPS, but, unlike controlled drugs, does not criminalise the possession of substances alone.⁵ Effective implementation and enforcement of PSPOs that deal with the consumption of psychoactive or intoxicating substances will require particularly careful consideration. Wording of these Orders should be precise to avoid any unintended consequences, ensuring it is clear what substances are covered or exempted.⁶

Area subject to an Order

The Act and Home Office statutory guidance set out the types of land which can be subject to a PSPO, or where additional considerations or requirements apply (eg when undertaking the consultation process). The activity restricted by an Order must be carried out in a public place, which is defined in the legislation as ‘any place to which the public or any section of the public has access, on payment or otherwise, as of right or by virtue of express or implied permission’.

⁵ Unless in a custodial institution.

⁶ It may be useful to refer to The Psychoactive Substances Act 2016, which includes a list of substances that might be deemed to produce a psychoactive effect when consumed but which are exempt from the scope of the 2016 Act – for instance medicinal products, nicotine or caffeine.

There may be some restrictions on the activities that can be prohibited on certain types of land (registered common land, registered town or village greens and open access land) which should also be considered. For instance, restrictions on access to registered common land may be subject to a separate consents process under The Commons Act 2006.⁷ Further, for Orders that restrict public rights of way, section 65 of the 2014 Act sets out certain categories of highway to which such an Order cannot apply.

For addressing behaviour on privately-owned open spaces, other approaches may be more effective and appropriate. Private landowners are responsible for behaviours which occur upon their land and where landowners can be identified and traced, councils should work with them to address problem behaviour. Where landowners do not engage, councils may utilise other tools and powers available to them, such as Community Protection Notices or Civil Injunctions.

In Oldham, the council has successfully worked with a group of landowners and residents to enable them to find their own solutions to improve security and reduce ASB.

Determining the extent of the geographical area covered by an Order will mean identifying what is proportionate in the circumstances and restricting activities only where necessary – ie only where the legal test is met. It may be difficult to demonstrate that the statutory criteria under section 59 have been met across an entire broad geographical area; evidence about the extent of the anti-social behaviour within a locality should be used to inform appropriate boundaries (see supporting evidence and consultation, below).

⁷ Further information and links to additional guidance: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/364851/Public_and_open_spaces_information_note.pdf

In some cases of course it will not be appropriate to introduce broad-scale restrictions. When drafting an Order placing restrictions on dogs for instance, it should be considered that owners have a duty under the Animal Welfare Act 2006, to provide for their animal's welfare, which includes exercising them. In determining the area covered by restrictions, councils should therefore consider how to accommodate the need for owners to exercise their animals.

The area which the PSPO will cover must be clearly defined. Mapping out areas where certain behaviours **are** permitted may also be helpful; for instance identifying specific park areas where dogs can be let off a lead without breaching the PSPO.

Controlling the presence of dogs

The Home Office guidance encourages councils to publish a list of alternative sites which dog walkers can use to exercise their dogs without restrictions. Councils should also consult dog law and welfare experts, for example, vets or animal welfare officers and organisations affected by restrictions before seeking to a PSPO. It may be useful to consult the Kennel Club on these issues.

The Department for Environment, Food and Rural Affairs has produced guidance in the form of a practitioner's guide on a range of tools available to deal with irresponsible dog ownership, for example, the use of a Community Protection Notice.

Where parish and town councils wish to deal with dog control issues, they are advised to approach the relevant authority, including whether a PSPO would provide the means to address the issues being experiencing by the local community. If the principal authority is satisfied that the legal tests for the use of the power are met and that it is a proportionate response to the level of harm and nuisance being caused it should consider consulting on putting in place a PSPO.

Practical issues, such as effective enforcement and erecting signs in (or near) an area subject to an Order – as required by the legislation – should also be borne in mind when determining how large an area the Order proposals might cover.

Displacing behaviour

Notwithstanding the requirements outlined above, when defining the area restrictions should cover, consideration should be given as to whether prohibitions in one area will displace the problem behaviour elsewhere, or into a neighbouring authority. It is worth noting here that the legislation allows for Orders to address activity that 'is likely to' occur in that public place. Local areas can therefore consider whether there are any legitimate concerns that introducing an Order in one area, and not another, could simply move issues somewhere else – and thus whether it would be appropriate to extend into a larger area or adjacent street. Councils will however need to ensure that a proportionate approach is taken overall, and that there is evidence to support using a broader approach.

Where there are concerns that activity may be displaced into other areas, authorities should contact neighbouring councils to discuss managing any unintended consequences.

Order exemptions

The legislation allows for Orders to apply only in particular circumstances and may include certain exemptions. Restricting behaviours only at certain times of day, or on a seasonal basis, can help to balance the needs of different groups and may be easier to enforce. Orders might only cover times of day when the issue is particularly acute, or when the problem behaviour will have more of an impact on others. Similarly, some types of ASB can be seasonal in their nature, for example relating to school holidays or summer weather. It may be the case that only at certain times will the behaviour be regarded as sufficiently 'detrimental' to satisfy the legislative test.

Exemptions for particular groups may be appropriate. For instance, for PSPOs controlling the use of dogs, it is likely that

assistance dogs should be exempt; this will need to be explicitly stated in the wording of the Order.⁸ Exemptions might also cover particular circumstances where restrictions may or may not apply. Undertaking an effective impact assessment (see assessing potential impact and the Equality Act, below) should help to identify the consequences of a proposed Order on specific groups and therefore whether certain exemptions would be appropriate.

Assessing potential impact and the Equality Act 2010

It is important for councils to consider carefully the potential impact of a PSPO on different sections of their communities. In introducing an Order, councils must take care to ensure that they comply with the requirements of the public sector equality duty under the Equality Act 2010. The Equality Act requires public authorities to have due regard to a number of equality considerations when exercising their functions. Proposals for a PSPO should therefore be reviewed to determine how they might target or impact on certain groups.

Although it is not a specific requirement of the legislation, it is recommended that areas undertake an Equality Impact Assessment (EIA) to assess whether the proposed PSPO will have disparate impact on groups with protected characteristics.⁹ This process will help councils to establish any potential negative impacts and consider how to mitigate against these. This exercise will also help to ensure transparency.

Areas that have undertaken an EIA before introducing a PSPO have reported how useful this was¹⁰, providing an opportunity to give full and separate consideration to the effect that each of the prohibitions or requirements might have on those in particular groups, and

enabling areas to consider how they could minimise any negative consequences – both in terms of the scope of the proposals and in how they might be implemented. Undertaking an EIA before introducing a PSPO can help to inform how best to balance the interests of different parts of the community, and provide evidence as to whether or not the restrictions being proposed are justified – as required by section 59 of the 2014 Act.

Duration of PSPOs

Orders can be introduced for a maximum of three years, and may be extended beyond this for further three-year period(s) where certain criteria are met (see extension, variation and discharge, below). The proposed length should reflect the need for an appropriate and proportionate response to the problem issue. Some areas have introduced shorter Orders to address very specific issues, where it is felt that a longer-term approach is unnecessary.

Supporting evidence and consultation

Local areas will, of course, need to satisfy themselves that the legislative requirements are met before an Order can be introduced, and obtaining clear evidence to support this is important. Collating information about the nature and impact of the ASB subject to the PSPO are core elements of the evidence-gathering and consultation process and will help inform the council's view as to whether the requirements under section 59 of the Act have been fulfilled.

The evidence will need to be weighed up before authorities can determine whether or not it is appropriate and proportionate to introduce a PSPO at all, and if so, whether the draft proposals are suitable. It can be used to help shape the scope of the Order, including any exemptions – such as times of day when a behaviour might be prohibited – and can also help to determine what area the Order should cover and how long it should last. The most robust Orders will be supported by a solid evidence base and rationale that sets out how

⁸ This differs from some Dog Control Orders, which automatically excluded assistance dogs from restrictions.

⁹ The Equality Duty covers: age, disability, gender, gender reassignment, pregnancy and maternity, race, religion or belief and sexual orientation. Marriage and civil partnership are also covered in some circumstances.

¹⁰ See example from Oxford City Council: <http://mycouncil.oxford.gov.uk/ieDecisionDetails.aspx?AllId=10095>

the statutory criteria for each of the proposed restrictions have been met, and demonstrates a direct link between the anti-social behaviour and the PSPO being proposed in response.

The nature of this evidence, and how it should be weighted, is largely down to councils to determine, although obtaining a range of data from different sources as part of this process will be particularly useful in informing decision-making, and may help to avoid challenge further down the line (see further evidence, below, for specific examples). The Act does however require that there is a consultation process before an Order can be made (and held again when an Order is extended, varied or discharged).

Statutory consultation – who to contact?

Before introducing, extending, varying or discharging a PSPO, there are requirements under the Act regarding consultation, publicity and notification (see also publication and communication, below).

Local authorities are obliged to consult with the local chief officer of police; the police and crime commissioner; owners or occupiers of land within the affected area where reasonably practicable, and appropriate community representatives. Any county councils (where the Order is being made by a district), parish or community councils that are in the proposed area covered by the PSPO must be notified.

There are additional requirements under the Act regarding Orders that restrict public rights of way over a highway (see below), but beyond this, and the broad requirements above, local authorities can determine for themselves what an appropriate consultation process might entail. However, this does provide an important opportunity to seek a broad range of views on the issue and can be invaluable in determining ways forward, establishing the final scope of the proposals and ascertaining their impact.

Encouraging open discussion as part of the consultation process can help to identify how best to balance the interests of different groups – both those affected by the anti-social

behaviour and those who will be restricted by the terms of an Order – and a chance to explore whether there may be any unintended consequences from the proposals; in particular, any adverse impacts on vulnerable people.

‘Community representatives’ are defined broadly in the Act as ‘any individual or body appearing to the authority to represent the views of people who live in, work in or visit the restricted area’. This gives councils the freedom to determine who best to contact given local circumstances and the scope of the proposals. Those who will be directly affected by the Order, or groups representing their interests, should be directly approached. Further, several areas have reported that they found it useful to actively seek out stakeholders who might oppose the proposals during their consultation.

In several areas early discussions with stakeholders who might be affected by a PSPO have proven very useful. This engagement, often before a more formal consultation process, not only provides an opportunity to discuss the anti-social behaviour and its impact on others, but also gives the council an in-depth understanding of stakeholders’ key concerns, and tests the impact that any restrictions on behaviour might have. This has helped scope the proposals and in some cases identified alternative ways of tackling the problem behaviour.

Identifying appropriate stakeholders to approach will obviously depend on the nature and scope of the PSPO in question. Alongside residents, users of the public space, and those likely to be directly affected by the restrictions, this might include residents’ associations, local businesses, commissioned service providers, charities and relevant interest groups.

The Kennel Club (via KC Dog) has been contacted by several councils looking to introduce PSPOs affecting dogs and their owners. Where an Order will restrict access over land, utility service providers should be included within the consultation process.

Consultation approaches

Councils should use a range of means to reach out to potential respondents, some of whom may be unable to feed back in certain ways, eg online. Local demographics and the characteristics of those who may be most affected by the ASB or the Order can also help to identify the best mechanisms for ensuring a comprehensive consultation process (for instance, using social media where young people may be particularly affected). Similarly, different tools may be utilised in various ways to enrich the information gathered – for instance, a survey of park users which is repeated at various times of day to cover a range of people using the public space.

Existing meetings such as ward panels may provide opportunities to discuss the issue and encourage more formal consultation responses. Securing written statements from those particularly affected, such as landowners, can be particularly useful in building the evidence base for supporting the introduction of a PSPO.

In Cheshire West and Chester their PSPO consultation not only asked respondents whether or not they found particular activities problematic, but also whether or not that behaviour should be addressed via a PSPO. By asking open questions that allowed for free comments, it provided an opportunity for respondents to give their views on what they felt should be a proportionate response to each specific issue identified.

An effective consultation should provide an overview of what the local issues are, set out why a PSPO is being proposed, and what its impact would be. Publishing details of the extent of the problem behaviour can assist respondents to understand why a PSPO is being considered and help inform views on whether it would therefore be an appropriate response.

The consultation should also provide sufficient means for respondents to oppose the proposals and may also be used to elicit

views on alternative approaches. Achieving a healthy response rate, with considered responses, will help to support the evidence base for introducing an Order and refuting challenge.

“The open consultation format was actually really useful in identifying new issues. We haven’t lost anything from the process; all these things have gone into action plans to try and sort out.”

Cheshire West and Chester

Examples of consultation methods from local areas include:

- online questionnaires
- postal surveys
- face-to-face interviews
- contact with residents’ associations
- focus groups with stakeholders and interest groups representing those who will be affected
- discussions with service providers working directly with affected groups
- discussions at ward panel meetings
- publicity via local press or social media
- publications in libraries and other public buildings
- on-street surveys
- drop-in sessions in the area subject to the PSPO.

Surveys or questionnaires have been an integral part of councils’ consultation processes for PSPOs and provide a chance to test the extent to which the proposals satisfy the statutory requirements under section 59. The questions might explore:

- what effect the activities in question have on residents, businesses and visitors – and whether this is detrimental

- how safe respondents feel and what impacts on this
- how often problem behaviours are personally encountered by individuals
- when and where problems occur
- whether the behaviour is so unreasonable that it should be banned.

Feedback from some areas suggests that seeking expert advice on drafting questions and undertaking consultations can help ensure that questions are appropriately phrased, clear and objective.

There are no statutory requirements about the length of the consultation process. However it should be ensured that its duration allows sufficient time to meaningfully engage with all those who may be impacted by the Order, taking into account for instance any holiday periods that may affect response rates – this may take several weeks or even months. Some issues may require time to fully explore and understand – councils should not be reluctant to extend the initial consultation period if it is clear that this would be beneficial in the longer-term.

Additional requirements for PSPOs restricting public rights of way

In the case of Orders restricting access over public highways (eg through the installation of gates), the Act sets out specific additional requirements for the consultation process. The council must notify those who may be potentially affected by the Order, let them know how they can see a copy of the PSPO proposals and when they need to submit any responses, and is required to consider any representations made. Councils must also consider the effect of the restrictions on occupiers of premises adjacent to or adjoining the highway, on other people in the locality and, where this is a through route, whether a reasonably convenient alternative is available. These considerations should include, for example, access for emergency services or utility companies.

Achieving support from the local community for these types of Orders is particularly

important for ensuring their success; if gates are regularly left open by residents then it is unlikely that the ASB will be addressed.

In Oldham, a two-stage process is used for consultation for PSPOs that restrict access over public highways.

After local discussions it was found that often directly-affected properties were occupied by transient residents who were less likely to respond to a consultation process. This negatively impacted upon settled residents as non-responses were not counted towards the approval rate for schemes and failure to reach the agreed approval rate resulted in proposals not being progressed any further.

Working with residents and councillors, the policy was amended and now states that if, after two contacts, there is no response from a household directly affected by the proposal, and in the absence of a clear objection, the default position becomes support for the proposed Order, thus achieving a much higher level of support for the proposals. In order to achieve a balance the approval rate required to move to the next step of broader consultation was increased to 90 per cent.

Consultation outcomes

Consultation responses will clearly require some analysis once they are collected. Councils might consider examining the demography of respondents to the consultation. This can help to gauge whether they are, for example, residents or visitors, and can be useful in determining who is likely to be impacted most by either the problem behaviour or restrictions on behaviour. This can be useful in helping to shape the final Order provisions.

“The consultation allowed us to measure the fear of crime – often things are not reported and the statistics don’t show this.”

Cheshire West and Chester Council

Councils may wish to publish the outcomes of their consultation process, and other supporting evidence, in the interests of transparency (subject to data protection requirements).

Further evidence

As noted above the 2014 Act requires local authorities to formally consult with the police and the police and crime commissioner (PCC) – and there should be further engagement with relevant lead officers from the police to help build the evidence base and identify the potential impact of an Order. Early engagement with and support from police partners is likely to be key in introducing an Order. As well as assisting with identifying the problem behaviour and therefore the scope of any responses, this can also help to draw out some of the more practical implications of introducing an Order, such as how it will be enforced – which may shape how the PSPO is drafted.

Alongside eliciting views from the police and PCC, there may be a number of additional sources of information that help to inform decision-making and support (or oppose) the introduction of an Order or specific prohibitions. These might include:

- the community safety partnership's strategic assessment
- police data on crime and anti-social behaviour incidents (including the impact of some problem behaviours, such as excessive drinking)
- hospital data on ingesting new psychoactive substances
- calls to 101
- calls to council services reporting incidents
- residents' logs and photographs of anti-social behaviour
- mapping of problem areas
- data on the effectiveness of previous Gating Orders or Dog Control Orders
- CCTV footage of incidents
- reports from council staff such as park wardens and cleaners.

Collecting data covering a prolonged period may help to satisfy the legislative requirement that the activities subject to the draft Order are persistent. Some areas have collated evidence covering a two year period in order to demonstrate this.

Political accountability, scrutiny and sign-off

Within the confines of the framework outlined above (and subject to legal challenge), councils have the freedom to determine their own procedures for introducing a PSPO, ensuring that the statutory requirements have been met and giving final approval for an Order to go ahead.

Close involvement of councillors and ensuring political buy-in throughout the implementation process are key. This provides political accountability for decisions taken – which is particularly important if the proposals may attract some opposition, and where insufficient member involvement may lead to challenge. Political support is also important to ensure that sufficient resources will be made available to implement and enforce the PSPO throughout its duration. Many areas have agreed that final approval and sign-off of PSPOs should be undertaken at cabinet/ executive or Full Council level.

In ensuring that the requirements under section 59 of the 2014 Act have been satisfied, councillors will have a significant role to play in unpicking what might be regarded as unreasonable and detrimental behaviour in the locality and what would constitute reasonable restrictions or requirements.

Discussions at senior political level by those who understand their local areas best, will help to ensure that the views of all parts of the community are reflected, and find an appropriate balance between the interests of those affected by the ASB and those likely to be affected by the proposed restrictions.

Councillors will also have an important role in examining the processes used in drafting the proposals. This will include analysing the outcomes of the consultation process and other supporting evidence offered to satisfy the statutory criteria, and determining whether, on balance this provides sufficient grounds to proceed (it should be noted here the need to ensure compliance with data protection legislation when sharing this information).

Several areas have used overview and scrutiny committees to examine draft Orders and challenge proposed ways forward. This adds a further element of democratic accountability and helps to ensure that decisions made are sound and transparent. In several cases, involvement from scrutiny committees has helped to focus the scope of Orders proposed.

Committees provide a useful mechanism to test the proposals and their potential impact, and the evidence base for introducing them; front-line councillors can provide different perspectives and may also offer suggestions for alternative approaches.

Suggested questions for overview and scrutiny committees

What evidence is there that the anti-social behaviour is or is likely to be persistent, detrimental and unreasonable?

Why is a PSPO being proposed to address this issue or issues?

Is the proposed restriction proportionate to the specific harm or nuisance that is being caused?

What alternative approaches are available and why is a PSPO appropriate in these circumstances?

Will the proposals alleviate each of the problem behaviours?

Have exemptions been considered?

What might be the unintended consequences for each aspect of the

PSPO?

What will be the impact on different groups? Has an equalities impact assessment been undertaken and what were its findings? What can be done to mitigate against any negative consequences?

How have the consultation outcomes and other evidence collated been taken into account?

How will the PSPO be enforced for each restriction/requirement? Are there sufficient resources to do this effectively?

Enforcement and implementation

Enforcement protocols

As noted earlier, issues regarding some of the more practical aspects of implementation and enforcement of PSPOs should be borne in mind from the beginning of the planning process – and may help shape the scope and wording of the Order itself. Further, effective implementation of a PSPO is likely to be part of a broader strategic approach that includes a number of different initiatives to tackle the problem issues.

Beyond this, local areas will want to develop specific protocols regarding enforcement action, before the Order is implemented. These protocols should incorporate expert input on the issues related to the ASB in question, and, recognising that there may be other options available to address a particular ASB incident, provide guidance on what might be the most appropriate legislative (or other) tool to use in different circumstances. Some areas have developed a process map to provide a step-by-step diagram to agreed enforcement procedures.

Protocols should also cover what should be done in the event of a breach. It is an offence under section 67 of the 2014 Act to breach an Order without a reasonable excuse. In the case of Orders that prohibit alcohol

consumption, where it is reasonably believed that a person has been or intends to consume alcohol, it is an offence under section 63 either to fail to comply with a request not to consume or to surrender alcohol (or what is reasonably believed to be alcohol or a container for alcohol).

Procedures should therefore consider circumstances where there may be a 'reasonable excuse' for breaching the Order, for instance a medical reason for public urination (such circumstances may be covered explicitly as exemptions in the wording of the Order). Protocols also provide a further opportunity to recognise that some of those responsible for the behaviour covered in the Order may themselves be vulnerable and in need of support; they should therefore include referral pathways where there are any safeguarding concerns, and signpost to other services.

In the London Borough of Brent enforcement of the PSPO is shared between the police and the council with joint visits from UK Border Agency and Brent's employment and skills team, who seek to offer routes into legitimate employment for jobseekers.

Who is responsible for enforcement will vary across areas. In some, enforcement will be undertaken by council officers – this may include ASB officers, housing officers, park wardens, etc – and in others this may be undertaken in partnership with police officers and/or police community support officers. Protocols may therefore require agreement regarding patrolling activity and reporting arrangements – some of which will be informed by the specific behaviour in question. Some authorities have also encouraged local people to report incidents of possible breaches, which can help shape enforcement responses going forward, particularly around timetabling patrols.

“Local communities have helped to identify the peak periods for problems in the park – patrol times can then be planned accordingly.”

Coventry City Council

As well as developing protocols, training will help delegated officers to understand how the Order should be enforced in practice. In Cheshire West and Chester, this included training from the ambulance service to reinforce that the safety of individuals was paramount and help officers understand, for instance, the possible dangers of ingesting psychoactive substances.

Some areas have used a 'soft-launch' period as the Order becomes live. This provides an opportunity to test protocols with officers before full implementation. It also gives councils the chance to raise awareness of the new pending prohibitions – and demonstrate that some behaviours have been causing concern. However areas should consider how to manage any risks if implementation is delayed.

Fixed penalty notices

As noted above, it is an offence under section 67 to breach an Order without reasonable excuse, and where Orders prohibit alcohol consumption, it is an offence under section 63 to fail to comply with a request not to consume or to surrender alcohol (or what is reasonably believed to be alcohol/a container for alcohol).

Under the Act, authorised officers have the power to issue fixed penalty notices (FPNs) to anyone they reasonably believe is in breach. Section 68 sets out a framework for issuing FPNs but councils will also have their own broader protocols around issuing fines to which they should also refer – this might cover, for instance, whether or not fines are issued to those aged under 18. Protocols should also cover when it would be appropriate to pursue an individual further where an FPN is issued but remains unpaid after the prescribed period. In addition, there will be a need to plan for practical elements before implementation, such as developing

specific FPN templates for dealing with PSPO breaches.

“There was some concern that a £100 FPN might not be an adequate deterrent and that a broader financial range for FPNs, up to £400, would be preferred. However, the current arrangements do allow for a summons to court to be issued for persistent offenders where multiple FPNs have been issued.”

Royal Borough of Kensington and Chelsea

It will not always be appropriate to issue FPNs. Warnings may often be sufficient, and in many areas this is the initial preferred response. In some, advice sheets are handed out in the majority of cases, informing recipients that their behaviour breaches an Order, giving them the chance to comply or providing an opportunity for them to be moved on. Councils have reported that in most cases this has been sufficient to address the behaviour and there has been no need to take further action.

Publication and communication

Using an effective communication strategy to raise awareness about a PSPO is important throughout the implementation process, and should incorporate contact with partners and stakeholders as well as members of the public. Successful communications can help with informing the appropriate scope of an Order, engaging members of the community and others during the consultation process, and ensuring effective enforcement.

The legislation also sets out a number of requirements. Draft proposals for a PSPO must be published as part of the consultation process. For new or varied Orders the text must be published; for extended or discharged Orders the proposal must be publicised.

Home Office guidance suggests the close or direct involvement of elected members will help to ensure openness and accountability. The guidance suggests this can be achieved, for example, where the decision is put to the Cabinet or full council.

The area covered by the proposals must be well defined; publishing maps of the affected area will help to clarify where behaviours are controlled. There are requirements in the legislation for notifying any parish or community councils in the affected area, and for notifying the county council where the Order is being made by a district council. There are further requirements for formal notifications regarding Orders that restrict access to public highways (see also supporting evidence and consultation, above).

Regulations set out additional requirements regarding the publication of PSPOs¹¹ that have been made, varied or extended, stipulating that these must be:

- published on the local authority’s website
- erected on or adjacent to the place the Order relates to, and is sufficient to draw attention, setting out the effect of the Order and whether it has been made, varied or extended.

The same requirements apply where an Order has been discharged, and must also include the date at which it ceases to have effect.

Signs publishing the Order in the affected locality do not necessarily need to set out all the provisions of the Order, but rather state where this information can be found. Multiple signs are likely to be required, particularly where the Order covers a large area.

These requirements should be regarded as a minimum and a range of options should be explored; in practice it is helpful to use a variety of means to help publicise the Order to raise awareness, avoid confusion and give people the opportunity to comply.

¹¹ Statutory Instruments 2014 no. 2591 The Anti-social Behaviour Crime and Policing Act 2014 (Publication of Public Spaces Protection Orders)

Effective communication helps people understand what behaviours are expected in particular areas, and reduces the need to rely on enforcement measures.

In some areas leaflets have been printed detailing the new prohibitions in different languages, for distribution by officers. Similarly the nature of the Order itself may suggest some communication channels may be more effective than others. For instance, an Order covering the ingestion of legal highs at a music festival in Chelmsford was promoted via a social media campaign to reflect the demographics of those most likely to be attending the festival and who are likely to be reached via these means.

Effective communication with residents and partners throughout can also help manage expectations about the impact of introducing an Order. Putting a PSPO in place can be a lengthy process and it is important to maintain communication about when it will come into effect and/or be enforced and if other measures are being utilised in the interim. In addition this can help residents to understand that simply having an Order in place is unlikely to resolve an issue overnight – which may be even more important where there has been media interest in the proposals.

Legal challenge

PSPOs can be challenged under the Act on the grounds that the local authority did not have the power either to make the Order or include particular prohibitions or requirements, or that proper processes had not been followed as prescribed by the legislation. Challenges must be made to the High Court within six weeks of the Order being made, and by an individual who lives in, regularly works in or visits the restricted area. The High Court can uphold, quash or vary the PSPO and may decide to suspend the operation of the PSPO pending the verdict. As with all orders and powers, the making of a PSPO can be challenged by judicial review on public law grounds within three months of the decision or action subject to challenge.

Extension, variation and discharge

A PSPO can be made for a maximum duration of up to three years, after which it may be extended if certain criteria under section 60 of the Act are met. This includes that an extension is necessary to prevent activity recurring, or there has been an increase in frequency or seriousness of the activity. Extensions can be repeated, with each lasting for a maximum of three years. Effective evaluation of Orders will be important when determining whether any extensions or variations would be appropriate.

Councils should consider carefully what length of time would be reasonable and proportionate given the nature of behaviour in question and the impact of the restrictions being posed – byelaws, which are permanent, may be more appropriate if the issue concerned is unlikely to be transient. The impact of the original Order should be evaluated before any extensions are approved – where ASB has been completely eradicated as a result of a PSPO, it is proportionate and appropriate to consider the likelihood of recurrence of problems if the Order is not extended.

Orders can also be varied under the Act, by altering the area to which it applies, or changing the requirements of the Order. The same legislative tests of detrimental impact, proportionality and reasonableness need to be satisfied, as set out earlier in this guidance. Similarly, PSPOs can be discharged before their original end date.

Where PSPOs are varied, extended or discharged, there are statutory requirements regarding publishing or publicising this and councils are required to undertake a further consultation process (see publication and communication, above). Similarly, under section 72 councils are required at all of these stages to have particular regard to articles 10 and 11 of the Human Rights Act 1998 (see limitations, above).

In light of the updated statutory guidance from the Home Office on anti-social behaviour powers, published in December 2017, councils should review their PSPOs

when they are up for renewal and take into account these recent changes to the statutory guidance.

protocols are being used and whether practices are appropriate and consistent.

Existing Designated Public Place Orders, Gating Orders and Dog Control Orders

Any DPPOs, Gating Orders or DCOs are automatically treated as if they were provisions of a PSPO. The transitioned Order will then remain in force up to a maximum of three years (2020) from the point of transition.

There is no requirement in the legislation for councils to undertake a new consultation process where existing DPPOs, Gating Orders or DCOs automatically transition, although local areas may consider reviewing these current Orders ahead of this time to ensure their provisions meet the legal tests for PSPOs. It is recommended that councils publicise any PSPOs that replace existing DPPOs, Gating Orders or DCOs to help raise public awareness.

Local councils have the discretion to consider what changes to signage are needed to notify members of the public. Any extension, variation or discharge of a transitioned PSPO would mean the local councils should carry out the necessary consultation and publication of the proposed Order.

Evaluating impact

As noted above, evaluating the impact of a PSPO will be important when considering extending or varying an Order, however assessing the effects, and effectiveness of the Order, should form part of ongoing performance management. Several areas have introduced procedures to monitor the impact of an Order at regular intervals.

A thorough evaluation will help to determine if the PSPO has addressed each aspect of the problem behaviour, whether discharging or varying the Order would be appropriate – and why – and what any variations might look like. Crucially it will also help measure the impact on people, including identifying any unintended consequences of the provisions. It should consider whether there has been any displacement of the issue to other areas and might also look at how enforcement

Resources

Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014: Reform of anti-social behaviour powers – Statutory guidance for frontline professionals

Home Office, December 2017

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/670180/2017-12-13_ASB_Revised_Statutory_Guidance_V2_0.pdf

A councillors' guide to tackling new psychoactive substances

LGA 2016

<http://www.local.gov.uk/councillors-guide-tackling-new-psychoactive-substances>

A guide to community engagement for those contemplating management on common land

Natural England, 2012

www.historicengland.org.uk/images-books/publications/common-purpose/

Dealing with irresponsible dog ownership: Practitioner's manual

Defra, 2014

www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/373429/dog-ownership-practitioners-manual-201411.pdf

Ending rough sleeping by 2012:

A self-assessment health check

Department for Communities and Local Government, 2009

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20120919132719/http://www.communities.gov.uk/documents/housing/pdf/endroughsleeping.pdf>

Reform of anti-social behaviour powers: Public and open spaces

Home Office information note, Home Office, 2014

www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/364851/Public_and_open_spaces_information_note.pdf

Legislation

Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014

www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/12/part/4/chapter/2

Anti-social Behaviour, Crime and Policing Act 2014 (Publication of Public Spaces Protection Orders) Regulations 2014

<http://www.legislation.gov.uk/uksi/2014/2591/contents/made>

Human Rights Act 1998

www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/42/contents

Psychoactive Substances Act 2016

www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/2/contents

Local Government Association

Local Government House
Smith Square
London SW1P 3HZ

Telephone 020 7664 3000
Fax 020 7664 3030
Email info@local.gov.uk
www.local.gov.uk

© Local Government Association, February 2018

For a copy in Braille, larger print or audio,
please contact us on 020 7664 3000.
We consider requests on an individual basis.

REF 10.21

Mae'r **Aseiad Effaith Integredig** hwn yn cynnwys nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yr egwyddorion Datblygu Cynaliadwy, Deddf Cydraddoldeb 2010, Mesur y Gymraeg 2011 (gofynion Safonau'r Gymraeg), ac ystyriaethau Rheoli Risg, i osod sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol ac i sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth berthnasol.

1. MANYLION Y CYNNIG: (Polisi / Newid amcan / Arbed arian)

Teitl y cynnig	Gorchmynion Diogelu Mannau Cyhoeddus (PSPOs)
----------------	--

Maes gwasanaeth	Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd	Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Alun Williams	Cyfarwyddwr Strategol	Barry Rees
-----------------	---	---------------------------------	---------------	-----------------------	------------

Enw'r swyddog sy'n cwblhau'r AEI	Anne-Louise Davies	E-bost	annelouise.davies@ceredigion.gov.uk	Ffôn	
----------------------------------	--------------------	--------	-------------------------------------	------	--

Rhowch ddisgrifiad cryno o bwrpas y cynnig

Mae Diogelu'r Cyhoedd wedi cynnal adolygiad o'r Gorchmynion Gwarchod y Cyhoedd presennol gyda'r bwriad o ymestyn parhad y cyfyngiadau presennol ar gŵn ar ran o draeth y Borth.

Ar bwy fydd y cynnig hwn yn effeithio'n uniongyrchol? (e.e. y cyhoedd, grwpiau penodol fel grwpiau ieuencid, gofalwyr, pobl sy'n defnyddio'r ffyrdd, pobl sy'n defnyddio parciau gwledig, pobl sy'n cael budd-daliadau, aelodau staff, neu bobl sy'n meddu ar y nodweddion gwarchodedig a nodir yn y Ddeddf Cydraddoldeb ac y mae'n rhaid i'r awdurdod roi sylw dyledus iddyn nhw).

Y cyhoedd, yn enwedig perchnogion cŵn lleol yn ogystal ag ymwelwyr â chŵn, a defnyddwyr eraill traeth Borth.

RHEOLI'R DDOGFEN: Dylid defnyddio'r AEI yn ystod camau cyntaf y broses benderfynu, ac yna dylid ei mireinio drwy gydol y broses benderfynu. Mae'n bwysig cadw cofnod o'r broses hon er mwyn i ni allu dangos sut rydyn ni wedi trin a thrafod datblygu cynaliadwy, y Gymraeg a chydraddoldeb, lle bynnag y bo modd.

Awdur	Cam yn y broses benderfynu	Rhif y fersiwn	Dyddiad trafod	Disgrifiad cryno o unrhyw newidiadau a wnaed ar ôl trafod
Anne-Louise Davies	Cabinet	1	05.09.23	

AMCANION STRATEGOL Y CYNGOR: Pa un o amcanion strategol y Cyngor y mae'r cynnig yn mynd i'r afael ag ef, a sut?	
Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth	
Creu cymunedau gofalgarg ac iach	Mae rhan o draeth y Borth wedi'i nodi, a bydd yn parhau i fod â chyfyngiad i wahardd cŵn o'r traeth a mynnu bod cŵn ar dennyn ar y promenâd, sy'n amddiffyn y cyhoedd (preswylwyr lleol, ymwelwyr a thwristiaid) rhag gwrth-ymddygiad cymdeithasol a niwsans sy'n gysylltiedig â gweithgareddau perchnogion cŵn anghyfrifol h.y. cŵn yn baeddu a chŵn sydd allan o reolaeth.
Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a chaniatáu i bobl o bob oed ddysgu	
Creu cymunedau cynaliadwy sy'n fwy gwyrdd ac sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd	

SYLWCH: Wrth i chi lenwi'r ffurflen hon, bydd gofyn i chi ddarparu **tystiolaeth i ategu'ch safbwyntiau**. Bydd angen i chi gynnwys eich safbwynt cychwynnol, y mesurau a'r astudiaethau sydd wedi llywio'ch ffordd o feddwl, a'r farn rydych chi wedi dod iddi. O wneud hyn, bydd modd i chi nodi a fydd unrhyw newidiadau a fydd yn deillio o roi'r argymhelliad ar waith yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol. Ymhlith y ffynonellau data mae:

- *Data meintiol – data sy'n darparu gwybodaeth rifyddol e.e. ffigurau poblogaeth, nifer y defnyddwyr, nifer y bobl nad ydynt yn ddefnyddwyr*
- *Data ansoddol – data sy'n darparu dystiolaeth o argraffiadau pobl o'r gwasanaeth/polisi a'u barn amdano e.e dadansoddiad o gŵynion, canlyniadau grwpiau ffocws, arolygon*
- *Data am y boblogaeth leol, gan gynnwys ffigurau'r cyfrifiad (megis Proffil Iaith Ceredigion a Data Cydraddoldeb Ceredigion)*
- *Data o'r Arolwg Cenedlaethol o Aelwydydd*
- *Data am ddefnyddwyr gwasanaeth*
- *Adborth o ymgynghoriadau ac ymgyrchoedd ymgysylltu*
- *Argymhellion pwyllgor craffu*
- *Cymariaethau â pholisïau tebyg awdurdodau eraill*
- *Cyhoeddiadau academaidd, adroddiadau ymchwil, adroddiadau ymgynghorwyr ac adroddiadau am unrhyw ymgynghoriad ag e.e. undebau llafur neu'r sectorau gwirfoddol a chymunedol, dogfen 'A yw Cymru'n Decach'*
- *Data Sgiliau Iaith Gymraeg staff y Cyngor*

2. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY: Ym mha ffordd mae'r pum egwyddor datblygu cynaliadwy, fel y'u nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, wedi'u hymgorffori a'u blaenoriaethu yn natblygiad eich cynnig?

Egwyddor Datblygu Cynaliadwy	Ydy'r cynnig yn dangos eich bod wedi bodloni'r egwyddor hon? Os yw'n gwneud hynny, disgrifiwch sut. Os nad yw'n gwneud hynny, eglurwch pam.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gam (gampau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

<p>Hirdymor Sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr ac anghenion tymor hir a'r angen i gynllunio ar gyfer y dyfodol</p>	<p>Bydd angen adolygu'r Gorchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus yn unol â'u gweithredu bob tair blynedd i weld a oes eu hangen o hyd.</p>	<p>Yn 2014, cyflwynodd Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddu a Phlismaona 2014 Orchmynion Diogelu Mannau Cyhoeddus a ddisodlodd y Gorchmynion Rheoli Cŵn (DCO's) a oedd eisoes yn bodoli ar gyfer y rhan hon o draeth y Borth. Ym mis Hydref 2017, daeth y DCOs hyn yn PSPOs yn awtomatig.</p>	<p>Cynhelir adolygiadau fel y disgrifir.</p>
<p>Cydweithio Cydweithio â phartneriaid eraill i gyflawni canlyniadau</p>	<p>Mae Diogelu'r Cyhoedd bob amser yn croesawu cyswllt a thrafodaeth gyda chynrychiolwyr Cyngor Cymuned Borth. Gofynnir am farn Heddlu Dyfed Powys, a Chomisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed Powys bob amser hefyd fel rhan o unrhyw adolygiad gan fod gorfodi'r GDMC yn ddyletswydd ar y cyd.</p>	<p>Mae Diogelu'r Cyhoedd yn cadw data ar unrhyw adroddiadau am unrhyw weithgarwch gwrthgymdeithasol sydd wedi'i wahardd yn yr ardal PSPO. Defnyddir y data i fonitro tueddiadau a datblygiadau.</p>	<p>Monitro tueddiadau a datblygiadau i sicrhau effeithiolrwydd y Gorchmynion.</p>
<p>Cynnwys Cynnwys pobl sydd â diddordeb a gofyn am eu barn</p>	<p>Mae Diogelu'r Cyhoedd wedi gofyn am farn ystod eang o bartïon â diddordeb - Tîm Datblygu Economaidd a Thwristiaeth Cyngor Sir Ceredigion, Cadwch Gymru'n Daclus, Achubwyr Bywyd yr RNLI, yn ogystal â chynrychiolwyr Cyngor Cymuned Borth, Heddlu Dyfed Powys, a Chomisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed Powys.</p>	<p>Cymuned Cyngor, Heddlu Dyfed-Powys a'r Swyddfa Dyfed-Powys Heddlu a Throsedd Nid yw'r Comisiynydd wedi cyflwyno unrhyw wrthwynebiad i'r adnewyddiad.</p>	<p>Mae rhai aelodau o Gyngor Cymuned y Borth wedi gofyn i'r Awdurdod ystyried cyflwyno mynediad wedi'i amseru i gŵn i'r ardal GDMC o'r traeth er mwyn caniatáu cŵn ar y traeth rhwng 6pm a 10am er mwyn caniatáu i berchnogion cŵn, yn enwedig y rhai ag anableddau, sy'n byw yn y rhan ddeheuol o'r pentref, i gael mynediad i'r traeth i ymarfer eu ci. Bydd adroddiad i'r Cabinet/Cyngor yn gofyn am benderfyniad ynghylch a oes angen ymgynghoriad llawn. Bydd datganiad i'r wasg ynghylch</p>

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

			adnewyddu'r Gorchymyn a fydd yn tynnu sylw at y ffaith bod cŵn yn parhau i gael eu gwahardd o'r ardal GGMC ar y traeth, ac yn nodi pa drosedd y bydd pobl yn ei chyflawni os ydynt yn torri'r Gorchymyn.
Atal Darparu adnoddau i atal problemau rhag codi neu waethygu	Estyniad y PSPO ar gyfer a bydd tair blynedd pellach yn sicrhau y parhau â mesurau i fynd i'r afael â hwy y problemau a ddisgrifiwyd.	Data Diogelu'r Cyhoedd	Arwyddion eisoes yn eu lle ond angen eu gwella.
Integreiddio Effeithio'n gadarnhaol ar bobl, yr economi, yr amgylchedd a diwylliant, a cheisio sicrhau bod pob un ohonynt ar ei ennill	Mae'r Gorchymyn presennol eisoes wedi cael effaith gadarnhaol o ran lleihau'r ymddygiad gwrthgymdeithasol a'r niwsans gysylltiedig â gweithgareddau perchenogaeth anghyfrifol o gŵn a chaniatáu i swyddogion gorfodi'r heddlu/cyngor roi cosbau penodedig.	Roedd y cyflwyniad gwreiddiol o'r y DCOs wedi cael cefnogaeth eang, ac mae hyn yn parhau i fod yn wir fel PSPOs.	Fel y nodir uchod, gwnewn yn siŵr bod y gorchymyn yn cael ei hysbysebu'n glir i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd.

3. NODAU LLESIANT: Ydy'r cynnig yn cyflawni unrhyw rai o'r saith nod llesiant cenedlaethol a amlinellwyd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015? Eglurwch yr effaith (gadarnhaol a negyddol) yr ydych yn ei disgwyl, ac awgrymwch sut i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i gyfrannu'n well at y nod. Mae angen i ni sicrhau nad yw'r camau rydyn ni'n eu cymryd i gyflawni un o'r nodau'n niweidio'r camau i gyflawni nod arall.

Nod llesiant	Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gam (gamau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
3.1. Cymru lewyrchus Defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon, datblygu poblogaeth fedrus ac addysgiedig, creu cyfoeth, darparu swyddi			
3.2. Cymru gydnerth Cynnal a gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau sy'n ategu			

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

cydnerthedd ac sy'n gallu addasu i newid (e.e. newid hinsawdd)			
3.3. Cymru iachach Mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl ac mae pobl yn deall yr hyn sy'n effeithio ar iechyd	Ydy – Gwarchodir lles corfforol y cyhoedd gan y Gorchymyn hyn gan ei fod yn lleihau ymddygiad gwrth-gymdeithasol yn y maes a nodir.	Cefnogir fel a ddisgrifiwyd yn flaenorol.	Fel y nodir uchod, bydd cyhoeddusrwydd yn sicrhau bod y Gorchymyn yn cael ei hysbysebu'n glir i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd. Bydd ymgynghoriad llawn yn cael ei gynnal os bydd y Cabinet/Cyngor yn penderfynu bod angen hynny. Bydd adolygiadau fel y disgrifir hefyd yn cael eu cynnal.
3.4. Cymru o gymunedau cydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da	Bydd pobl leol a thwristiaid fel ei gilydd yn elwa gan y Gorchymyn o ran gwella lefelau o drosedd ac anhrefn.	Cefnogir fel a ddisgrifiwyd yn flaenorol.	Fel y nodir uchod, bydd cyhoeddusrwydd yn sicrhau bod y Gorchymyn yn cael ei hysbysebu'n glir i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd. Bydd ymgynghoriad llawn yn cael ei gynnal os bydd y Cabinet/Cyngor yn penderfynu bod angen hynny. Bydd adolygiadau fel y disgrifir hefyd yn cael eu cynnal.
3.5. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang Rhoi sylw i'r effaith ar lesiant byd-eang wrth ystyried llesiant cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol lleol			

Tudalen 273

3.6. Cymru sy'n fwy cyfartal Mae pobl yn gallu cyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu'u hamgylchiadau	Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith gadarnhaol/negyddol neu fawr ddim effaith o gwbl.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gam (gamau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
---	--	---	--

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

<p>Yn yr adran hon mae angen i chi ystyried yr effaith ar grwpiau cydraddoldeb, y dystiolaeth ac unrhyw gamau yr ydych yn eu cymryd ar gyfer gwella.</p> <p><i>Ydych chi wedi ystyried sut allai'r cynnig effeithio ar grwpiau cydraddoldeb fel y'u diffinnir yn Neddf Cydraddoldeb 2010? Mae'r rhain yn cynnwys y grwpiau a ganlyn: oedran, anabledd, ailbennu rhywedd, hil, crefydd neu gred, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, priodas neu bartneriaeth sifil, beichiogrwydd neu famolaeth.</i></p> <p>Ystyriwch y canllaw a ganlyn hefyd: Comisiwn Cydraddoldeb - Asesu Effaith a Dyletswydd Cydraddoldeb</p>	<p><i>Gan ddefnyddio eich tystiolaeth, ystyriwch yr effaith ar bob un o'r grwpiau gwarchoddedig. Bydd angen i chi ystyried a yw'r grwpiau hyn yn cael mynediad cyfartal at y gwasanaeth, neu a oes angen iddyn nhw gael y gwasanaeth mewn ffordd wahanol i bobl eraill oherwydd eu nodweddion gwarchoddedig? Nid yw'n dderbyniol dweud yn syml y bydd y cynnig yn fanteisiol/anfanteisiol i bawb. Dylech ddangos eich bod wedi ystyried yr holl dystiolaeth sydd ar gael a rhoi sylw i unrhyw fylchau neu anghyfartaledd a ddaeth i'r amlwg.</i></p>	<p><i>Mae'n hollbwysig casglu data a thystiolaeth cydraddoldeb ar gyfer AEI. Dylech ystyried pwy sy'n defnyddio'r gwasanaeth neu bwy sy'n debygol o'i ddefnyddio. Os na fyddwch yn defnyddio <u>data</u> nac yn <u>ymgysylltu</u> os ydych yn bwriadu cyflwyno newid, gallai penderfyniadau wynebu her gyfreithiol. Dylech gyplisu hyn â'r blwch cynnwys yn y templed hwn. Dylech hefyd ystyried y canllawiau cyffredinol.</i></p>	<p><i>Gall y camau hyn gynnwys amryw o gamau cadarnhaol a fydd yn sicrhau bod modd i'r sefydliad drin unigolion yn unol â'u hanghenion, hyd yn oed os bydd hynny'n golygu ei fod yn trin rhai pobl yn fwy ffafriol nag eraill er mwyn iddyn nhw gael canlyniad da. Gallech hefyd gymryd camau i bennu unrhyw fylchau yn y data neu gamau i ymgysylltu â'r rheini y bydd y cynnig yn effeithio arnynt neu y mae'n debygol o effeithio arnynt. Mae angen cyplysu'r camau hyn ag adran 4 yn y templed hwn.</i></p>								
<p>Oedran Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hoedran? (Ticiwch ✓)</p>	<p>Bydd parhad y gwaharddiad ci yn y maes penodol o fudd i bob grŵp oedran o ran lefelau gwell o drosedd ac anhrefn.</p>	<p>Cefnogir fel y disgrifiwyd yn flaenorol. Data Diogelu'r Cyhoedd mewn perthynas â lefel y cwynion.</p>	<p>O ystyried bod rhai aelodau o Gyngor Cymuned y Borth wedi gofyn i'r Awdurdod ystyried cyflwyno mynediad wedi'i amseru i gŵn i'r ardal PSPO o'r traeth er mwyn caniatáu cŵn ar y traeth rhwng 6yh a 10yb er mwyn caniatáu i berchnogion cŵn, yn enwedig y rhai ag anableddau, sy'n byw yn yr ardal rhan ddeheuol y pentref, i gael mynediad i'r traeth i ymarfer eu ci, gellid cynnal ymgynghoriad llawn i asesu'r angen i gyflwyno mynediad wedi'i amseru i'r ardal o draeth y Borth sy'n cael ei warchod gan y PSPO presennol ac i</p>								
<table border="1"> <tr> <th>Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed</th> <th>Cadarnhaol</th> <th>Negyddol</th> <th>Dim/Fawr ddim</th> </tr> <tr> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		✓					
Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim								
	✓										
<table border="1"> <tr> <th>Pobl 18-50</th> <th>Cadarnhaol</th> <th>Negyddol</th> <th>Dim/Fawr ddim</th> </tr> <tr> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Pobl 18-50	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		✓					
Pobl 18-50	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim								
	✓										
<table border="1"> <tr> <th>Pobl hŷn 50+</th> <th>Cadarnhaol</th> <th>Negyddol</th> <th>Dim/Fawr ddim</th> </tr> <tr> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Pobl hŷn 50+	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		✓					
Pobl hŷn 50+	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim								
	✓										

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

						<p>ystyried os fydd hi'n bosib i orfodi unrhyw newidiadau o'r fath o fewn y 12 mis nesaf.</p> <p>Fel arall, cynhelir adolygiad fel y disgrifir hefyd.</p>
--	--	--	--	--	--	---

Anabledd Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hanabledd? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd i bob grŵp anabledd o ran gwella lefelau o droseddu a anhrefn.	Fel yr uchod.	O ystyried bod rhai aelodau o Gyngor Cymuned y Borth wedi gofyn i'r Awdurdod ystyried cyflwyno mynediad wedi'i amseru i gŵn i'r ardal PSPO o'r traeth er mwyn caniatáu cŵn ar y traeth rhwng 6yh a 10yb er mwyn caniatáu i berchnogion cŵn, yn enwedig y rhai ag anableddau, sy'n byw yn yr ardal rhan ddeheuol y pentref, i gael mynediad i'r traeth i ymarfer eu ci, gellid cynnal ymgynghoriad llawn i asesu'r angen i gyflwyno mynediad wedi'i amseru i'r ardal o draeth y Borth sy'n cael ei warchod gan y PSPO presennol ac i ystyried os fydd hi'n bosib i orfodi unrhyw newidiadau o'r fath o fewn y 12 mis nesaf.
Nam ar y clyw	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Nam corfforol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
			✓			
Nam ar y golwg	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Anabledd dysgu	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Salwch hirdymor	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Iechyd meddwl	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Arall	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Trawsrywiol Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl drawsrywiol? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd holl aelodau'r cyhoedd yn o ran lefelau gwell o trosedd ac anhrefn.	Fel yr uchod.	Fel yr uchod.
Trawsrywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Priodas neu bartneriaeth sifil Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar briodas neu bartneriaeth sifil? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd holl aelodau'r cyhoedd yn o ran lefelau gwell o trosedd ac anhrefn.	Fel yr uchod.	Fel yr uchod.
Priodas	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Partneriaeth sifil	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Beichiogrwydd neu famolaeth Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar feichiogrwydd neu famolaeth? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd holl aelodau'r cyhoedd yn o ran lefelau gwell o trosedd ac anhrefn.	Fel yr uchod.	Fel yr uchod.
Beichiogrwydd	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Mamolaeth	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Hil Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar hil? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd holl aelodau'r cyhoedd yn o ran lefelau gwell o trosedd ac anhrefn.	Fel yr uchod.	Fel yr uchod.
Gwyn	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

	✓					
Grwpiau ethnig cymysg / aml-ethnig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Asiaidd / Asiaidd Prydeinig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Du / Affricanaidd / Caribiaidd / Du Prydeinig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Grwpiau ethnig eraill	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Crefydd neu ddim cred Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol grefyddau, credoau neu ddim cred? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd holl aelodau'r cyhoedd yn o ran lefelau gwell o trosedd ac anhrefn.	Fel yr uchod.	Fel yr uchod.
Cristnogion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Bwdhyddion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Hindŵiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Dyneiddwyr	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Iddewon	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Mwslimiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Sikhiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Pobl heb gred	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Eraill	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Rhyw Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar ddynton a/neu fenywod? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd holl aelodau'r cyhoedd yn o ran lefelau gwell o trosedd ac anhrefn.	Fel yr uchod.	Fel yr uchod.
Dynion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Menywod	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Cyfeiriadedd rhywiol Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol gyfeiriadedd rhywiol? (Ticiwch ✓)				Yn gyffredinol, bydd parhad y gwaharddiad cŵn o fudd holl aelodau'r cyhoedd yn o ran lefelau gwell o trosedd ac anhrefn.	Fel yr uchod.	Fel yr uchod.
Pobl ddeurywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Dynion hoyw	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Menywod hoyw / lesbiaid	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Pobl heterorywiol	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			

Rhoi sylw dyledus i dri nod y Ddyletswydd Cydraddoldeb – penderfynu a fydd y cynnig yn eich cynorthwyo i roi terfyn ar wahaniaethu, i hybu cydraddoldeb ac i feithrin cysylltiadau da, neu'n eich rhwystro rhag gwneud hynny.

3.6.2. Sut allai/mae'r cynnig yn helpu i hybu/hyrwyddo cyfle cyfartal?

Dylech ystyried a fydd y cynnig yn eich helpu chi i wneud y pethau a ganlyn: • Dileu neu leihau anfantais • Diwallu anghenion pobl â nodweddion penodol • Annog pobl â nodweddion penodol i gymryd mwy o ran

Nid yw parhad y gwaharddiadau cŵn yn hyrwyddo cydraddoldeb fel y cyfryw ond mae'n cael gwared ar yr anfantais y gall pobl ddod ar ei thraws wrth fod yn ddiodefwr neu'n dyst i ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig â gweithgareddau perchnogion cŵn anghyfrifol h.y. cŵn yn baeddu a chŵn allan o reolaeth ar yr adran o traeth a ddynodwyd gan y PSPO.

3.6.3. Sut allai/mae'r cynnig/penderfyniad yn helpu i roi terfyn ar wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon?

Dylech ystyried a oes tystiolaeth ar gael sy'n dangos: • Y gall y cynnig beri i bobl â nodweddion penodol gael eu trin yn llai ffafriol • Y gallai'r cynnig arwain at wahaniaethu anuniongyrchol • Bod y cynnig yn fwy tebygol o'ch cynorthwyo i wneud addasiadau rhesymol neu'ch rhwystro rhag gwneud hynny

Fel yr uchod.

3.6.4. Sut allai/mae'r cynnig yn effeithio ar hybu/hyrwyddo cysylltiadau da a chydlyniant cymunedol ehangach?

Dylech ystyried a fydd y cynnig yn eich helpu chi i wneud y pethau a ganlyn: • Mynd i'r afael â rhagfarn • Hybu dealltwriaeth

Fel yr uchod.

Rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Deddf Cydraddoldeb 2010.

Mae Anfantais Economaidd-gymdeithasol yn golygu byw dan amgylchiadau cymdeithasol ac economaidd llai ffafriol nag eraill o fewn yr un gymdeithas.

Fel corff cyhoeddus rhestredig, mae'n ofynnol bod Cyngor Sir Ceredigion yn rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Deddf Cydraddoldeb 2010. I bob pwrpas, mae hynny'n golygu cynnal asesiad o'r effaith ar dlodi. Mae'r ddyletswydd yn cynnwys pawb sy'n dioddef o anfantais economaidd-gymdeithasol, gan gynnwys rhai sydd â nodweddion gwarchoddedig.

3.6.5 Pa dystiolaeth sydd gennych am anfanteision economaidd-gymdeithasol ac anghydraddoldebau o ran canlyniad mewn perthynas â'r cynnig?

Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith bositif/negyddol neu effaith ddibwys.

Tystiolaeth anecdotaidd gan rai aelodau o Gyngor Cymuned y Borth nad oes gan rai perchnogion cŵn, yn enwedig y rhai ag anableddau, sy'n byw yn rhan ddeheuol y pentref, unrhyw le addas i ymarfer eu cŵn yn ystod cyfnodau pan fo'r cyfyngiadau mewn grym. Mae cais wedi'i wneud i gynnal ymgynghoriad i asesu budd y cyhoedd o ran llacio amodau'r Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus presennol ar y sail y gallai'r Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus effeithio'n negyddol ar bersonau â nodweddion gwarchoddedig.

Pe bai mynediad wedi'i amseru i gŵn i'r ardal PSPO yn cael ei gyflwyno ar gyfer perchnogion cŵn anabl, byddai'n gwanhau/llacio'r Gorchymyn presennol ac felly'n debygol o gael effaith negyddol ar effeithiolrwydd y Gorchymyn a byddai'n cynyddu'r galw i fonitro a gorfodi unrhyw ddarpariaethau newydd. Fel y mae ar hyn o bryd, mae'r gorchymyn presennol yn diogelu'r cyhoedd i gyd (preswylwyr lleol, ymwelwyr a thwristiaid) rhag ymddygiad gwrthgymdeithasol a niwsans sy'n gysylltiedig â gweithgareddau perchnogaeth cŵn anghyfrifol, ac mae'n debygol y byddai ond yn cynyddu nifer y cwynion yn hytrach na'u lleihau, gan gynyddu'r galw ar adnoddau Diogelu'r Cyhoedd.

Pa dystiolaeth sydd gennych i gefnogi'r farn hon?

Cyn 2014, roedd gan ran o draeth a phromenâd y Borth ddau Orchymyn Rheoli Cŵn (DCO) a wnaed o dan Ddeddf Cymdogaethau Glân a'r Amgylchedd 2005 - un yn gwahardd cŵn o'r traeth (1af Mai - 30 Medi) ac un yn mynnu bod cŵn yn cael eu cadw. bod ar dennyn ar y promenâd. Roedd y DCOs hyn yn cwmpasu rhan o'r traeth nad oedd yn dod o dan is-ddeddf leol a chawsant eu rhoi ar waith yn 2008.

Cawsant eu cyflwyno am y rhesymau canlynol: -

- 1) Roedd Cyngor Cymuned y Borth yn cefnogi estyniad daearyddol yr is-ddeddfau cŵn presennol oherwydd cwynion gan drigolion ac ymwelwyr ynglŷn â chŵn yn baeddu a chŵn allan o reolaeth.
- 2) Mae'r rhan hon o'r traeth yn rhan o ardal asesu Traeth y Faner Las. Mae caniatáu cŵn ar y traeth yn fwriadol yn ystod cyfnod asesu'r Faner Las yn golygu nad yw'r traeth yn cydymffurfio â'r meini prawf hanfodol sy'n ofynnol gan y Sefydliad Addysg Amgylcheddol sy'n rhedeg Rhaglen y Faner Las a allai beryglu statws Baner Las Traeth y Borth.

Cyn cyflwyno'r Gorchymynion Rheoli Cŵn yn 2008, ystyriwyd cydbwysu buddiannau'r rhai sy'n gyfrifol am gŵn yn erbyn buddiannau'r rhai yr effeithir arnynt gan weithgareddau cŵn. Wrth wneud hynny, cydnabuwyd y dylai'r cyhoedd, ac yn benodol plant, gael mynediad i ardaloedd di-gŵn a manau lle cedwir cŵn o dan reolaeth llym. Yn ogystal, mae'r rhai sy'n gyfrifol am gŵn angen mynediad i fannau lle gallant ymarfer eu cŵn heb gyfyngiadau

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

gormodol. Roedd y Cyngor yn fodlon bod digon o gyfle i redeg cŵn yn rhydd ar y rhan o'r traeth nad yw'n dod o dan Is-ddeddfau Gwahardd Cŵn, gan ganiatáu i berchnogion cŵn gyflawni eu cyfrifoldebau o dan Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006.

Pa gam/camau gweithredu allwch chi eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu gyfrannu'n well at effeithiau positif?

Fel yr uchod.

3.7. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Mae diwylliant a threftadaeth Cymru a'r Gymraeg yn cael eu hybu a'u gwarchod. <i>Yn yr adran hon, mae angen i chi ystyried yr effaith, y dystiolaeth ac unrhyw gamau yr ydych yn eu cymryd i wella. Dylech wneud hyn i sicrhau nad yw'r cyfleoedd sydd ar gael i bobl sy'n dewis byw eu bywydau a defnyddio gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg yn waeth na'r cyfleoedd sydd ar gael i'r rheini sy'n dewis gwneud hynny drwy gyfrwng y Saesneg, a hynny yn unol â Mesur y Gymraeg 2011.</i>				Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith gadarnhaol/negyddol neu fawr ddim effaith o gwbl.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gam (gamau) allwch chi ei gymryd (eu cymryd) i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
A fydd y cynnig yn cael ei roi ar waith yn ddwyieithog (Cymraeg a Saesneg)?	Cadarn haol ✓	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Amherthnasol		Sicrhau bod yr holl arwyddion perthnasol yn ddwyieithog. Datganiad i'r Wasg a Bydd cyhoeddi'r Gorchmynion bod yn ddwyieithog.
A fydd y cynnig yn effeithio ar y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim ✓	Amherthnasol		
A fydd y cynnig yn cynyddu neu'n lleihau'r cyfleoedd i bobl gael gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim ✓	Amherthnasol		

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Sut fydd y cynnig yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Amherthnasol		
			✓			
A fydd yn gwarchod, yn hybu ac yn cyfoethogi diwylliant a threftadaeth lleol?	Cadarn haol	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Amherthnasol		
			✓			

4. ATGYFNERTHU'R CYNNIG: Os yw'r cynnig yn debygol o effeithio'n negyddol ar unrhyw rai o'r materion uchod (gan gynnwys unrhyw rai o'r nodweddion gwarchodedig), pa gamau ymarferol/newidiadau allai helpu i liniaru neu i ddileu unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd yn adrannau 2 a 3?

4.1 Camau

Beth fyddwch chi'n ei wneud?	Pryd fyddwch chi'n ei wneud?	Pwy sy'n gyfrifol?	Cynnydd
Cyflwyno adroddiad i'r Cabinet/Cyngor i ofyn i ymestyn y gorchymyn am dair blynedd arall.	5/9/2023 & 21/9/2023	Anne-Louise Davies	Ar amser
Cysylltu â Chyngor Cymuned y Borth ynghylch canlyniad eu cyfarfod cyhoeddus	Ar ôl y 4/9/2023	Anne-Louise Davies	I'w gadarnhau
Os fydd angen, cynnal ymgynghoriad llawn	Yn ystod y flwyddyn ariannol 2024/2025	Anne-Louise Davies	I'w gadarnhau

4.2. Os na fyddwch yn cymryd unrhyw gamau i ddileu neu i liniaru'r effeithiau negyddol, rhwch gyfiawnhad.

(Cofiwch: os ydych chi wedi nodi gwahaniaethu anghyfreithiol uniongyrchol a phosibl o ganlyniad i'r cynnig hwn, rhaid i chi newid neu ddiwygio'r cynnig.)

4.3. Monitro, gwerthuso ac adolygu

Sut fyddwch chi'n monitro effaith ac effeithiolrwydd y cynnig?

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

5. RISG: Beth yw'r risg sydd ynghlwm wrth y cynnig hwn?					
Meini prawf asesu effaith	1 – Isel iawn	2 – Isel	3 – Canolig	4 – Uchel	5 – Uchel iawn
Meini prawf asesu tebygolrwydd	1 – Annhebygol o ddigwydd	2 – Llai tebygol o ddigwydd	3 – Yr un mor debygol o ddigwydd ac o beidio digwydd	4 – Mwy tebygol o ddigwydd	5 – Tebygol o ddigwydd
Disgrifiad o'r risg	Effaith (difrifoldeb)		Tebygolrwydd (y gallu i gyflawni)		Sgôr risg
Llai tebygol o ddigwydd	2		1		2
Allai eich cynnig chi effeithio ar faes gwasanaeth arall?					
O bosib, y Tîm Datblygu Economaidd a Thwristiaeth.					

6. CYMERADWYO			
Swydd	Enw	Llofnod	Dyddiad
Rheolwr y Gwasanaeth	Anne-Louise Davies		23/8/2023
Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Alun Williams		23/8/2023
Y Cyfarwyddwr Strategol	Barry Rees		
Deiliad y Portffolio	Cynghorydd Matthew Vaux		

Maer' dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad:	5 Medi 2023
Teitl:	Adolygiad o Ddosbarthau Etholiadol a Mannau Pleidleisio 2023
Pwrpas yr adroddiad:	Pwrpas yr adroddiad hwn yw cael argymhelliad gan y Cabinet i gymeradwyo adolygiad o'r dosbarthau etholiadol a'r manau pleidleisio yn sir Ceredigion.
Er:	Penderfyniad
Aelod o'r Cabinet a'r Portffolio:	Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor a'r Aelod o'r Cabinet dros y Gwasanaethau Democrataidd, Polisi a Pherfformiad, a Phobl a Threfniadaeth

Cefndir:

O dan Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 mae'n ddyletswydd ar y Cyngor i rannu ei ardal yn ddosbarthau etholiadol ac i ddynodi man pleidleisio ar gyfer pob dosbarth.

Gall y diffiniadau canlynol fod yn ddefnyddiol wrth ddarllen yr adroddiad a'r Atodiadau.

- “Dosbarthau Etholiadol” – ardaloedd etholiadol daearyddol y gellir eu rhannu yn wardiau ac yn etholaethau.
- “Mannau Pleidleisio” – Adeiladau neu fannau sy'n cael eu dynodi gan y Cyngor fel lle i etholwyr y dosbarth etholiadol fynd i fwrw pleidlais yn bersonol.
- “Gorsafoedd pleidleisio” – y desgiau dyroddi yn yr adeilad neu'r dosbarth sydd wedi ei ddynodi yn fan pleidleisio.

Roedd Deddf Gweinyddu Etholiadol 2006, fel y'i diwygiwyd, wedi cyflwyno dyletswydd ar bob awdurdod lleol ym Mhrydain i adolygu eu dosbarthau etholiadol a'u manau pleidleisio o leiaf unwaith bob pum mlynedd.

O dan adran 18C o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983, rhaid cynnal yr adolygiad gorfodol nesaf o fewn cyfnod o 16 mis rhwng 1 Hydref 2023 a 31 Ionawr 2025.

Bwriad y ddeddfwriaeth oedd y byddai adolygiadau'n cael eu cwblhau erbyn y mis Ionawr cyn etholiad cyffredinol seneddol y DU. Fodd bynnag, ers diddymu Deddf Seneddau Tymor Penodol 2011, nid oes sicrwydd bellach pryd fydd yr etholiad cyffredinol nesaf.

Yn sgil Deddf Diddymu a Galw Senedd 2022:

- gall Senedd y DU gael ei diddymu gan y Brenin ar gais y Prif Weinidog unrhyw bryd yn ystod y pum mlynedd o fywyd y Senedd;

- rhaid i'r etholiad cyffredinol nesaf ddigwydd erbyn dydd Mawrth 28 Ionawr 2025, ond gallai ddigwydd unrhyw bryd cyn hynny;
- nid oes cyswllt mwyach rhwng amseriad yr adolygiad gorfodol o ddosbarthau etholiadol a manau pleidleisio yn y cyfnod o 16 mis, a bod hwnnw'n gorffen 3 mis cyn etholiad cyffredinol.

Yn ogystal, mae Comisiwn Ffiniau Cymru wedi cynnal adolygiad o ffiniau'r etholaethau i San Steffan. Mae'r Comisiwn bellach wedi cyhoeddi ei argymhellion terfynol, a bydd Gorchmynion ar gyfer ffiniau'r etholaethau seneddol newydd yn cael eu gwneud erbyn 1 Tachwedd 2023.

Unwaith y gwneir y Gorchmynion ar gyfer yr etholaethau seneddol bydd y ffiniau newydd yn cael eu defnyddio ar gyfer yr etholiad cyffredinol nesaf. Os bydd etholiad cyffredinol yn cael ei alw yn y cyfamser, byddai'n digwydd yn ôl y ffiniau presennol.

Mae'r materion hyn yn golygu ei bod yn bwysig bod yr adolygiad o ddosbarthau etholiadol a manau pleidleisio yn digwydd cyn gynted â phosib. Mae hyn er mwyn i Gyngor Sir Ceredigion gael dosbarthau pleidleisio a manau pleidleisio cytûn ar waith i'w defnyddio ar gyfer yr etholiad cyffredinol nesaf yn ogystal ag etholiad y Comisiynydd Heddlu a Throseddu ym mis Mai 2024, a bod ganddo gynllun etholiadol ar waith.

Amseriad yr adolygiad o ddosbarthau etholiadol a manau pleidleisio

Fel y nodir uchod, mae'n bwysig cwblhau'r adolygiad cyn gynted â phosib fel bod y dosbarthau etholiadol a'r manau pleidleisio ar gyfer yr etholiadau a ddaw yn gallu cael eu cytuno mewn da bryd ar gyfer yr etholiad cyffredinol nesaf a'r etholiadau a drefnwyd ar gyfer 2024.

Nid yw adran 18C o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 yn caniatáu i'r adolygiad ddechrau cyn 1 Hydref 2023.

Argymhellir bod yr adolygiad gorfodol o ddosbarthau etholiadol a'r manau pleidleisio yn dechrau ddydd Llun, 2 Hydref 2023.

Amserlen

Er na all yr adolygiad ei hun gychwyn yn gynharach, gellir gwneud rhywfaint o waith paratoi cyn yr adolygiad, yn ogystal ag ymgynghori anffurfiol.

Byddai'n ddymunol adlewyrchu unrhyw newidiadau o ran dosbarthau etholiadol yn y gofrestr etholiadol a gyhoeddir ar 1 Rhagfyr 2023. Fodd bynnag, oherwydd y galwadau ar y Tîm Gwasanaethau Etholiadol yn ogystal ag amserlen cyfarfodydd y Cyngor, mae'n annhebygol y bydd yr adolygiad yn cael ei gwblhau tan fis Ionawr 2024.

Byddai hyn yn golygu y byddai angen ailgyhoeddi'r gofrestr etholiadol er mwyn ystyried unrhyw newidiadau i'r dosbarthau pleidleisio. Dyma'r amserlen arfaethedig ar gyfer yr adolygiad:

Adolygiad o ddsbarthau etholiadol a manau pleidleisio 2023	
Gwaith paratoadol	Wedi dechrau Gwanwyn 2023
Adolygiad Rhagarweiniol – gan gynnwys ymgynghori anffurfiol	Gorffennaf tan 1 Hydref 2023
Penderfyniad y Cyngor i ddarparu ar gyfer dechrau'r adolygiad	Dydd Mawrth, 5 Medi 2023
Cyhoeddi hysbysiad o'r adolygiad	Dydd Llun, 2 Hydref 2023
Cyhoeddi cynigion y Cyngor	Dydd Llun, 2 Hydref 2023
Dechrau'r ymgynghoriad ffurfiol	Dydd Llun, 2 Hydref 2023
Diwedd yr ymgynghoriad ffurfiol	Dydd Gwener, 10 Tachwedd 2023
Ystyried ymatebion	Erbyn 24 Tachwedd 2023
Cyhoeddi cofrestr etholiadol (gyda'r dosbarthau etholiadol presennol)	1 Rhagfyr 2023
Cyhoeddi'r cynigion terfynol drwy bapurau agenda'r cyfarfodydd a'r wefan	19 Ionawr 2024
Cyfarfod y Cyngor ar gyfer y penderfyniad terfynol	25 Ionawr 2024
Ailgyhoeddi'r gofrestr etholiadol (os oes dosbarthau etholiadol newydd neu ddiwygiedig)	1 Chwefror 2024
Etholiadau wedi'u trefnu ar sail dosbarthau etholiadol, manau a gorsafoddd pleidleisio newydd	2 Mai 2024

Proses Adolygu

Gofynion Cyfreithiol

Mae'r broses ar gyfer adolygu dosbarthau etholiadol a manau pleidleisio wedi ei nodi yn Atodlen A1 o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983.

Rhaid i'r Cyngor:

- gyhoeddi hysbysiad ei fod yn cynnal adolygiad;
- ymgynghori â'r Swyddog Canlyniadau (Gweithredol) ar gyfer pob etholaeth seneddol sydd yn gyfan neu'n rhannol yn ei ardal;
- cyhoeddi pob sylw a wneir gan y Swyddog Canlyniadau o fewn 30 diwrnod i'w derbyn, a hynny yn swyddfa'r awdurdod lleol ac mewn o leiaf un lle amlwg yn yr ardal ac, os yw'r awdurdod yn cynnal gwefan, drwy osod copi ar wefan yr awdurdod;
- ceisio sylwadau gan bobl y mae'n credu sydd ag arbenigedd penodol ynghylch sicrhau mynediad i safle neu i gyfleusterau i bobl sydd â gwahanol fathau o anabledd. Rhaid i'r bobl hyn gael cyfle i gyflwyno sylwadau ac i wneud sylw ar y negeseuon a gyhoeddir gan y Swyddog(ion) Canlyniadau (Gweithredol).

Ar adeg cwblhau'r adolygiad, rhaid i'r Cyngor roi rhesymau dros ei benderfyniadau a chyhoeddi:

- yr holl ohebiaeth a anfonir at y Swyddog Canlyniadau mewn perthynas â'r adolygiad;
- yr holl ohebiaeth a anfonir at unrhyw berson y mae'n credu sydd ag arbenigedd penodol ynghylch sicrhau mynediad i safle neu i gyfleusterau i bobl sydd â gwahanol fathau o anabledd;
- pob sylw a wnaed gan unrhyw berson mewn perthynas â'r adolygiad;
- cofnodion unrhyw gyfarfod a gynhaliwyd gan y Cyngor i ystyried unrhyw adolygiad o'r dosbarthau etholiadol a'r manau pleidleisio a ddynodwyd yn ei ardal o ganlyniad i'r adolygiad;
- manylion dynodi dosbarthau etholiadol a manau pleidleisio yn ardal yr awdurdod lleol o ganlyniad i'r adolygiad;
- gwybodaeth am y llefydd lle cyhoeddwyd canlyniadau'r adolygiad.

Rhoi ar waith newidiadau yn y dosbarthau etholiadol

Os bydd y Cyngor yn gwneud newidiadau i'r dosbarthau etholiadol yn ei ardal, rhaid i'r Swyddog Cofrestru Etholiadol ddiwygio'r gofrestr o etholwyr yn unol â hynny (Adran 18A (5) Deddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983).

Mae'r newidiadau yn y gofrestr yn dod i rym ar y dyddiad y mae'r Swyddog Cofrestru Etholiadol yn cyhoeddi hysbysiad yn nodi bod yr addasiadau wedi'u gwneud. Y bwriad yw y bydd newidiadau i ddosbarthau etholiadol yn digwydd gydag ailgyhoeddi'r gofrestr etholiadol (os oes dosbarthau etholiadol newydd neu ddiwygiedig) ar 1 Chwefror 2024.

Argymhellir bod gan y Swyddog Cofrestru Etholiadol awdurdod i gymryd y camau angenrheidiol i weithredu'r dosbarthau etholiadol newydd neu ddiwygiedig ar ôl i'r adolygiad o'r dosbarthau etholiadol ddod i fwcwl, gan sicrhau bod y gofrestr yn adlewyrchu'r ffiniau presennol a newydd lle bo hynny'n briodol, hyd nes bod y ffiniau mewn grym yn llwyr.

A gwblhawyd Asesiad Naddo. Bydd Asesiad Effaith Effaith Integredig? Integredig yn cael ei gwblhau
Os naddo, nodwch pam fel rhan o'r Adolygiad.

Crynodeb:

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:	Hirdymor:	Ddim yn berthnasol
	Integreiddio:	Ddim yn berthnasol
	Cydweithio:	Ddim yn berthnasol
	Cynnwys:	Ddim yn berthnasol
	Atal:	Ddim yn berthnasol

Argymhellion:

1. **Bod yr adolygiad gorfodol o ddosbarthau etholiadol a manau pleidleisio yn dechrau ar ddydd Llun, 2 Hydref 2023;**
2. **Bod yr amserlen amlinellol a'r broses ar gyfer yr adolygiad yn cael eu cymeradwyo.**

Rheswm dros y penderfyniad:	I gydymffurfio â'r ddeddfwriaeth.			
Trosolwg a chraffu:	Ddim yn berthnasol .			
Fframwaith polisi:	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfansoddiad y Cyngor; • Adrannau 18 ac 18A o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983; • Deddf Gweinyddu Etholiadol 2006 (fel y'i diwygiwyd). 			
Amcanion Llesiant Corfforaethol:	Ddim yn berthnasol			
Goblygiadau cyllid a chaffael:	I'w hystyried fel rhan o'r Adolygiad.			
Goblygiadau cyfreithiol:	<p>Cydymffurfio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ag Adrannau 18 ac 18A o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983; • â Deddf Gweinyddu Etholiadol 2006 (fel y'i diwygiwyd). 			
Goblygiadau staffio:	Dim.			
Goblygiadau o ran eiddo/ asedau:	I'w hystyried fel rhan o'r Adolygiad.			
Risg(iau):	Ein bod yn methu â bodloni'r gofynion deddfwriaethol.			
Pwerau statudol:	<ul style="list-style-type: none"> • Adrannau 18 ac 18A o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983; • Deddf Gweinyddu Etholiadol 2006 (fel y'i diwygiwyd). 			
Papurau cefndirol:	Dim			
Atodiadau:	Dim			
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	<table> <tr> <td>Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Democrataidd</td> <td>Corfforaethol:</td> <td>Gwasanaethau</td> </tr> </table>	Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Democrataidd	Corfforaethol:	Gwasanaethau
Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Democrataidd	Corfforaethol:	Gwasanaethau		
Swyddog Adrodd:	<table> <tr> <td>Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Democrataidd</td> <td>Corfforaethol:</td> <td>Gwasanaethau</td> </tr> </table>	Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Democrataidd	Corfforaethol:	Gwasanaethau
Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Democrataidd	Corfforaethol:	Gwasanaethau		
Dyddiad:	7 Awst 2023			

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod:	05/09/23
Teitl:	Y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
Pwrpas yr adroddiad:	Ystyried y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a ddiweddarwyd.
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Cyllid a Chaffael

Fel arfer, caiff Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor ei diweddarau bob blwyddyn. Yn sgil yr heriau digynsail a wynebwyd yn ystod y broses o bennu'r gyllideb ar gyfer 2023/24, nid oedd yn bosib diweddarau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn ystod y broses honno a hynny oherwydd bod yr holl ymdrechion wedi mynd tuag at bennu cyllideb gytbwys ar gyfer 2023/24.

Ni ddylid ystyried y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig fel cyllideb fanwl ffurfiol na phendant, yn hytrach, mae'n cynnig dull trosfwaol y bydd angen i'r Cyngor ei fabwysiadu er mwyn cyflawni ei flaenoriaethau gan gynnwys ystyried yr amgylchedd deddfwriaethol, economaidd allanol a phwysau gwario a chyllid dangosol a ragwelir yn ystod y cyfnod.

Felly mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig wedi cael ei diweddarau ac erbyn hyn mae'n cynnwys y cyfnod rhwng 2023/24 a 2026/27. Mae'n cynnwys Crynodeb Gweithredol sy'n nodi'r prif faterion sydd wedi'u cynnwys yn y Strategaeth fanwl.

Tynnir sylw'r Aelodau yn benodol at y canlynol:

Crynodeb Gweithredol	Tudalennau 2-3
Blaenoriaethau Cyllideb y Cyngor a'r cysylltiad rhwng y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a Strategaeth Gorfforaethol 2022 – 2027 a'r Amcanion Llesiant Corfforaethol cysylltiedig	Tudalennau 5-10
Y Pwysau Dangosol ar y Gyllideb o ran Costau	Tudalennau 16-18
Senarios Bwlch Cyllido'r Gyllideb sy'n edrych ar lefelau gwahanol o gyllid dangosol o ran Treth y Cyngor a chyllid Llywodraeth Cymru	Tudalen 26
Dadansoddiad sensitifwydd o'r gwahanol newidynnau o fewn y gyllideb	Tudalen 35
Atodiad 1 - Gwneud Pethau'n Wahanol: Dull Corfforaethol o Weithredu	Tudalen 37

Ystyriodd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn ei gyfarfod ar 19/07/23 a bydd y Cadeirydd yn rhoi adborth y Pwyllgor.

Tudalen 292

**A gwblhawyd Aseiad
Effaith Integredig?
Os naddo, nodwch pam**

Naddo

**Llesiant Cenedlaethau'r
Dyfodol:**

Crynodeb:

Hirdymor: Amherthnasol

Integreiddio: Amherthnasol

Cydweithio: Amherthnasol

Cynnwys: Amherthnasol

Atal: Amherthnasol

Argymhellion:

1. Cadarnhau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a ddiweddarwyd.
2. Argymell i'r Cyngor Llawn ar 21/09/23 bod y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a ddiweddarwyd yn cael ei chymeradwyo.

Trosolwg a Chraffu:

Adnoddau Corfforaethol – 19/07/23

**Blaenoriaethau
Corfforaethol:**

Pob un

**Goblygiadau Cyllid a
Chaffael:**

Yn unol â'r hyn a nodwyd yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig

Pwerau statudol:

Atodiadau:

Atodiad 1 – Y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig

**Swyddog Arweiniol
Corfforaethol:**

Duncan Hall – Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyllid a Chaffael

Swyddogion Adrodd:

Duncan Hall
Justin Davies
Mark Bridges

Dyddiad:

20/07/23

Cyngor Sir Ceredigion

Strategaeth Ariannol Tymor Canolig 2023/24 – 2026/27

Gorffennaf 2023

CYNNWYS

	Tudalen
1. Crynodeb Gweithredol	2
2. Cyflwyniad	4
2.1 - Pwrpas	4
2.2 - Amcan y Strategaeth	4
3. Blaenoriaethau'r Gyllideb	5
3.1 - Strategaeth Gorfforaethol 2022-27	5
3.2 - Yr Economi	7
3.3 – Addysg	7
3.4 – Llesiant Gydol Oes	8
3.5 – Statws Carbon Sero Net erbyn 2023	8
3.6 – Priffyrdd / Seilwaith	9
3.7 – Strategaeth Ddigidol	9
3.8 – Recriwtio	9
3.9 - Tai	10
4. Cyd-destun Economaidd, Ariannol a Deddfwriaethol Allanol	11
4.1 – Amgylchedd Economaidd	11
4.2 - Chwyddiant	11
4.3 – Cyfraddau Ilog	12
4.4 – Cyflog Byw Gwirioneddol i Weithwyr Gofal	12
4.5 - Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	12
5. Ffactorau Cyllideb Genedlaethol a Lleol	14
5.1 – Etholiad Cyffredinol Llywodraeth y DU	14
5.2 – Cyllid	14
5.2.1 – Llywodraeth Cymru	14
5.2.2 – Treth y Cyngor	15
5.2.3 – Ffioedd a Thaliadau	16
5.2.4 – Ardoll Ymwelwyr Dewisol	16
5.2.5 – Diwygio Treth y Cyngor	18
5.3 – Pwysau Costau	18
5.4 – Demograffeg a thueddiadau eraill	20
6. Y Bwlch yn y Gyllideb a'r Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2023/24 i 2025/26	25
7. Strategaeth y Gyllideb	28
7.1 – Rheoli Adnoddau yn Effeithiol	28
7.2 – Gweithio mewn Partneriaeth, Cyllid Allanol a Chydweithio	28
7.3. – Rheoli'r Bwlch yn y Gyllideb	29
7.3.1 - Elfennau allweddol i reoli'r Bwlch yn y Gyllideb	32
7.4 – Cronfeydd wrth gefn a balansau wedi'u clustnodi	33
8. Asesiad Risg a Sensitifrwydd	35
Atodiadau	37

1. Crynodeb Gweithredol

- 1.1 Mae Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027 y Cyngor yn nodi pedwar Amcan Llesiant Corfforaethol clir, gyda phob un o'r rhain yn cael eu hategu gan wahanol flaenoriaethau a'r canlyniadau disgwylidig. Nod y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yw darparu adnoddau a fframwaith ariannol i sicrhau y gellir cyflawni'r canlyniadau hyn cyn belled ag y bo modd, yn ogystal â sicrhau bod cyllideb gytbwys yn cael ei gosod yn flynyddol a bod yr Aelodau'n ymwybodol o'r heriau a'r risgiau ariannol cysylltiedig.
- 1.2 Ar ôl COVID, gyda'r Cyngor mewn sefyllfa ariannol gadarn gyda mantolen gref, mae nifer o flaenoriaethau allweddol bellach yn cael eu cwblhau yn 2023/24. Mae enghreifftiau diweddar yn cynnwys cynllun Ysgol Dyffryn Aeron newydd sy'n mynd rhagddo gyda'r gwaith adeiladu yn dechrau ar y safle, cymeradwyo Cynllun Tai Cymunedol newydd i helpu i gefnogi trigolion lleol i brynu eu heiddo eu hunain yng Ngheredigion, agor y Ganolfan Lles gyntaf yn Llanbedr Pont Steffan, mae Cynllun Amddiffyn Arfordir Aberaeron ar fin cael cymeradwyaeth i allu sicrhau bod y contract adeiladu a gwaith ar y safle i gael cyfleuster newydd i blant yn y sir yng nghanol y sir yn mynd rhagddo.
- 1.3 Mae gan Geredigion hanes o osod a chyflawni cyllideb gytbwys yn ogystal â chael sêl bendith gan Archwilio Cymru. Mae cyfrifon diweddaraf 2021/22 wedi'u harchwilio a chyhoeddwyd barn archwilio ddiamod. Yn ogystal, ni adroddwyd unrhyw faterion yng ngwaith Archwilio Grantiau penodol 2021/22 ac ardystiwyd pob grant yn llawn.
- 1.4 £180.1m oedd Cyllideb Net Ceredigion ar gyfer 2023/24 - 72% wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru a 28% gan drethdalwyr y Cyngor. Roedd Treth y Cyngor Band D (gan gynnwys praeseptau'r Heddlu a Chynghorau Tref a Chymuned) yn £1,908, ychydig yn uwch na chyfartaledd Cymru o £1,879.
- 1.5 Gellir crynhoi her ariannol y tymor Canolig (yn seiliedig ar gynnydd o 3.1% gan LC a ragdybir a chynnydd o 5.0% yn Nhreth y Cyngor - fel achos canolog, er ei fod yn geidwadol o bosibl) fel a ganlyn:

	2023/24 <i>Gwirioneddol</i> £m	2024/25 Dangoso £m	2025/26 Dangoso £m	2026/27 Dangoso £m
Pwysau Cyllidebol	23.1	15.1	11.1	10.2
Incwm Treth y Cyngor a dybiwyd	-4.7	-2.6	-2.7	-2.8
Cyllid Setliad Cyllid Allanol Cyfun (AEF) LIC a dybiwyd	-9.6	-4.0	-4.1	-4.3
Bwlch yn y Gyllideb	8.8	8.5	4.3	3.1
<u>Cynilion a nodwyd:</u>				
Gwneud pethau'n wahanol 2023/24 - Cytuno ar gynllun arbedion	-3.0	-2.1	-1.9	-
	-5.8	-	-	-
Cyfanswm yr arbedion a nodwyd	-8.8	-2.1	-1.9	-
Diffyg cyllideb sy'n weddill	-	6.4	2.4	3.1

- Dechreuodd pwysau costau gilio dros y tymor canolig, ond bydd o bosibl yn £15.1 miliwn ar gyfer 24/25 cyn dechrau gostwng yn agosach at £10m yn y blynyddoedd i ddod.

- Bwlch cyllideb dangosol o £8.5m ar gyfer 24/25 a chyfanswm o £15.9m dros y cyfnod o 3 blynedd nesaf (yn seiliedig ar gynnydd o 3.1% gan LC a chynnydd o 5.0% yn Nhreth y Cyngor).
- Rhaglen 'Gwneud Pethau'n Wahanol': Ymagwedd Gorfforaethol sy'n darparu £4m arall, ar ben y £3m a ffactorwyd yng Nghyllideb 2023/24.
- Diffyg Cyllideb ddangosol cyfredol o £6.4m ar gyfer 2024/25 a chyfanswm o £11.9m dros gyfnod y 3 blynedd nesaf.

1.6 Ar gyfer 2024/25 (gan dybio nad yw'r pwysau costau yn newid o £15.1 miliwn), os cymerir safbwynt wyneb i waered (ond bod yn ofalus i beidio â chymryd gormod o ragfarn o ran optimistiaeth) yna:

- Os tybir y bydd Setliad o 5% gan Lywodraeth Cymru a chynnydd o **5%** yn Nhreth y Cyngor, **byddai'r Diffyg Cyllidebol a oedd yn deillio o hynny yn gostwng i £4.0 miliwn.**
- Os tybir y bydd Setliad o 6% gan Lywodraeth Cymru a chynnydd o **6%** yn Nhreth y Cyngor, **byddai'r diffyg cyllidebol sy'n deillio o hynny yn gostwng i £2.2 miliwn.**

Mae'r ffigurau hyn ar ôl gorfod cyflawni rhagdybiaeth Blwyddyn 2 o £2.1m o'r rhaglen Gwneud Pethau yn Wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol ar gyfer 2024/25.

1.7 Er mwyn mynd i'r afael â'r Diffyg Cyllidebol sy'n weddill, bydd y dulliau arfaethedig i'w hystyried yn cynnwys:

- Parhau i gyflawni ac ymgorffori dulliau newydd o weithio yn y rhaglen 'Gwneud Pethau'n Wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol'.
- Rhesymoli asedau yn barhaus gan gynnwys Adeiladau a cherbydau Fflyd gan na all y Cyngor fforddio cynnal y sefyllfa bresennol ac mae angen blaenoriaethu adnoddau cyfyngedig. Gallai rhesymoli amrywio o werthu llwyr i ailbwrpasu at ddibenion amgen (e.e. cynhyrchu incwm) i gydleoli ystod ehangach o Wasanaethau'r Cyngor a/neu gydweithio â Gwasanaethau Cyhoeddus eraill.
- Parhau i dargedu Arbedion Rheoli'r Trysorlys.
- Nodi unrhyw flaenoriaethau is sy'n weddill o ran Gwasanaethau / Penawdau Cyllidebol gan gynnwys cyfleoedd i wneud arbedion trwy dorri gwariant Trydydd Parti.
- Ystyried adolygu a dull newydd o ymdrin â Phremiymau Treth y Cyngor, o ystyried y newid yn neddfwriaeth Llywodraeth Cymru a'r heriau parhaus y mae Eiddo Gwag Hirdymor ac ail Gartrefi yn achosi yng Ngheredigion.
- Archwilio a allai sefydliadau lleol eraill yng Ngheredigion (e.e. y Trydydd Sector a/neu Gynghorau Tref a Chymuned) fod yn fodlon darparu rhai gwasanaethau anstatudol.
- Defnyddio Cyfarwyddiadau Cyfalafu LIC lle bo hynny'n ymarferol.
- Fel dewis olaf os yw'r holl opsiynau eraill wedi cael eu dihybyddu – Ystyried toriadau yn y gyllideb wedi'u targedu, byddai hynny'n golygu gostyngiad yng ngwasanaethau'r Cyngor yn hytrach na pharhau i geisio cyflawni'r un faint o wasanaethau ond gyda llai o adnoddau.

1.8 Mae llawer o sensitifrwydd a newidynnau allweddol sy'n effeithio ar y Gyllideb gan gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) lefelau ariannu Setliad Llywodraeth Cymru, cyfyngiadau cynnydd yn Nhreth y Cyngor, Demograffeg, dyfarniadau cyflog cenedlaethol a osodir yn ogystal â chwyddiant cyffredinol a chyfraddau llog. Dangosir amrywiant o 1% yn y gwahanol ffactorau yn Adran 8.

1.9 Mae hefyd yr ansicrwydd ynghylch Diwygio Treth y Cyngor gan Lywodraeth Cymru a fydd yn dod i rym o fis Ebrill 2025 a dynamig Etholiad Cyffredinol y DU sydd i fod i ddigwydd cyn Ionawr 2025.

2 Cyflwyniad

2.1 Diben

Diben y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yw rhagweld sefyllfa ariannol bosibl y dyfodol ac wrth wneud hynny darparu fframwaith llywodraethu ariannol i weithredu ynddo, trwy nodi'r materion allweddol y mae angen eu deall a'u hystyried er mwyn paratoi ar gyfer yr her o osod cyllideb gytbwys dros y tymor canolig.

Ni ddylid ystyried y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig fel cyllideb fanwl ffurfiol nac yn bendant, yn hytrach, mae'n cynnig dull trosfwaol y bydd angen i'r Cyngor ei fabwysiadu er mwyn cyflawni ei flaenoriaethau gan gynnwys ystyried yr amgylchedd deddfwriaethol, economaidd allanol a phwysau gwario a chyllid dangosol a ragwelir dros y cyfnod.

2.2 Amcan y Strategaeth

Amcan ariannol y Cyngor yw defnydd gofalus a chyfrifol o adnoddau a chyllideb gytbwys, ac i sicrhau bod gwydnwch ariannol y Cyngor yn cael ei gynnal. Amcan cyffredinol y strategaeth hon yw:

"darparu fframwaith a chyfeiriad a pharamedrau cyffredinol er mwyn i'r Cyngor strwythuro a rheoli ei gyllid, er mwyn sicrhau bod adnoddau ariannol yn cael eu defnyddio mewn modd cyfrifol a gofalus".

Mae'r strategaeth hon yn cyflawni hyn drwy:

- Amlinellu egwyddorion ar gyfer datblygu a phennu'r gyllideb flynyddol.
- Integreiddio a chydabod grymoedd allanol yn y broses gyllidebol.
- Integreiddio cynllunio ariannol a busnes, adlewyrchu blaenoriaethau Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027 a rhagweld pwysau sy'n wynebu'r Awdurdod.
- Nodi'r prif gysylltiadau â phrosesau eraill, ystyriaethau craidd a themâu ariannol i'w hystyried.
- Nodi lefelau amcangyfrifedig o incwm, gwariant a buddsoddiad cyfalaf dros gyfnod treigl o dair blynedd.
- Darparu un ddogfen i gyfleu'r cyd-destun, nodau ac amcanion ariannol i randdeiliaid.
- Caniatáu i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau ystyried fforddiadwyedd wrth ddyrannu adnoddau i gyflawni blaenoriaethau.

Mae deall y cyd-destun ariannol cyffredinol yn bwysig er mwyn sicrhau cyllideb gadarn a chytbwys yn ystod y blynyddoedd nesaf, gan y cydnabyddir bod cyllid ar gyfer Llywodraeth Leol yn debygol o fod yn gyfyngedig, er bod hwn yn faes blaenoriaeth i Lywodraeth Cymru.

3 Blaenoriaethau'r Gyllideb

3.1 Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027

Mae Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor 2022-2027 yn nodi pedwar Amcan Llesiant Corfforaethol y Cyngor sydd wedi'u cynllunio i wella a hybu lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol dinasyddion Ceredigion. Y pedwar **Amcan Strategol Llesiant** y mae angen i'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig eu cefnogi i gyflawni'r canlynol yw:

Yr amcanion cyffredinol hyn yw lle bydd y Cyngor yn cyfeirio ei adnoddau i ailfywiogi'r economi leol a darparu amgylchedd ffyniannus, iach, diogel a fforddiadwy lle gall dinasyddion a chymunedau Ceredigion ffynnu. Mae cronfa wedi'i chlustnodi ar gyfer pob Amcan Llesiant Corfforaethol, fel bod cyllid ar eu cyfer lle bo hynny'n bosibl. Yn ei gyfanrwydd, ar 31/03/23, mae £19.8 miliwn wedi'i glustnodi mewn pedair cronfa wrth gefn.

Nodwyd yr Amcanion Llesiant Corfforaethol trwy ddadansoddiad helaeth o dystiolaeth ac ymgysylltiad â thrigolion y sir, gan gynnwys uchelgeisiau'r weinyddiaeth Wleidyddol bresennol, ymgysylltu ehangach â'r Aelodau, Aseiad Ceredigion o Lesiant Lleol ac ymgynghoriad cyhoeddus ar y Strategaeth Gorfforaethol yn ystod Medi/Hydref 2022.

Mae'r Amcanion Llesiant wedi'u nodi trwy lens Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Roedd hyn yn cynnwys nodi sut y gallai'r Cyngor wneud y mwyaf o'i gyfraniad i'r nodau llesiant cenedlaethol a hefyd sicrhau bod y Cyngor yn defnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy i sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Diben craidd Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor yw dangos sut y bydd yr awdurdod yn cefnogi ac yn hyrwyddo cynaliadwyedd a lles dinasyddion Ceredigion, trwy ei Weledigaeth hirdymor a'i Amcanion Strategol. Mae'r adrannau canlynol yn amlinellu'r risgiau i gyflawni'r Amcanion Llesiant Corfforaethol hyn tra hefyd yn nodi sut y bydd adnoddau'r Cyngor yn cael eu defnyddio i reoli a lliniaru'r risgiau yn ystod y tymor byr i'r tymor canolig.

Ein gweledigaeth

Bod Cyngor Sir Ceredigion yn darparu gwerth am arian, gwasanaethau cyhoeddus dwyieithog cynaliadwy, sy'n cefnogi economi gref ac amgylchedd iach, wrth hyrwyddo llesiant ein pobl a'n cymunedau.

Dyma nodi blaenoriaethau penodol y Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027:

HYBU'R ECONOMI, CEFNOGI BUSNESAU A GALLUOGI CYFLOGAETH

- Datblygu Bargen Twf Canolbarth Cymru gwerth £110m
- Cefnogi busnesau lleol wrth wella o COVID-19
- Cefnogi busnesau newydd a busnesau sy'n tyfu yn y Sir
- Creu cyfleoedd gwaith newydd i bobl ifanc medrus
- Hybu cyfle cyfartal mewn cyflogaeth
- Cyflawni twf economaidd cynaliadwy
- Mynd ar drywydd y Cynllun Datblygu Lleol
- Blaenoriaethu cynnyrch o ffynonellau lleol a chadwyni cyflenwi
- Gwella Band eang 4G
- Cyllid teg o fewn rhaglen Arfor
- Gwella cysylltedd digidol, a chysylltedd o ran trafniadaeth ac ynni
- Mynd i'r afael a thlodi yng Ngheredigion
- Cefnogi rhieni sy'n gweithio yng Ngheredigion
- Gwella'r ddarpariaeth sgiliau a chyfleoedd dysgu i bobl 16+ oed
- Datblygu prentisiaethau yn y Sir ymhellach

DARPARU'R DECHRAU GORAU MEWN BYWYD A GALLUOGI POBL O BOB OED I DDYSGU

- Buddsoddi mewn ysgolion ar draws y Sir, gan gynnwys yr estyniad 3 llawr carbon sero net yn Ysgol Uwchradd Aberteifi
- Cyflwyno'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022 i 2032
- Sicrhau bod disgyblion yn gyfathrebwyr hyderus yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn digwydd Cyfnod Allweddol 2 (blwyddyn 6)
- Cefnogi Cyngor Ieuencid Ceredigion fel fforwm i blant a phobl ifanc
- Datblygu sgiliau, gwybodaeth a hyder Plant a Phobl Ifanc i wneud ymarfer corff
- Datblygu sgiliau arwain ein Plant a'n Pobl Ifanc ar y cyfle cyntaf
- Cefnogi'r gwaith o ddarparu Prydau Ysgol am ddim i ddisgyblion ysgolion cynradd
- Cefnogi'r ddarpariaeth gofal plant a ariennir ar gyfer pob plentyn dwy oed
- Gweithio gyda phartneriaid i gyflawni Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar Gorllewin Cymru
- Cefnogi'r gwaith o ddatblygu cyfleusterau Theatr Felinfach
- Sicrhau bod pob dysgwr sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol yn cael eu cefnogi i fod yn unigolion annibynnol
- Darparu cymorth i ysgolion weithredu'r cwricwlwm newydd i Gymru yn llwyddiannus
- Datblygu Strategaeth Ddiwylliannol a Strategaeth Tegwch i gefnogi llesiant mewn ysgolion a chymunedau

CREU CYMUNEDAU GOFALGAR AC IACH

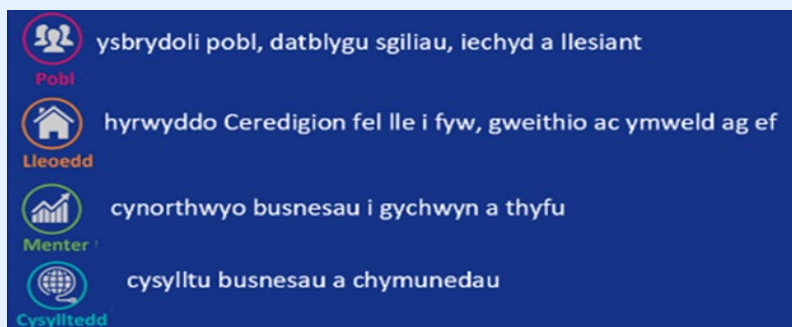
- Darparu ar gyfer anghenion gofal ein poblogaeth
- Cyflwyno'r Rhaglen Gydol Oed a Llesiant
- Hybu'r Gymraeg yng Ngheredigion
- Lansio Canolfannau Llesiant ar draws y Sir
- Mynd ar drywydd mentrau i hyfforddi a recriwtio staff Gofal Plant a gofal cymdeithasol
- Datblygu cyfleuster gofal ychwanegol Cylch Caron yn Nhregaron
- Croesawu a chefnogi ailsefydlu ffoaduriaid
- Datblygu seibiannau/anadliad gofalwyr a chefnogi'r dyhead o greu Gwasanaeth Gofal Cenedlaethol i Gymru
- Cefnogi cyfleusterau iechyd meddwl cymunedol
- Annog a galluogi pobl i fod yn gorfforol egniol fel y gallant elwa ar iechyd a lles cadarnhaol
- Datblygu cynllun gwella ar gyfer darpariaeth strategol cyfleusterau i gynyddu lefelau gweithgarwch corfforol yn y sir
- Gwella rôl Cysylltwyr Cymunedol i gefnogi datblygiad cymunedau cydnerth
- Datblygu digwyddiadau cyfranogiad ymhellach i sicrhau bod gan gymunedau lais
- Datblygu a chynyddu nifer y rhaglenni gweithgareddau allgwricwlaidd a gwyliau cyffredinol â ffocws
- Datblygu a chynyddu nifer y grwpiau a rhaglenni cymorth

CREU CYMUNEDAU CYNALIADWY A GWYRDD SYDD WEDI'U CYSYLLTU'N DDA Â'I GILYDD

- Blaenoriaethu lleihau allyriadau carbon a dilyn ein nod o fod yn Garbon Sero Net erbyn 2030
- Adeiladu ar berfformiad gwych Ceredigion ym maes ailgylchu
- Symud tuag at fflyd o gerbydau ag allyriadau isel iawn yn y Cyngor
- Gweithio gyda Chymdeithasau Tai i gynyddu ein stoc tai cymdeithasol
- Byddwn yn parhau i fynd i'r afael a materion ail gartrefi, perchnogaeth tai haf, a throsi cartrefi preswyl i dai gwyliau drwy geisio cefnogaeth Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth o dan y Ddeddf Cynllunio a'r Gwasanaeth Trethi
- Galluogi mwy o bobl ifanc i adeiladu cartref am oes
- Annog cadw enwau lleoedd Cymraeg
- Rydym wedi cydnabod difrifoldeb y mater sy'n gysylltiedig â lefelau ffosffadur ar hyd Dyffryn Teifi yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol. Gwneir pob ymdrech drwy'r Bwrdd Rheoli Maetholion i ddod o hyd i atebion cynnar i'r broblem
- Chwilio am atebion i'r llifogydd a geir yn nyffryn Teifi
- Mynd ar drywydd cyllid ar gyfer amddiffynfeydd i'r arfordir yn Aberaeron ac Aberystwyth a datblygu cynigion ar gyfer cam nesaf yr amddiffynfa arfordirol yn y Borth ac ar gyfer y lan yn Llangrannog
- Atal a dad-wneud y dirywiad mewn bioamrywiaeth gan gynnwys yn ein hamgylchedd morol
- Cefnogi rhagor o ddarpariaeth ar gyfer cerdded a beicio
- Dadlau'n gryf o blaid cyswllt rheilffordd rhwng Aberystwyth a Chaerfyrddin

3.2 Yr Economi

Mae Strategaeth 'Hybu Economi Ceredigion – Strategaeth i Weithredu 2020-35' y Cyngor yn amlinellu pedwar maes blaenoriaeth lle bydd ein gweithgareddau'n cael eu targedu i wneud gwahaniaeth a fydd hefyd yn cefnogi'r Nodau Llesiant Cenedlaethol:

Mae'r Strategaeth hon yn alinio'n agos â'r blaenoriaethau sy'n datblygu o'n partneriaeth â Chyngor Sir Powys a phartneriaid ehangach fel rhan o Dyfu Canolbarth Cymru – a bydd yn helpu i lywio'r Fframwaith Economaidd Rhanbarthol datblygol er mwyn ei gyflawni'n lleol.

Cyrhaeddodd Bargaen Twf Canolbarth Cymru, a ddatblygodd o'r Weledigaeth ar gyfer Tyfu Canolbarth Cymru, garreg filltir arwyddocaol yn 2022 pan lofnodwyd Cytundeb y Fargen Derfynol gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a Chyngorau Ceredigion a Phowys, yn seiliedig ar ddatblygu a chyflwyno Portffolio yr Achos Busnes. Cytunodd y ddwy lywodraeth i ddarparu £55m, sef cyfanswm o £110m dros gyfnod o hyd at 15 mlynedd. Cyflwynwyd Portffolio Strategol o'r Achos Busnes wedi'i ddiweddarau'n ffurfiol ym mis Mawrth 2023 i Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ac mae disgwyl rhyddhau cyfran gyntaf cyllid y Fargen Dwf yn ystod 2023/24 trwy ddyfarniad grant ffurfiol.

Ar hyn o bryd mae gan Portffolio yr Achos Busnes gyfres o raglenni a phrosiectau sy'n ymdrin ag ystod o gynigion buddsoddi ar draws nifer o themâu - digidol, twristiaeth, bwyd a diod amaethyddol, ymchwil ac arloesi a chefnogi mentrau.

Y Cyngor yw'r awdurdod arweiniol ar gyfer Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU (CFFRDU) yn Rhanbarth Canolbarth Cymru. Y cyllid dangosol ar gyfer Ceredigion yw £12.4m ar gyfer y blynyddoedd 2022/23 i 2024/25. Mae £2.9m yn gyllid ar gyfer prosiectau cyfalaf gyda £9.5m ar gyfer prosiectau refeniw. Mae Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU yn Rhanbarth Canolbarth Cymru yn rhan o gyfres o gyllid gan Lywodraeth y DU fel rhan o'i Pholisi Ffyniant Bro. Er ei fod yn goroesi cyllid Ewropeaidd, nid yw'n disodliad pendant i unrhyw gronfa benodol. Mae Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU yn Rhanbarth Canolbarth Cymru wedi'i gynllunio i adeiladu balchder mewn lleoedd a grymuso cymunedau lleol.

Mae'r Cyngor wedi llwyddo i wneud cais am £10.9m o gyllid Ffyniant Bro ar gyfer Aberystwyth - mae angen gwario'r cyllid erbyn mis Mawrth 2025. Bydd yn helpu trawsnewid 'Yr Hen Goleg' yn Aberystwyth, adfywio'r promenâd a chreu 'harbwr byw'. Bydd Hybu Economi Ceredigion hefyd angen buddsoddiad gan y Cyngor a'r gronfa wrth gefn a glustnodwyd i'w gefnogi, oedd bellach yn £8 miliwn ar 31/3/23.

3.3 Addysg

Parhau i foderneiddio sefydliadau addysg, er enghraifft, gan ddefnyddio cyllid rhaglen Band B o Ysgolion yr 21ain Ganrif i adeiladu ysgol ardal ar gyfer Dyffryn Aeron yn ogystal â gwelliannau i Ysgol Uwchradd Aberteifi, Ysgol Gynradd Aberteifi a Chanolfan y Môr yn Ysgol Uwchradd Aberaeron. Disgwylir i gyfanswm cyllid Band B gan Lywodraeth Cymru ddod i gyfanswm o dros £16m. Yn 2022 dyfarnwyd cyllid o £5.7m i'r Cyngor tuag at Ganolfan Trochi Iaithe a fydd yn cael ei lleoli yn yr Ysgol Gymraeg ac adeiladau ystafell ddosbarth newydd yn yr ysgol.

Mae contract Menter Cyllid Preifat (PFI) y Cyngor ar Ysgol Penweddig yn dod i ben ym mis Rhagfyr 2030. Mae prosiect wedi dechrau cael ei gynllunio ac mae yn y camau cynnar ar hyn o bryd, gan gynnwys cael adolygiad cyntaf gan Lywodraeth Cymru o'r Archwiliad Iechyd terfynol. Bydd angen dyrannu rhagor o adnoddau i'r prosiect hwn yn ystod y 7 mlynedd nesaf.

3.4 Llesiant Gydol Oes

Mae'r Cyngor bellach yn gweithredu model Llesiant Gydol Oes ar gyfer cyflawni'r hyn a fyddai'n draddodiadol yn cael ei ystyried yn Wasanaeth Gofal Cymdeithasol. Felly, nid yw'r dadansoddiad traddodiadol o wasanaethau Oedolion a Phlant yn bodoli mwyach.

Mae gweithredu a chyflwyno'r Rhaglen Llesiant Gydol Oes yn parhau wrth i drawsnewid gwasanaethau fynd yn ei flaen yn dda wrth integreiddio Gofal Cymdeithasol a Dysgu Gydol Oes i Dri Gwasanaeth - Porth Cymorth Cynnar, Porth Gofal a Porth Cynnal sydd, ynghyd â Chyswllt Cwsmeriaid, yn ffurfio'r pedwar prif faes sy'n dod o fewn y Rhaglen Newid o ran Llesiant Gydol Oes. Mae'r Strategaeth yn cwmpasu'r cyfnod 2021 i 2027 a chytunwyd arni gan y Cabinet ym mis Hydref 2021 sy'n nodi sut y bydd y Cyngor yn:

- Sefydlu Model cyflenwi newydd o ran Llesiant Gydol Oes
- Lleihau'r galw ar ofal a chymorth a reolir a chanolbwyntio adnoddau ar y rhai sydd fwyaf eu hangen
- Cefnogi ein Gweithlu i ddatblygu dull newydd o gefnogi unigolion yng Ngheredigion
- Canolbwyntio ar wasanaethau ataliol sy'n helpu pobl i barhau yn annibynnol neu adennill yr annibyniaeth y maent ei heisiau ac yn ei werthfawrogi
- Gweithio gyda Phartneriaid i ddarparu system Iechyd, Llesiant a Gofal Cymdeithasol fwy cydgysylltiedig

Yn ystod 2020/21 fe welwyd alinio sylweddol i Gyllideb y Cyngor drwy strwythur newydd y Pyrth. Mae buddsoddiad referniw eisoes wedi'i wneud i Strwythur Staffio Llesiant Gydol Oes dros ddwy flynedd ac mae buddsoddiad cyfalaf yn cael ei wneud i feysydd allweddol megis Cyfleusterau i Blant o fewn y sir, Cartrefi Gofal yr Awdurdod Lleol, sefydlu Canolfannau Lles a pheilota technoleg ym maes galluogi gofal.

Fodd bynnag, mae Gofal Cymdeithasol yn parhau i weld mwy o alw ar wasanaethau sy'n rhoi pwysau costau sylweddol ar draws y model Llesiant Gydol Oes. Mae'r rhain yn arbennig o gyffredin ym meysydd megis Plant sy'n Derbyn Gofal (o fewn y sir), lleoliadau y tu allan i'r Sir, lleoliadau Pobl Hŷn a lleoliadau Anableddau Dysgu. Mae'r Cyngor hefyd yn gweld cymhlethdod cynyddol o achosion ar draws y gwasanaethau hyn gan ychwanegu dynamig pellach i'r galw cynyddol.

3.5 Statws carbon sero net erbyn 2030

Mae gan y Cyngor gydnabyddiaeth hirsefydlog o bwysigrwydd newid yn yr hinsawdd a'i effaith hirdymor ar gymunedau ac ar yr amgylchedd. Mae ganddo ymrwymiad parhaus i leihau ei ôl troed carbon, a fydd o fudd i'r Awdurdod a'r gymuned ehangach drwy leihau allyriadau carbon a hefyd arbedion cost ynni.

Fel rhan o'r ymrwymiad hwn, mae'r Cyngor wrthi'n datblygu cynllun tri cham i symud tuag at y nod o gyflawni statws allyriadau carbon sero-net erbyn 2030. Mae hon yn flaenoriaeth allweddol i'r Cyngor ac mae'n gyson â nod datganedig LIC o ddatgarboneiddio sector cyhoeddus Cymru erbyn 2030 a chynnig ffurfiol y Cyngor Llawn.

Wrth i'r cynllun ddatblygu, bydd cynlluniau penodol sydd â'r achosion busnes cefnogol cywir yn cael blaenoriaeth uchel o fewn amlen ariannu'r rhaglen gyfalaf a cheisir cyllid grant sylweddol

gan LC. Mae hyn eisoes yn cael ei weld ar ffurf cyllid ULEV (Cerbyd Allyriadau Isel lawn), ond nid yw hyn yn ddigon a bydd angen cyllid allanol pellach e.e. i gefnogi trawsnewid y Fflyd Cerbydau. Bydd cyfleoedd Buddsoddi i Arbed yn cael eu harchwilio lle bynnag y bo modd ac mae £1m o gyllid cyfalaf wedi'i glustnodi ar draws 2023/24 a 2024/25 i ddarparu cynlluniau Effeithlonrwydd Ynni o'r fath.

3.6 Priffyrdd a Seilwaith

Rhagwelir y bydd tua £30m yn cael ei wario ar y cynllun amddiffyn arfordirol yn Aberaeron ac mae disgwyl i'r cynllun hwn sicrhau cymeradwyaeth Achos Busnes Llawn a chyllid gan Lywodraeth Cymru a gosod contractau yn ystod haf 2023. Bydd y cynllun yn cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru yn bennaf, sef 85% drwy'r Fenter Benthycia Llywodraeth Leol gyda gofyniad cyllid cyfatebol gan y Cyngor o 15%. Mae gofyniad cyllid cyfatebol y Cyngor o hyd at £4.5m wedi'i nodi mewn Cronfa Wrth Gefn wedi'i chlustnodi.

Er bod cynllun amddiffyn Aberystwyth ar hyn o bryd yn y cam Achos Busnes Amlinellol sy'n golygu nad yw'r gofyniad cyllido ar gyfer y cynllun hwn wedi'i sefydlu eto.

Mae'r Gwasanaeth Gwastraff wedi wynebu heriau gweithredol yn ystod y gaeaf diwethaf, ond mae dulliau newydd eisoes wedi'u treialu i oresgyn rhai o'r rhain (e.e. dod â chasgliadau Gŵyl y Banc ymlaen) ac mae perfformiad ailgylchu yn parhau'n gryf. Bydd Strategaeth Rheoli Gwastraff newydd yn cael ei chyflwyno a fydd yn gyfle i adolygu gwahanol agweddau ar y gwasanaeth a blaenoriaethu lle sydd orau i ddyrannu adnoddau.

Bydd y Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd bob amser yn dangos ôl-groniad o waith. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf bu cyllid sylweddol ar gyfer adnewyddu priffyrdd/ail osod wyneb newydd iddynt. Fodd bynnag, gyda newid mewn dull polisi Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chynlluniau ffyrdd, mae llai o gyllid yn dod drwyddo sy'n niweidiol i sir wledig. Bydd angen i'r buddsoddi barhau os yw cyflwr ffyrdd Ceredigion am aros yn uwch na'r targed a osodwyd ar gyfer ffyrdd B ac yn agos at y targedau a osodwyd ar gyfer ffyrdd A a C. Bydd ceisiadau am gyllid yn parhau i gael eu cyflwyno ar gyfer cynlluniau sy'n gysylltiedig â theithio llesol sy'n cael eu cefnogi gan LC, er nad yw pa mor wledig yw Ceredigion yn cael ei ystyried yn llawn yn ystod y broses gymeradwyo. Mae'r rhwydwaith Bysiau Cyhoeddus yn parhau i fod yn heriol i'w gynnal ac mae angen cyllid Llywodraeth Cymru i wneud hyn.

3.7 Strategaeth Ddigidol

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn datblygu Strategaeth Ddigidol newydd a fydd yn amlinellu'r cyfeiriad strategol lefel uchel a'r cynlluniau ar gyfer Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu i'w gyflwyno i gwsmeriaid. Ar 31 Mawrth 2023 roedd £1m wedi'i neilltuo mewn cronfa 'Buddsoddiad Digidol a TGCh' sydd wedi'i chlustnodi i helpu i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r strategaeth hon.

3.8 Recriwtio

Nid yw Ceredigion yn wahanol i lawer o sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus a phreifat, gyda rhannau o'r gweithlu wedi dewis ymddeol a/neu adael ac mae lefel uwch na'r arfer o swyddi gwag yn cael ei gweld ar draws llawer o Wasanaethau, nid yn unig y gwasanaethau Porth o fewn Llesiant Gydol Oes. Mae'n flaenoriaeth allweddol i'r Gyllideb i oresgyn yr her recriwtio hon, gan gynnwys lleihau'r defnydd o staff Asiantaeth drwy ddefnyddio amrywiaeth o ddulliau gwahanol ac arloesol. Mae Ceredigion yn Gyngor uchelgeisiol ac mae ganddo set ddeniadol o Delerau ac Amodau cyflogaeth ac mae'n lleoliad gwych i fyw a gweithio ynddo. Mae'n eithaf amlwg nawr bod hon yn her tymor canolig a bydd llawer o'r datrysiadau yn cymryd sawl blwyddyn i ddwyn ffrwyth.

3.9 Tai

Defnyddir ystod o fesurau gan y gwasanaeth Tai i wneud y mwyaf o'r argaeledd Tai sydd ar gael yn y sir. Mae hyn bellach yn cynnwys Cynllun Tai Cymunedol sydd newydd ei lansio (a gymeradwywyd ym mis Mehefin 2023) gan ddefnyddio arian Premiwm Treth y Cyngor presennol yn ogystal â bod y Cyngor yn rhan o'r Cynllun Cartrefi Gwag Cenedlaethol. Mae angen mesurau pellach i gynorthwyo gyda'r her o ran eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi.

4 Cyd-destun Economaidd, Ariannol a Deddfwriaethol Allanol

4.1 Amgylchedd Economaidd

Gosodir rhagolwg ariannol tymor canolig y Cyngor yng nghyd-destun yr economi genedlaethol, cynlluniau gwariant cyhoeddus Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a deddfwriaeth a rheoliadau cenedlaethol. Mae'n cael ei lunio o fewn cyd-destun cyfnod heriol i'r economi genedlaethol wrth iddi ddod allan o uchelfannau pandemig Covid-19, Brexit, argyfwng costau byw, cadwyni cyflenwi deunydd cyfyngedig, y rhyfel yn yr Wcrain ac ar adeg pan fu mesurau llymder sylweddol ar waith am y degawd blaenorol.

Mae'r Trysorlys a'r rhagolygon allanol yn rhagweld cyfnod anwastad ar gyfer twf economaidd oherwydd y ffactorau a ddisgrifir eisoes ac mae hyn yn darparu cefndir heriol i gyllideb y Cyngor. Mae gwasanaethau sy'n ymateb i alw, fel Llesiant Gydol Oes, Addysg a'r gwasanaeth Digartref yn gweld pwysau cynyddol o ganlyniad i'r argyfwng costau byw parhaus.

4.2 Chwyddiant

Mae Adroddiad Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr ar gyfer mis Mehefin 2023 yn cynnwys y sylwebaeth a'r rhagamcanion canlynol ar gyfer chwyddiant:

“Twelve-month CPI inflation fell from 10.1% in March to 8.7% in April and remained at that rate in May. This is 0.3% higher than expected in the May Report. Services CPI inflation rose to 7.4% in May, 0.5% stronger than expected at the time of the May Report, while core goods price inflation has also been much stronger than projected. In general, news in the latter component is less likely to imply persistent inflationary pressures.

CPI inflation is expected to fall significantly further during the course of the year, in the main reflecting developments in energy prices. Services CPI inflation is projected to remain broadly unchanged in the near term. Core goods CPI inflation is expected to decline later this year, supported by developments in cost and price indicators earlier in the supply chain. In particular, annual producer output price inflation has fallen very sharply in recent months. Food price inflation is projected to fall further in coming months....

... The MPC recognises that the second-round effects in domestic price and wage developments generated by external cost shocks are likely to take longer to unwind than they did to emerge. There has been significant upside news in recent data that indicates more persistence in the inflation process, against the background of a tight labour market and continued resilience in demand.”

Tabl 1: Rhagolwg Blynyddol o Fynegai Prisiau'r Defnyddwyr yn Adroddiad Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr

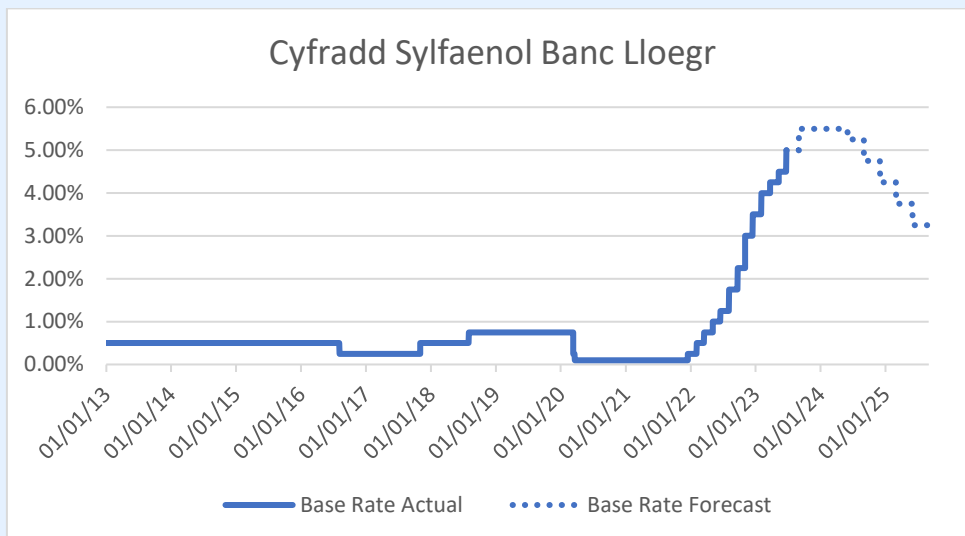
	Mehefin 2023 Gwirioneddol	Mehefin 2024 Rhagolwg	Mehefin 2025 Rhagolwg	Mehefin 2026 Rhagolwg
Rhagolwg Blynyddol Chwyddiant y Pwyllgor Polisi Ariannol	7.9%	3.4%	1.1%	1.2%

Mae'r lefelau uchel parhaus o chwyddiant a welir o fewn yr economi yn erydu pŵer gwario'r Cyngor, hyd yn oed yn fwy felly pan nad yw setliadau cyllid gan Lywodraeth Cymru yn bodloni'r chwyddiant a brofir. Teimlir hyn yn fwyaf amlwg trwy lefelau uwch o ddyfarniadau cyflog i staff wrth i'r Undebau lobïo am gyflogau uwch i helpu staff i dalu'r costau byw uwch, costau ynni sylweddol uwch a chwyddiant mewn prisiau contractau wrth gyrraedd dyddiadau diwedd cyfnod ar gyfer contractau mwy sy'n pennu codiadau blynyddol yn unol â Mynegai Prisiau Defnyddwyr/Mynegai Prisiau Manwerthu ac ati. Mae chwyddiant prisiau sylweddol hefyd yn

cael ei weld mewn dyfynbrisiau tendrau i gontractau a dderbynnir wrth i gontractwyr drosglwyddo eu costau cynyddol eu hunain.

4.3 Cyfraddau Ilog

Mewn ymateb i lefelau uchel parhaus o chwyddiant, mae Banc Lloegr wedi cynyddu'r gyfradd llog sylfaenol yn olynol ym mhob un o dri chyfarfod ar ddeg olaf y Pwyllgor Polisi Ariannol. Ym mis Mehefin 2023 roedd y gyfradd sylfaenol yn 5%, i fyny o'i chyfradd hanesyddol isel o 0.1% mor ddiweddar â mis Rhagfyr 2021. Mae cynghorwyr Trysorlys y Cyngor yn rhagweld y bydd y gyfradd sylfaenol ar ei huchaf ar 5.5% ac y bydd yn raddol yn cilio yn ôl i 3.25% erbyn Mehefin 2025. Caiff rhagolygon cyfraddau llog eu hadrodd i'r Cyngor yn rheolaidd drwy Adroddiadau Rheoli'r Trysorlys.

4.4 Cyflog Byw Gwirioneddol i Weithwyr Gofal

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno polisi cenedlaethol y bydd gweithwyr Gofal yng Nghymru o leiaf yn cael eu talu y Cyflog Byw Gwirioneddol. Mae'r Cyflog Byw Gwirioneddol yn cael ei gyfrifo'n annibynnol gan y 'Resolution Foundation' a'i oruchwylio gan y Comisiwn Cyflog Byw ac ar hyn o bryd mae'n £10.90 yr awr. Mae'n berthnasol i weithwyr cofrestredig mewn cartrefi gofal a gofal cartref ac mae hefyd yn cynnwys cynorthwywyr personol sy'n darparu gofal a chymorth sy'n cael ei ariannu drwy daliad uniongyrchol. Bydd angen i ystyriaethau codi ffioedd blynyddol ar gyfer Darparwyr Gofal Cymdeithasol ystyried unrhyw newidiadau gan y Cyflog Byw Gwirioneddol, ar yr amod bod digon o gyllid LIC yn cael ei dderbyn.

Er i Lywodraeth Cymru gyhoeddi cyllid blynyddol rheolaidd o tua £70m i gyflawni'r ymrwymiad hwn, mae risg sylweddol na fydd yr arian a dderbynnir (trwy'r Grant Cynnal Refeniw - RSG) yn cael ei gynnal ar lefel ddigonol wrth weld y Cyflog Byw Gwirioneddol yn cynyddu yn y blynyddoedd i ddod.

4.5 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn bodoli i wneud i gyrrff cyhoeddus feddwl mwy am y tymor hir, gweithio'n well gyda phobl, gyda chymunedau a gyda ei gilydd, ceisio atal problemau a defnyddio dull mwy cydgysylltiedig o weithio. Mae'r ddyletswydd llesiant o dan y Ddeddf yn golygu bod yn rhaid i ni gymhwyso'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy pum ffordd o weithio i bopeth a wnawn ac alinio ein gwaith â'r saith Nod Llesiant Cenedlaethol. Mae'n ofynnol i bob gwasanaeth weithredu'r Ddeddf, gan sicrhau bod y cynlluniau trawsnewid ac arbedion effeithlonrwydd yn cydymffurfio â'r ddyletswydd llesiant.

Dyma'r pum Ffordd o Weithio:

Hirdymor

Osgoi tymor byr ac ystyried sut y bydd penderfyniadau'n effeithio ar les cenedlaethau'r dyfodol yn ogystal â'r cenedlaethau presennol

Atal

Gweithredu'n gynnar - mynd i'r afael ag achos sylfaenol problemau cyn iddo gynyddu neu waethygu. Bydd hyn yn arwain at ganlyniadau gwell i unigolion, cyrff cyhoeddus a'r gymdeithas gyfan.

Integreiddio

Sicrhau bod yr ystod lawn o ganlyniadau gweithred yn cael eu hystyried fel bod gweithgaredd yn un maes gwaith y gellir ei lunio i ategu, yn hytrach na thanseilio'r gweithgareddau mewn eraill.

Cydweithio

Gweithio gydag eraill, y tu mewn neu'r tu allan i'ch tîm neu'ch sefydliad, fel y gellir bodloni cymaint o amcanion â phosibl gyda'r adnoddau a'r arbenigedd sydd ar gael.

Cynnwys

Deall manteision cynnwys ystod mor eang â phosibl o bobl wrth helpu i lunio'r penderfyniadau a'r gwasanaethau a fydd yn effeithio ar eu bywydau.

5 **Ffactorau Cenedlaethol a Lleol**

5.1 **Etholiad Cyffredinol Llywodraeth y DU**

Bydd etholiad cyffredinol nesaf y DU yn cael ei gynnal ddim hwyrach na 28 Ionawr 2025, er yr adroddwyd ym mhapur newydd y Telegraph yn ystod mis Ebrill 2023 mai Hydref 2024 oedd y dyddiad a ffefrir gan y Prif Weinidog ar gyfer cynnal yr etholiad, felly mae mis Hydref 2024 yn llinell amser bosib.

Gallai canlyniad yr etholiad newid yn sylweddol y cyllid sydd ar gael i Lywodraeth Cymru (er gwell neu er gwaeth) drwy fformiwla Barnett, yn dibynnu ar flaenoriaethau gwario'r weinyddiaeth newydd ar ôl yr etholiad.

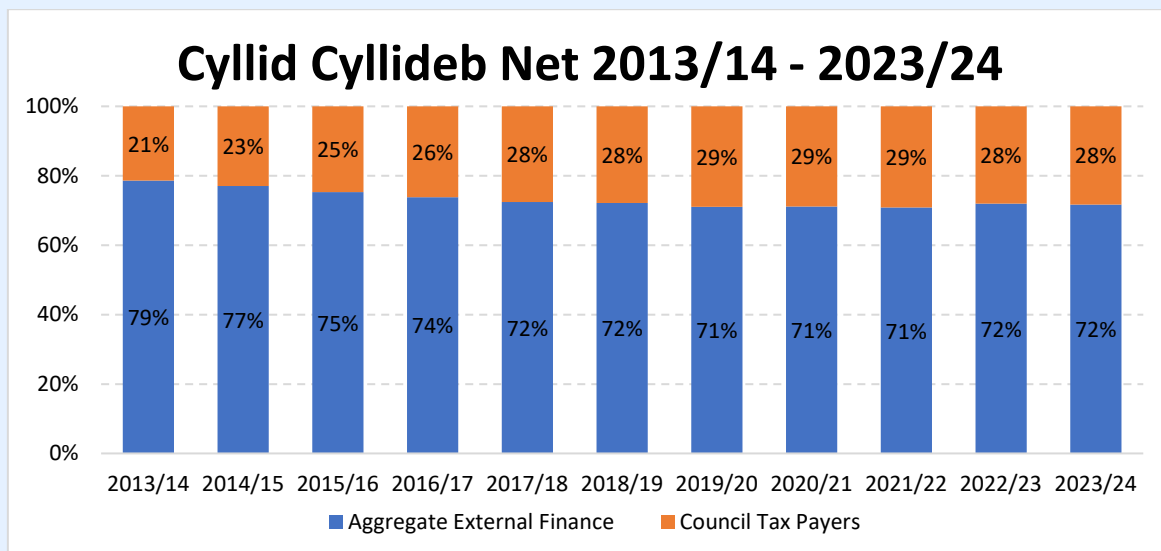
5.2 **Cyllid**

Mae gan y Cyngor nifer o ffrydiau ariannu allweddol fel y disgrifir yn adrannau 5.2.1 i 5.2.4 isod.

5.2.1 **Llywodraeth Cymru**

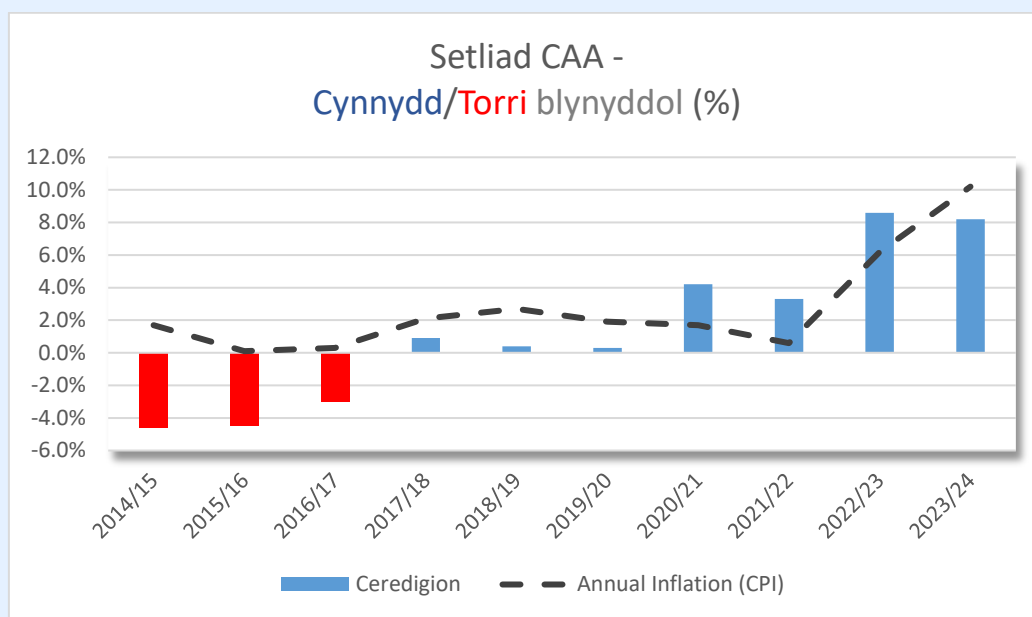
Asesiadau Gwariant Safonol (AGS) yw'r mecanwaith a ddefnyddir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer dosbarthu adnoddau i awdurdodau lleol yn seiliedig ar gyfrifiad o'r hyn y mae angen i bob Awdurdod Lleol ei wario i ddarparu lefel safonol o wasanaethau ar gyfradd gyffredin o dreth y cyngor. Mae fformiwla'r Asesiadau Gwariant Safonol yn cael eu hadolygu drwy'r Is-Grŵp Dosbarthu. Mae'r dyraniad yr Asesiadau Gwariant Safonol yn defnyddio tua hanner cant o fformiwla'u sy'n adlewyrchu nodweddion demograffig, ffisegol, economaidd a chymdeithasol. Mae hefyd yn adlewyrchu costau cymharol darparu gwasanaethau tebyg rhwng awdurdodau. O ganlyniad, mae'r fformiwla'u yn ystyried ffactorau megis poblogaeth, nifer y plant ac oedolion hŷn, hyd y ffyrdd, a yw'r ardal yn wledig a pha mor wasgaredig yw'r boblogaeth. Mae'r Llyfr Gwyrdd yn gydymaith ystadegol i Adroddiad Cyllid Llywodraeth Leol. Mae'n darparu gwybodaeth gefndirol ar gyfer cyfrifo Asesiadau Gwariant Safonol ar gyfer setliad referniw blyneddol llywodraeth leol.

Mae tua 72% o'r gyllideb net yn cael ei hariannu gan Lywodraeth Cymru drwy gyfuniad o Grant Cynnal Referniw ac aildosbarthu Ardrethi Annomestig Cenedlaethol y cyfeirir atynt gyda'i gilydd fel Cyllid Allanol Agregau (AEF). Gall Awdurdodau Lleol wneud cais am gyllid penodol ychwanegol drwy raglen grant LIC. Fel arfer, mae tua £4.4 miliwn arall o gyllid grant ar gyfer gwasanaethau penodol yn cael ei dderbyn bob blwyddyn i ddarparu a chefnogi llawer o wasanaethau referniw a chynlluniau / prosiectau cyfalaf y Cyngor.

Mae'r setliad CAA ar gyfer 2023/24 wedi cynyddu 8.1% a arweiniodd at ddiffyg cyllideb o £12m i'w ganfod o gyfuniad o Arbedion Cyllideb a chynnydd yn Nhreth y Cyngor.

Mae'r graff isod yn dangos setliad CAA y Cyngor am y 10 mlynedd diwethaf ac yn dangos bod setliad Ceredigion wedi bod yn is na chwyddiant (MPC) am y rhan fwyaf o'r cyfnod hwnnw.

5.2.2 Treth y Cyngor

Mae data cymharol ar lefelau Treth y Cyngor Awdurdodau Cymru ar gael ar wefan Ystadegau Cymru gan ddefnyddio'r ddolen ganlynol:-

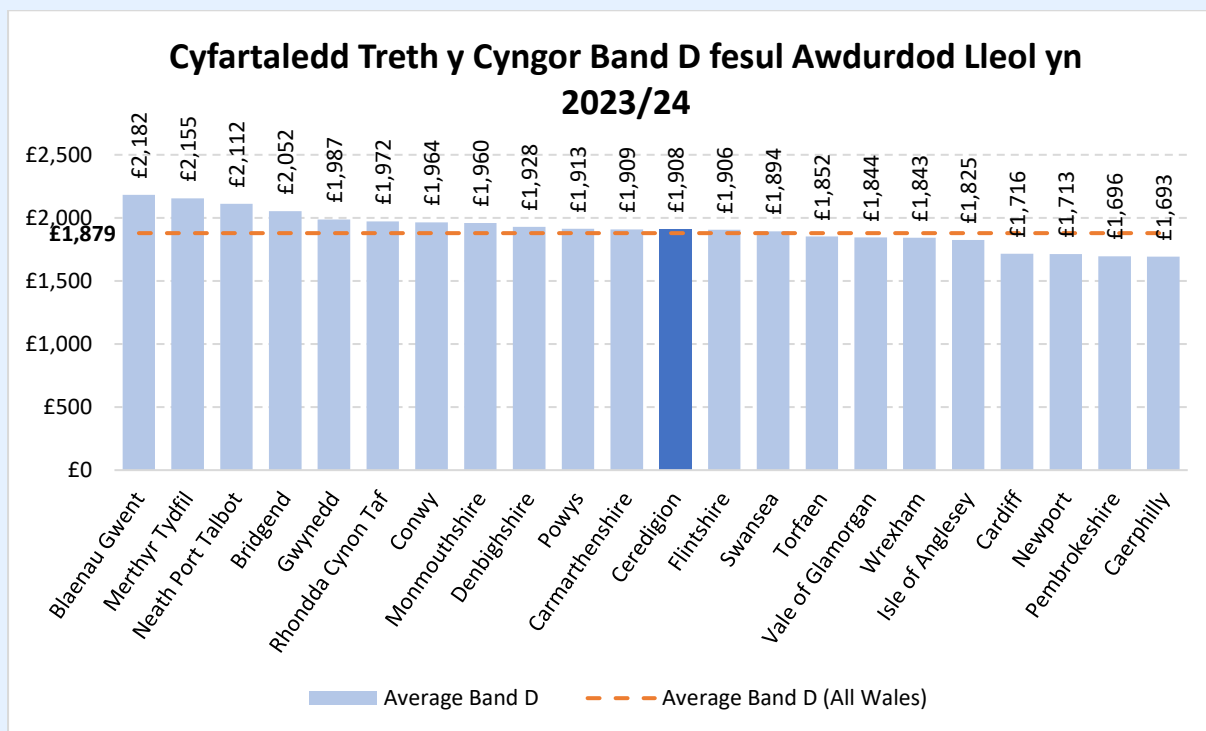
<https://llyw.cymru/lefelau-dreth-gyngor>

Yn hanesyddol mae Band D wedi cael ei ddefnyddio fel y safon ar gyfer cymharu lefelau Treth y Cyngor rhwng ac ar draws awdurdodau lleol. Nid yw'r mesur hwn yn cael ei effeithio gan y dosbarthiad amrywiol o eiddo mewn bandiau sydd i'w gweld ar draws awdurdodau.

Ar gyfer 2023/24 bil blynyddol Treth y Cyngor ar gyfer eiddo Band D yng Ngheredigion o ganlyniad i godiad o 7.3% yw £1,908, sydd hefyd yn cynnwys praecept y cynghorau cymuned

ac awdurdod yr heddlu. £1,879 yw cyfartaledd Treth y Cyngor ar gyfer eiddo Band D yng Nghymru.

Mae'r siart ganlynol yn dangos cyfartaledd Band D ar gyfer pob Cyngor yng Nghymru.

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn codi premiwm Treth y Cyngor o 25% ar Eiddo Gwag Tymor Hir ac Ail Gartrefi. Ar hyn o bryd mae'r arian a godir o'r premiwm hwn ar y lefel hon o 25% wedi'i neilltuo i ariannu'r cynllun Tai Cymunedol, a gymeradwywyd ym mis Mehefin 2023, i gynorthwyo trigolion lleol i brynu cartrefi yn y Sir, trwy ddarparu benthyciadau rhannu ecwiti di-log. Cafodd y penderfyniad i glustnodi'r cyllid o'r ddau Breimiwm 25% ar gyfer y Cynllun Tai Cymunedol ei ddiwygio gan y Cyngor Llawn yn ystod 2022. Mae'n amserol i'r Aelodau ystyried adolygu'r sefyllfa ar Breimiwm Treth y Cyngor, yn dilyn cyflwyno deddfwriaeth bellach gan gynyddu'r canran hyd at 300%.

5.2.3 Ffioedd a Thaliadau

Mae swm sylweddol o incwm (£32 miliwn) yn cael ei dderbyn bob blwyddyn drwy Ffioedd a Thaliadau a ddefnyddir i gynorthwyo gwasanaethau ariannu. Mae'r ffioedd hyn yn cael eu hadolygu'n flynyddol yng nghyd-destun sefyllfa ariannol y Cyngor a chan gyfeirio at Bolisi Rheoli Incwm ac Adfer Costau Gwasanaethau'r Cyngor. Dylid nodi bod rhai o'r ffioedd wedi'u gosod ar sail statudol gan gyrrff eraill, felly nid oes gan y Cyngor unrhyw reolaeth ar lefel y ffioedd hyn.

5.2.4 Ardoll Ymwelwyr Dewisol

Mae'r Ardoll Ymwelwyr Dewisol yn ymrwymiad gan LC fel rhan o'u Rhaglen Lywodraethu. Ym mis Mai 2023 cadarnhaodd Llywodraeth Cymru bod y cynlluniau'n mynd rhagddynt a bod y bwriad i gyflwyno'r ddeddfwriaeth o fewn tymor presennol y llywodraeth yn parhau (2021-2026).

Byddai'r ardoll i ymwelwyr yn ardoll hunanasesu ar arosiadau dros nos mewn llety i ymwelwyr a osodir yn fasnachol. Bydd y penderfyniad a ddyldid codi'r ardoll ymwelwyr o fewn ardal yr awdurdod lleol yn parhau i fod yn fater i'r awdurdod lleol unwaith y bydd y ddeddfwriaeth i alluogi hyn wedi'i gymeradwyo. Bydd y Cyngor yn ceisio sefydlu ei safbwynt ynghylch a ddyldid codi'r

ardoll ai peidio, unwaith y bydd rhagor o fanylion ar gael. Mae LIC wedi dweud y bydd Awdurdod Cyllid Cymru yn casglu ac yn gweinyddu'r ardoll ar ran awdurdodau lleol felly mae disgwyl y bydd y baich gweinyddol ar y Cyngor yn fach iawn.

5.2.4 Diwygio Treth y Cyngor

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i ddiwygio Treth y Cyngor a Threthi Annomestig o fewn eu tymor presennol. Gall cynigion arwain at fandiau datblygol a fydd yn adlewyrchu'r data diweddaraf, ailbrisiadau rheolaidd ac adolygiad o'r holl ostyngiadau a gostyngiadau. Er bod LIC wedi dweud nad yw hyn yn ymwneud â chodi mwy o refeniw, mae risg y bydd Cyngorau unigol ar eu colled - er enghraifft mae gan Geredigion fandio cyfartalog uwch o'i eiddo na nifer o awdurdodau De Cymru. Y llinell amser gyfredol ar gyfer diwygio Treth y Cyngor yw Ebrill 2025, efallai bod y llinell amser hon yn uchelgeisiol o ystyried bod hwn yn faes gwaith cymhleth a thechnegol.

5.3 Pwysau Costau

Mae'r Cyngor yn wynebu costau uwch i gynnal yr un lefelau o wasanaeth, yn ogystal â phwysau costau sy'n codi o ofynion ychwanegol sy'n cael eu gyrru gan ddemograffig ac sy'n statudol eu natur ac felly ni ellir eu hosgoi. Ystyrir bod y canlynol yn bwysau dangosol lefel uchel sy'n wynebu'r Cyngor yn y tymor byr i'r tymor canolig ynghyd â manylion ynghylch rhagdybiaethau a ddefnyddir wrth gynllunio ariannol.

Tabl 2: Amcangyfrif o bwysau costau dros y tymor canolig

	Nodyn	2023/24 £m	2024/25 £m	2025/26 £m	2026/27 £m
Dyfarniad Cyflog APT&C	1	7.7	4.5	3.1	2.3
Dyfarniad Cyflog Athrawon gan gynnwys Soulbury	2	1.8	2.0	1.8	1.5
Yswiriant Gwladol		(0.7)	-	-	-
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor		0.5	0.3	0.4	0.4
Cyllid Cyfalaf		0.2	0.2	0.2	0.2
Ardoll Tân	3	0.5	0.2	0.1	0.1
Ynni	4	1.8	0.3	-	-
Yn ymwneud â Llesiant Gydol Oes	5	8.3	5.8	4.0	4.2
Yn ymwneud ag Addysg		0.8	0.1	0.2	0.2
Yn ymwneud â Phriffyrdd a gwasanaethau amgylcheddol	6	1.1	1.0	1.0	1.0
Arall		0.4	0.5	0.3	0.3
Cyfanswm		22.4	15.1	11.1	10.2

Nodyn 1 - Dyfarniad Cyflog APT&C (bob mis Ebrill)

Mae rhagdybiaethau ynghylch dyfarniadau cyflog yn arbennig o ansicr mewn amgylchedd chwyddiant uchel. Gan ystyried yr amodau economaidd cyffredinol a chan gyfeirio at y Cyflog Byw Cenedlaethol a'r Cyflog Byw Gwirioneddol mae'r rhagdybiaethau canlynol wedi'u defnyddio.

2023/24	+ £1,925 i bob Pwynt Graddfa
2024/25	+ £1,600 i bob Pwynt Graddfa
2025/26	+ 3.5% i bob Pwynt Graddfa
2026/27	+ 2.5% i bob Pwynt Graddfa

Nodyn 2 - Dyfarniad Cyflog Athrawon (bob mis Medi) / Pensiwn Athrawon

Mae rhagweld dyfarniadau cyflog yn y dyfodol yn anodd. Gan ystyried yr amodau economaidd presennol, defnyddiwyd y rhagdybiaethau canlynol ar gyfer Cyflogau Athrawon.

2023/24	+ 5% i bob Pwynt Graddfa
2024/25	+ 4% i bob Pwynt Graddfa
2025/26	+ 3.5% i bob Pwynt Graddfa
2026/27	+ 2.5% i bob Pwynt Graddfa

Mae cyfraddau cyfraniadau Pensiwn Athrawon cyflogwyr yn debygol iawn o gynyddu'n sylweddol naill ai ym mis Ebrill 2024 neu fis Medi 2024. Ar hyn o bryd disgwylir y bydd unrhyw gynydd yn cael ei ariannu'n llawn gan Lywodraeth y DU ac yn ei dro gan Lywodraeth Cymru, er bod risg y bydd diffyg. Roedd hyn yn wir y tro diwethaf i'r cyfradd Pensiwn Athrawon gynyddu.

Tybir y bydd swyddogion Soulbury yn derbyn dyfarniad cyflog yn unol â dyfarniad cyflog APT&C.

Nodyn 3 Ardoll Tân

Disgwylir cynnydd blynyddol. Mae'r rhagdybiaethau a ddefnyddir yn unol â'r chwyddiant CPI blynyddol a ragwelir gyda llawr o 2% lle rhagwelir chwyddiant yn is na 2%. Mae risg bod ardoll 2024/25 yn dal i fod ar lefel uwch.

Nodyn 4 Ynni

Oherwydd bod y Cyngor yn prynu ei ynni ymlaen llaw disgwylir y bydd prisiau trydan yn dal i fod yn uchel ar gyfer 2024/25. Wedi hynny disgwylir y bydd prisiau trydan a nwy yn aros ar y lefel honno neu'n gostwng.

Nodyn 5 Llesiant Gydol Oes

Mae Gofal Cymdeithasol yn parhau i fod yn faes lle mae pwysau cyllidebol sylweddol. Yn ystod y tymor canolig bydd hyn i'w weld yn fwyaf arwyddocaol mewn Gwasanaethau a Gomisynir, wedi'i yrru i raddau helaeth gan weithredu'r Cyflog Byw Gwirioneddol ar gyfer pob gweithiwr gofal (gweler adran 4.4). Mae pwysau ychwanegol yn cynnwys ysgwyddo'r cyfrifoldeb dros gartref preswyl Hafan y Waun, cynnydd i gyfradd Cymdeithas Gofal Cartref Cymru ar gyfer Gofal Cartref ac ail-dendro contractau Byw â Chymorth.

Nodyn 6 Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol

Mae nifer o fentrau rheoli gwastraff LIC dros y tymor canolig, megis y cynnig Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr a'r Cynllun Dychwelyd Ernes, efallai y bydd y rhain yn arwain at bwysau cyllidebol i'r Cyngor os na chânt eu hariannu'n llawn. Mae disgwyl i nifer o gontractau rheoli gwastraff a chlodiant ysgolion gael eu hadnewyddu a allai hefyd arwain at gostau uwch.

Nodyn 7 Arall

Mae pwysau costau eraill yn cynnwys eitemau megis seilwaith TGCh a chwyddiant yng nghostau meddalwedd, a phwysau ar y gyllideb yswiriant corfforaethol oherwydd premiymau cysylltiedig â chwyddiant a chynnydd disgwylidig yng ngwerth symiau yswirio (eiddo).

5.4 Demograffeg a thueddiadau eraill

Mae llawer o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor yn cael eu harwain gan alw sy'n cael eu gyrru gan newidiadau a thueddiadau demograffig ehangach. Gall y rhain fod yn anodd eu rhagweld ac mae'n anodd mesur eu heffaith ar y cyllidebau dros y tymor hwy. Mae'r prif heriau a thueddiadau demograffig wedi'u nodi isod.

Demograffeg

Amcangyfrifodd Cyfrifiad 2021 mai 71,500 oedd poblogaeth Ceredigion ar 21 Mawrth 2021. Yn ôl yr amcangyfrifon canol blwyddyn, roedd poblogaeth Ceredigion dri mis yn ddiweddarach ychydig yn llai (70,700), sef tua 800 o drigolion yn llai/-1.1% nag ym mis Mawrth. Gellir priodoli'r newid yn y boblogaeth ar gyfer y cyfnod rhwng Diwrnod Cyfrifiad 2021 a chanol blwyddyn 2021 i amgylchiadau unigryw'r pandemig a'r llif mudo tymhorol (e.e., efallai bod llawer o fyfyrwyr wedi dychwelyd i'w cyfeiriad cartref erbyn diwedd mis Mehefin).

Mae gan boblogaeth Ceredigion gyfran uchel o fyfyrwyr, ac mae hyn yn cyflwyno heriau wrth amcangyfrif y boblogaeth ar adeg benodol. Amcangyfrifodd y Cyfrifiad fod 6,500 o fyfyrwyr yn y Sir yn 2021. Mae'n debygol bod nifer y myfyrwyr yng Ngheredigion yn llawer uwch na ffigwr y Cyfrifiad, gan fod cyfyngiadau Covid-19 yn dal i fod ar waith a gafodd effaith ar ble roedd myfyrwyr yn byw adeg y Cyfrifiad.

Rhagwelir y bydd poblogaeth Cymru yn cynyddu 2.2% hyd at 2042, gan godi o 3.18 miliwn yn 2022 i 3.25 miliwn yn 2042. Dros y cyfnod hwn o ugain mlynedd mae disgwyl i ganran y rhai dros 65 oed yng Nghymru gynyddu o tua 22% i 26% o'r boblogaeth, a rhagwelir y bydd y gyfran sy'n 75 oed ac yn hŷn yn cynyddu 44%. Rhagwelir y bydd disgwyliad oes yn parhau i gynyddu yn ystod yr ugain mlynedd nesaf ond ar gyflymder arafach.

I'r gwrthwyneb yn ystod y cyfnod hwn, rhagwelir y bydd nifer y plant 15 oed ac iau yn gostwng o tua 18% i 16% o'r boblogaeth. Rhagwelir hefyd y bydd nifer yr aelwydydd yng Nghymru yn tyfu'n gyflymach na'r boblogaeth gyffredinol, gan arwain at aelwydydd llai o faint a'r angen am fwy o gartrefi.

Mae Ceredigion yn un o bedair sir y disgwylir i'w phoblogaeth ostwng dros y cyfnod hwn o 71,150 yn 2022 i 68,800 yn 2042. Rhagwelir y bydd nifer y plant yng Ngheredigion yn gostwng tua 13%, gostyngiad o 1,400 erbyn 2042. Gellir priodoli'r dirywiad hwn i'r oedi disgwyliedig mewn cyfraddau ffrwythlondeb yng Ngheredigion, sy'n duedd a welir yn genedlaethol hefyd.

Yn ogystal, mae disgwyl i boblogaeth oedran gweithio Ceredigion ostwng 10% hyd at 2042, gan ostwng o 41,300 i 37,000. Gellir priodoli'r gostyngiad hwn i allfudiad pobl i wahanol rannau o'r DU. Mae hyn yn cynnwys cyfran uchel o fyfyrwyr yng Ngheredigion rhwng 21 a 24 oed sy'n tueddu i adael yr ardal ar ôl graddio i chwilio am gyfleoedd cyflogaeth ac addysg mewn mannau eraill.

Ar y llaw arall, mae disgwyl twf yn y rhai dros 65 oed yng Ngheredigion, mae'r gyfran yn debygol o gynyddu o tua 27% i 33% o'r boblogaeth, sef 3,400 o bobl ychwanegol dros y cyfnod o ugain mlynedd. Yn ogystal â disgwyliad oes hirach, priodolir y cynnydd yn y grŵp oedran 65+ i'r ffaith fod y garfan a gafodd eu geni yn ystod y twf sylweddol yn nifer y babanod yn y 1950au a'r 1960au yn heneiddio, a fydd yn 65 oed o leiaf neu'n hŷn yn 2030.

Bydd y duedd o ostyngiad yn y boblogaeth yn y Sir yn cael effaith negyddol ar Gyllid Allanol Cyfun y Cyngor gan Lywodraeth Cymru gan fod hwn yn ffactor allweddol yn fformiwla'r Aseidiadau o Wariant Safonol (SSA) fel y disgrifir yn adran 5.2.1. Mae poblogaeth sy'n heneiddio hefyd yn anochel ac, yn y pen draw, bydd yn rhoi pwysau ychwanegol ar wasanaethau Gofal Cymdeithasol gan greu pwysau cost ychwanegol, ni waeth pa mor llwyddiannus yw mesurau ymyrraeth gynnar.

Mae amryw o gynlluniau a gweithgareddau ar y gweill i helpu i wrthdroi'r duedd hon o ran y boblogaeth yn gostwng, megis y Cynllun Tai Cymunedol (gyda'r nod o ddarparu cyfleoedd tai fforddiadwy i bobl iau a phrynwyr tro cyntaf), Strategaeth Economaidd Cyngor Sir Ceredigion (sy'n ceisio hyrwyddo'r ystod o lwybrau gyrfa gwerth chweil a rhoi Ceredigion ar y map fel lle gwych i ddechrau a thyfu busnes a chynyddu cyflogau cyfartalog), Tyfu Canolbarth Cymru a Phartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Canolbarth Cymru (sy'n gweithio i ysgogi buddsoddiad mewn sgiliau yn unol â'r angen lleol) a'r cynnig Gofal Plant (a fydd yn cefnogi teuluoedd â phlant rhwng 3 a 4 oed yng Ngheredigion yn ariannol).

Cyflogaeth / Diweithdra

Mae'r gyfradd gweithgarwch economaidd a'r gyfradd gyflogaeth yng Ngheredigion wedi gweld cynnydd sylweddol ers diwedd 2019. Y gyfradd gweithgarwch economaidd ym mis Mehefin 2022 oedd 75.2% (llawer uwch na'r 67.0% ym mis Rhagfyr 2019) ac mae'n cyfateb i 3,700 o bobl ychwanegol yn y gweithlu. Yn yr un modd, cyrhaeddodd y gyfradd gyflogaeth yn y sir 73.0% erbyn mis Mehefin 2022 (gan gynyddu o 65.1% ym mis Rhagfyr 2019).

Mae'r rhain yn arwyddion cadarnhaol, ac mae'r sbardunau ar gyfer cynnydd yn debygol o fod yn gyfuniad o ffactorau. Mae'r rhain yn cynnwys yr angen i aelwydydd gynyddu eu gwydnwch ariannol oherwydd y pandemig a'r argyfwng costau byw ar hyn o bryd, ond hefyd y prinder llafur presennol sy'n cael ei brofi ledled Cymru a'r DU ehangach. Er enghraifft, ym mis Mawrth 2022 roedd nifer y swyddi gwag yn y DU yn fwy na'r nifer sy'n ddi-waith am y tro cyntaf.

Yn draddodiadol, mae hunangyflogaeth nid yn unig wedi bod yn rhan bwysig o'r gweithlu lleol, ond hefyd yn un arwyddocaol sy'n cyflawni rolau mewn sectorau megis adeiladu ac amaethyddiaeth. Ar ddechrau'r pandemig ym mis Mawrth 2020, roedd y nifer a oedd yn hunangyflogedig yn cyfrif am 19.0% o'r gweithlu, sef yr uchaf ledled Cymru. Fodd bynnag, dros y 2½ flynedd nesaf gostyngodd y gyfran a oedd yn hunangyflogedig yn sylweddol i 13.7% erbyn mis Mehefin 2022, sef gostyngiad o 2,400 o bobl. Ar yr un pryd roedd cynnydd cyfatebol yn nifer y gweithwyr, gan awgrymu bod y pandemig wedi arwain at rai yn chwilio am gyflogaeth 'fwy diogel' fel gweithwyr. Bu cynnydd hefyd yn nifer y gweithwyr hunangyflogedig a newidiodd eu statws yn y farchnad lafur i "cyflogai" rhwng mis Ebrill a mis Medi 2020 ar yr un pryd â'r Cynllun Ffyrlo.

Mae'r Cyngor yn parhau i gymryd camau rhagweithiol tuag at fonitro a chefnogi twf yr economi leol. Yn ei Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer 2022-27, un o'r pedwar Amcan Llesiant Corfforaethol yw "Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth".

Y gyfradd ddiweithdra yng Ngheredigion am y deuddeg mis a ddaeth i ben ym mis Mehefin 2022 oedd 3.0%. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf roedd diweithdra yn y sir wedi dangos tuedd gadarnhaol - gan ostwng o uchafbwynt o 4.2% ym mis Mawrth 2018, i isafbwynt o 2.6% ym mis Mawrth 2020, ychydig cyn y cyflwynwyd cyfnod clo cenedlaethol o ganlyniad i COVID-19. Bryd hynny, roedd cyfradd diweithdra Ceredigion yn is na'r 3.7% ledled Cymru gyfan.

Mae cyfraddau casglu Treth y Cyngor a Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (CTRS) yn cael eu heffeithio'n uniongyrchol gan dueddiadau cyflogaeth sy'n effeithio ar allu preswylwyr i dalu biliau Treth y Cyngor.

Incwm ac enillion

Mae enillion yn cyfeirio at arian a enillir drwy gyflogaeth, tra bod incwm yn golygu cyfanswm yr arian a dderbynnir, gan gynnwys o enillion, budd-daliadau a phensiynau. Mae enillion ac incwm yng Ngheredigion yn is nag ar draws Cymru ac yn is na'r DU gyfan. Mae hon yn duedd gyffredin ymhlith siroedd gwledig yn bennaf.

Mae'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion 2021 yn dangos bod enillion blynyddol cyfartalog yn parhau i fod yn is yng Ngheredigion nag ar draws Cymru ac eithrio Powys, sydd hefyd yn is na gweddill Canolbarth a De-orllewin Cymru. Yr enillion blynyddol cyfartalog (canolrifol) ar gyfer y rhai sy'n byw yng Ngheredigion oedd £23,576, sy'n is na'r £23,996 ledled Cymru.

Mae'r duedd yn debyg gydag incwm aelwydydd. Incwm canolrifol aelwydydd Ceredigion yn 2021 oedd £31,162 o'i gymharu â £31,348 ledled Cymru a £36,440 ledled y DU. Mae gan dros draean o aelwydydd Ceredigion (39%) incwm aelwyd o £25,000 neu lai, ac mae gan dros chwarter (29%) incwm o £20,000 neu lai.

Gofal Cymdeithasol

Diolch i ddatblygiadau arloesol mewn technoleg a gofal iechyd, mae'r boblogaeth fyd-eang o bobl dros 60 oed yn tyfu'n gyflymach nag unrhyw grŵp oedran arall. Erbyn 2033, bydd un o bob pedwar o boblogaeth Cymru dros 65 oed.

Yng Ngheredigion, mae nifer y bobl sy'n 65 oed ac yn hŷn eisoes yn uwch nag un o bob pedwar ac amcangyfrifir y bydd yn cynyddu i un o bob tri erbyn 2039. Amcangyfrifir mai 11.8% oedd y gyfran o boblogaeth Ceredigion sy'n 75 oed ac yn hŷn yn 2021, ac amcangyfrifir y bydd hyn yn tyfu i 15.2% erbyn 2031 ac i 18.0% erbyn 2041, sef cynnydd o 47% yn y grŵp oedran hwn.

Amcangyfrifir mai 3.3% oedd y gyfran o boblogaeth Ceredigion sy'n 85 oed ac yn hŷn yn 2021, a disgwylir i hyn dyfu i 4.7% erbyn 2031 a 6.0% erbyn 2041, sef cynnydd o 76% yn y nifer yn y grŵp oedran hwn.

Rhagwelir y bydd Cymhareb Dibyniaeth Henaint Ceredigion yn gweld cynnydd o 415 o ddibynyddion fesul 1,000 yn 2021 i 529 o ddibynyddion fesul 1,000 yn 2041. (Y gymhareb yw nifer y bobl oedran Pensiwn y Wladwriaeth fesul 1,000 o bobl o oedran gweithio). Er gwaethaf y cynnydd yn oedran pensiwn y wladwriaeth i 67 yn 2028, mae'r Gymhareb Dibyniaeth Henaint yn parhau i gynyddu. Mae hyn yn arwyddocaol, oherwydd mae'r cynnydd yn y boblogaeth sy'n heneiddio yn her fawr i bob Awdurdod Lleol gan y bydd yn anochel yn arwain at fwy o alw am wasanaethau'r cyngor.

Addysg

Yng Nghyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion 2023 roedd 4,631 o ddisgyblion yng Ngheredigion o oedran ysgol gynradd ym mlynnyddoedd Derbyn i Flwyddyn 6, gyda 3,624 o ddisgyblion o oedran ysgol uwchradd (Blynyddoedd 7-11) a 712 arall ym Mlwyddyn 12 a 13. Mae'r cyfrifiad (CYBLD) yn digwydd ym mis Ionawr bob blwyddyn. Mae maint bach rhai o ysgolion Ceredigion yn golygu ei bod yn anoddach iddyn nhw ddelio â gostyngiadau mewn refeniw nag ydyw i ysgolion mwy mewn mannau eraill yng Nghymru.

Mae dosraniad y Grant Cynnal Refeniw hefyd yn dibynnu ar y symudiad cymharol yn nifer y disgyblion ar draws Awdurdodau Cymru. Mae cyfanswm y cyllid sydd i'w ddosrannu drwy'r Grant Cynnal Refeniw hefyd yn newid o flwyddyn i flwyddyn. Mae'n anodd mesur effaith y ddau ffactor hyn ar gyfran y Grant Cynnal Refeniw, er ei bod yn rhesymol tybio bod y ddau ffactor yn debygol o leihau cyllid Ceredigion.

Mae nifer o ysgolion Ceredigion wedi'u lleoli'n agos at ffiniau â siroedd eraill a gall nifer y disgyblion yn yr ysgolion hynny gael eu dylanwadu gan ffactorau lleol sy'n effeithio ar boblogrwydd ysgolion y naill ochr i'r ffin.

Mae dadansoddiad o'r ddarpariaeth ôl-16 ar draws y Sir yn cael ei gynnal ar hyn o bryd i sicrhau:

- Bod cyfleoedd addysgol i bobl ifanc 14-19 oed yn y Sir yn cael eu hehangu.

- Bod cwricwlwm galwedigaethol cyfoethog yn cael ei ddarparu, a fydd yn briodol i bob dysgwr gyflawni ei botensial llawn ac a fydd yn diwallu anghenion yr holl randdeiliaid a'r economi leol yng Ngheredigion.
- Bod mynediad cyfartal a theg at ystod eang o lwybrau dysgu effeithlon ar wahanol lefelau gyda'r nod bod Ceredigion yn parhau i fod â'r nifer isaf o ymadawyr ysgol NEET yng Nghymru.

Yn dilyn newidiadau i ddeddfwriaeth, cyflwynodd y Cyngor Llawlyfr Trefniadaeth Ysgolion a fabwysiadwyd gan y Cabinet ar 15 Mehefin 2021, mae'r ddogfen hon yn rhoi crynodeb o'r gweithdrefnau y mae angen eu dilyn wrth gynnal adolygiad ysgol. Ar 02/05/23, cymeradwyodd y Cabinet Egwyddorion ar gyfer Sicrhau Polisi Seilwaith Addysg Gynaliadwy, a fydd yn sail i unrhyw benderfyniad ar gynigion ad-drefnu ysgolion yn y dyfodol.

Mabwysiadwyd Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg Ceredigion (WESP) ym mis Chwefror 2022. Mae'r strategaeth 10 mlynedd (2022–2032) yn ceisio atgyfnerthu a chryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg a chyrraedd y targedau a osodwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer miliwn o siaradwyr Cymraeg ledled Cymru erbyn 2050. Un nod cyffredinol yw sicrhau bod disgyblion yng Ngheredigion yn gyfathrebwyr hyderus yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn diwedd Blwyddyn 6 pan fyddant yn symud o addysg gynradd i addysg uwchradd.

Rhwydwaith Priffyrdd

Cyfanswm hyd ffyrdd Ceredigion yw un o'r mwyaf yng Nghymru, sef cyfanswm o 2,265km. Mae tua 51.5% o ffyrdd Ceredigion yn ffyrdd dosbarth B ac C (1,167km) a elwir yn 'isffyrdd'.

Mae canran y ffyrdd dosbarth A, B ac C yng Ngheredigion mewn cyflwr gwael wedi gostwng ychydig dros y ddwy flynedd ddiwethaf, er bod cyflwr ffyrdd dosbarth A ac C yn parhau i fod uwchlaw'r targed. Gostyngodd ffyrdd mewn cyflwr gwael o 3.2% yn 2021/22 i 3.1% yn 2022/23, ond maent yn parhau i fod yn uwch na'r targed o 3%, mae canran y ffyrdd dosbarth B mewn cyflwr gwael yn parhau i fod ar 2.0% yn 2022/23 ar ôl bod ar y lefel honno hefyd yn 2021/22 sydd o fewn y targed o 6%, a gostyngodd canran y ffyrdd dosbarth C mewn cyflwr gwael o 14.7% i 13.2% sy'n dal i fod yn uwch na'r targed o 12%.

Seiberdroseddu

Mae seiberdroseddu yn parhau i fod yn risg wirioneddol i gyrrff cyhoeddus, ac mae risgiau ariannol posibl yn gysylltiedig ag Ymosodiadau Seiber.

Yr Economi Twristiaeth ac Ymwelwyr yng Ngheredigion

Yn yr un modd â'r rhan fwyaf o ardaloedd arfordirol, mae'r diwydiant twristiaeth yn chwarae rhan sylweddol yn economi Ceredigion, gan gyfrif am 13% o swyddi, a dyma'r ail ddiwydiant mwyaf yn y sir y tu ôl i addysg.

Amcangyfrifwyd mai cyfanswm effaith economaidd y diwydiant twristiaeth yng Ngheredigion yn 2021 oedd £295m, sef cynnydd o 58.7% ar y flwyddyn flaenorol. Mae'r cynnydd sylweddol hwn o ganlyniad i ailagor busnesau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth yn dilyn pandemig COVID-19 a arweiniodd at gyfyngiadau symud cenedlaethol a chau'r diwydiant twristiaeth ledled Cymru yn ystod 2020. Yn ystod 2021, nid yw'r effaith economaidd ar nifer yr ymwelwyr â Cheredigion wedi dychwelyd i'r lefelau yr oeddent cyn y pandemig, fodd bynnag, dylid nodi bod y ffigurau diweddaraf ar gyfer 2021 yn cynnwys cyfyngiadau o ran teithio ac agor busnesau ymhell i mewn i haf y flwyddyn honno. Mae'r diwydiant twristiaeth yn cefnogi 4,121 o swyddi ledled y sir, sydd 1,700 yn is na chyn y pandemig yn 2019. Ym mis Gorffennaf 2023 nid yw'r data ar gyfer 2022 wedi'i gyhoeddi eto, felly nid yw'n hysbys ar hyn o bryd a yw'r diwydiant wedi adfer yn llawn i'r lefelau cyn y pandemig.

Bydd y diwydiant twristiaeth yn parhau i fod yn agwedd allweddol ar amcan allweddol y Cyngor sef 'Hybu'r Economi' fel y nodir yn y Strategaeth Gorfforaethol.

6 Y Bwlch yn y Gyllideb a'r Rhagolwg Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2023/24 i 2025/26

Mae Setliad Llywodraeth Cymru (LIC) i Lywodraeth Leol ar gyfer 2023/24 wedi darparu dyraniadau cyllid refeniw craidd dangosol ar gyfer 2024/25 o £5.7 biliwn – sy'n cyfateb i godiad o £170 miliwn (3.1%), ni ddarparwyd unrhyw arwydd ar gyfer 2025/26. Mae aneddiadau diweddar wedi gweld y Cyngor yn derbyn yn agos iawn at gyfartaledd Cymru gyfan, felly mae'r 3.1% wedi cael ei ddefnyddio at ddibenion cynllunio ar gyfer 2024/25, a heb unrhyw ddangosydd arall rhagdybir bod yr un ffigur wedi'i gymryd ar gyfer 2025/26 a 2026/27.

Mae Tabl 3 isod yn defnyddio cynnydd Treth y Cyngor o 5% at ddibenion modelu a chynllunio. Bydd setliad gwirioneddol LIC yn wahanol i'r amcanestyniad a allai fod yn well neu'n waeth. Yn yr un modd bydd codiadau Treth y Cyngor yn amrywio ac yn y pen draw maent yn ystyriaeth ffurfiol ar gyfer y Cyngor Llawn fel rhan o broses Pennu'r Gyllideb bob blwyddyn.

Mae'r tabl isod yn nodi'r amcanestyniad o ran incwm a gwariant amcangyfrifedig ac felly'r Bwlch Cyllideb amcangyfrifedig dros y tair blynedd nesaf. Mae pwysau costau manwl eisoes wedi'u dangos yn adran 5.3 uchod.

Tabl 3 – Amcanestyniadau Bwlch y Gyllideb

	Cyllideb Gwirioneddol		Dangosol		Dangosol		Dangosol	
	2023/24		2024/25		2025/26		2026/27	
	Cynyddu	£m	Cynyddu	£m	Cynyddu	£m	Cynyddu	£m
Treth y Cyngor	7.3%	50.9	5.0%	53.5	5.0%	56.1	5.0%	58.9
Cyllid Llywodraeth Cymru (AEF)	8.2%	129.2	3.1%	133.2	3.1%	137.3	3.1%	141.6
Cyfanswm Incwm		180.1		186.7		193.5		200.5
Pwysau'r Gyllideb		23.1		15.1		11.1		10.2
Gwariant disgwylidig		188.9		195.2		197.8		203.6
Bwlch yn y Gyllideb		8.8		8.5		4.3		3.1

Yn seiliedig ar y rhagamcanion hyn, byddai'n ofynnol i'r Cyngor gau'r Bwlch yn y Gyllideb o £15.9 miliwn o leiaf erbyn mis Mawrth 2027. Mae hyn ar ben yr arbedion a gyflawnwyd eisoes rhwng Ebrill 2012 a Mawrth 2023 o £52m a'r £8.8m arall sydd ei angen ym mhroses Cyllideb 2023/24 – mae hyn yn golygu y bydd dros £60m o arbedion wedi'u canfod ers 2012.

Mae gan y Cyngor nifer o fesurau a chynlluniau ar waith i reoli'r bwlch disgwylidig yn y Gyllideb - nodir y rhain yn Adran 7.

Mae gan ostyngiad yn nifer y boblogaeth yng Ngheredigion, fel y disgrifir yn 5.4 uchod, y potensial i effeithio'n negyddol ymhellach ar Setliad Cyllideb AEF y Cyngor.

Mae'r ystod bosibl o Fwlch yn y Gyllideb yn y tymor canolig, o ganlyniad i'r ansicrwydd ynghylch Setliadau Cyllideb blyneddol AEF, yn cael ei ddangos yn y tablau isod sy'n dangos yr effaith ar wahanol lefelau o Dreth y Cyngor a chyllid LIC.

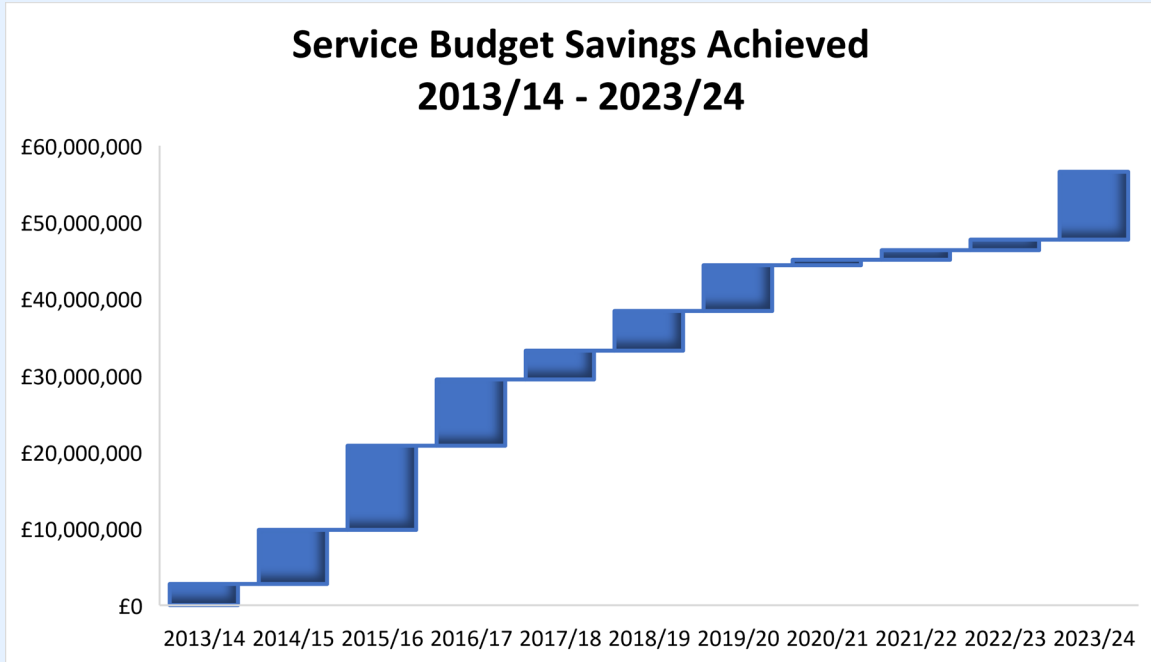
Tabl 4: Dadansoddiad o'r senarios o ran bwloch cyllido'r gyllideb - 2024/25 (£15.1miliwn Pwysau Costau)

		<u>Council Tax Increase</u>							
		0.0%	1.0%	2.0%	3.0%	4.0%	5.0%	6.0%	7.0%
<u>Aggregate External Finance Settlement (AEF)</u>	0.0%	£13.0m	£12.5m	£11.9m	£11.4m	£10.9m	£10.4m	£9.9m	£9.4m
	1.0%	£11.7m	£11.2m	£10.7m	£10.1m	£9.6m	£9.1m	£8.6m	£8.1m
	2.0%	£10.4m	£9.9m	£9.4m	£8.8m	£8.3m	£7.8m	£7.3m	£6.8m
	3.0%	£9.1m	£8.6m	£8.1m	£7.6m	£7.0m	£6.5m	£6.0m	£5.5m
	4.0%	£7.8m	£7.3m	£6.8m	£6.3m	£5.8m	£5.2m	£4.7m	£4.2m
	5.0%	£6.5m	£6.0m	£5.5m	£5.0m	£4.5m	£4.0m	£3.4m	£2.9m
	6.0%	£5.2m	£4.7m	£4.2m	£3.7m	£3.2m	£2.7m	£2.2m	£1.6m
	7.0%	£3.9m	£3.4m	£2.9m	£2.4m	£1.9m	£1.4m	£0.9m	£0.4m

Tabl 5: Dadansoddiad o'r senarios o ran bwloch cyllido'r gyllideb - 2025/26 (£11.1miliwn Pwysau Costau)

		<u>Council Tax Increase</u>							
		0.0%	1.0%	2.0%	3.0%	4.0%	5.0%	6.0%	7.0%
<u>Aggregate External Finance Settlement (AEF)</u>	0.0%	£9.3m	£8.7m	£8.2m	£7.7m	£7.1m	£6.6m	£6.1m	£5.5m
	1.0%	£7.9m	£7.4m	£6.9m	£6.3m	£5.8m	£5.3m	£4.7m	£4.2m
	2.0%	£6.6m	£6.1m	£5.5m	£5.0m	£4.5m	£3.9m	£3.4m	£2.9m
	3.0%	£5.3m	£4.7m	£4.2m	£3.7m	£3.1m	£2.6m	£2.1m	£1.5m
	4.0%	£3.9m	£3.4m	£2.9m	£2.3m	£1.8m	£1.3m	£0.7m	£0.2m
	5.0%	£2.6m	£2.1m	£1.5m	£1.0m	£0.5m	-£0.1m	-£0.6m	-£1.1m
	6.0%	£1.3m	£0.7m	£0.2m	-£0.3m	-£0.9m	-£1.4m	-£1.9m	-£2.5m
	7.0%	-£0.1m	-£0.6m	-£1.1m	-£1.7m	-£2.2m	-£2.7m	-£3.3m	-£3.8m

Mae'r rhagolygon ariannol tymor canolig anffafriol a fodelwyd wedi'i osod yn erbyn cefndir o dros ddegawd o gynt sydd wedi arwain at gyfnod sylweddol o ostyngiadau mewn cyllid yn y tymor real. Dangosir yr arbedion cronus o dros £60m a gyflawnwyd yn ystod y cyfnod hwn er mwyn cyflawni cyllidebau cytbwys, yn y siart isod.

7 Strategaeth y Gyllideb

7.1 Rheoli adnoddau'n effeithiol

Mae dull Rheoli Ariannol y Cyngor yn cynnwys;

- Cydymffurfio â rheoliadau ariannol ffurfiol er mwyn sicrhau bod cyllidebau'n cael eu rheoli'n effeithiol yn ystod y flwyddyn;
- bod rolau a chyfrifoldebau'r rheoli ariannol yn dryloyw ac wedi'u hymgorffori ar draws gwasanaethau'r Cyngor.
- bod llythrennedd ariannol yn cael ei hyrwyddo'n weithredol ledled y sefydliad.
- bod rheolaethau ariannol effeithiol ar waith a'u bod yn cwmpasu pob maes rheoli ariannol, rheoli risg a rheoli asedau.
- Sicrhau bod gwerth am arian yn cael ei gyflawni wrth ddarparu gwasanaethau.

Mae'r egwyddorion cyffredinol sy'n darparu'r fframwaith ar gyfer defnyddio adnoddau'r Cyngor yn effeithiol yn cynnwys:

- Bod ceisiadau i gario tanwariant refeniw ymlaen yn cael eu hystyried ar ddiwedd y flwyddyn ac yn gyffredinol dim ond pan fyddant yn bodloni'r Amcanion Llesiant Corfforaethol y cânt eu cefnogi.
- Bydd cronfeydd wrth gefn yn cael eu cynnal yn unol â pholisi cymeradwy'r Cyngor. Bydd unrhyw incwm annisgwyl a dderbynnir yn cael ei drin yn gorfforaethol.
- Bydd cronfeydd wrth gefn yn cael eu cadw at ddibenion penodol yn unig ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.
- Bydd cyllid grant ar gyfer refeniw a chyfalaf yn cael ei uchafu gan y Gwasanaethau lle bynnag y bo modd ac o fewn cyfyngiadau telerau ac amodau'r grant.
- Lle mae angen ceisiadau am grant, mae angen cysylltu'r rhain ag Amcanion Llesiant y Cyngor.
- Bod angen ystyried strategaethau ymadael ar gyfer ceisiadau grant a chyllid grant perthnasol.
- Bod adnoddau'n cael eu targedu i gyflawni'r effaith gadarnhaol fwyaf e.e. defnyddio Cyfathrebu a Thechnoleg Gwybodaeth i gefnogi prosesau a gwell llif gwaith.
- Ymdrechu i wneud y defnydd gorau o asedau'r Cyngor, h.y. arian, tir, adeiladau, fflyd, staff a thechnoleg gwybodaeth. Er enghraifft, rhesymoli asedau ymhellach i leihau costau refeniw, cynhyrchu ffrydiau incwm neu gydleoli Gwasanaethau'r Cyngor / Gwasanaethau Cyhoeddus.
- Ystyried y tymor hirach wrth gynllunio ar gyfer gwasanaethau a chyllidebau cynaliadwy a chynnal safonau gwasanaeth priodol ar gyfer y gwasanaethau rheng flaen craidd.

7.2 Gweithio mewn Partneriaeth, Cyllid Allanol a Chydweithio

Mae'r Cyngor yn gweithio'n rhagweithiol ac ar y cyd ag amrywiaeth o bartneriaid i sicrhau'r canlyniadau gorau er budd ei ddinasyddion ac mae'n ymchwilio i gyfleoedd ar gyfer cydweithio ag asiantaethau / awdurdodau lleol eraill. Mae'r strategaeth ariannol yn cymryd ymagwedd realistig ond darbodus tuag at gyllid partneriaeth posibl nad yw'n sicr nac wedi'i gadarnhau eto. Yn gyffredinol, ni thbyr bod cyllid partner penodol neu incwm grant yn y rhagolygo oni bai bod ei ddyraniad wedi'i gadarnhau.

Fel rhan o strategaeth Hybu Economi Ceredigion bydd y Cyngor yn gweithio gydag amryw o bartneriaid gan gynnwys:

• LLC	• Darparwyr sgiliau a hyfforddiant
• Llywodraeth y DU	• Cyrff sy'n cynrychioli busnesau
• Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru	• Cyllidwyr preifat a chyhoeddus
• Sefydliadau Addysg Bellach ac Uwch	• Sefydliadau'r trydydd sector

Mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru ar lawer o brosiectau refeniw a chyfalaf sylweddol megis cynlluniau Amddiffyn Arfordir Aberaeron ac Aberystwyth.

Mae gan y Cyngor gyllid grant sylweddol ar gyfer cyflawni ei gyllideb refeniw gros. Mae grantiau penodol wedi cael eu trosglwyddo i'r grant cynnal refeniw a dylai'r duedd bresennol hon barhau. Mae hyn yn golygu y bydd y Cyngor yn gallu penderfynu ar y ffordd orau o wario'r cyllid fel rhan o'i Strategaeth Gorfforaethol ei hun, yn hytrach na bod yn rhan o un cenedlaethol. Mae LIC wedi ymrwmo i leihau baich gweinyddol grantiau ac wedi cychwyn ar raglen waith i adolygu hyn. Rydym dal ddim yn gwybod sawl grant a ddyfernir, sydd yn y pen draw, heb eu neilltuo trwy RSG yn hytrach na thrwy dyfarniadau grant LIC penodol unigol.

Rhaid i gyllidebau adlewyrchu'n glir sylwedd unrhyw waith cydweithredol y mae'r Cyngor yn rhan ohono. Mae egwyddor gwariant gros cyllidebu yn ei gwneud yn ofynnol bod cyllidebau'n dangos gwariant ac incwm yr holl drafodion ar wahân. Pan mae Cyd-bwyllgorau a Chyd-bwyllgorau Corfforaethol yn bodoli, mae angen i'r rhain gytuno, yn ddigon cynnar, ar gyllideb ar gyfer gwaith y Cyd-bwyllgor er mwyn i gyfran y Cyngor gael ei adlewyrchu yn y gyllideb. Wrth i unrhyw Gyd-bwyllgor ddod yn fwy sefydledig, mae hyn yn debygol o olygu y bydd angen i gyfraniadau gan y partneriaid ffurfio rhan o'r gyllideb sylfaenol.

Mae Ceredigion yn bartner i Gyngor Sir Powys (a Pharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ar gyfer Cynllunio Strategol yn unig) sy'n ffurfio Cyd-bwyllgor Corfforaethol Canolbarth Cymru. Mae Cyd-bwyllgor Corfforaethol Canolbarth Cymru yn gyfrifol am gynhyrchu Cynllun Datblygu Strategol ar gyfer y rhanbarth a Chynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol. Yn ogystal, mae'r Cyd-bwyllgor Corfforaethol yn gyfrifol am Lesiant Economaidd.

7.3 Rheoli'r Bwlch yn y Gyllideb

Yn seiliedig ar y tybiaethau cyllido a ddisgrifir yn adran 6 uchod a'r pwysau costau a nodir yn adran 5.3, mae'r modelu ariannol yn dangos y bydd gan y Cyngor fwllch o £15.9 miliwn dros y cyfnod o 3 blynedd rhwng 2024/25 a 2026/27.

Mae cyfleoedd posib ar gyfer blwyddyn 2 a blwyddyn 3 gwerth cyfanswm o tua £4m eisoes wedi'u nodi drwy'r rhaglen 'Gwneud Pethau'n Wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol'. Mae hyn ar ben y £3m a nodwyd ac a dybir ym mhroses Gosod Cyllideb 2023/24. **Byddai hyn wedyn yn gadael Diffyg yn y Gyllideb o £6.4m yn 2024/25 a chyfanswm o ddiffyg o £11.9m dros y 3 blynedd nesaf.**

	2023/24 Gwirioneddol £m	2024/25 Dangosol £m	2025/26 Dangosol £m	2026/27 Dangosol £m
Amcangyfrif o'r Bwlch yn y Gyllideb	8.8	8.5	4.3	3.1
<u>Nodwyd cynilion:</u> Gwneud pethau'n wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol	3.0	2.1	1.9	-
2023/24- Cynllun arbed	5.8	-	-	-
Cyfanswm yr arbedion a nodwyd	8.8	2.1	1.9	-
Diffyg cyllideb sy'n weddill	-	6.4	2.4	3.1

Tabl 6: Amcangyfrif o'r Bwlch yn y Gyllideb yn y Tymor Canolig

Gellir gweld cynlluniau manwl ar gyfer 'Gwneud Pethau'n wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol' a chynllun arbedion 2023/24 yn Atodiad 1 a 2.

Ar ôl cynnwys y rhagdybiaethau gan y rhaglen 'Gwneud Pethau'n wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol' ar gyfer 2024/25 a 2025/26, dangosir yr ystod o ddiffygion cyllidebol sy'n deillio o hyn yn y tabl ganlynol, gan ddangos yr effaith ar lefelau gwahanol o gyllid trwy Dreth y Cyngor a Llywodraeth Cymru.

Tabl 7: Dadansoddiad o'r Sefyllfa ynghylch Bwlch Cyllido'r Gyllideb - 2024/25 (£14.7m Pwysau Costau)

		Council Tax Increase							
		0.0%	1.0%	2.0%	3.0%	4.0%	5.0%	6.0%	7.0%
Aggregate External Finance Settlement (AEF)	0.0%	£13.0m	£12.5m	£11.9m	£11.4m	£10.9m	£10.4m	£9.9m	£9.4m
	1.0%	£11.7m	£11.2m	£10.7m	£10.1m	£9.6m	£9.1m	£8.6m	£8.1m
	2.0%	£10.4m	£9.9m	£9.4m	£8.8m	£8.3m	£7.8m	£7.3m	£6.8m
	3.0%	£9.1m	£8.6m	£8.1m	£7.6m	£7.0m	£6.5m	£6.0m	£5.5m
	4.0%	£7.8m	£7.3m	£6.8m	£6.3m	£5.8m	£5.2m	£4.7m	£4.2m
	5.0%	£6.5m	£6.0m	£5.5m	£5.0m	£4.5m	£4.0m	£3.4m	£2.9m
	6.0%	£5.2m	£4.7m	£4.2m	£3.7m	£3.2m	£2.7m	£2.2m	£1.6m
	7.0%	£3.9m	£3.4m	£2.9m	£2.4m	£1.9m	£1.4m	£0.9m	£0.4m

Tabl 8: Dadansoddiad o'r Sefyllfa ynghylch Bwlch Cyllidebol 2025/26 (£10.8m Pwysau Costau)

		Council Tax Increase							
		0.0%	1.0%	2.0%	3.0%	4.0%	5.0%	6.0%	7.0%
Aggregate External Finance Settlement (AEF)	0.0%	£9.3m	£8.7m	£8.2m	£7.7m	£7.1m	£6.6m	£6.1m	£5.5m
	1.0%	£7.9m	£7.4m	£6.9m	£6.3m	£5.8m	£5.3m	£4.7m	£4.2m
	2.0%	£6.6m	£6.1m	£5.5m	£5.0m	£4.5m	£3.9m	£3.4m	£2.9m
	3.0%	£5.3m	£4.7m	£4.2m	£3.7m	£3.1m	£2.6m	£2.1m	£1.5m
	4.0%	£3.9m	£3.4m	£2.9m	£2.3m	£1.8m	£1.3m	£0.7m	£0.2m
	5.0%	£2.6m	£2.1m	£1.5m	£1.0m	£0.5m	-£0.1m	-£0.6m	-£1.1m
	6.0%	£1.3m	£0.7m	£0.2m	-£0.3m	-£0.9m	-£1.4m	-£1.9m	-£2.5m
	7.0%	-£0.1m	-£0.6m	-£1.1m	-£1.7m	-£2.2m	-£2.7m	-£3.3m	-£3.8m

7.3.1 Elfennau allweddol i reoli'r Bwlch yn y Gyllideb

Er mai sefyllfa gyllidebol sylfaenol y Cyngor yw bod chwyddiant a thwf arall yn y galw am ei wasanaethau yn debygol o godi a bod yn fwy na'r incwm a ragwelir, prif amcanion gosod y gyllideb flynyddol yw:

- Sicrhau bod cyllideb gytbwys yn cael ei gosod bob blwyddyn, a bod gwasanaethau gwerth am arian yn cael eu darparu.
- Edrych yn y tymor hirach er mwyn helpu i gynllunio gwasanaethau a chyllidebau cynaliadwy a helpu i sicrhau bod adnoddau ariannol y Cyngor yn ddigonol i gefnogi cyflawni blaenoriaethau'r Cyngor, gan gynnal gweithrediadau craidd y gwasanaethau ar yr un pryd.

Elfennau allweddol strategaeth y gyllideb a fydd yn helpu i gyfrannu at gyllideb gytbwys yw:

- Defnyddio'r ymagwedd 'Tîm Ceredigion' at her y gyllideb yn y Grŵp Arweiniol drwy edrych ar arbedion a chyfluoedd incwm yn gorfforaethol a thrawsbynciol fel bod newid trawsnewidiol allweddol yn parhau i gael ei gyflawni.
- Cynllunio yn gyffredinol i ddarparu dyraniadau cyllideb gwastad i Wasanaethau, oni bai bod cydnabyddiaeth gorfforaethol yn cael ei wneud am bwysau costau. Felly, mae angen i wasanaethau gwrdd â'u costau uwch sydd heb eu cyllido, drwy effeithlonrwydd pellach o'r gwasanaeth, incwm ac adennill costau, a newid o fewn y maes gwasanaeth yn gyffredinol. Mewn rhai achosion, bydd hyn yn golygu bod angen 'torri'r brethyn' yn unol â hynny a blaenoriaethu gweithgaredd a ffocws.
- Targedu gostyngiadau mewn Cyflenwadau a Gwasanaethau a Thaliadau Trydydd Parti lle bynnag y bo hynny'n bosibl, gan gynnwys unrhyw feysydd lle bernir bod Gwasanaethau a Phenawdau Cyllidebau yn flaenoriaeth is.
- Bydd cynnydd yn Nhreth y Cyngor yn ystyried yr angen i sicrhau bod digon o arian i ddiogelu gwasanaethau allweddol a gweithrediadau craidd.
- Yn gyffredinol, bydd y gyllideb yn cael ei gosod fel na wneir unrhyw alw gan Falansau'r Gronfa Gyffredinol i gefnogi'r gyllideb sylfaenol, ac eithrio ar gyfer ariannu eitemau untro unigryw sy'n flaenoriaeth ac y cytunwyd yn eu cylch.
- Bydd incwm yn cael ei gynyddu i'r eithaf drwy gymhwyso'r Polisi Rheoli Incwm ac Adfer Costau.
- Bydd arbedion effeithlonrwydd (gan gynnwys buddsoddi i arbed cynlluniau ac arbedion caffael) yn parhau i gael eu ceisio fel rhan naturiol o ddarparu gwell gwasanaethau. Bydd buddsoddiad yn parhau i gael ei ystyried i hwyluso ac ysgogi mentrau, ar yr amod bod achosion busnes yn gwneud synnwyr.
- Bydd cyfluoedd yn parhau i gael eu ceisio drwy gyflawni Gwasanaethau, lle bo hynny'n bosibl, ond yn gyffredinol bydd arbedion yn cael eu ceisio mewn dull wedi'i dargedu ac nid trwy doriadau tameidiog. Wrth gynnal adolygiadau sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau yn y dyfodol, bydd y Cyngor yn ymgysylltu â'r cyhoedd ac yn trefnu ymgynghori â staff, undebau, rhanddeiliaid a'r cyhoedd fel y bo'n briodol.
- Bydd unrhyw geisiadau a gyflawnir cyn y gofyniad cyllidebol blynyddol yn cael eu cymhwyso i gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi, yn enwedig i gefnogi'r Amcanion Llesiant Corfforaethol neu i ysgogi prif fentrau eraill, yn ogystal â chymhwyso'r arbedion parhaus i'r gyllideb sylfaenol mewn blwyddyn diweddarach briodol pan fydd angen.
- Lle mae cyllid grant penodol yn cael ei drosglwyddo i RSG yna bydd yr adnoddau hyn yn cael eu dyrannu'n uniongyrchol i gyllideb y gwasanaeth perthnasol, ar yr amod bod cydberthynas glir â darparu gwasanaethau parhaus.

- Pan ddaw cyllid grant penodol i ben (naill ai'n naturiol neu fel arall), y disgwyliad arferol yw y bydd angen adolygu a rhoi'r gorau i'r gweithgaredd gwasanaeth cysylltiedig hyd yn oed os yw hynny'n creu'r sefyllfa o ddiswyddo.
- Bydd rhai eitemau yn cael eu cydnabod sef Eitemau Corfforaethol sydd angen dyraniadau blynyddol yn y model cyllidebol. Mae hyn yn cynnwys Cynllun Cymorth Treth y Cyngor, Ariannu'r Rhaglen Gyfalaf, unrhyw drefniadau neilltuo ynghylch Premiwm Treth y Cyngor, Ffioedd Archwilio Allanol, Costau Democrataidd (Lwfansau Aelodau) ac Ardoll yr Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru.
- Gwneud Pethau'n Wahanol – Ymagwedd Gorfforaethol. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu dull gweithredu sy'n cynnwys adolygu'r asedau a'r adnoddau presennol i gynhyrchu incwm ychwanegol a lleihau costau i gwrdd â phwysau'r gyllideb. Y nod cyffredinol yw cynnal yr un safon, yn fras, o ran darparu gwasanaethau, cyn belled ag y bo modd, o fewn yr adnoddau sydd ar gael.
- Bydd y gronfa wrth gefn costau a chwyddiant a glustnodwyd yn cael ei defnyddio i liniaru dros dro lle bo angen tra bod chwyddiant yn parhau i fod ar lefelau uchel.
- Bydd y Gronfa Wrth Gefn a Rheoli'r Gyllideb a glustnodwyd yn cael ei defnyddio i helpu i reoli pwysau o ran y gyllideb a fydd yn dod i'r amlwg yn ystod y flwyddyn lle bydd y pwysau hyn yn ymddangos y tu allan i'r broses Gyllideb arferol.
- Fel dewis olaf os yw'r holl opsiynau eraill wedi cael eu disbyddu – Ystyried toriadau yn y gyllideb wedi'u targedu, byddai hynny'n golygu gostyngiad yng ngwasanaethau'r Cyngor yn hytrach na pharhau i geisio cyflawni'r un faint o wasanaethau ond gyda llai o adnoddau.

Mae'r canlynol yn nodau strategol allweddol o ran gosod cyllideb gyfalaf:

- Bydd Cynllunio Rheoli Asedau ynghyd â'r Rhaglen Rheoli Carbon yn llywio, pennu a blaenoriaethu rhaglen gyfalaf aml-flwyddyn a'r gwariant angenrheidiol ar asedau presennol a newydd y Cyngor.
- Mae nodi gwariant a all ddenu cyllid grant allanol, gan ddarparu'r effaith refeniw barhaus, yn gynaliadwy.
- Mae cynlluniau buddsoddi i arbed, sy'n dangos enillion ar fuddsoddiad a/neu gyfnod ad-dalu rhesymol, yn cael eu hystyried yn flaenoriaeth uchel gan eu bod yn darparu cyfraniad cadarnhaol i sefyllfa'r gyllideb tymor canolig.
- Fel arfer, bydd cyllideb y rhaglen Gyfalaf yn cael ei gosod fel nad oes galw am fenthyca darbodus heblaw am ariannu prosiectau cyfalaf penodol. Rhoddir ystyriaeth hefyd i ddefnyddio benthyca darbodus pan nodir arbedion refeniw y gellir eu defnyddio i ariannu'r costau cyllido cyfalaf.
- Bydd defnyddio cyllid, a neilltuir mewn cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi, yn cefnogi'r rhaglen Gyfalaf, yn enwedig y Gronfa Gyfalaf Gorfforaethol yn ogystal â chronfa'r pedwar Amcan Llesiant Corfforaethol e.e. ar gyfer Ysgolion yr unfed ganrif ar hugain a Chynlluniau Amddiffyn yr Arfordir.
- Ystyrir derbyniadau cyfalaf yn gyfraniad cadarnhaol i'r rhaglen gyfalaf gyffredinol a chânt eu dyrannu yn unol â'r balans sydd ar gael ar ddechrau'r flwyddyn. Bydd ymatebion priodol yn digwydd i warediadau mawr pryd bynnag y bydd hyn yn codi.
- Mae gwariant a buddsoddiad o ran unrhyw asedau i wneud cyfraniad cadarnhaol i'r Amcanion Llesiant Corfforaethol ac i'w cefnogi.
- Datblygu strategaeth ariannu i gefnogi prosiectau mawr arfaethedig yn y dyfodol wrth i'r angen godi.

7.4 Cronfeydd wrth gefn a balansau wedi'u clustnodi

Mae datganiad o Gronfeydd Wrth Gefn wedi'u clustnodi a Chronfeydd Cyffredinol y Cyngor yn cael eu diweddarau o leiaf ddwywaith y flwyddyn a'u cyflwyno i'r Aelodau yn ystod gosod y gyllideb a pharatoi'r cyfrifon terfynol. Ceir crynodeb o'r sefyllfa wrth gefn isod:

Tabl 9: Amcanestyniadau wrth gefn a balansau

	31.03.23 Gwirioneddol	31.03.24 Cynllunio	31.03.25 Cynllunio	31.03.26 Cynllunio
Balansau Cyffredinol - Swm	£6.7m	£6.7m	£6.7miliwn	£6.7miliwn
Balansau Cyffredinol - Canran	3.7%	3.5%	3.4%	3.3%
Cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi (gan gynnwys ysgolion)	£48.8m	£41.3m	£34.8m	£34.2m

Targed cymeradwy'r Cyngor yw bod balansau cyffredinol i'w cynnal rhwng 3% a 5% o'r gwariant net, ac mae hyn yn cael ei gyflawni ar hyn o bryd.

Mae risg gyda chyfanswm Cyllideb Net cynyddol, bod y canran yn cael ei wanhau dros amser. Felly, efallai y daw pwynt lle byddai angen cyllidebu/gwneud cyfraniad ychwanegol ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn peidio â disgyn yn is na 3%.

Mae'r Cyngor wedi cynnal lefel o oddeutu £20m o 'fenthyciadau mewnol' drwy ddefnyddio arian a ddelir mewn cronfeydd wrth gefn, sydd wedi'u clustnodi sydd wedi lleihau'r angen i fenthyca. Amcangyfrifir bod y dull hwn wedi arbed £800k i'r trethdalwr bob blwyddyn, sy'n cyfateb i arbediad o bron i 2% mewn taliadau Treth y Cyngor bob blwyddyn.

8 Asesiad Risg a Sensitifrwydd

Mae'r rhagdybiaethau a nodir yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn seiliedig ar y wybodaeth sydd ar gael ar y pryd. Mae risg sylweddol y bydd y rhain yn newid, yn enwedig yn ystod yr amseroedd ansicr a chyfnewidiol diweddar – rydym yn dal i fod mewn amgylchedd chwyddiant uchel, mae cyfraddau llog yn llawer uwch nag ar unrhyw adeg ers 2008 ac mae dyfarniadau cyflog staff ar lefelau na chlywyd amdanynt o'r blaen.

Mae'r tabl isod yn crynhoi effaith amcangyfrifedig newid o 1% (+/-) o rai o'r ffactorau allweddol sy'n effeithio ar y Cyngor. Yn y cyfnod presennol, mae'n eithaf posibl bod yn fwy nag 1% allan ar unrhyw un o'r newidynnau hyn gan fod rhagweld, gydag unrhyw faint o sicrwydd, yn heriol.

Tabl 10: Dadansoddiad o ran Sensitifrwydd

Rhagdybiaethau		Effeithiau amrywiad 1% i gyfraddau tybiedig (+/-) £'000
Incwm	Setliad AEF Llywodraeth Cymru	1,290
	Treth y Cyngor (Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor)	500
	Treth y Cyngor (Net Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor)	430
	Cyfraddau llog (Incwm Buddsoddi)	500
	Grantiau Allanol	440
	Ffioedd a Thaliadau (gan nodi nad yw pob un yn cael eu pennu gan y Cyngor)	320
Gwariant	Dyfarnu Cyflog – Cyffredinol	850
	Dyfarnu Cyflog – Athrawon	450
	Yswiriant Gwladol Cyflogwyr	440
	Cyfradd Cyfraniad Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	690
	Cyfradd Cyfraniad Pensiwn Athrawon	300
	Contractau Darparwyr Gofal Cymdeithasol	450

Cofrestr risg

Mae'r disgrifiad risg canlynol wedi'i gynnwys yng Nghofrestr Risg Gorfforaethol y Cyngor, sy'n cael ei graffu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:

- Bydd lleihau cyllid craidd ac allanol yn arwain at ostyngiad o ran darparu gwasanaethau mewn rhai meysydd. Bydd methu addasu, gweithredu arbedion a nodwyd ac ystyried modelau amgen o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn effeithio ar ddarparu gwasanaethau yn y dyfodol ac ar gyfrifoldebau ariannol y Cyngor.

Canlyniadau posib i'r risg hon yw:

- Y perygl o fethu â chwrrd â therfynau amser pennu cyllideb statudol.
- Y risg yr effeithir ar ddarparu gwasanaethau oherwydd lleihad mewn adnoddau, cyfnod byr i wneud newid i wasanaethau neu fethu â blaenoriaethu gwariant yn effeithiol yn unol â blaenoriaethau corfforaethol.
- Y risg na chyflawnir cynlluniau arbedion a nodwyd fel y cynlluniwyd.

- Y risg bod gosod cyllideb flynyddol yn creu rhwystredigaeth o ran cynllunio yn y tymor hirach.

Mae'r Cyngor yn parhau i fonitro ac adolygu ei Strategaeth Ariannol Tymor Canolig. Mae'r Cyngor yn monitro'r cyllidebau a bennwyd, yr arbedion a gynllunnir, ac mae wedi bod yn mynd trwy broses ailadroddol helaeth o ystyried opsiynau yn y dyfodol i nodi arbedion yn y dyfodol.

Atodiad 1: Gwneud Pethau'n Wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol

Cyf	Ffrwd waith	Disgrifiad	2023/24 £'000	2024/25 £'000	2025/26 £'000	2026/27 £'000
1	Rheoli'r Trysorlys	Enillion Incwm Buddsoddi	1,000	-	-	-
2	Datrysiadau digidol	Datrysiadau digidol o ran Gofal yn y Cartref	-	i'w gadarnhau	i'w gadarnhau	-
3	Asedau	Adeiladau Swyddfa Gweithredol	150	150	-	-
		Adeiladau Masnachol Gweithredol	-	50	-	-
		Adeiladau Ystadau Corfforaethol Eraill	50	100	150	-
		Defnydd o Ofod ac Uchafu Incwm Ehangach	-	100	200	-
		Adolygu safleoedd Asedau Gweithredol eraill	50	i'w gadarnhau	i'w gadarnhau	-
4	Ynni	Buddsoddi mewn cynlluniau ynni	125	250	250	-
5	Cyfleusterau Lleoliad	Datblygu darpariaeth yn y sir ar gyfer Plant	-	500	475	-
6	Costau Byw	Cyfleoedd maethu	50	100	150	-
7	Cludiant	Adolygiad o'r holl Drafnidiaeth sy'n gysylltiedig â Dysgwyr	400	300	-	-
8	Ysgolion Cynradd	Adolygiad strategol o ysgolion cynradd	100	200	400	-
9	Dysgu Ôl-16	Adolygiad strategol o'r ddarpariaeth addysg Ôl-16	-	-	i'w gadarnhau	-
10	Parcio	Cynhyrchu incwm ychwanegol o gyfleusterau parcio ceir	360	100	-	-
11	Ffioedd a Thaliadau	Adolygu'r holl ffioedd a thaliadau	250	250	250	-
12	Gwariant Trydydd Parti	Adolygiad o'r cyfleoedd ar gyfer gostyngiadau gwariant	-	i'w gadarnhau	i'w gadarnhau	-
13	Refeniw yn erbyn Cyfalaf	Manteisio i'r eithaf ar y Rhaglen Gyfalaf	500	-	-	-
CYFANSWM - Gwneud pethau'n wahanol - Arbedion			3,035	2,100	1,875	-

Atodiad 2: Cynlluniau Cynilo 2023/24 (yn ogystal â Gwneud Pethau'n Wahanol: Ymagwedd Gorfforaethol)

Disgrifiad	2023/24 £'000
Cyfyngu ar y cynnydd sydd i'w gymhwyso i Ysgolion Dirprwyedig i 5.8%	2,065
Dileu Cyfraniad i'r Gronfa Hybu'r Economi	2,440
Dileu'r cyllideb sylfaen gorfforaethol ar gyfer COVID	500
Gostyngiad yng nghyfradd Cyfraniad Cyflogwyr i Gronfa Bensiwn Dyfed (o 15.8% i 14.6%)	782
CYFANSWM	5,787

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Cabinet
DYDDIAD	5 Medi 2023
LLEOLIAD:	Hybrid/Siambr y Cyngor
TEITL:	Adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a ddiweddarwyd, cyn i'r Strategaeth gael ei hystyried yn ffurfiol gan y Cabinet a'r Cyngor Llawn.

PWRPAS YR ADRODDIAD: **Rhoi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol yn dilyn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 19 Gorffennaf 2023**

Derbyniodd Aelodau'r Pwyllgor adroddiad am y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a ddiweddarwyd. Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyngorydd Gareth Davies, yr Aelod Cabinet, gyda chymorth y swyddogion.

Yn gyffredinol, roedd Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor yn cael ei diweddarau bob blwyddyn. Yn sgil yr heriau digynsail a wynebwyd yn ystod y broses o bennu'r gyllideb ar gyfer 2023/24, nid oedd yn bosib diweddarau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn ystod y broses honno a hynny oherwydd bod yr holl ymdrechion wedi mynd tuag at bennu cyllideb gytbwys ar gyfer 2023/24.

Gwnaeth yr Aelodau ar y cyfan ganmol fersiwn ddiweddaraf y Strategaeth, gan nodi bod y Strategaeth wedi'i chyflwyno'n dda a'i bod yn gymharol hawdd ei dilyn a'i deall. Gofynnwyd amrywiaeth o gwestiynau ar wahanol faterion gan gynnwys cynigion Llywodraeth Cymru am yr Ardoll Ymwelwyr Dewisol, y trefniadau ariannu ar ôl gadael yr Undeb Ewropeaidd, y sefyllfa ddiweddaraf am ddyfarniadau cyflog y Staff a diwedd cynllun PFI Penweddig.

Yn dilyn trafodaeth, gofynnwyd i'r Aelodau ystyried yr argymhelliad canlynol i'r Cabinet:

1. Dylid ystyried a rhoi adborth ynghylch fersiwn ddiweddaraf y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig

Cytunodd Aelodau'r Pwyllgor i nodi fersiwn ddiweddaraf y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig

Y Cyngorydd Rhodri Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod:	05/09/23
Teitl:	Cyllideb Refeniw Reoladwy 2023/24 - Perfformiad Ariannol
Pwrpas yr adroddiad:	Sôn am Gyllideb Refeniw 2023/24 - y sefyllfa wirioneddol hyd at ddiwedd Mehefin 2023 a'r sefyllfa a ragwelir ddiwedd y flwyddyn
Er:	Er Penderfyniad
Portffolio'r Cabinet ac Aelod y Cabinet:	Y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet ar gyfer Cyllid a Chaffael

1. CRYNODEB

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet ynglŷn â pherfformiad ariannol pob Gwasanaeth mewn perthynas â Chyllideb Refeniw Reoladwy 2023/24. Mae'r Cyllidebau ar gyfer pob Gwasanaeth yn cael eu monitro a'u hadolygu'n rheolaidd er mwyn asesu amseriad yr incwm a'r gwariant, yn ogystal ag asesu'r sefyllfa a ragwelir ddiwedd y flwyddyn a sicrhau bod camau unioni yn cael eu cymryd lle bynnag y bo modd ac fel y bo'n briodol.

Hyd yn oed ar yr adeg gymharol gynnar hon yn y flwyddyn ariannol, mae sefyllfa ariannol heriol yn ystod y flwyddyn eisoes i'w gweld. Mae hyn er gwaethaf proses Pennu Cyllideb 23/24 a oedd yn cydnabod £22m o bwysau digynsail o ran costau (sy'n cyfateb i chwyddiant o 13.4%) a chynnydd o 7.3% yn Nhreth y Cyngor.

Ar hyn o bryd rhagwelir sefyllfa ragamcanol ddiwedd y flwyddyn o orwariant o £2.9m (sef 1.6% o gyllideb Refeniw 23/24 o £180.1m), sydd ar ôl ystyried amryw o gamau lliniaru. Mae hyn yn adlewyrchu sefyllfa genedlaethol ehangach, gyda Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at ddiffyg o £900m a fyddai'n cyfateb i tua 4.5% o'i Chyllideb £20bn ei hun. Mae unrhyw ymdeimlad o optimistaeth ar y gorwel ariannol yn lleihau'n gyflym.

Mae nifer o heriau i'w gweld ar draws y Gwasanaethau gan gynnwys:

- Dyfarniadau Cyflog Cenedlaethol yn parhau i fod yn uchel ac yn rhy ddrud.
- Cynnydd sylweddol yng nghostau Cludiant Dysgwyr rhwng y Cartref a'r Ysgol
- Cynnydd sylweddol yn nifer y lleoliadau i Blant y Tu Allan i'r Sir
- Costau sylweddol yn ymwneud â staff asiantaeth yng Nghartrefi Preswyl ein Hawdurdod Lleol a'r gwasanaeth Galluogi
- Cynnydd sylweddol yn nifer y lleoliadau Gofal Cymdeithasol i Bobl Hŷn

Mae gan y Cyngor fantolen ariannol gydnerth, gyda £48.8m o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi a £6.7m mewn Balansau Cyffredinol ar 31/03/23. Felly, mae mwy na digon o le i allu lliniaru'r sefyllfa hon yn ystod y flwyddyn ac nid oes perygl na ellir cyflawni sefyllfa fantoledig erbyn diwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, mae gan lawer o'r cronfeydd wrth gefn hyn brosiectau a chynlluniau wedi'u clustnodi ganddynt.

Felly, er mwyn sicrhau bod sefyllfa ariannol gydnerth yn cael ei chynnal, mae'r Grŵp Arweiniol yn mabwysiadu dull rhagweithiol o weithredu o ran rheolaeth ariannol, gan gynnwys cael mewnbwn a chyngor gan y swyddog Adran 151, i geisio lleihau'r gorwariant cyffredinol a ragwelir lle bynnag y bo modd gan ddefnyddio ystod o fesurau lliniaru, gan fod risg yn parhau y gallai rhai o'r tueddiadau sydd eisoes i'w gweld yng nghyfnod Ch1 barhau i gynyddu ymhellach yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol hon ac i'r flwyddyn nesaf.

2. PERFFORMIAD Y GYLLIDEB – PRIF HERIAU

Mae'r adran ganlynol yn ymhelaethu ymhellach ar y 5 prif faes o bwysau sylweddol o ran costau:

- i) Byddai cynnig cyflog diweddaraf 23/24 ar gyfer staff cyffredinol (sydd wedi ei wrthod gan yr Undebau) yn costio £960k yn fwy na darpariaeth y gyllideb a wnaed yn y Gwasanaethau. Roedd Cyllideb 23/24 yn cynnwys lwfans yng Nghyllidebau Gwasanaethau ar gyfer dyfarniad cyflog cyfartalog o 6.3%.
- ii) Mae cost darpariaeth cludiant statudol i Ddysgwyr rhwng y Cartref a'r Ysgol wedi cynyddu 43% mewn perthynas â chontractau newydd a gafodd eu tendro'n gystadleuol am wasanaethau o fis Medi 2023 ymlaen. Mae hyn wedi creu pwysau o ran cost o £543k ag effaith rhan o'r flwyddyn (ac effaith blwyddyn gyfan ar gyfer proses cyllideb 24/25 o £839k).
- iii) Lleoliadau Plant y Tu Allan i'r Sir - Bu cynnydd o 11 lleoliad ers pennu Cyllideb 23/24, sy'n arwain at orwariant net a ragwelir o £1.7m.
- iv) Mae'r defnydd o staff asiantaeth mewn Cartrefi Preswyl a'r gwasanaeth Galluogi wedi cynyddu'n sylweddol o'i gymharu â 22/23 oherwydd heriau recriwtio parhaus ar gyfer rolau Gweithwyr Gofal a Chymorth, nad ydynt wedi'u helpu ymhellach gan frigiadau o achosion o COVID sy'n dal i ddigwydd. Dyma'r prif ffactor o fewn gorwariant net o £520k mewn Gwasanaethau Uniongyrchol o dan Borth Gofal.
- v) Lleoliadau Pobl Hŷn – Rhagwelir gorwariant o £1.3m oherwydd 2 chwarter yn olynol o gynydd uwch na'r arfer mewn niferoedd lleoliadau.

Ar hyn o bryd yr unig faes sylweddol o danwariant a ragwelir yw o dan y gwasanaeth Cyllid a Chaffael, lle rhagwelir tanwariant o £1.3m. Mae hyn yn dibynnu i raddau helaeth ar gyllidebau rheoli'r Trysorlys lle mae enillion incwm buddsoddi, sy'n cyflawni'n uwch na'r gyllideb a bennwyd (o £900k ychwanegol) a heb ymgymryd ag unrhyw fenthycy allanol (£200k o arbediad disgwylidig) yn rhoi budd i'w groesawu i sefyllfa gyffredinol y gyllideb.

Er mwyn lliniaru'r sefyllfa gyffredinol mae nifer o fesurau eisoes wedi'u rhoi ar waith, gan gynnwys cynllunio i ddefnyddio arian untro mewn rhai cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi a gofyn i rai gwasanaethau gyflawni arbedion yn ystod y flwyddyn.

Dyma grynodedb o'r tybiaethau ariannol sydd eisoes wedi'u cynnwys yn y sefyllfa bresennol o £2.9m o orwariant a ragwelir:

Tybiaeth	£'000
Defnyddio Cronfa Wrth Gefn y Pwysau Costau a Chwyddiant	1,214
Defnyddio Cronfa Wrth Gefn Hapddigwyddiadau a Rheoli'r Gyllideb	1,260
Defnyddio Cronfa Wrth Gefn Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach (ac eithrio unrhyw gymorth pontio mewn perthynas â Hafan y Waun)	477
Defnydd llawn o'r Gronfa Wrth Gefn a neilltuwyd ar gyfer Cyflogau / Ynni	360
Pennu targedau arbedion yn ystod y flwyddyn ar gyfer:	
• Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	241
• Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	150
• Gwasanaethau Uniongyrchol (Porth Gofal)	520
CYFANSWM	4,222

Mae hyn yn dangos pa mor heriol yw'r sefyllfa ariannol sylfaenol yn ystod y flwyddyn. Heb ddefnyddio'r mesurau lliniaru hyn byddai'r sefyllfa gorwariant a ragwelir yn sylweddol uwch.

Fel set derfynol o fesurau, er mwyn diogelu rhag unrhyw waethygu pellach yn y sefyllfa ariannol ac i liniaru ymhellach yn erbyn y sefyllfa bresennol, mae'r Grŵp Arweiniol, gyda mewnbwn a chynghor y swyddog Adran 151, wedi rhoi fframwaith ar waith ar draws pob Gwasanaeth (ac eithrio Cyllidebau Ysgolion Dirprwyedig sy'n gyfrifoldeb Cyrrff Llywodraethu unigol).

Mae'r fframwaith yn cynnwys cyfyngu ar wariant lle bo modd am weddill y flwyddyn ariannol gyfredol. Bydd hyn yn berthnasol i wariant refeniw nad yw'n ymwneud â staffio a hefyd gweithgarwch recriwtio allanol, ond mae'n cael ei wneud mewn ffordd reoledig i gydnabod y bydd angen parhau i fodloni rhwymedigaethau statudol, rhwymedigaethau contractiol a rhwymedigaethau presennol craidd ac er enghraifft bod gweithgarwch sy'n sail i incwm neu sy'n cael ei ariannu gan grant(iau) yn gallu parhau. Bwriad y dull hwn o weithredu yw arafu, oedi neu gyfyngu dros dro ar wariant nad yw'n hanfodol / nad yw'n hollbwysig. Yn anffodus, nid yw peidio â gweithredu yn sgil gorwariant sylweddol a ragwelir yn opsiwn a byddai'n mynd yn groes i gynghor y swyddog Adran 151.

3. PERFFORMIAD Y GYLLIDEB – SEFYLLFAOEDD GWASANAETHAU

Y prif faes newid yng nghyllidebau Ch1, ers pennu Cyllideb 2023/24, fu strwythur newydd y Cynghor yn dilyn ymadawiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion a Diwylliant.

Mae'r Gwasanaeth Ysgolion a Dysgu Gydol Oes newydd wedi'i ffurfio, gydag elfennau o Borth Cymorth Cynnar (yn bennaf yr Uned Cyfeirio Disgyblion a Dysgu Gydol Oes) yn uno â'r hen wasanaeth Ysgolion a Diwylliant. Mae'r gwasanaeth Tai hefyd wedi symud draw i Borth Cymorth Cynnar o Borth Gofal.

Yn ogystal â hyn bu nifer fach o symudiadau yn y gyllideb i ddyrannu eitemau arbedion yn ymwneud â Ffioedd a Chostau o gyllideb y Grŵp Arweiniol i gyllidebau unigol

Tudalen 336

Gwasanaethau Swyddogion Arweiniol Corfforaethol, a dyna oedd y bwriad bob amser pan bennwyd y gyllideb.

Yn ariannol, gellir crynhoi'r symudiadau cyllidebol hyn fel a ganlyn:

Gwasanaeth	Cyllideb Wreiddiol 23/24 £'000	Targedau Ffioedd a Chostau a ddyrannwyd o'r Grŵp Arweiniol £'000	Effaith strwythur newydd y Cyngor £'000	Cyllideb Ddiweddaraf 23/24 £'000
Porth Cymorth Cynnar	5,160		(1,100)	4,060
Porth Cynnal	33,870		(194)	33,676
Porth Gofal	16,256		(881)	15,375
Ysgolion a Diwylliant	54,576	(239)	(54,337)	-
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	-		56,512	56,512
Cyswllt Cwsmeriaid a TGCh	6,431	(1)		6,430
Economi ac Adfywio	3,984	(71)		3,913
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	19,471	(170)		19,301
Grŵp Arweiniol	4,556	481		5,037
CYFANSWM y Gwasanaethau a ddangosir	144,304	-	-	144,304

Er gwaethaf y meysydd pryder mwy sylweddol sydd eisoes wedi'u hamlygu, mae yna nifer o wasanaethau sydd hefyd yn wynebu heriau eraill, er eu bod yn llai o ran maint. Serch hynny, gall y rhain waethygu o hyd pan fydd nifer o eitemau llai yn mynd i gyfeiriad anffafriol.

Mae rhai o'r heriau eraill hyn yn cynnwys cost Plant ar eu Pen eu Hunain yn Ceisio Lloches, Incwm Ffioedd Cynllunio, Incwm Gwastraff Masnach, costau gweithredu rheng flaen Casglu Gwastraff, Incwm Meysydd Parcio, Incwm yn ymwneud ag Eiddo, prisiau tendr newydd Byw â Chymorth a niferoedd lleoliadau Anabledd Dysgu / Anabledd Corfforol.

Mae dadansoddiad o sefyllfa Cyllideb Reoladwy 23/24 fesul Gwasanaeth i'w weld drosodd, gydag esboniad pellach a manylion pellach yn Atodiadau A i N:

Gwasanaeth	Cyllideb Ddiweddaraf 23/24 £'000	Cyllideb hyd at fis Mehefin 2023 £'000	Gwir wariant hyd at fis Mehefin 2023 £'000	Amrywiant hyd at fis Mehefin 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/ (gôr) wariant £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/ (gôr) wariant £'000	Sylw
Cyswllt Cwsmeriaid	6,430	1,862	1,642	220		-	Disgwylir gan y gwasanaeth bydd y gyllideb yn mantoli yn ystod y flwyddyn ariannol 2023/24.
Gwasanaethau Democrataidd	4,977	1,236	1,202	34		-	Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.
Economi ac Adfywio	3,913	1,135	1,077	58		-	Nid yw'r targedau incwm ar gyfer ffioedd Cynllunio a rhentu swyddfeydd yn cael eu gwireddu'n llawn. Fodd bynnag caiff hyn ei osod yn erbyn yr arbedion dros dro yn y gwasanaeth Twf & Menter gan fod strwythur staffio newydd yn cael ei sefydlu ar hyn o bryd. Felly nod y Gwasanaeth yw adennill y costau yn gyffredinol gyda rhywfaint o gymorth o'r cronfeydd wrth gefn er mwyn unioni'r diffyg a ragwelir yn y ffioedd cynllunio.
Cyllid a Chaffael	18,900	9,912	9,347	565		1,300	Disgwylir gan y gwasanaeth y byddant wedi tanwario ar gyfer y flwyddyn, yn bennaf o'r arbedion rheoli Trysorlys o ganlyniad i fanteision cynnydd mewn cyfraddau llog o ran Incwm Buddsoddi ac ni ymgwymerwyd â benthyciadau allanol yn y flwyddyn hyd yma.
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	19,301	4,058	3,882	176		-	Mae'r gwasanaeth yn wynebu pwysau incwm a chost amrywiol o fewn y flwyddyn hyd yn oed mor gynnar â hyn yn y flwyddyn ariannol. Mae cyfanswm y rhain yn rhagweld gwariant net o £784k, gyda'r elfen fwyaf ar y contractau statudol cludiant i ddysgwyr o fis medi 2023 (£543k). Caiff arian dros dro ei ddefnyddio o'r cronfeydd wrth gefn er mwyn lliniaru hyn ac o'r herwydd bydd angen i'r gwasanaeth gael gafael ar arbedion o fewn y flwyddyn fydd nid yn llai na £241k.
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	1,649	363	364	(1)		-	Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.
Pobl a Threfniadaeth	2,321	281	270	11		-	Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.
Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd	2,468	620	559	61		-	Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.

Tudalen 337

Parhad.....

Gwasanaeth	Cyllideb Ddiweddaraf 23/24 £'000	Cyllideb hyd at fis Mehefin 2023 £'000	Gwir wariant hyd at fis Mehefin 2023 £'000	Amrywiant hyd at fis Mehefin 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/ (gor) wariant £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/ (gor) wariant £'000	Sylw
<u>Gwasanaethau Gydol Oed y Pyrth</u>							
Porth Cymorth Cynnar	4,060	2,473	2,528	(55)	55		Ar hyn o bryd yn y flwyddyn mae'r gwasanaeth yn disgwyl ychydig o danwariant ar y gwasanaeth Tai.
Porth Cynnal	33,676	9,482	9,847	(365)	(1,822)		Mae'r gwasanaeth yn ymdrin yn bennaf ag achosion a lleoliadau cymhleth haen uwch. Rydym yn gweld pwysau costau o ganlyniad i gostau uwch a/ neu niferoedd uwch ym meysydd Lleoliadau Pobl Hŷn, Cefnogi Byw, lleoliadau Anabledau Dysgu ac Anabledau Corfforol. Mae cyfanswm hyn yn arwain at ragweld gorwariant o £1.8m ar gyfer y flwyddyn.
Porth Gofal	15,375	2,827	3,041	(214)	(463)		Mae gofal cymdeithasol yn parhau i wynebu her recriwtio, er bod amodau a thelerau'r Cyngor yn gymharol ddeniadol. O ganlyniad mae defnydd parhaus o staff asiantaeth yng Nghartrefi Gofal yr Awdurdod Lleol, y Gwasanaeth Galluogi a rolau Gweithwyr Cymdeithasol critigol ar y rheng flaen. Mae cryn danwariant mewn Gofal Cartref yn sgil trefniadau contract newydd yn weithredol o ddiwedd mis Gorffennaf. Fodd bynnag mae cost achos Galluogi cymhleth wedi ei osod yn erbyn rhan fwyaf o hyn. Yn gyffredinol rhagwelir gorwariant cychwynnol o £983k, fodd bynnag bydd y gwasanaeth yn targedu arbedion o fewn y flwyddyn o £520k o leiaf, er mwyn cynnwys gostyngiadau pellach yn nefnydd staff asiantaeth yng Nghartrefi Gofal yr Awdurdod Lleol.
Gwasanaethau Gydol Oed y Pyrth	53,111	14,782	15,416	(634)		(2,230)	
Ysgolion a Diwylliant	56,512	51,692	51,709	(17)		-	Mae'r gwasanaeth yn parhau i chwilio am arbedion ar gludiant Dysgwyr ac yn targedu cael gafael ar o leiaf £150k o arbedion o fewn y flwyddyn er mwyn sicrhau bod y sefyllfa'n cael ei unioni.
Grŵp Arweiniol	5,037	1,189	1,546	(357)		(1,949)	Er bod rhai arbedion o ran ffrydiau gwaith o fewn y flwyddyn nad ydynt hyd yma'n cyflawni'n llawn y targedau a osodwyd yn wreiddiol, yr her fwyaf yw cynnydd cyflymach yn nifer a chyfanswm cost lleoliadau Plant y tu allan i'r Sir gan y rhagwelir y bydd yn cyrraedd cyfanswm gwariant gros ar gyfer 23/24 o £6.3m (sy'n golygu gorwariant o ragwelir o £1.7m).

Tudalen 338

Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a Chronfeydd	5,482	1,219	1,219	-	-	Disgwylir gan y gwasanaeth bydd y gyllideb yn mantoli yn ystod y flwyddyn ariannol 2023/24.
Cyfanswm y Gyllideb Reoladwy	180,101	88,349	88,233	117	(2,879)	

4. CASGLIAD

Am o leiaf y 4^{edd} flwyddyn yn olynol, mae'r Cyngor yn wynebu set arall eto o heriau ariannol digynsail.

Er bod cyfraddau chwyddiant swyddogol yn dechrau gostwng (roedd y CPI ar gyfer mis Gorffennaf 'i lawr' i 6.8%), mae dyfarniadau cyflog staff a chwyddiant ar brisiau contractau (refeniw a chyfalaf) yn parhau i fod yn hynod uchel. Mae lefel cymhlethdod a nifer y lleoliadau / achosion heriol o fewn Gofal Cymdeithasol a hefyd Addysg yn parhau i ddangos tuedd ar i fyny, heb ddim arwyddion amlwg o ildio eto. Nid yw'r her recriwtio ychwaith yn dangos dim arwyddion o leihau ac er ei bod yn arbennig o amlwg yn rheng flaen maes Gofal Cymdeithasol (sef unrhyw beth o Weithwyr Cymdeithasol proffesiynol i rolau hanfodol Gweithwyr Gofal a Chymorth), nid yw llawer o wasanaethau eraill yn ddiogel rhagddi.

Mae'r Cyngor wedi dechrau'r flwyddyn gyda sefyllfa ariannol gydnherth a gyda'r Grŵp Arweiniol yn mabwysiadu dull cyfunol a rhagweithiol o weithredu o ran rheoli'r sefyllfa ariannol yn ystod y flwyddyn, mae'n rhoi'r Cyngor yn y lle gorau posibl i barhau i fynd i'r afael â'r heriau ariannol yn uniongyrchol. Fodd bynnag, mae'r her eleni wedi cynyddu sawl cam ac mae'n hollbwysig bod yr holl wasanaethau'n cadw at y fframwaith a'r mesurau y mae'r Grŵp Arweiniol wedi'u rhoi ar waith.

Gan edrych ymlaen at broses Cyllideb 24/25, a fydd yn cychwyn yn fuan, mae iteriad diweddaraf y Cynllun Ariannol Tymor Canolig eisoes yn dangos bwlch dangosol yn y gyllideb o £8.5m a gofyniad arbedion dangosol o £6.4m (gan ddefnyddio tybiaethau o gynnydd o 3.1% yng nghyllid Llywodraeth Cymru a senario Treth y Cyngor wedi'i fodolu o 5%). Os nad yw sefyllfa'r Cyngor a Llywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn yn dechrau dangos arwyddion o wella, yna mae posibilrwydd gwirioneddol mai'r amcanestyniadau hynny fydd y sefyllfa sylfaenol ddiarnod y bydd angen ei chyflawni. Mae hefyd yn dod yn gwbl amlwg er mwyn cynnal gwasanaethau o safon yn yr amgylchedd ariannol presennol y bydd angen lefel barhaus graidd uwch o gyllid.

A oes Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau? Os nad oes, dywedwch pam

Nac oes

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Crynodeb:

Hirdymor: Amherthnasol

Integreiddio: Amherthnasol

Cydweithio: Amherthnasol

Cynnwys: Amherthnasol

Atal: Amherthnasol

Argymhellion:

1. **Nodi'r sefyllfa Refeniw gyffredinol a amlinellir yn yr adroddiad, gan gynnwys y mesurau lliniaru a ddefnyddir i reoli sefyllfa ariannol heriol yn ystod y flwyddyn.**
2. **Cymeradwyo symudiadau'r Gyllideb sydd eu hangen o ganlyniad i gysoni'r Cyllidebau â**

Tudalen 341

Strwythur diweddaraf y Cyngor fel y'i crynhoir yn Adran 2.

Rhesymau dros y penderfyniad:	Cydnabod y sefyllfa ariannol a sicrhau bod y mesurau cywir yn cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni sefyllfa ariannol fantoledig ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.
Trosolwg a Chraffu:	Ystyriwyd yn ystod proses pennu'r Gyllideb
Fframwaith Polisi:	Y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
Blaenoriaethau Corfforaethol:	Mae'r Gyllideb yn cefnogi Amcanion Strategol y Cyngor
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	Nodwyd hwy yn yr adroddiad
Goblygiadau cyfreithiol:	Rhan o rôl a chyfrifoldeb y Swyddog Adran 151 wrth weinyddu materion ariannol y Cyngor yn briodol o dan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1972. Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys cyngor allweddol a roddwyd gan y swyddog Adran 151 oherwydd y sefyllfa ariannol heriol a wynebir yn ystod y flwyddyn.
Goblygiadau staffio:	Mae lefelau uwch parhaus o ddyfarniadau cyflog yn parhau i beri risg o fod angen adolygu blaenoriaethau'r Cyngor a'r Gwasanaeth.
Goblygiadau eiddo / asedau:	Amherthnasol
Risg(iau):	<p>Ceir risg na fydd digon o arian os bydd yna orwario mawr.</p> <p>Mae'n debygol iawn y bydd proses y Gyllideb 24/25 yr un mor heriol â Phroses y Gyllideb 23/24 ac mae'r cynllun Ariannol Tymor Canolig sydd wedi'i ddiweddarau wedi dechrau mynegi'r her honno, er bod y sefyllfa ariannol yn ystod y flwyddyn yn profi i fod yn llawer mwy heriol nag a ragwelwyd ar ddechrau'r flwyddyn ariannol.</p> <p>Mae'r Cyngor eisoes yn ffurfiol wedi cynyddu sgôr y risg ariannol yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol.</p>
Papurau Cefndir:	Cyllideb Refeniw 2023/24
Atodiadau:	Atodiad A: Cyswllt Cwsmeriaid a TGCh Atodiad B: Gwasanaethau Democrataidd Atodiad C: Economi ac Adfywio Atodiad D: Cyllid a Chaffael Atodiad E: Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol

Tudalen 342

Atodiad F: Gwasanaeth Cyfreithiol a Llywodraethu
Atodiad G: Pobl a Threfniadaeth
Atodiad H: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd
Atodiad I: Porth Cymorth Cynnar
Atodiad J: Porth Cynnal
Atodiad K: Porth Gofal
Atodiad L: Ysgolion a Dysgu Gydol Oes
Atodiad M: Grŵp Arweiniol
Atodiad N: Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a
Chronfeydd wrth Gefn

**Swyddog Arweiniol
Corfforaethol:**

Duncan Hall
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael

Swyddogion Adrodd:

Duncan Hall a Justin Davies

Dyddiad:

18/08/23

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Cyswllt Cwsmeriaid a TGCh / Customer Contact & ICT

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Alan Morris

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Disgwylir gan y gwasanaeth bydd y gyllideb yn mantoli yn ystod y flwyddyn ariannol 2023/24.

It is expected by the service to breakeven during the 2023/24 financial year.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
TGCh / ICT	3,743	1,189	1,084	105	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Gwasanaethau Cwsmeriaid / Customer Services	1,519	386	336	50	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Gwasanaethau Cymunedol / Community Services	1,062	261	197	64	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	106	26	25	1	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	6,430	1,862	1,642	220	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Gwasanaethau Democraidd / Democratic Services

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Lowri Edwards

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.

At this stage in the year there are no problem areas identified.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir variant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Gwasanaethau Democraidd / Democratic Services	2,058	506	471	35	25	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Cymorth Corfforaethol i Wasanaethau / Corporate Service Support	2,483	621	628	(7)	(25)	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	436	109	103	6	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	4,977	1,236	1,202	34	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Economi ac Adfywio / Economy and Regeneration

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Russell Hughes-Pickering

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Nid yw'r targedau incwm ar gyfer ffioedd Cynllunio a rhentu swyddfeidd yn cael eu gwredu'n llawn. Fodd bynnag caiff hyn ei osod yn erbyn yr arbedion dros dro yn y gwasanaeth Twf & Menter gan fod strwythur staffio newydd yn cael ei sefydlu ar hyn o bryd. Felly nod y Gwasanaeth yw adennill y costau yn gyffredinol gyda rhywfaint o gymorth o'r cronfeydd wrth gefn er mwyn unioni'r diffyg a ragwelir yn y ffioedd cynllunio.

Income targets for Planning fees and Office rentals are currently not being fully achieved. However this is currently being offset by temporary savings in the Growth & Enterprise service whilst a new staffing structure is being put in place. The Service is therefore aiming to breakeven overall, with some assistance from reserves to cover the projected Planning Fee shortfall.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (I, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Gwasanaethau Eiddo / Property Services	3,027	683	751	(68)	(150)	Rhagwelir y bydd diffyg yn nharged incwm y gwasanaeth ar hyn o bryd. Er bod ffynonellau incwm newydd ar gyfer adeiladau swyddfa yn dechrau dod i mewn byddwn ond yn medru gweld effaith rhannol y flwyddyn yn 23/24. Dylid medru bwrw ymlaen â gwaith pellach pan fydd yr Adolygiad o weithio hybrid wedi dod i ben yn ffurfiol. The service's income target is currently projected to fall short. Whilst new income streams for Office buildings are starting to come on stream, a part year affect will only be seen in 23/24. Further work should be able to progress once the Review of Hybrid working formally concludes.	U / H
Twf a Menter / Growth & Enterprise	580	362	186	176	150	Disgwyli'r gweithredu'r strwythur newydd ar gyfer Twf a Menter fydd yn arwain at rywfaint o arbedion dros dro hyd nes bydd y strwythur yn llawn. The implementation of the new G&E structure is expected leading to some temporary savings until the structure is fully populated.	C / M
Gwasanaethau Cynllunio / Planning Services	195	63	114	(51)	-	Rhagwelir yn gynnar yn y flwyddyn y bydd diffyg tebygol yn yr incwm ffioedd cynllunio o £175k, ond gellir unioni hyn gan y cronfeydd wrth gefn a rheoli cyllidebau os bydd angen. Planning Application Fee Income is projected to fall short by £175k at this early stage in the year, but this will be covered by the Contingency & Budget Management reserve if/as required.	U / H
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	111	27	26	1	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	3,913	1,135	1,077	58	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Cyllid a Chaffael / Finance and Procurement

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Duncan Hall

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Disgwylir gan y gwasanaeth y byddant wedi tanwario ar gyfer y flwyddyn, yn bennaf o'r arbedion rheoli Trysorlys o ganlyniad i fanteision cynnydd mewn cyfraddau llog o ran Incwm Buddsoddi ac ni ymgwymerwyd â benthyciadau allanol yn y flwyddyn hyd yma.

The service expects to underspend for the year, mostly stemming from Treasury management savings due to the benefit of rising interest rates on Investment Income and no external borrowing has been undertaken in the year to date.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir variant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Gwasanaeth Cyllid a Chaffael / Finance & Procurement Service	3,670	1,026	945	81	50	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Budd-daliadau Tai a Chynllun Cymorth Treth y Cyngor / Housing Benefits and Council Tax Support Scheme	6,747	6,647	6,525	122	150	Mae'r tanwariant a ragwelir yn ymwneud â Chynllun Cymorth Treth y Cyngor. The forecast underspend relates to the Council Tax Support Scheme	I / L
Yswiriant, Terfynu a Chostau Corfforaethol Eraill / Insurance, Termination & Other Corporate Costs	1,746	1,098	1,039	59	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Cyfrif Cyfalaf Corfforaethol / Corporate Capital Account	6,737	1,141	838	303	1,100	Rydym yn derbyn llog ychwanegol o'r buddsoddiadau oherwydd y cynnydd mewn cyfraddau llog. Hefyd, rydym yn talu llai ar fenthyciadau na'r hyn a gyllidebwyd ar ei gyfer. There is further additional interest being generated on investments due to the increase in interest rates. In addition there are lower payments on loans than budgeted.	C / M
CYFANSWM / TOTAL	18,900	9,912	9,347	565	1,300		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol / Highways and Environmental Services

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Rhodri Llwyd

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Mae'r gwasanaeth yn wynebu pwysau incwm a chost amrywiol o fewn y flwyddyn hyd yn oed mor gynnar a hyn yn y flwyddyn ariannol. Mae cyfanswm y rhain yn rhagweld gwariant net o £784k, gyda'r elfen fwyaf ar y contractau cludiant dysgwyr statudol o fis Medi 2023 (£543k). Caiff arian dros dro ei ddefnyddio o'r cronfeydd wrth gefn er mwyn lliniaru hyn ac o'r herwydd bydd angen i'r gwasanaeth gael gafael ar arbedion o fewn y flwyddyn fydd nid yn llai na £241k.

The Service is facing various in year cost and income pressures even at this early stage of the financial year. These total a net projected overspend of £784k, with the largest factor being on statutory Learner transport contracts from September 2023 (£543k). Temporary mitigation from reserves will be applied for this aspect, leaving the service needing to find in year savings of not less than £241k.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Casglu a Gwaredu Gwastraff / Waste Collection & Disposal	5,506	1,161	1,162	(1)	(383)	Pwysau incwm masnach is, ac effaith costau rheoli'r amhariadau casgluadaw gwastraff. Pressure from lower trade income, and the impact of managing the waste collection interruptions.	C/M
Parciau a gerddi, Glanhau Prifffyrdd, Gwasanaethau Parcio, Harbwrws / Parks & Gardens, Highways Cleaning, Parking Services, Harbours	(380)	(186)	(185)	(1)	(338)	Pwysau incwm is o'r Gwasanaethau Parcio ac Harbyrau, yn ogystal a chostau uwch o fewn gyllideb yr Harbyrau. Pressure from lower Parking Services and Harbour income, as well as higher costs within the Harbours budget.	C/M
Cludiant Teithwyr Corfforaethol, Uned Cynnal a Chadw Trafnidiaeth / Corporate Passenger Transport, Transport Maintenance Unit	7,696	1,726	1,545	181	(63)	Mae hyn yn adlewyrchu tanwariant ar gludiant Gofal Cymdeithasol (£120k) a disgwylir sefyllfa positif ar yr arian ar gyfer Trawsnewid Bysiau gan Lywodraeth Cymru (£360k), ond effaith andwyol sylweddol o ganlyniad i gostau cludiant Dysgwyr statudol. Mae'r elfen olaf yn deillio o dendrau ar gyfer contractau Medi 2023, ac y mae hyn ar sail flwyddyn gyfan yn £839k yn uwch na'r gyllideb (effaith rhannol blwyddyn o 23/24 yw £543k). This reflects an underspend on Social Care transport (£120k) and a positive position expected on WG Bus Transformation funding for public bus routes (£360k), but a significant adverse impact from higher statutory Learner transport costs. The latter stems from tenders for September 2023 contracts, which on a full year basis are £839k higher than budget (part year effect for 23/24 is £543k).	U / H
Cynnal a Chadw Prifffyrdd, Caffael a Strategaeth, Peirianeg Arfordirol a Gwaith Draenio Tir / Highways Maintenance, Coastal Engineering & Land Drainage Procurement & Strategy	5,100	917	910	7	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I/L
Gwasanaethau Prifffyrdd, Diogelwch y Ffordd, Rheoli Trafnidiaeth Rhanbarthol / Highways Services, Road Safety, Regional Transport Management	780	220	225	(5)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I/L

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION							
Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	599	220	225	(5)	784	Rydym yn tybio y bydd cyfraniad o £543k o'r gronfa wrth gefn a'r pwysau Cost a Chwyddiant er mwyn unioni dros dro y cynnydd yn y costau cludiant Dysgwyr statudol. Yn ogystal bydd angen i'r gwasanaeth glustnodi o leiaf £241k o'r arbedion o fewn y flwyddyn er mwyn mantoli'r sefyllfa. A £543k contribution is assumed from the Cost & Inflationary pressures reserve to temporarily mitigate the increase in statutory Learner transport costs. In addition, the service needs to identify at least £241k of in-year savings in order to breakeven.	C/M
CYFANSWM / TOTAL	19,301	4,058	3,882	176	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu / Legal & Governance Services

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Elin Prysor

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.
At this stage in the year there are no problem areas identified.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Gwasanaethau Cyfreithiol / Legal Services	713	147	157	(10)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Gwasanaethau Archwilio / Audit Services	659	166	162	4	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau (gan gynnwys Crwneriaid) / Service Management and Strategy (including Coroners)	277	50	45	5	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	1,649	363	364	(1)	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Pobl a Threfniadaeth / People & Organisation

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Geraint Edwards

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.

At this stage in the year there are no problem areas identified.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (I, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Pobl a Threfniadaeth / People & Organisation	2,238	260	249	11	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	83	21	21	-	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	2,321	281	270	11	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y Cyhoed / Policy, Performance & Public Protection

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Alun Williams

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Ar yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes problemau wedi'u nodi.

At this stage in the year there are no problem areas identified.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Partneriaethau a Pherfformiad / Partnerships & Performance	987	248	228	20	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Diogelu'r Cyhoedd / Public Protection	1,357	341	304	37	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	124	31	27	4	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	2,468	620	559	61	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Porth Cymorth Cynnar

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Greg Jones

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Ar hyn o bryd yn y flwyddyn mae'r gwasanaeth yn disgwyl ychydig o danwariant ar y gwasanaeth Tai.
At this stage in the year, the service is currently expecting a small underspend which is on the Housing service.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (I, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Gwasanaethau Cymorth Cynnar / Early Intervention Services	890	493	485	8	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Gwasanaethau Tai / Housing Services	881	1,278	1,360	(82)	55	Mae'r tanwariant a ragwelir yn ymwneud yn bennaf ag incwm uwch o ran Budd-dal Tai na'r hyn a ddisgwylwyd ar gyfer llety dros dro. The projected underspend mainly relates to higher than expected Housing Benefit income for temporary accommodation.	I / L
Canolfannau Lles / Wellbeing Centres	1,551	420	392	28	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. Mae incwm yn dechrau dangos arwyddion positif yn y Canolfannau Llesiant ac y mae bellach yn cyflawni lefelau cyn COVID. There are no problem areas identified at present. Income is start to show encouraging signs in the Wellbeing Centres and is now hitting pre COVID levels.	C / M
Gwasanaethau Cymorth ac Ymyrraeth / Support and Intervention Services	626	257	265	(8)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	112	25	26	(1)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	4,060	2,473	2,528	(55)	55		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Porth Cynnal

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Audrey Somerton-Edwards

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Mae'r gwasanaeth yn ymdrin yn bennaf ag achosion a lleoliadau cymhleth haen uwch. Rydym yn gweld pwysau costau o ganlyniad i gostau uwch a/ neu niferoedd uwch ym meysydd Lleoliadau Pobl Hŷn, Cefnogi Byw, lleoliadau Anableddau Dysgu ac Anableddau Corfforol. Mae cyfanswm hyn yn arwain at ragweld gorwariant o £1.8m ar gyfer y flwyddyn.

The service mainly deals with the higher end complex cases and placements. Cost pressures resulting from higher costs and/or higher volumes are being seen in the areas of Older Persons Placements, Supported Living, Learning Disability & Physical Disability placements, which in total lead to a net projected overspend of £1.8m for the year.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwirariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Knagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Gofal wedi'i Gynllunio / Planned Care	14,763	4,732	5,019	(287)	(1,313)	Mae'r gorwariant yn ymwneud â chyfuniad o ragweld costau uwch ar gyfer lleoliadau Pobl Hŷn (£1.348m) yn sgil nifer uwch na'r arfer o leoliadau yn Chwarter4 2022/23 (+9) a Chwarter 1 2023/24 (+12) a'r cost anghymesur sydd ar y Cyngor o ran costau Plant ar eu Pen eu hunain yn Ceisio Lloches (£224k), wedi ei osod yn erbyn costau asiantaeth net o ran arbedion Gweithwyr (£259k). The overspend relates to a combination of a higher projected cost for Older Persons placements (£1.348m) due to a higher than normal level of placements in Q4 2022/23 (+9) and Q1 2023/24 (+12) and a disproportionate cost having to be borne by the Council in relation to Unaccompanied Asylum Seeking Children costs (£224k), offset by Employee savings net of agency costs (£259k).	U / H
Cymorth Estynedig / Extended Support	13,786	3,461	3,620	(159)	(507)	Mae'r gorwariant yn ymwneud yn bennaf â chynnydd yn nifer lleoliadau Anableddau Dysgu (£369k) ac Anableddau Corfforol (£117k) ar y cyd â chynnydd mewn costau sy'n deillio o weithredu contractau Cefnogi Byw newydd (£81k). The overspend mainly relates to an increased number of Learning Disability (£369k) and Physical Disability placements (£117k) combined with an increased cost stemming from letting new Supported Living contracts (£81k).	U / H
Lles Meddyliol / Mental Wellbeing	3,851	974	877	97	258	Mae'r tanwariant yn ymwneud yn bennaf â gostyngiad yn nifer y lleoliadau Iechyd Meddwl na'r hyn a nodwyd yn y gyllideb. The underspend mainly relates to a lower number of Mental Health placements than budgeted	C / M
Diogelu / Safeguarding	890	201	199	2	(260)	Mae'r gorwariant yn ymwneud yn bennaf â chostau staffio ac asiantaeth ychwanegol yn y tîm diogelu. The overspend mainly relates to additional agency and staffing costs in the Safeguarding team	C / M
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	386	114	132	(18)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
CYFANSWM / TOTAL	33,676	9,482	9,847	(365)	(1,822)		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Porth Gofal

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Donna Pritchard

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Mae gofal cymdeithasol yn parhau i wynebu her recriwtio, er bod amodau a thelerau'r Cyngor yn gymharol deniadol. O ganlyniad mae defnydd parhaus o staff asiantaeth yng Nghartrefi Gofal yr Awdurdod Lleol, y Gwasanaeth Galluogi a rolau Gweithwyr Cymdeithasol critigol ar y rheng flaen. Mae cryn tanwariant mewn Gofal Cartref yn sgil trefniadau contract newydd yn weithredol o ddiwedd mis Gorffennaf. Fodd bynnag mae cost achos Galluogi cymhleth wedi ei osod yn erbyn rhan fwyaf o hyn. Yn gyffredinol rhagwelir gorwariant cychwynnol o £983k, fodd bynnag bydd y gwasanaeth yn targedu arbedion o fewn y flwyddyn o £520k o leiaf, er mwyn cynnwys gostyngiadau pellach yn nefnydd staff asiantaeth yng Nghartrefi Gofal yr Awdurdod Lleol.

Social care continues to face a recruitment challenge, despite the Council's terms and conditions being relatively attractive. This is resulting in the continued use of agency staff in LA Residential Homes, the Enablement Service and critical frontline Social Worker roles. There is a significant underspend in Domiciliary Care, due to the new contractual arrangements taking effect from in late July, however a complex Enablement case is offsetting a large part of this. Overall there is an initial projected overspend of £983k, however the service will be targeting in year savings of at least £520k, to include further reductions in the use of agency staff in LA Care Homes.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Gwasanaethau Uniongyrchol / Direct Services	6,140	1,240	1,475	(235)	(520)	Mae lefel sylweddol o wariant yn parhau ar staff Asiantaeth mewn Cartrefi Preswyl yr Awdurdod Lleol (ar hyn o bryd rhagwelir y bydd yn cost oddeutu c£1.0m yn fwy na'r gyllideb staffio sydd ar gael) a gellir ond gosod arbedion a ragwelir yn y Gwasanaeth Dydd (£426k) ac incwm grant ychwanegol a ddisgwyllir yn y Gwasanaeth Maethu (£110k) yn rhannol yn ei erbyn. There is still a significant level of spend on Agency staff in LA Residential Homes (currently projected to cost c£1.0m more than the available staffing budget), which is being only partially offset by projected savings in Day Services (£426k) and additional grant income expected in the Fostering service (£110k).	U / H
Gwasanaethau Tymor Byr ac wedi'u Targedu / Targeted and Short Term Services	6,876	1,012	897	115	59	Bydd cyfraddau uwch ar gyfer Gofal Cartref yn dod i rym yn hwyr ym mis Gorffennaf 2023 o dan drefniadau contract newydd felly bydd effaith rhannol blwyddyn yma o ganlyniad i arbediad dros dro o ychydig dros £0.5m, fodd bynnag mae cost achos Galluogi cymhleth (£430k) yn erbyn rhan sylweddol o'r arbediad yma. New uplifted Domiciliary Care rates will come into force from late July 2023 under new contractual arrangements, therefore there is a part year effect resulting in a temporary saving of just over £0.5m, however the cost of a complex Enablement case (£430k) is offsetting a large part of this saving.	C / M
Gwananaethau Asesu a Brysbennu Integredig / Integrated Triage and Assessment Services	1,885	481	571	(90)	(499)	Mae'r gorwariant yn ymwneud yn bennaf â chost ychwanegol staff Asiantaeth. The overspend relates mainly to the additional cost of Agency staff.	C / M
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	474	94	98	(4)	497	Bydd y Gwasanaeth yn edrych ymhellach ar fesurau o fewn y flwyddyn i sicrhau arbedion gan gynnwys lleihau cost staff asiantaeth yng nghartrefi'r Awdurdod Lleol, gydag isafswm targed fod Gwasanaethau Lleol yn cyflawni sefyllfa sy'n unioni'r achos. The Service will be looking at further in year measures to produce savings including reducing the cost of agency staff within LA homes, with a minimum target that Direct Services achieves a breakeven position.	U / H
CYFANSWM / TOTAL	15,375	2,827	3,041	(214)	(463)		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Ysgolion a Dysgu Gydol Oes / Schools & Lifelong Learning

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Elen James & Clive Williams

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Mae'r gwasanaeth yn parhau i chwilio am arbedion ar gludiant Dysgwyr ac yn targedu cael gafael ar o leiaf £150k o arbedion o fewn y flwyddyn er mwyn sicrhau bod y sefyllfa'n cael ei unioni.
The service is seeking savings on Learner transport and is targeting finding at least of £150k of in year savings in order to achieve a breakeven position.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (I, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Ysgolion Cynradd / Primary Schools	19,644	19,644	19,644	-	-	Mae'r cyllid i gyd yn cael ei ddirprwyo i Gyrrff Llywodraethol Ysgolion o 1 Ebrill. Mae'r cynnydd yng nghostau cyflogau ac ynni yn gorfodi ysgolion i ddefnyddio eu cronfeydd wrth gefn.	I / L
Ysgolion Uwchradd / Secondary Schools	15,636	15,636	15,636	-	-	All funding is delegated to School Governing Bodies wef 1 April. The increase in salary and energy costs is requiring schools to utilise their reserves.	I / L
Ysgolion Pob Oed / All-through Schools	12,047	12,047	12,047	-	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd, mae'r tanwariant yn ymwneud â chyllidebau gweithwyr. There are no problem areas identified at present, the underspend relates to Employee budgets	I / L
Gwella Ysgolion / School Improvement	1,887	3,324	3,285	39	75	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Adnoddau Dysgu / Learning Resources	342	140	159	(19)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Anghenion Dysgu Ychwanegol / Additional Learning Needs	2,420	252	209	43	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Gwasanaethau Diwylliannol / Cultural Services	1,137	311	303	8	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Dysgu Gydol Oes / Lifelong Learning	537	166	199	(33)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Ymgysylltu a Chyrhaeddiad / Engagement and Attainment	1,638	388	377	11	25	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd, mae'r tanwariant yn ymwneud â chyllidebau gweithwyr. There are no problem areas identified at present, the underspend relates to Employee budgets	I / L
Uned Arlwygo Gorfforaethol / Corporate Catering Unit	1,149	(291)	(268)	(23)	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Rheoli'r Gwasanaethau a Strategaeth y Gwasanaethau / Service Management and Strategy	75	75	118	(43)	(100)	Nod y gwasanaeth yw mantoli'r sefyllfa ar y cyfan ond bydd angen cael gafael ar arbedion o fewn y flwyddyn o nid yn llai na £150k i gyflawni hyn. The service will be aiming to breakeven as a whole, but will need to find in year savings of not less than £150k to achieve this.	C / M
CYFANSWM / TOTAL	56,512	51,692	51,709	(17)	-		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Arweiniol / Leadership

Brif Weithredwr / Chief Executive : Eifion Evans

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Er bod rhai arbedion o ran ffrydiau gwaith o fewn y flwyddyn nad ydynt hyd yma'n cyflawni'n llawn y targedau a osodwyd yn wreiddiol, yr her fwyaf yw cynnydd cyflymach yn nifer a chyfanswm cost lleoliadau Plant y tu allan i'r Sir gan y rhagwelir y bydd yn cyrraedd cyfanswm gwariant gros ar gyfer 23/24 o £6.3m (sy'n golygu gorwariant o ragwelir o £1.7m).

Whilst there are some in year Savings workstreams that are not yet fully delivering the original targets set, the more fundamental challenge is an exponential rise in the number and total cost of Out of County Children's placements which is currently projected to reach a total gross spend for 23/24 of £6.6m (which results in a projected overspend of £1.7m).

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir wariant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) wariant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Grŵp Arweiniol / Leadership Group	497	124	113	11	-	Ni nodwyd unrhyw faes a oedd yn achosi problem ar hyn o bryd. There are no problem areas identified at present.	I / L
Arbedion Corfforaethol / Corporate Savings	(394)	-	-	-	(375)	Roedd y targed gwreiddiol yn £875k, ac fe'i gostyngwyd i £394k yn dilyn symudiadau i'r gwasanaethau perthnasol o ran ffioedd a thaliadau a rhan o darged y Cludiant i Ddysgwyr. Mae'r gweddill yn ymwneud yn bennaf ag Arbedion Ynni (£125k) a Chludiant Dysgwyr (£253k). Caiff y sefyllfa ei monitro yn ystod gweddill y flwyddyn. The original target was £875k, reduced to £394k following virements to respective services for Fees & Charges and part of the Learner Transport target. The balance left mainly relates to Energy Savings (£125k) and Learner Transport (£253k). The position will be monitored during the remainder of the year.	C / M
Cyllid wrth gefn / Contingencies	684	2	2	-	125	Mae £360k yn ymwneud ag arian wrth gefn o ran Egni / Codiad Cyflog y bydd ei angen yn llawn ar gyfer Codiad Cyflog Cyffredinol yn 2023/24. Rhagwelir tanwariant ar hyn o bryd ar y gweddill. £360k relates to Payaward / Energy Contingency which will be fully required for the 2023/24 General Payaward. An underspend is currently anticipated on the remainder.	C / M
Lleoliadau y tu allan i'r Sir / Out of County Placements	4,250	1,063	1,431	(368)	(1,699)	Bu cynnydd o 11 lleoliad newydd ers gosod Cyllideb 23/24. Mae hyn yn arwain at bwysau costau sylweddol o fewn y cyfanswm costau a ragwelwyd sef £6.6m ar gyfer 23/24 (sy'n cymharu â £1.8m yn 2020/21). Disgwylir y bydd y cyfleusterau newydd yn y Sir ar waith o Ebrill 2024 ymlaen, felly defnyddir yr arbediad dros dro yn Porth Gofal yn rhannol yn erbyn hyn (£633k). There has been an increase of 11 new placements since 23/24 Budget setting. This is leading to a substantial cost pressure with costs projected to be £6.6m for 23/24 (which compares with £1.8m in 2020/21). The new in county facilities are expected to start coming on stream from April 2024 onwards, so the temporary saving in Porth Gofal will be used as a partial offset (£0.6m).	U / H
CYFANSWM / TOTAL	5,037	1,189	1,546	(357)	(1,949)		

Adroddiad ar yr hyn a Ragwelir o ran y Gyllideb Mehefin 2023 / Budget Forecast Report June 2023

Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a Chronfeydd / Levies, Council Tax Premium and Reserves

Swyddog Arweiniol / Corporate Lead Officer : Duncan Hall

1. CRYNODEB / SUMMARY

Diwedd y Flwyddyn / Year End Forecast:

Disgwylir gan y gwasanaeth bydd y gyllideb yn mantoli yn ystod y flwyddyn ariannol 2023/24.

It is expected by the service to breakeven during the 2023/24 financial year.

2. GWYBODAETH ARIANNOL / FINANCIAL INFORMATION

Gwasanaeth Service	Y Gyllideb Ddiweddaraf Latest Budget £'000	Cyllideb hyd at Mehefin 2023 Budget to June 2023 £'000	Gwir variant hyd at Mehefin 2023 Actuals to June 2023 £'000	Amrywiant hyd at Mehefin 2023 Variance to June 2023 £'000	Rhagolygon Diwedd y Flwyddyn tan/(gor) variant Year End Forecast under/(over) spend £'000	Esboniad o'r gorwariant/tanwariant a ragwelir a lefel y risg Explanation of forecast over/under spend & the level of risk	Lefel y risg (L, C neu U) Level of risk (L, M or H)
Ardollau / Levies	4,867	1,219	1,219	-	-	Mae risg gorwariant yn fach iawn am y caiff yr ardollau eu gosod yn flynyddol ac ni chânt eu hadolygu yn ystod y flwyddyn. The risk of overspends is minimal as the levies are set annually and are not revised in year.	I / L
Premiwm Treth y Cyngor / Council Tax Premium	615	-	-	-	-	Mae'r swm sydd ar gael i'w wario yn dibynnu ar y premiwm a gesglir yn ystod y flwyddyn ar ôl caniatáu ar gyfer unrhyw ad-daliadau. Cynllun Tai Cymunedol Newydd a gymeradwywyd gan y Cabinet ar 06/06/23. The amount available to be spent will be dependent on the premium collected during the year after allowing for any refunds. New Community Housing scheme approved by Cabinet on 06/06/23.	I / L
Balansau a Chronfeydd wrth gefn / Balances & Reserves	-	-	-	-	-	Bydd unrhyw drosglwyddiad i / o'r Gronfa Gyffredinol yn cael ei ystyried ar ddiwedd y flwyddyn pan fydd sefyllfa gyffredinol y Cyngor yn hysbys. Any transfer to / from the General Fund will be considered at year end when the overall position for the Council is known.	C / M
CYFANSWM / TOTAL	5,482	1,219	1,219	-	-		

Maer' dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION

- Adroddiad i'r:** Cabinet
- Dyddiad y cyfarfod:** 05/09/23
- Teitl:** Premiwm Treth y Cyngor ar gyfer Eiddo Gwag Hirdymor ac Ail Gartrefi yng Ngheredigion.
- Pwrpas yr adroddiad:** Ystyried y dull o weithio os bydd y Cyngor yn dymuno newid lefel Premiwm Treth y Cyngor ar gyfer Eiddo Gwag Hirdymor neu Ail Gartrefi yng Ngheredigion.
- Er:** Penderfyniad
- Aelod o'r Cabinet a'r Portffolio:**
- Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet ar gyfer Gwasanaethau Democraidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth
 - Y Cynghorydd Matthew Vaux, Aelod Cabinet ar gyfer Partneriaethau, Gwasanaethau Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd
 - Y Cynghorydd Catrin M S Davies, Aelod Cabinet ar gyfer Diwylliant, Hamdden a Gwasanaethau Cwsmeriaid
 - Y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet ar gyfer Cyllid a Chaffael

1. CEFNDIR

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn codi Premiwm Treth y Cyngor o 25% ar ben y Dreth Gyngor arferol yn achos ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor. Mae'r penderfyniad hwn yn deillio o benderfyniadau'r Cyngor llawn yn 2016 a 2017. Yn ogystal, cymeradwywyd Cynllun Tai Cymunedol y Cyngor ar 06/06/23 a bydd hwn yn cael ei lansio'n ffurfiol cyn bo hir. Mae cronfa gychwynnol o £1.8m ar gyfer y cynllun hwn ar sail y sefyllfa ar 31/03/23.

Ar gyfer proses Cyllideb 23/24 yr oedd cyfanswm o 33,856 o dai y codir treth arnynt yng Ngheredigion. O blith y rhain, roedd 2,289 (6.8%) naill ai'n ail gartrefi neu'n eiddo gwag hirdymor.

	Cyfanswm y tai y codir treth arnynt
Ail gartrefi	1,697
Eiddo gwag hirdymor	592
Cyfanswm	2,289

Tudalen 360

Nid yw'r niferoedd hyn wedi newid llawer ers 2017. Mae niferoedd yr Ail Gartrefi wedi amrywio o 1,595 ar eu hisaf i 1,697 ar eu uchaf, ac Eiddo Gwag Hirdymor o 552 ar eu hisaf i 672 ar eu uchaf.

Nid yw'n syndod fod cyfraddau uchaf yr Ail Gartrefi yng Ngheredigion i'w gweld ar hyd yr arfordir:

Cyngor Tref a Chymuned	Y ganran o blith y tai y codir treth arnynt	Nifer yr eiddo
Ceinewydd	27.2%	188
Llangrannog	17.1%	68
Y Borth	14.1%	109
Pontarfynach	11.0%	26
Penbryn	9.6%	63
Aberaeron	9.1%	69
Aberporth	8.4%	98

Mae niferoedd yr Eiddo Gwag Hirdymor yng Ngheredigion yn tueddu i fod ar eu uchaf mewn ardaloedd trefol:

Cyngor Tref a Chymuned	Nifer yr eiddo	Y ganran o blith y tai y codir treth arnynt
Aberystwyth	84	1.8%
Aberteifi	33	1.5%
Aberporth	26	2.2%
Llandysul	20	1.5%

Dyma'r bandiau oedran ar gyfer yr Eiddo Gwag Hirdymor yng Ngheredigion ar 30/06/23:

Yn wag ers pryd	Nifer yr eiddo	% o'r cyfanswm
Un i ddwy flynedd	103	17%
Dwy i bum mlynedd	198	33%
Pum i ddeg mlynedd	170	28%
Dros 10 mlynedd	132	22%

2. Y DDEDDFWRIAETH

Mae Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Anheddau Gwag Hirdymor ac Anheddau a Feddiennir yn Gyfnodol) (Cymru) 2022 yn diwygio Adrannau 12A a 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 ac yn darparu ar gyfer bod Cynghorau Cymru yn cynyddu Premiymau Treth y Cyngor ar Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag Hirdymor **i ganran heb fod yn fwy na 300%** ar ben y Dreth Gyngor arferol o'r flwyddyn ariannol sy'n dechrau ar 01/04/23 neu wedi hynny.

Mae Adran 12A o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn nodi yn achos Anheddau Gwag Hirdymor:

- 'Annedd wag hirdymor' yw annedd nad yw'n cael ei meddiannu ac sydd heb fawr o ddodrefn am gyfnod parhaus o flwyddyn o leiaf.
- Os caiff annedd ei dodrefnu neu'i meddiannu am un neu fwy o gyfnodau o chwe wythnos neu lai yn ystod y flwyddyn, ni fydd hyn yn effeithio ar ei statws fel annedd wag hirdymor.
- Gall awdurdod bilio bennu canrannau gwahanol yn seiliedig ar y cyfnod y mae'r annedd wedi bod yn wag (hynny yw, gweithredu fesul cam yn ôl y gwahanol bandiau oedran).

Mae Adran 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn nodi yn achos Ail Gartrefi (sef 'aneddau a feddiennir yn gyfnodol' i roi'r diffiniad technegol):

- Yr amodau yw nad oes preswlydd parhaol a bod yr annedd wedi cael ei dodrefnu'n sylweddol.
- Rhaid i awdurdod bilio wneud ei benderfyniad cyntaf o leiaf flwyddyn cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'r premiwm yn berthnasol iddi.

O dan Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sylfaen y Dreth Gyngor) (Cymru) 1995 (fel y'i diwygiwyd), mae dyletswydd ar Gyngorau Cymru i bennu eu cyfrifiadau o sylfaen y dreth gyngor rhwng 1 Tachwedd a 31 Rhagfyr yn y flwyddyn ariannol cyn y flwyddyn y pennir y Dreth Gyngor ar ei chyfer. Mae gofyn i'r Cyngor roi gwybod i'r awdurdodau praeseptio am ei Sylfaen Dreth erbyn 31 Rhagfyr.

3. CANLLAWIAU LLYWODRAETH CYMRU

Mae Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn mynnu bod yr awdurdod bilio yn ystyried unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru. Diweddarodd Llywodraeth Cymru ei dogfen ganllaw ym Mawrth 2023, ynghyd â chyhoeddi'r rheoliadau 'hyd at 300%'.

Mae'r Canllawiau yn cadarnhau mai diben y ddeddfwriaeth o ran polisi yw cynnig adnodd i helpu awdurdodau lleol i:

- ddod ag eiddo gwag hirdymor yn ôl i gael eu defnyddio unwaith eto er mwyn darparu cartrefi diogel a fforddiadwy; a
- helpu awdurdodau lleol i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwneud cymunedau lleol yn fwy cynaliadwy.

Mae ystod o ffactorau eraill yn y Canllawiau megis y dylai awdurdod lleol ystyried sut mae'n ymgysylltu ac yn ymgynghori â rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys yr etholwyr lleol.

4. AMSERLEN AR GYFER GWNEUD PENDERFYNIADAU YN Y DYFODOL

Byddai'n rhaid i'r Cyngor Llawn benderfynu ar lefel premiwm Treth y Cyngor, os bydd newid o gwbl, a byddai angen cymeradwyo hyn erbyn 31/12/23 er mwyn iddo ddod i rym oddi ar 01/04/24 ar gyfer blwyddyn ariannol 24/25.

Byddai dwy elfen ar wahân wrth newid penderfyniadau presennol y Cyngor Llawn:

- Penderfyniad(au) craidd i newid lefel bresennol premiwm Treth y Cyngor o 25% i ganran newydd ar gyfer naill ai Ail Gartrefi neu Eiddo Gwag Hirdymor, neu'r ddau.
- Gofyniad i ddisodli'r penderfyniadau sy'n bod ar hyn o bryd ynghylch sut y defnyddir yr arian a godir am eu bod oll yn cyfeirio at '*Bremiwm Treth y Cyngor o 25%...*'.

Ni fyddai angen ystyried y ddwy elfen ar yr un pryd, o reidrwydd. Mae'r un gyntaf yn benderfyniad ffurfiol sy'n ofynnol o dan y ddeddfwriaeth a'r ail yn bolisi/penderfyniad cyllidebol i Geredigion.

5. CASGLIAD

Mae mynd i'r afael â materion ail gartrefi, perchnogaeth tai gwyliau a throsi eiddo preswyl yn dai gwyliau yn flaenoriaeth allweddol yn Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027 y Cyngor, sydd wedi'i chymeradwyo. Mae hyn, a chynyddu'r cyflenwad a'r amrywiaeth o opsiynau parthed tai fforddiadwy yng Ngheredigion, yn rhan allweddol o'r Amcan Llesiant Corfforaethol - 'Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd'.

Mae dyheadau ac amcanion polisi Ceredigion yn cyd-fynd â bwriadau polisi Llywodraeth Cymru i ddod ag eiddo gwag hirdymor yn ôl i gael eu defnyddio unwaith eto ac i helpu awdurdodau lleol i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwneud cymunedau lleol yn fwy cynaliadwy. Ar hyn o bryd nid yw 2,289 (6.8%) o dai yng Ngheredigion yn breswylfa i bobl sy'n byw yn y sir yn bennaf oherwydd eu bod naill ai'n Ail Gartrefi neu'n Eiddo Gwag Hirdymor.

Mae'n bwysig ystyried yr ymgysylltu a'r ymgynghori gyda'r rhanddeiliaid allweddol. Mae hyn yn cynnwys yr etholwyr yn eang (trigolion a busnesau) a'r rhai sy'n cael eu heffeithio ar hyn o bryd gan y premiwm presennol o 25%. Felly cynigir lansio ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol a fydd yn para am gyfnod o chwe wythnos o leiaf yn ystod misoedd Medi a Hydref.

Mae Premiwm Treth y Cyngor yn gallu bod yn bwnc emosiynol yn ogystal â phwnc sydd ag elfennau technegol iddo. Cynigir felly sefydlu Gweithgor Trawsbleidiol - cytbwys yn wleidyddol - o blith yr Aelodau a fydd yn fforwm i dderbyn papurau ymchwil, gwaith modelu, ac adroddiad maes o law ar yr ymatebion i'r ymgynghoriad. Hefyd bydd yn cefnogi trafodaethau manwl ar unrhyw newidiadau posib cyn i'r Cabinet ac - yn y pen draw - y Cyngor Llawn ei ystyried ymhellach, os oes cynnig i newid lefel bresennol Premiwm Treth y Cyngor. Bydd Gweithgor o Swyddogion hefyd yn ategu gwaith y grŵp hwn.

**A gwblhawyd Aseiad
Effaith Integredig?
Os naddo, nodwch pam**

Naddo – cyflawnir hyn pan fydd canlyniadau'r
Ymgynghoriad arfaethedig ar gael.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:	Crynodeb: Hirdymor: Ddim yn berthnasol Integreiddio: Ddim yn berthnasol Cydweithio: Ddim yn berthnasol Cynnwys: Ddim yn berthnasol Atal: Ddim yn berthnasol
Argymhelliad:	<ol style="list-style-type: none">1. Cytuno i ddechrau Ymgynghoriad Cyhoeddus ffurfiol ynghylch lefelau Premiymau Treth y Cyngor yn y dyfodol ar gyfer Eiddo Gwag Hirdymor ac Ail Gartrefi yng Ngheredigion.2. Dirprwyo awdurdod i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael a'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd i baratoi a lansio'r ymgynghoriad cyhoeddus.3. Cytuno i sefydlu Gweithgor Trawsbleidiol o blith yr Aelodau i ystyried Premiymau Treth y Cyngor.4. Nodi y bydd angen i'r Cyngor Llawn ddod i unrhyw benderfyniad ar newid lefel bresennol Premiwm Treth y Cyngor ar gyfer naill ai Eiddo Gwag Hirdymor neu Ail Gartrefi yng Ngheredigion.
Rheswm dros y penderfyniad:	I gymryd y camau cyntaf angenrheidiol fel bod modd ystyried maes o law lefel Premiwm Treth y Cyngor ar gyfer Eiddo Gwag Hirdymor ac Ail Gartrefi yng Ngheredigion.
Trosolwg a Chraffu:	Bydd yr Aelodau i gyd ynghlwm wrth y penderfyniad terfynol ar lefelau Premiwm Treth y Cyngor yn y dyfodol.
Fframwaith polisi:	Strategaeth Tai, Cyllideb y Cyngor
Amcan Llesiant Corfforaethol:	Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd
Goblygiadau ariannol a chaffael:	Dim ar hyn o bryd
Goblygiadau cyfreithiol:	Mae'r ddeddfwriaeth yn gosod fframwaith cyfreithiol ar gyfer Premiymau Treth y Cyngor: <ul style="list-style-type: none">• Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 - Adrannau 12A a 12B• Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Anheddau Gwag Hirdymor ac Anheddau a Feddiennir yn Gyfnodol) (Cymru) 2022

Tudalen 364

- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sylfaen Treth Gyngor) (Cymru) 1995 (fel y'i diwygiwyd)
- Gorchymyn Ardrethu Annomestig (Diwygio'r Diffiniad o Eiddo Domestig) (Cymru) 2022.

Hefyd mae Llywodraeth Cymru wedi creu canllawiau diwedddaredig ac mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw i'r rhain.

Goblygiadau staffio:	Dim ar hyn o bryd
Goblygiadau o ran eiddo/ asedau:	Ddim yn berthnasol
Risg(iau):	Dim ar hyn o bryd
Papurau cefndirol:	Penderfyniadau blaenorol y Cyngor Llawn ar Bremiymau Treth y Cyngor: <ul style="list-style-type: none">• 24/03/16• 16/03/17• 03/03/22
Atodiadau:	Dim
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael
Swyddog Adrodd:	Duncan Hall
Dyddiad:	19/08/23

CYNGOR SIR CEREDIGION**Adroddiad i'r: Cabinet****Dyddiad y cyfarfod: 5 Medi 2023****Teitl: Adroddiad Monitro'r Rhaglen Gyfalaf Chwarter 1****Pwrpas yr adroddiad: Adrodd ar y Gwariant Cyfalaf hyd yma
Er gwybodaeth****Portffolio Cabinet ac Y Cyngorydd Gareth Davies – Gwasanaethau Cyllid a
Aelod Cabinet: Chaffael****1. Y Sefyllfa Gyffredinol**

Mae manylion gwariant diweddaraf y Rhaglen Gyfalaf hyd at ddiwedd mis Mehefin ynghlwm yn Atodiad A.

Cyfanswm y gwariant yw £2.9m. Cyllideb gyffredinol y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer y flwyddyn yw £53.2m (ac eithrio Cronfeydd Wrth Gefn).

2. Cynlluniau Newydd – Amrywiannau, Newidiadau yn y Gyllideb

Mae'r gyllideb ddiweddaraf yn adlewyrchu rhaglen ddiwygiedig 2023/24 a gymeradwywyd gan y Cabinet ar 4 Gorffennaf 2023. Hefyd, mae'r cynlluniau newydd a'r newidiadau yn y gyllideb hyd at ddiwedd Mehefin 2023 wedi'u nodi: -

Cynlluniau newydd a gymeradwywyd

- +£161k – Cronfa Tai â Gofal (HCF) - cyllid grant newydd a gymeradwywyd ar gyfer 2023/24.
- +£73k – E-sgol – cyllid grant newydd a gymeradwywyd ar gyfer 2023/24.

Newidiadau yn y Gyllideb

- +£76k – Cam Datblygu Diogelu'r Arfordir yn Aberaeron – mae cyllid grant ychwanegol wedi'i gymeradwyo.
- +£200k – Y Gronfa Gofal Canolraddol – Prosiect Dementia Hafan Deg – mae'r rhanbarth wedi cymeradwyo'r cyllid hwn drwy'r cronfeydd a reolir sydd wedi'u rhaglennu.
- +£186k – Y Gronfa Gofal Canolraddol – Llety Diogel i Blant – mae'r rhanbarth wedi cymeradwyo'r cyllid hwn drwy'r cronfeydd a reolir sydd wedi'u rhaglennu.
- +£16k – Caeau Pob Tywydd –wedi'i drosglwyddo o'r pennawd Uwchraddio Cyfleusterau Canolfannau Llesiant, Chwaraeon Cymru i Gyllid Cyffredinol y Cyngor

3. Derbyniadau Cyfalaf

Ni chyflawnwyd unrhyw dderbyniadau cyfalaf hyd at ddiwedd Mehefin 2023.

Er mai dim ond y sefyllfa hyd at ddiwedd Chwarter 1 sy'n cael sylw yn yr adroddiad hwn, mae'n briodol ar yr adeg hon roi gwybod i'r Aelodau bod llythyrau cyllido ffurfiol wedi dod i law yn ddiweddar oddi wrth Lywodraeth Cymru (ac wedi'u derbyn gan y Cyngor) ar gyfer Cynllun Diogelu'r Arfordir yn Aberaeron (£1.9m y flwyddyn i ariannu £25.9m o fenthyca), Ysgol Dyffryn Aeron (grant o £10.1m) a blwyddyn gyntaf Bargen Dwf Tyfu Canolbarth Cymru (grant o £4.0m).

Caiff y Rhaglen Gyfalaf ei monitro bob deufis gan y Grŵp Monitro Cyfalaf. Mae'r Grŵp yn ystyried materion megis datblygiad prosiectau, trosglwyddiadau, llithriadau a goblygiadau sy'n codi wedi hynny, ac yn eu hadrodd i'r Grŵp Datblygu.

Asesiad Effaith Integredig:	A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig? Os naddo, nodwch pam Nid yw'r adroddiad hwn yn cyfeirio at newid mewn gwasanaeth na pholisi.
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:	Hirdymor: Integreiddio: Cydweithio: Cynnwys: Atal:
Argymhelliad:	Nodi'r adroddiad a'r perfformiad ariannol llwyddiannus.
Rhesymau dros y penderfyniad:	Nid oes angen un
Trosolwg a Chraffu:	Ystyriwyd yn ystod y broses o bennu'r gyllideb.
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
Blaenoriaethau Corfforaethol:	Mae'r Rhaglen Gyfalaf yn sail i'r holl Flaenoriaethau Corfforaethol.
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	Yn cydymffurfio
Goblygiadau Cyfreithiol :	Dim
Goblygiadau o ran Staff:	Dim
Goblygiadau o ran Asedau / Eiddo:	Dim yn uniongyrchol
Risgiau:	Risg o ddiffyg cyllid os bydd gorwariant sylweddol

Tudalen 367

Pwerau Statudol:	Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992
Papurau Cefndir:	Rhaglen Gyfalaf 3 blynedd
Atodiadau:	A – Adroddiad Monitro'r Rhaglen Gyfalaf
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael
Swyddog Adrodd:	Liz Jones (Cyfrifydd Cynorthwyol)
Dyddiad:	9 Awst, 2023

Adroddiad Monitro Chwarter 1

	Y Gyllideb Ddiweddaraf			Cyfanswm y gwariant hyd yma £'000	Y gyllideb sy'n weddill £'000	Nodiadau i'r Cabinet
	Cyllid Cyffredinol £'000	Cyllid Grant £'000	Cyfanswm £'000			

Rheolwyr Corfforaethol /Rheolwyr Gwasanaeth

Ysgolion a Dysgu Gydol Oes

Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif (Band B)	NJ	3,537	6,028	9,565	848	8,717	Dim materion i'w nodi
Ysgol Henry Richard	NJ	37	-	37	-	37	Dim materion i'w nodi
Darpariaeth Gofal Plant	NJ	-	1,380	1,380	74	1,306	Dim materion i'w nodi
Prydau Ysgol am Ddim	NJ	798	-	798	10	788	Dim materion i'w nodi
Canolfan trochi iaith a bloc newydd o ddsbarthiadau	NJ	-	1,284	1,284	35	1,249	Dim materion i'w nodi
							Cynllun grant newydd a gymeradwywyd ar gyfer 2023/24.
Prosiect E-sgol	NJ	-	73	73	-	73	Dim materion i'w nodi
Ysgolion - Gwaith Cyfalaf Ychwanegol	NJ	2,285	-	2,285	115	2,170	Dim materion i'w nodi
Ysgolion - Systemau gwresogi o dan y llawr	NJ	445	-	445	-	445	Dim materion i'w nodi
Ysgolion - gwaith brys	NJ	150	-	150	3	147	Dim materion i'w nodi

Cyfanswm - Ysgolion a Dysgu Gydol Oes

7,252	8,765	16,017	1,086	14,931
--------------	--------------	---------------	--------------	---------------

Porth Cymorth Cynnar

Canolfan Lesiant - Llanbedr Pont Steffan	CY	143	122	265	187	78	Dim materion i'w nodi
Canolfannau Llesiant- Gwaith Brys	CY	375	-	375	5	370	Dim materion i'w nodi
Uwchraddio cyfleusterau - Canolfannau Llesiant - Chwaraeon Cymru	CY	224	537	761	30	731	Dim materion i'w nodi
Caeau Chwaraeon Pob Tywydd	CY	107	4	111	101	10	Dim materion i'w nodi
Grantiau i Byllau Nofio Aberaeron a Chalon Tysul	CY	-	89	89	44	45	Dim materion i'w nodi
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	LH	1,400	-	1,400	189	1,211	Dim materion i'w nodi
Cynlluniau Benthyciadau Gwella Cartrefi a Benthyciadau Troi Tai'n Gartrefi	LH	61	-	61	10	51	Dim materion i'w nodi
Grant Hwyluso i Fyw'n Annibynnol	LH	-	146	146	4	142	Dim materion i'w nodi
Y Gronfa Gofal Integredig - Prynu ac Adnewyddu Eiddo	LH	171	-	171	-	171	Dim materion i'w nodi
Cronfa Datblygu Tir ac Adeiladau	LH	1,688	-	1,688	-	1,688	Dim materion i'w nodi
							Wedi derbyn y llythyr Cynnig Grant
Cronfa Tai à Gofal – HCF	LH	-	161	161	4	157	Dim materion i'w nodi
Y Cynllun Grantiau Cartrefi Gwag Cenedlaethol	LH	82	-	82	-	82	

Cyfanswm - Porth Cymorth Cynnar

4,251	1,059	5,310	573	4,737
--------------	--------------	--------------	------------	--------------

Adroddiad Monitro Chwarter 1

	Y Gyllideb Ddiweddaraf			Cyfanswm y gwariant hyd yma £'000	Y gyllideb sy'n weddill £'000	Nodiadau i'r Cabinet
	Cyllid Cyffredinol £'000	Cyllid Grant £'000	Cyfanswm £'000			
Rheolwyr Corfforaethol /Rheolwyr Gwasanaeth						

Economi ac Adfywio

Gwaith Trin Carthion	AG	656	-	656	86	570	Dim materion i'w nodi
Gwaith Brys - Arall	AG	100	-	100	23	77	Dim materion i'w nodi
Adeiladau - Buddsoddi i Arbed	AG	175	-	175	2	173	Dim materion i'w nodi
Buddsoddiadau - Cynlluniau Ynni	AB	750	-	750	-	750	Dim materion i'w nodi
Rhaglen Datblygu Asedau	AD	-	180	180	5	175	Dim materion i'w nodi
Neuadd y Farchnad Aberteifi	AD	369	28	397	-	397	Dim materion i'w nodi
Rhaglen Adnewyddu Pomprennau	AD	50	-	50	-	50	Dim materion i'w nodi
Grant Gwella Mynediad	AD	-	103	103	12	91	Dim materion i'w nodi
Themâu Blaenoriaethol Partneriaeth Cyflenwi Adferiad Gwyrdd	AD	-	32	32	-	32	Dim materion i'w nodi
Lleoedd Lleol ar gyfer Natur - Cyfalaf	AD	-	11	11	4	7	Dim materion i'w nodi
Prosiectau Ffyniant Bro	AD	-	5,008	5,008	48	4,960	Dim materion i'w nodi
Y Gronfa Rhwydweithiau Natur - Dalgylch Ardal Gadwraeth Arbennig Afon Teifi	AD	-	445	445	-	445	Cymeradwywyd ymestyn y prosiect hyd at 31/12/23
Trawsnewid Trefi - Prosiect MASH Aberteifi	AD	540	-	540	-	540	Mae Llywodraeth Cymru yn adolygu'r cynllun ar hyn o bryd
Datblygiad Tai Hafan y Waun	AD	500	-	500	-	500	Mae oedi o ran y gwariant ar hyn o bryd
Cyfanswm - Economi ac Adfywio		3,140	5,807	8,947	180	8,767	

Tudalen 369

Adroddiad Monitro Chwarter 1

	Y Gyllideb Ddiweddaraf			Cyfanswm y gwariant hyd yma £'000	Y gyllideb sy'n weddill £'000	Nodiadau i'r Cabinet
	Cyllid Cyffredinol £'000	Cyllid Grant £'000	Cyfanswm £'000			
Rheolwyr Corfforaethol /Rheolwyr Gwasanaeth						

Porth Gofal

Cylch Caron
Gwaith brys - Cartrefi Preswyl

NL	243	9	252	0	252
NL	100	-	100	-	100

Dim materion i'w nodi
Dim materion i'w nodi

Y Gronfa Gofal Integredig - Prosiect Dementia Hafan Deg

NL	-	200	200	118	82
----	---	-----	-----	-----	----

Mae cais am gyllid grant (sydd wedi'i gymeradwyo gan y rhanbarth) yn cael ei gyflwyno

Y Gronfa Gofal Integredig - Llety Diogel i Blant

NL	200	186	386	7	379
----	-----	-----	-----	---	-----

Mae cais am gyllid grant (sydd wedi'i gymeradwyo gan y rhanbarth) yn cael ei gyflwyno

Uwchraddio Cartrefi Preswyl
Buddsoddiad Cyfalaf Cartref Preswyl Hafan y Waun

NL	500	-	500	70	430
NL	200	-	200	-	200

Dim materion i'w nodi
Dim materion i'w nodi

Cyfanswm - Porth Gofal

1,243	395	1,638	195	1,443
--------------	------------	--------------	------------	--------------

Cronfa Ffyniant Gyffredin y Deyrnas Unedig

Cronfa Ffyniant Gyffredin y Deyrnas Unedig (Powys a Cheredigion)

CJE	-	1,773	1,773	-	1,773
-----	---	-------	-------	---	-------

Mae'r panel yn cwrdd i drafod ceisiadau a phrosiectau

Cyfanswm - Cronfa Ffyniant Gyffredin y Deyrnas Unedig

-	1,773	1,773	-	1,773
----------	--------------	--------------	----------	--------------

Cyswllt Cwsmeriaid

Buddsoddi mewn offer a seilwaith TGCh

AM	390	-	390	-	390
----	-----	---	-----	---	-----

Dim materion i'w nodi

Cyfanswm - Cyswllt Cwsmeriaid

390	-	390	-	390
------------	----------	------------	----------	------------

Adroddiad Monitro Chwarter 1

	Y Gyllideb Ddiweddaraf			Cyfanswm y gwariant hyd yma £'000	Y gyllideb sy'n weddill £'000	Nodiadau i'r Cabinet
	Cyllid Cyffredinol £'000	Cyllid Grant £'000	Cyfanswm £'000			

Rheolwyr Corfforaethol /Rheolwyr Gwasanaeth

Cyllid a Chaffael

Cynllun Grantiau Cymunedol	JD	200	-	200	26	174	Ymrwymadau Cyfalaf hyd ddiwedd mis Mehefin - £146k
Cyfanswm - Cyllid a Chaffael		200	-	200	26	174	

Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd

Contract Inphase	AW	30	-	30	-	30	Dim materion i'w nodi
Cyfanswm - Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd		30	-	30	-	30	
Cyllid i'w ddyrannu		589	-	589	-	589	
		30,567	22,669	53,236	2,854	50,382	

Ymrwymadau a Gariwyd Drosodd

Ymrwymadau a Gariwyd Drosodd		-	-	-	(0)	0	Bydd yr hyn a gronwyd yn 22/23 yn ariannu'r gwariant a gariwyd drosodd yn 23/24
Cyfanswm yr Ymrwymadau a Gariwyd Drosodd		-	-	-	(0)	0	

CYFANSWM Y RHAGLEN WAITH

Arian wrth gefn	JD	350	-	350	-	350	
Grantiau newydd a gymeradwywyd / Arian cyfatebol ar gyfer cynlluniau grant	JD	200	3,304	3,504	-	3,504	
Cyfanswm - Arian wrth gefn		550	3,304	3,854	-	3,854	

CYFANSWM Y RHAGLEN GYFFREDINOL

		31,117	25,973	57,090	2,854	54,236	
--	--	---------------	---------------	---------------	--------------	---------------	--

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod:	5ed Medi 2023
Teitl:	Adroddiad Perfformiad Chwarterol Rheoli'r Trysorlys 2023/24
Pwrpas yr adroddiad:	Rhoi adroddiad am Berfformiad Rheoli'r Trysorlys rhwng Ebrill 2023 a Mehefin 2023
Er:	GWYBODAETH
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet ar gyfer Gwasanaethau Cyllid a Chaffael

1. CYFLWYNIAD

Cyflwynir yr adroddiad hwn yn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys 2021 (y Cod). Mae'r cod yn argymhell y rhoddir adroddiad am weithgareddau rheoli'r trysorlys o leiaf bob chwarter o 2023/24 ymlaen.

Diffinnir rheoli'r trysorlys gan CIPFA fel:

“The management of the authority’s investments and cash flows, its banking, money market and capital market transactions; the effective control of the risks associated with those activities and the pursuit of the optimum performance consistent with those risks.”

2. SEFYLLFA'R PORTFFOLIO

Dangosir sefyllfa gryno'r Cyngor o ran dyledion a buddsoddiadau isod, gyda manylion pellach yn cael eu dadansoddi yn Atodiad A (Buddsoddiadau) ac Atodiad B (Dyled).

	<u>Ar</u> <u>31/03/2023</u> <u>£m</u>	<u>Ar</u> <u>30/06/2023</u> <u>£m</u>
<u>Benthyciadau Allanol</u>		
Benthyciadau'r BBGC	101.1	101.1
Benthyciad marchnad	5.8	5.8
Benthyciad Ad-daladwy	0.9	0.9
Llywodraeth Cymru		
Cyfanswm y Ddyled	107.8	107.8

<u>Buddsoddiadau a ddelir</u>		
Mewnol	38.7	41.1
Cyfanswm y Buddsoddiadau	38.7	41.1
Dyled Net	69.1	66.7

3. DIWEDDARIAD ECONOMAIDD

Mae gwybodaeth a data ynghylch y sefyllfa economaidd wedi bod yn newid yn gyflym yn ystod 2023. Mae'r diweddariad isod wedi'i ysgrifennu yn ystod mis Gorffennaf 2023.

- Mae'r economi wedi goroesi'r llusgiad o chwyddiant uwch yn well na'r disgwyl yn gyffredinol. Mae'r cynnydd o 0.2% fis ar ôl mis mewn GDP go iawn ym mis Ebrill, y gostyngiad o 0.1% ym mis Mai a'r cynnydd amcangyfrifedig ym mis Mehefin o 0.5% yn codi gobeithion ymhellach y bydd yr economi yn dianc rhag dirwasgiad eleni.
- Mae cydnerthedd diweddar yr economi wedi deillio o lawer o ffactorau gan gynnwys yr adferiad parhaus mewn gweithgarwch ar ôl y pandemig, aelwydydd yn gwario rhywfaint o'u cynilion pandemig, y farchnad lafur dynn a grantiau'r llywodraeth ill dau yn cefnogi incwm aelwydydd.
- Daeth y farchnad lafur yn dynnach dros y chwarter ac ail-gyflymodd twf cyflogau. Roedd y galw am lafur yn gryfach na'r disgwyl.
- Gostyngodd chwyddiant CPI am yr ail fis yn olynol ym mis Gorffennaf 2023 i 6.8%, i lawr o'i uchafbwynt o 11.1% ym mis Hydref 2022.
- Ar 11eg Mai, cynyddodd Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr Gyfradd y Banc 25 pwynt sylfaen i 4.50%, ac ar 22ain Mehefin symudodd y cyfraddau i fyny 50 pwynt sylfaen arall i 5.00%. Codwyd Cyfradd y Banc ymhellach ar 3ydd Awst i 5.25%.

4. Rhagolygon y Gyfradd Llog

Mae'r Cyngor wedi penodi Link Group fel ei ymgynghorwyr trysorlys a rhan o'u gwasanaeth yw cynorthwyo'r Cyngor i lunio barn ar gyfraddau llog. Mae rhagolygon cyfradd y BBGC isod yn seiliedig ar y Gyfradd Sicr (y gyfradd safonol wedi tynnu 20 pwynt sylfaen).

Mae'r rhagolwg diweddaraf, a wnaed ar 10fed Awst 2023, yn nodi'r farn y bydd cyfraddau llog byrdymor ac hirddyddiedig yn uchel am beth amser wrth i Fanc Lloegr geisio gwasgu chwyddiant allan o'r economi, yn erbyn cefndir o economi ystyfnig o gadarn a marchnad lafur dynn.

Rhagolwg Link Treasury Services o'r Gyfraddau Llog – ar 10fed Awst 2023

	Medi-23	Rhag-23	Maw-24	Meh-24	Medi-24	Rhag-24	Maw-25	Meh-25
Rhagolwg o Gyfradd y Banc	5.50%	5.50%	5.50%	5.25%	4.75%	4.25%	3.75%	3.25%

<u>Cyfradd Benthycia</u> BBGC								
BBGC 5 mlynedd	5.60%	5.30%	5.10%	4.80%	4.50%	4.20%	3.90%	3.60%
BBGC 10 mlynedd	5.20%	5.00%	4.90%	4.70%	4.40%	4.20%	3.90%	3.70%
BBGC 25 mlynedd	5.40%	5.20%	5.10%	4.90%	4.70%	4.50%	4.20%	4.00%
BBGC 50 mlynedd	5.10%	5.00%	4.90%	4.70%	4.50%	4.30%	4.00%	3.80%

5. STRATEGAETH AR GYFER 2023/24

Cafodd Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer y flwyddyn gyfredol ei chymeradwyo gan y Cyngor Llawn ym mis Mawrth 2023. Yn Strategaeth Fuddsoddi'r Cyngor amlinellir mai blaenoriaethau'r Cyngor o ran buddsoddi yw diogelu cyfalaf a hylifedd. Y nod yw sicrhau'r elw gorau ar y buddsoddiadau a hynny'n gydnaws â'r lefelau priodol o ddiogelwch a hylifedd. Yn gyffredinol, rhagwelwyd y byddai'r buddsoddiadau ar gyfer gofynion llif arian craidd yn para am gyfnodau o hyd at 3 mis, ond byddai cyfle i fuddsoddi am gyfnodau hirach (hyd at flwyddyn) pe byddai balansau dros ben ar gael ar gyfer buddsoddi. Mae'r holl fuddsoddiadau yn y flwyddyn hyd yma wedi bod yn unol â'r strategaeth.

Ar yr ochr fenthycia, mae gan y Cyngor falans arian parod gweddol sylweddol ac mae'n cynnal sefyllfa fenthycia fewnol sy'n helpu i gyflawni arbedion refeniw.

6. PORTFFOLIO BUDDSODDIADAU

Mae rhestr lawn o'r buddsoddiadau a ddelir ar 30/06/2023 i'w gweld yn Atodiad A. Mae mwyafrif y buddsoddiadau yn rhai tymor byr, gan sicrhau bod y dyddiadau allweddol sy'n ymwneud â chyflogau, budd-dal tai a rhediadau taliadau credydwyd yn cael eu cynnwys o fewn mis. Lle mae arian yn caniatáu, ategir y buddsoddiadau hyn â buddsoddiadau sy'n aeddfedu sydd â dyddiad hirach i fanteisio ar enillion uwch.

Mae buddsoddiadau ar gyfer tri mis cyntaf 2023/24 wedi arwain at incwm o £529k yn erbyn cyllideb o £334k gan arwain at amrywiant ffafriol o £195k. Mae hyn oherwydd cyfraddau llog uwch nag a ragwelwyd pan bennwyd y gyllideb.

Y gyllideb blwyddyn lawn ar gyfer incwm buddsoddi yw £1.3m a rhagwelir y bydd incwm o £2.2m yn cael ei gyflawni a fydd yn arwain at amrywiant ffafriol o £0.9m ar gyfer y flwyddyn.

7. PORTFFOLIO BENTHYCIADAU

Yn ystod 2023/24, nid oes dim benthyciadau BBGC newydd wedi'u cymryd hyd yma, er bod disgwyl benthycia'n sylweddol yn ddiweddarach yn y flwyddyn. Mae Cynllun Amddiffyn Arfordir Aberaeron yn gofyn am tua £26.9m o fenthycia darbodous yn ystod y ddwy flynedd nesaf a fydd yn cael ei ariannu'n llawn gan Lywodraeth Cymru. Mae amseriad a phroffil y gofyniad benthycia hwn yn cael eu cwblhau ar hyn o bryd.

Nid oes dim benthyciadau BBGC sydd wedi aeddfedu sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn.

Mae rhestr lawn o'r benthyciadau a ddelir ar 30/06/2023 i'w gweld yn Atodiad B.

8. AILDREFNU DYLEDION

Wrth i'r economi barhau i symud i amgylchedd lle mae cyfraddau llog yn uwch, mae'n bosibl y daw cyfleoedd i aildrefnu dyledion ar gael, nad yw wedi bod yn wir ers dros ddegawd. Bydd y Cyngor yn monitro'r sefyllfa hon ac yn gwerthuso'r cyfleoedd a ddaw ar gael os bydd balansau'n caniatáu.

Ni ad-dalwyd unrhyw ddyledion yn gynnar ac ni aildrefnwyd unrhyw ddyledion yn ystod y flwyddyn ariannol hon hyd yma.

9. CYDYMFFURFIO Â THERFYNAU'R TRYSORLYS

Yn ystod y flwyddyn ariannol hyd yma mae'r Cyngor wedi gweithredu o fewn Terfynau'r Trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus a nodir yn Strategaeth Rheoli Trysorlys gymeradwy'r Cyngor. Dangosir Dangosyddion Darbodus 2023/24 yn Atodiad 3.

10. YMGYNGHORWYR Y TRYSORLYS

Mae'r Cyngor yn cyflogi Link Treasury Services Ltd yn ymgynghorydd allanol i'r Cyngor parthed y Trysorlys ar contract sy'n rhedeg tan 30/08/2026. Mae Link yn rhoi cymorth drwy roi dadansoddiad o deilyngdod credyd parti i contract buddsoddi, yn rhoi rhagolygon o symudiadau mewn cyfraddau BBGC, yn cynnal adolygiadau Mantolen, yn rhoi diweddariadau rheolaidd ar newidiadau economaidd a gwleidyddol ynghyd â chyngor ynglŷn ag unrhyw newidiadau i ddeddfwriaeth neu safonau cyfrifyddu.

11. CONTRACT BANCIO

Mae gan y Cyngor contract gyda Barclays ar gyfer darparu gwasanaethau bancio, sy'n rhedeg tan 29/02/2024. Mae Barclays yn fanc sydd wedi'i leoli yn y DU, mae ganddo statws credyd A1 (Moody's) hirdymor ac mae'n parhau i ddarparu gwasanaeth gwych i'r Cyngor. Mae Barclays wedi arbenigo yn y sector llywodraeth leol ers dros 15 mlynedd ac ar hyn o bryd mae'n darparu gwasanaethau bancio trafodiadol i bron i 25% o'r holl awdurdodau lleol ac mae'n dal perthynas trysorlys gyda bron i 70% yn y DU.

Oherwydd bod y contract presennol yn dod i ben yn gynnar yn 2024, mae'r Cyngor yn cynnal ymarfer tendro ar gyfer ei contract gwasanaethau bancio corfforaethol.

**Llesiant
Cenedlaethau'r
Dyfodol:**

A oes Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau? Os nad oes, dywedwch pam Nac oes: Adroddiad er gwybodaeth
Crynodeb:
Hirdymor:
Integreiddio:
Cydweithio:
Cynnwys:
Atal:

Tudalen 377

Argymhelliad:	Nodi cynnwys yr adroddiad
Rhesymau dros y penderfyniad:	Nid oes angen un
Trosolwg a Chraffu:	Ystyriwyd hyn yn ystod y broses ar gyfer cymeradwyo'r Strategaeth
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2023/24
Blaenoriaethau Corfforaethol:	Mae Rheoli'r Trysorlys yn sail i'r holl Flaenoriaethau Corfforaethol
Goblygiadau Ariannol:	Cyllid: Incwm Buddsoddi/Llog allanol sy'n cael ei dalu
Pwerau Statudol:	Deddf Llywodraeth Leol 2003
Papurau Cefndir:	Yr adroddiad ynghylch Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2023/24 a gyflwynwyd i'r Cyngor Llawn (Mawrth 2023)
Atodiadau:	Atodiad A - Portffolio Buddsoddi Atodiad B - Portffolio Dyledion Atodiad C – Dangosyddion Darbodus 2023/24
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Duncan Hall (Cyllid a Chaffael)
Swyddog Adrodd:	Justin Davies (Rheolwr Corfforaethol - Cyllid Craidd)
Dyddiad:	10/08/2023

PORTFFOLIO BUDDSODDI AR 30/06/2023:

Manylion	Gwerth	Cyfradd Llog	Buddsoddiad	
	£	%	O	I
<u>Buddsoddiadau Cyfnod Penodol</u>				
Adnau Cynaliadwy Standard Chartered	£2,000,000	4.27%	07/02/2023	08/08/2023
Marchnadoedd Corfforaethol Banc Lloyds	£2,000,000	4.87%	04/04/2023	04/10/2023
Goldman Sachs International	£2,000,000	4.47%	14/04/2023	14/07/2023
Bank of Scotland	£500,000	4.36%	17/04/2023	17/07/2023
Goldman Sachs International	£2,000,000	4.60%	25/04/2023	25/07/2023
DMADF	£1,000,000	4.43%	16/05/2023	18/07/2023
DMADF	£1,500,000	4.45%	19/05/2023	21/07/2023
DMADF	£1,500,000	4.47%	22/05/2023	28/07/2023
DMADF	£500,000	4.48%	23/05/2023	28/07/2023
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	£2,500,000	4.61%	24/05/2023	25/08/2023
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	£1,000,000	4.65%	30/05/2023	30/08/2023
DMADF	£3,000,000	4.56%	31/05/2023	31/07/2023
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	£1,000,000	4.65%	31/05/2023	31/08/2023
DMADF	£1,000,000	4.49%	02/06/2023	04/07/2023
DMADF	£500,000	4.50%	02/06/2023	07/07/2023
Adnau Cynaliadwy Standard Chartered	£2,000,000	5.23%	06/06/2023	06/12/2023
DMADF	£2,000,000	4.53%	07/06/2023	07/07/2023
DMADF	£1,000,000	4.55%	08/06/2023	11/07/2023
DMADF	£1,000,000	4.59%	12/06/2023	21/07/2023
DMADF	£1,000,000	4.63%	15/06/2023	21/07/2023
Marchnadoedd Corfforaethol Banc Lloyds	£1,000,000	5.49%	16/06/2023	15/12/2023
DMADF	£500,000	4.58%	19/06/2023	07/07/2023
DMADF	£500,000	4.60%	20/06/2023	11/07/2023
DMADF	£500,000	4.61%	21/06/2023	19/07/2023
Marchnadoedd Corfforaethol Banc Lloyds	£1,500,000	5.65%	21/06/2023	21/12/2023
DMADF	£500,000	4.90%	26/06/2023	31/07/2023
DMADF	£500,000	4.90%	27/06/2023	31/07/2023
Cymdeithas Adeiladu Nationwide	£1,500,000	5.12%	28/06/2023	29/09/2023
Marchnadoedd Corfforaethol Banc Lloyds	£1,000,000	5.95%	28/06/2023	28/12/2023
DMADF	£1,500,000	4.88%	30/06/2023	31/07/2023
	£38,000,000			
<u>Adneuoyn yng Nghyfrif Wrth Gefn Barclays</u>				
Banc Barclays	£3,053,706	4.65%	-	-

Cyfanswm y Buddsoddiadau ar 30/06/23

£41,053,706

Tudalen 379

PORTFFOLIO DYLEDION AR 30/06/2023:

Atodiad B

Cyfeirnod y Benthyciad	Dull Ad-dalu	Dyddiad Dechrau	Dyddiad Aeddfedu	Cyfradd Llog Gwreiddiol	Balans ar 30/06/23
<u>Benthyciadau'r BBGC</u>					
417195	A	24-Rhag-71	02-Rhag-31	8.000%	17,186
419325	A	21-Maw-72	02-Rhag-31	7.750%	12,026
427730	A	12-Meh-73	02-Meh-33	9.875%	18,613
478179	M	26-Medi-96	31-Maw-56	8.125%	5,000,000
478585	M	10-Rhag-96	30-Medi-56	7.500%	3,000,000
480055	M	13-Hyd-97	30-Medi-57	6.375%	6,000,000
480689	M	27-Maw-98	30-Medi-52	5.875%	2,000,000
481159	M	20-Gorff-98	31-Maw-53	5.500%	3,500,000
490819	M	24-Tach-05	31-Maw-31	4.250%	2,000,000
490981	M	11-Ion-06	31-Maw-51	3.900%	2,000,000
491703	M	07-Meh-06	30-Medi-41	4.350%	2,700,000
491819	M	07-Gorff-06	30-Medi-31	4.500%	5,300,000
491837	M	12-Gorff-06 20-Chwef-	02-Meh-39	4.450%	2,000,000
492936	M	07	06-Awst-32	4.550%	6,000,000
493733	M	10-Awst-07	30-Medi-37	4.750%	9,551,120
501411	A	10-Gorff-12	31-Maw-32	2.860%	1,197,102
501928	A	01-Maw-13	31-Maw-29 06-Chwef-	2.630%	1,242,938
502054	A	28-Maw-13	33	2.860%	1,312,197
502477	A	13-Awst-13	30-Medi-28	3.110%	1,231,839
502596	M	10-Hyd-13 06-Chwef-	09-Hyd-36	4.210%	5,000,000
502827	M	14 06-Chwef-	10-Ion-25	3.660%	3,000,000
502828	M	14	10-Ion-27	3.840%	2,000,000
502981	A	09-Ebr-14	31-Maw-34	3.680%	1,467,848
502982	A	09-Ebr-14	30-Medi-28	3.230%	1,739,153
503489	M	25-Tach-14	31-Maw-45	3.670%	5,000,000
503490	A	25-Tach-14 09-Chwef-	31-Maw-44	3.400%	1,135,333
503728	M	15 09-Chwef-	31-Maw-60	2.750%	4,000,000
503729	M	15 04-Chwef-	31-Maw-61	2.750%	4,000,000
504645	A	16	30-Medi-45	2.760%	2,148,820
506318	M	06-Medi-17	01-Medi-28	1.970%	2,000,000
506319	M	06-Medi-17	01-Medi-46	2.560%	6,000,000
507963	M	30-Hyd-18	31-Maw-34	2.500%	2,000,000
507964	M	30-Hyd-18	30-Medi-48	2.460%	1,800,000
508214	M	13-Rhag-18	30-Medi-39	2.520%	2,000,000
509622	M	08-Awst-19	30-Medi-58	1.970%	2,000,000
509623	M	08-Awst-19	30-Medi-34	1.730%	1,800,000
					101,174,174
<u>Benthyciad Marchnad</u>					
Barclays	M	20-Meh-16	13-Medi-66	3.660%	5,750,000

Tudalen 380

Benthyciad Ad-daladwy Llywodraeth Cymru

Benthyciad Gwella Tai ac Eiddo Gwag 1	M	06-Maw-15	31-Maw-30	0.000%	556,075
Benthyciad Gwella Tai ac Eiddo Gwag 2	M	27-Maw-20	31-Maw-35	0.000%	250,000
Benthyciad Gwella Tai ac Eiddo Gwag 3	M	19-Chwef- 21	31-Maw-27	0.000%	80,000
					886,075
 CYFANSWM					 107,810,249

Allwedd: A = Annuity (Blwydd-dâl) M = Maturity (Benthyciad sy'n aeddfedu)

Dangosyddion Darbodus yn ymwneud â Rheoli'r Trysorlys**Dyled gros a'r Gofyniad Cyllid Cyfalaf**

Er mwyn sicrhau mai at ddiben cyfalaf yn unig y bydd dyled dros y tymor canolig, dylai'r awdurdod lleol sicrhau nad yw dyled allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn fwy na chyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon o unrhyw ofnion cyllido cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf.

Mae'r swyddog Adran 151 yn dweud na chafodd yr awdurdod ddim anhawster i fodloni'r gofyniad hwn yn 2022/23, ac ni ragwelir dim anawsterau ar gyfer y flwyddyn gyfredol na blynyddoedd y dyfodol. Mae'r farn hon yn ystyried yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion yn y rhaglen gyfalaf 3 blynedd.

Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyled Allanol

	2023/24	2024/25	2025/26
	£m	£m	£m
Benthyca	155	163	168
Rhwymedigaethau hirdymor eraill	7	12	12
Cyfanswm	162	175	180

Ffin Weithredol ar gyfer Dyled Allanol

	2023/24	2024/25	2025/26
	£m	£m	£m
Benthyca	149	157	162
Rhwymedigaethau hirdymor eraill	6	11	11
Cyfanswm	155	168	173

Strwythur Aeddfedrwydd Benthyca

	Terfyn uwch	Terfyn is
O dan 12 mis	20%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	20%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	50%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%
10 mlynedd ac uwch	95%	25%
<u>Is-gategori o fewn 10 mlynedd ac uwch</u>		
50 mlynedd ac uwch	20%	0%

Terfyn uwch ar gyfer cyfanswm y prif symiau a fuddsoddwyd am fwy na blwyddyn

2023/24	2024/25	2025/26
£2.5m	£2.5m	£2.5m

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol